

✓
plus binding
cost

FABII PLANCIADIS FULGENTII V. C.

OPERA

ACCEDUNT

FABII CLAUDII GORDIANI FULGENTII V. C.

DE AETATIBUS MUNDI ET HOMINIS

ET

S. FULGENTII EPISCOPI SUPER THEBAIDEN

RECENSUIT

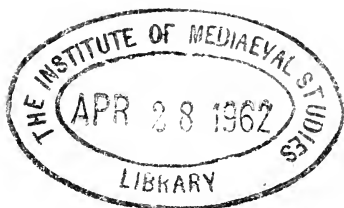
RUDOLFUS HELM

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MCCCCXCVIII

22997

OTTONI PLASBERG S.

Quoniam iniucundum quod dixit Reifferscheidius Fulgentii edendi opus perfecimus et in lucem iam proditurus est auctor cui per tot menses uel annos summam nauauimus operam, nescio cui potius horum studiorum fructum donem quam tibi, amice carissime. Nam quamquam non desunt quibus etiam atque etiam gratum animum praestare uelim, tamen uiris illis doctrina pariter atque auctoritate praestantibus hoc tenue munusculum offerre non audeo. At te, qui mihi omnibus in causis siue ad commune litterarum studium siue ad alias res pertinent amicitia sincera et singulari praesto esse soles, hoc donum quantulumcumque est aspernaturum non esse spero, praesertim cum omnibus in quaestionibus et grammaticis et historicis, quibus hic auctor iucundissimus mihi ex iniucundo factus est, ipse studiose comitatus me coercendo incitando, laudando refutando adiuueris, ut nulla fere pagina tuo subsidio caruerit. Uale.

Fabium Planciadem Fulgentium hominem Afrum fuisse nobili loco ortum iam pro certo habere licet, cum et ipse se Romanum esse neget (p. 86, 11) et librorum de aetatibus mundi et hominis, quos quin idem scripserit¹⁾ dubitari uix potest, auctor linguam Libycam suam esse dicat (p. 131, 7). Neque magis haeremus inquirentes, quam aetate floruerit, quoniam omnia argumenta eum saeculo V exeunte, ineunte sexto uixisse euincunt. Nomina autem Claudii Gordiani, quae auctori libri de aet. m. qui inscribitur attribuuntur, cum iam Planciadi recte adscribi uideantur, quaestio exoritur, quod inter eum et episcopum Ruspensem intercedat

1) cf. Philolog. LVI 253 sqq.

uinculum, cuius pater Claudius, auus Gordianus appellatur. Et nos quidem eam ita discernere posse nobis uidetur, ut eundem auctorem prius illa opera leuidensia et quae modestia simulata spiritum quendam prae se ferant conscripsisse iudicemus, deinde multis annis transactis et animo permutato cum ipse quibus esset uitae satis perspexisset monachum factum et uictum emendasse et sermonem.¹⁾ Quod si aliqua cum probabilitate protulimus, certo testimonio Fulgentii Ferrandi qui episcopi uitam descripsit hunc auctorem a. p. Chr. n. 468 natum et a. 533 mortuum esse scimus.

Animo ut diximus fuit leui, priusquam nescio quae de causa prorsus mutaretur, neque uanae gloriae cupiditate uacabat; qua commotus, ut speciem summae scientiae et doctrinae abundantis praeberet, quae aliunde hauserat, auctoribus non inspectis neque examinatis quam celerrime composuit, cum id unum ageret ut admirarentur homines quanta adulescens admodum conscripsisset. Uersus quoque quos Martiani Capellae exemplum secutus immiscuit raptim uidetur excogitasse non repudiata aliorum poetarum quorum memor erat imitatione uel furto; nam et ex Peruigilio Ueneris uersus 19 et 20 numeris seruatis²⁾ paucisque uerbis mutatis arripuit (p. 7, 11 sqq.) et alios (p. 7, 19) exscripsit ex Tiberiani carmine quod nomine auctoris non commemorato Augustinus de mus. II 2, 3 affert, ut aliquid probabilitatis accedere uideatur Bæhrensii coniecturae qua causis non additis Peruigilium eidem attribuit Tiberiano; nam magnam esse copiam scriptorum quos memoria tenuerit Fulgentius nego. Hac leuitate et temeritate factum est ut grauissimos in errores incideret; neque enim modo scriptores et opera alia cum aliis confudit, sed ne Apuleii quidem de fabula, quem potissimum sermonis auctorem habuit, recte rettulit, cum

1) cf. dissertatiunculam quae in museo Rhenano propediem prodibit 'Der Bischof Fulgentius und der Mythograph'.

2) Quare hoc carmen longis scripsissem uersibus, nisi codices essem secutus.

PA
6389
551

Amorem 'Ioue petente' Psychen in matrimonium duxisse¹⁾ scriberet. Atque quae ipsis auctorum uerbis affert, tamen alio sensu intellegit uelut Terentianum illud p. 10, 4, ubi non quaestum quem ille uoluit, sed questum h. e. querelam cogitauit. Neque dicta quae uerbum ex uerbo exprimere uidetur ipsis ex scriptoribus collegit, sed quae memoria ei aut schedulae neglegenter aliis dictantibus conscriptae suppeditabant temere composuit, ut praesertim in Graecis ne numeros quidem seruaret, sed pedestrem efficeret orationem (cf. p. 59, 12; 60, 2). Quibus de causis eum nominum, quia audiendo non recte perceperat aut scribendo casu mutauerat, nouas formas finxisse, ut 'Solicrates', 'Dromocrites', libris fidem habeo neque dubito quin 'Blennon' pro 'Biennon', 'lentaculum' pro 'ientaculum'²⁾ scribere poterit. Apparet autem difficillimum esse diiudicare quae menda scriptoris, quae scribarum sint, nisi ex certis codicum locis tibi persuaseris omnia fere illius, paucissima esse horum; quare ea usus sum ratione, ut quae quamuis falsa explanari posse putabam erroribus memoriae uel aurium aut praua ratiocinatione a Fulgentio ipso oriunda esse censerem. 'Opimandrae' igitur scripsi p. 26, 18 ratus eum ex 'Ο ποιμάνδρης quod notauerat unum uocabulum effecisse et 'Polluris', quia ne de Polluce quidem Saturni patre quicquam constat, telluris autem exemplum animo scriptoris obuersari poterat.

Neque minus lubrica uia quaestiones grammaticas aggredimur, quia, quamquam multa exempla Fulgentium sermonem uulgarem et mendis aspersum non uitasse ostendunt, tamen non omnibus locis, praesertim quibus codices inter se dissentiant, utram lectionem ipse uoluerit discerni potest. Sed his quoque in quaestionibus ex certis concludere licet exemplis eum nihil fere quod uulgari dignum

1) Foersteri enim coniectura qua 'postea a Ioue petens' p. 68, 15 legendum proposuit Herm. XIV 473 eo redarguitur quod Fulgentius 'petere' cum quarto casu coniungit.

2) cf. quae de hoc loco propediem in Philologo publici iuris faciam.

esset sermone non ausum esse proferre. An 'propter' cum genetiuo coniungi p. 8, 14; 18, 4; 20, 15 testantur, 'cum cerastas draconesque' eum, ut litteram b uitaret, posuisse p. 136, 4, et 'cum deos' p. 64, 19 scripsisse ut Graeca uerba quae sunt *μετὰ δαίμονας* in Latinum transferret constat: 'ob hac re'¹⁾ aut 'ab alucitas' utrum usurpauerit necne, in dubio relinqui uidetur? His ex difficultatibus ita tantummodo nos explicabimus, ut quidquid ueri non dissimile est aut aliorum scriptorum exemplis probatur auctoris ipsius esse pro certo habeamus. Fulgentiana igitur esse arbitror: 'fodiuit', 'spondidi', 'memor sententiam', 'inefficacem studium', 'omne igniculum', alia quae in indice sermonis congesta sunt. Memoranda uero uidetur cupiditas qua Graecis uocabulis Latinum sermonem quasi claris coloribus uariare studet, ita tamen ut ne in eis quidem menda fugiat; 'onirocretam' enim efficit p. 3, 20 memor credo uocis poetae quae antecedit; amat 'dogma', 'fasma', 'entecam', alia; qua re nescio an haud dissimile ueri uideatur esse p. 10, 16 'sipnotico' corruptum esse ex 'ipno (h. e. *ἵπνω*) tuo', ut hic sensus efficiatur: 'quaecumque stulte nunc balbutis, abice et combure ut uacuo animo meam percipias sapientiam'; quod praeferam alteri coniecturae 'hipnotice', qua hunc sensum uerbis subesse putaram: 'cedo quae somnians balbutias'. Accedit quod exquisito quodam genere dicendi et pleno facetiarum significationumque obscurarum uti solet, ut rectius mihi uisum sit p. 6, 1 'mauricatos' quod meliores exhibent libri relinquere, quia fieri potuit ut in Mauros facete iocari uellet.

Omnium autem maxime intricata est quaestio rerum quae ad modum scribendi uel orthographiam quam dicimus pertinent, quam eo minus fugere licet, quia in libris de aet. m. Fulgentium ut Afrum non eas quibus nos uti solemus leges ac ne easdem quidem semper secutum esse cognoscimus. Illis enim in libris cum sibi eam legem statuerit, ut singuli singulis litteris carerent, certa scri-

1) cf. corp. inscr. Lat. VIII p. 1111.

bendi norma nobis datur. Ex qua cognoscimus eum Afrorum¹⁾ morem omnibus in rebus secutum esse, ut e et i misceret ('subripit' pro 'subrepat', 'Liam' in libro qui caret littera e, 'contradet' pro 'contradit' in libro carente i), omitteret h ('umanus', 'adibendum', 'ostibus' in libro carente h), coniunctis ph substitueret simplicem litteram f ('triumfus', 'profeta' in libro carente h), permutaret d et t ('aliut' in libro carente d), qu et c ('queperat', 'Squitarum' in libro carente c).²⁾ Neque mirum e et ae et oe inter se confundi, ut 'pena', 'Febus' in libro carente o et genetiui primae declinationis in libro primo omnes littera e scribendi sint, praesertim cum eum ae et e discernere non potuisse etiam illud quod supra attulimus Terentianum doceat. Quae si intellexerimus, iam non offendemur neque quod in aliis quoque libris exhibetur 'discendere', 'exercit', 'cirurgicae', 'Psice', 'Apollofanis', 'fonascica', 'Oquipete', 'dequoquendo' neque quod g pro c ('grassedo', 'egloga'), i pro y scribitur ('simphonia'), o et u miscentur ('luxoria', 'nepus'), falso additur h ('rethorem', 'achademicum'); quin etiam pt et ct iam non discerni argumento est haud infirmo fabula Mineruae et Uulcani (II, 11), qua $\chi\theta\upsilon\nu\omicron\varsigma$ et $\phi\theta\upsilon\nu\omicron\varsigma$ eodem modo pronuntiari apparet; et p. 9, 23 reptandi uerbum quo utitur nescio an idem sit quod Ducangius gloss. med. et inf. lat. sub uoce 'rectum' affert et cui significationem accusandi uel in ius deferendi subesse exemplis demonstrat; quare non dubitavi 'ruptuare' scribere pro 'ructuare' uel 'ructare', 'reluptare' pro 'reluctare'. Neque magis animum induxi contra omnes uel optimos codices 'puplicus', 'repperio', 'exspectare' pro 'spectare', alia proscribere. Quibus de uocabulis omnibus facillime iudicares, si libri inter se consentirent, sed cum et libri singuli fluctuent et plures inter se discrepent ac ne auctorem quidem ipsum semper eandem scribendi rationem secutum esse ex uolumine quod de aet. m. et h. inscribitur constet,

1) cf. antholog. Lat. rec. Riese I, 1 pag. XLI sqq.

2) cf. Birt mus. Rhen. LII suppl. pag. 176 et 182.

acquiescemus, si scriptorem ea quam adhibuimus scribendi ratione uti potuisse erit probabile. Neque tamen has minutias omnes afferre potui angustiis huius editionis coactus, quam bibliopola liberalissimus nisi coartatam et contractam suscipere noluit; quare omisi lectiones quales sunt 'uelud' (omnibus fere locis *H*) 'adque' (*R*), 'utpute' (*PR* p. 10, 8) 'quileuit' (*R* p. 10, 18), 'delerabam' (*PRH* p. 13, 19), 'sterelitate' (*PR* p. 16, 8), 'uerilia' (*PR* p. 17, 11), alias, quarum plurimas altera manus codicis Reginensis *R* correxit; et quamquam difficillimum erat eligere quae afferendae essent, quae omittendae, tamen spero me non nimis longe a recta uia aberrasse, quamquam nollem casu intercidisset p. 74, 5 lectio Palatini *P* et Reginensis *R* quae est 'prodedit', quia num Fulgentii sermone digna sit dubitari potest.¹⁾ Neque magis ae, e, e, oe enotauit, sed cum legentium ut puto commodo ea usus sum regula, ut uocabula formae primae semper in ae finientia scriberem excepto libro qui caret littera a, ceteris autem locis optimos libros sequerer duces. Praepositiones autem cum uerbis copulatas ex optimorum librorum usu plerumque suis formis, non immutatis exhibui nulla adnotata lectionis uarietate.

Iam uero ad ipsa recensiois subsidia accedamus. Mythologiarum enim, Uirgilianae continentiae, expositionis sermonum antiquorum duo exstant genera librorum, quorum alterum, si paucos eximis locos, tamquam integrum praebet auctorem seruat et omnibus prauitatibus, quibus doctrinam suam maculauit, et sermone uulgari quo usus est, ut minime S. Brandtii iudicio²⁾ assentiar, qui nimis corruptum librorum statum putat. Alterum prauitates illas habet emendatas et sermonem, quo magis cum aliis scriptoribus congrueret, plerisque locis limatum; neque interpolationibus uacat, cum e. g. p. 12, 10 glossa 'caelestis' aut ante aut post Uraniae nomen addita sit; emendandi autem

1) cf. corp. inscr. Lat. VII 140.

2) cf. annal. Fleckeisen. CXVII (1878), 381.

studium cognoscitur p. 69, 23, quo loco scribae pro uerbo 'ardescit', quia transitivam desiderabant significationem, 'accendit' substituerunt. Neque aliter rem in Uirgiliana continentia se habere satis ex p. 87, 21 apparet; inscriptionem enim epistolae quae est 'domino merito' (cf. Luciferi ep. VI) cum non nouissent, aut 'domino meritum' aut 'domini meritum' coniectura effecerunt; iidem p. 94, 24 cum uerba quae inueniebantur 'de corde puerili', quia substantium interciderat, non intellexissent, locum ita temptauerunt, ut 'decus' uel 'dedecus' uel 'decor' diuinando efficerent. Huic igitur codicum generi non nimia fides habenda est in textu constituendo, ut etiamsi meliorem uideantur exhibere lectionem et quam facilius intellegas tamen nisi dubitans eos non debeas sequi; quare p. 93, 14 malui 'et' interponere quam 'blandiloquis' probare et p. 17, 7 'discipulis' intactum relinquere quam quod solus exhibet Reginensis *E* 'disciplinis' recipere; quamquam non semper horum codicum lectio repudianda uidetur esse, ut p. 13, 4; 77, 7; 91, 1; 98, 6, siue uerum casu seruatum est siue coniectura recuperatum; quod etiam in Gudiano *G* p. 102, 11 fieri potuit, ubi eum sequendum esse duximus. Ex hoc codicum genere libros recentiores omnes fere fluxisse satis ea re demonstratur quod scholia in illo adscripta in his nouiciis ipsis auctoris uerbis inserta inueniuntur ut 'difficultatem' p. 8, 14, ne 'propter' ut *ἔνεκα* et 'causa' cum secundo casu coniungeretur; p. 16, 9 'curata' Reginensis *E* cum deterioribus exhibet; p. 30, 16, ubi in altero librorum genere Fulgentius ex Lucano emendatus est, deteriores aut cum eo consentiunt, ut 'haeret' praebeant, aut quia celerem haerere librariis ueri esse dissimile uidebatur, uerum ex illa lectione elicere conati sunt, cum Riccardianus 'errat', Mediceus 'ardet' scriberent.

Ex meliore librorum genere in quibus mythologiae α leguntur longe optimi¹⁾ Uaticani sunt Palatinus 1578 et *P* Reginensis 1462, quorum archetypus, cum ille nono, hic *R*

1) cf. Iungmanni diligentem descriptionem, quam de codicibus Fulgentianis fecit in actis soc. phil. Lips. I p. 61 sqq.

undecimo adscribatur saeculo, octavo nonne scriptus est; ex uno enim fonte quin fluxerint non dubium est, quia ipsis minutis alterum cum altero consentire singulae paginae docent.¹⁾ Ex quibus illum ipse Romae contuli, huius collationem iam antea ab Ioanne Schmidt professore Regimontano confectam Mommseni et Wissowae debeo benignitati. Reginensis totus ab altera manu non multo recentiore correctus est. In Palatino quia nonnulla folia interciderunt, desunt quae leguntur a p. 19, 1 ad p. 41, 5.

I Reginensis 208 bibliothecae Uaticanae saec. fere X, quem ipse Romae contuli, a tertii mythologiarum libri fabula quinta incipit²⁾; arte autem cum illis coniungendus est, quamquam coniecturis eum non prorsus carere puto; ut 'Furius' p. 73, 7 scripsit, 'Futrius' autem quod ceteri exhibent altero loco exp. serm. ant. p. 124, 1 aliquantum adiuuatur; neque magis comprobanda esse lectio 'iterumque' uidetur quam unus praebet p. 84, 8.

T Proxime ad hos accedit liber Treuericus³⁾ seminarii clericorum VI 3 (NA XVII 609) saec. X, cuius collationem a se confectam Paulus de Winterfeld liberaliter mihi concessit; qui cum saepissime easdem lectiones exhibeat atque Palatinus et Reginensis *R* non dubitavi quam solus exhibet 'effectum' p. 3, 3 recipere, quia aliis locis Fulgentius 'carere aliquid' posuit.

Longius ab his absunt, quamquam fide non carent, *H* codices Harleianus 2685 saec. IX uel X et Montepessulanus *M* 334 saec. X, ex quibus hic⁴⁾ mutilus est, cum a media libri III fabula nona reliqua interciderint. Uterque autem maxime ea re quod alium scribendi morem sequitur et nonnullis locis formas sermonis uulgaris fugit, ab illis, quos supra diximus, discedit, ut 'fraglavit' p. 64, 6 *PRIT*,

1) Iungmann l. l. p. 67.

2) Iungmann l. l. p. 64.

3) cf. Sauerland N. Arch. d. Ges. f. ält. deutsche Geschichtsk. XVII p. 609.

4) cf. Iungmann p. 63.

'flagrauit' cum ceteris *H* et *M* exhibent. Harleiani colatione quod uti potui, Ottoni Rossbach debeo, qui eam in meum usum conuertendam benigne mihi tradidit; Montepessulanum liberaliter huc transmissum contuli ipse.

Ultimus est et qui ubi solus stat minime fide dignus *D* sit, cum aliis eiusdem generis coniunctus aliquid momenti afferat, Gudianus 333 bibliothecae ducalis Wolfenbüttelanae, in qua et hunc et alterum Gudianum contuli. Qui liber saec. XII¹⁾ et multis erroribus inquinatus est et saepissime cum alterius generis libris, maxime cum altero Gudiano ut p. 19, 14, communes exhibet lectiones, ut appareat archetypi eius scribam non ex uno fonte uerba scriptoris hausisse, sed quae in duobus et eis quidem inter se diuersis inuenisset arbitrio commiscuisse; nam ut p. 69, 25 'priuatur' in *D* et α , 'nudatur' in β , ita p. 69, 23 'ascendit' Gudianus *D* errore scriptum habet pro 'accendit' quod in genere β legitur, cum 'ardescit' in α legatur; una cum codicibus β glossam in textum recepit p. 12, 10; eidem denique defectus in *D* inueniuntur atque in β , ut p. 65, 18.

Alterius generis tribus usus sum codicibus a me colatis Reginensi 1567 saec. fere XII, Gudiano 331 saec. XI²⁾, *E G* Uossiano Leidensi 96 saec. fere XI; ex quibus Leidensis *L* ita mutilus est, ut media uoce 'Pythagoras' p. 79, 7 incipiat. Maxime ex his Reginensis coniecturis infectus est; nam p. 10, 12 'antistes' habet pro 'mistes'; p. 40, 21 autem quoniam 'conca marina' in 'concam marinam' mutatum erat, cum scriba codicis *G* satis haberet 'portare' pro 'portari' scribere, codicis *E* librarius 'habere' coniecit; p. 42, 17 uero cum 'impossibilem latronem' i. e. quasi quem arcere non possis non intellexeret, 'possibilis' effecit; p. 43, 5 'uiridior' quia aut obscurum erat aut in 'uiritior' corruptum, eius uocis in locum 'uir fortior' substituit; p. 73, 9 denique cum 'fortiuncula' pro 'fortiusecula' legeretur, ipse coniectura sanequam ingeniosa 'forti ungula'

1) cf. Iungmann p. 64.

2) l. l. p. 63.

scripsit.¹⁾ Alia tamen ut supra demonstrauius una cum *G* et *L* praebet, quamquam illo loco p. 87, 21 non eo coniciendo progressus est quo reliqui, cum 'domino' intactum relinqueret, illi 'domini meritum' corrigerent; ut unum addam exemplum, eadem est in his tribus lacuna p. 92, 20.

Restat ut mythologiarum paucos addamus libros a me collatos quibus quamquam uix multis locis confidere licet, tamen paucis subsidio sunt aut coniecturas praebent quae memoria dignae sint. Quorum primus²⁾ Bernensis 427 saec. X codex melioris generis est et haud paruum afferret auxilium, nisi neglegentissime scriptus atque tot et tantis erroribus maculatus esset; neque temerariae absunt ab eo emendationes (v. p. 48, 11). Ueram lectionem solus p. 89, 9 exhibet, sed quae coniectura facillime restitui potuerit, praesertim quia etiam in *UEG* superscripta est et in deterioribus exstat. — Marcianus 94 Uenetus eiusdem est generis, sed saeculo XV scriptus a uiro docto et coniecturis impletus, ut nisi alios testes adiuuat, nihil ei ponderis tribuas; qua re quae solus exhibet enuntiata, praesertim cum uerba singula fere congruant cum mythographis Uaticanis, Fulgentiana non esse censeo (p. 57, 2). — Eiusdem fere aevi est Neapolitanus IV D 13 n. CLXIII qui liber etsi in deterioribus numerandus est, tamen ipse quoque propter coniecturas quas exhibet dignus est qui interdum nominatim memoretur. — Barberinum VII 47 saec. fere XV non attuli nisi quia quasi singularem memoriam prae se fert, quamquam non dubito quin ex deteriore genere oriundus paullatim coniecturis additis talis factus sit.

Reliquos saec. fere XV uel XVI codices, quos cum in Italia contulissetem deteriores esse cognoui, enumerare satis est; sunt enim Bononiensis bibliothecae S. Saluatoris 2741, Mediceus plut. LXXXX sup. 22, Riccardianus 766, Taurinensis I, VI, 30 (DCCXXI), Urbinas 670, Ashburnhamianus

1) Quare etiam 'ardens' p. 23, 19 coniectura ortum esse significauit.

2) cf. Iungmann p. 63.

1051, qui quae ad musicam pertinent fabulas solas excerptis I 15, III 9, 10.

Uirgilianae continentiae his usus sum codicibus de quibus supra dixi: Palatino 1578 Reginensi 1462 *PR* Reginensi 208 Harleiano 2685 Gudiano 333, Reginensi *IHDE* 1567 Gudiano 331 Uossiano Leidensi 96, Bernensi 427, *GL Bern* Barberino XVI 76 saec. fere XVI qui simillimus est alteri *Barb* Barberino; ad quos accedit quem contuli Romae melioris generis codex Palatinus Uat. 1579 saec. X, qui quamquam *U* propinquus est libris *PRI* et saepe easdem lectiones et eundem scribendi modum sequitur, tamen cum altero codicum genere uidetur collatus et secundum id paucis locis emendatus esse. P. 87, 21 enim quod primo scriptum erat 'domino merito', eo postea deleto 'domini meritum' scriptum est; et glossae quae supra uoces adduntur, cum consentiant cum glossis codicum β , uinculo quodam librum *U* cum eis coniunctum esse testimonio sunt.

Deteriores sunt in hoc libro adhibiti Uaticani 1552, *deterr* 3898, 5216, Ambrosianus 498, quos ipse contuli, Gothanus 55, cuius collationem edidit Oehler in Iahnii annal. suppl. XV p. 95 sq.

Expositionem sermonum antiquorum qui continent libri, eorum eadem duo genera discernuntur¹⁾. α Optimi autem eidem Uaticani sunt Palatinus 1578 et *P* Reginensis 1462, qui soli p. 118, 19 'cellaritas' exhibent *R* et p. 117, 15 Plautinum 'empsim' seruauerunt; quibus ex libris quos Wessner ad recensionem nuper in commentationibus Ienensibus VI, 2 p. 65 sqq. institutam adhibuit duos²⁾ addidi, Parisinum 7581 saec. X et Harleianum 2682 \Re \S saec. X. Hunc tamen testem incertum esse monendum est quia nonnullas non integras praebet lectiones, ut 'impetrare' p. 111, 3, 'mori' p. 114, 10. Bernensis 427 testimonia in *Bern* hoc quoque opusculo hic illic commemorare e re uisum est.

1) cf. Berl. phil. Wochenschr. 1898 p. 554 sqq.

2) cf. Wessner p. 70 sq.

β Alterius generis ex meis libris sunt Berolinensis 73 B saec. X, cuius collationibus usus sum Alexandri Riesii in mus. Rhen. XIX p. 298 sqq. edita et Plasbergi mei meum E in usum facta, et Uercellensis 16 CXLVIII saec. IX uel X ꝥ quem contuli ipse, ex Wessnerianis Parisini 242 saec. IX D et 3088 saec. X; quos inter se consentire cum eisdem coniecturis quae falsa erant aut uidebantur emendauerint, uel primae paginae uerbum 'parare' p. 111, 3 indicat ex 'imperari' quod ex 'impertiri' corruptum puto futtili conatu effectum in omnibus.

*deter*r Accedit immensa uis codicum deteriorum a Wessnero enumerata, quae nihil fere ad recensendam expositionem serm. ant. auxilii affert. Memorauit tamen ille praeter libros quos diximus in editione lectiones codicum Neoburgensis et Leidensis 135, ipse contuli Romanos Urbinate 452 et 670, Reginensem 208, Ottobonianum 343, Barberinum XVI 76, Uindobonensem bibl. Caes. 804, Leidensem Uossianum 96, Taurinensem I, VI, 30 (DCCXXI), Riccardianum 766. Aliorum codicum lectiones a Routhio in editione Nonii et Fulgentii collectae sunt, duorum Bruxellensium Lerschius edidit in libello qui inscribitur Fabius Planciades Fulgentius de abstrusis sermonibus (Bonn. 1844), temere ille ex pessimis testibus opus Fulgentianum recenseri posse ratus. Lemmata quae singulis expositionibus praeponuntur quod uncis inclusi tamquam spuria, Wessneri argumentationem¹⁾ secutus sum; orta enim uidentur ex uocabulis ad marginem adscriptis.

Multo facilius recensio est librorum qui Fulgentianum de aetatibus mundi et hominis opusculum continent; quod adhuc unus Hommeius Parisiis a. 1694 et 1696 et id quidem secundum Sorbonicum codicem corruptum et mutilum edidit; duos autem libros et ultimi partem extremam Reifferscheidius publici iuris fecit in mus. Rhen. uol. XXIII p. 137 sqq. et in indice schol. uniuers. Uratislau. 1883/4. Melioris enim notae PR sunt codices Uat. Palatinus 886 saec. XIII et Reginensis 173

1) l. c. p. 133 sqq.

saec. XII, cuius in locum initio, ubi mutilatus est (p. 130—141, 8), codex Uaticanus 7257 saec. XVII succedit; nam *V* hunc a uiro docto ex illo descriptum esse, ut illius partes suscipere possit, Ioannes Graeuen me docuit qui tres codices Romanos contulit; qua de causa eius lectiones non attuli nisi ubi Reginensis deficit. Multo deteriores sunt Taurinensis *T* D IV 39 saec. XIII, in quo pleraque (a p. 130, 7 ad p. 171, 21) foliis rescissis interierunt, et Sorbonicus 268 *S* saec. XIII ex quo Hommeius olim opusculum expressit, quamquam eum neglegentius in codice legendo se gessisse, cum librum benigne intercedentibus summis utriusque rei publicae magistratibus liberalissime Berolinum missum inspicerem et examinarem, ipse cognoui. Saepissime autem in hoc libro coniecturis quae auctor scripserat deprauata sunt.

Addidi commentatiunculam 'super Thebaiden', quae utrum Fulgentii sit necne, firmis argumentis diiudicari non posse mus. Rhen. LII 177 sqq. demonstraui; postea tamen P. de Winterfeld Statii cognomen quod est Surculus pro Sursulo¹⁾ quae usitata esset forma ante decimum saeculum non inueniri me monuit. Quod si uerum est, certum exstat argumentum quo a Fulgentio hoc opusculum abiudicari possit, quod etiam sermone a Fulgentianis, quae longiora exhibent enuntiata et pluribus ornata luminibus, aliquantum differt atque uoce quae est 'anichos' (p. 183, 11) suspicionem mouet, quia Fulgentium linguae Graecae adeo imperitum fuisse non credimus. Exstat autem in codice Parisino bibl. publ. 3012, cuius collatione uti potui duplici, cum primo Rossbach quam ipse confecerat ultro mihi obtulisset, postea Wessner Gundermanni schedas mihi misisset. Quae collationes non omnibus locis inter se consentiunt, quia iniuria temporum et margo codicis adeo laesus est ut plures aut desint litterae aut paene euanuerint et atramenti ipsius color ita perierit ut omnia difficillime legantur.

1) cf. Statii silv. libr. V ed. Vollmer 1898 p. 16 n. 5.

In recensendis omnibus libris Fulgentianis eam adhibui cautionem, ut codicibus quam maxime nitendum esse et nisi certum subsidium afferri posset, eorum lectiones integras esse relinquendas putarem, ne aliis qui uel maiore ingenio instructi uel magis adiuti fortuna ad hunc auctorem accessuri essent, deprauatum et maculis turpissimis aspersum traderem. Ne coniecturas quidem uirorum doctorum quamquam paucae sunt numero ut in scriptore iniucundo qui uidebatur omnes commemorauit, quia pleraeque neque codicibus optimis inspectis neque genere dicendi quod adhibet Fulgentius satis cognito temere prolatae quasi nullius [] momenti sunt. Quae non omnibus tradita sunt libris quamquam Fulgentiana esse possunt aut quae quamquam omnibus tradita sunt insiticia et delenda iudicauit, uncis quadratis inclusa tamen in textu reliqui. Auctores nonnullos infra Fulgentii uerba notauit, siue quia ex eis haurire potuit scriptor uel hausit, siue quia aliquid ad explicandum et interpretandum afferunt. In apparatu critico maximam appetiui breuitatem, ut saepe syllabas solas quae differunt a lectione antecedenti afferrem; quae () uncis rotundis inclusa sigillo codicis addidi, semper ad eum qui proxime antecedit librum pertinent, nisi particula 'et' interposita ad plures ea spectare uolui. Quae ipse *He* aut emendauit aut conieci, litteris *He*, quae *Hommeius* in *Ho* libris de aet. m. et h. excogitauit, litteris *Ho* additis *Ro* significauit; *Ro* et *Gu* in commentatiuncula quae est 'super *Gu* Thebaiden' Rossbachi aut Gundermanni coniecturis adscripsi.

Restat ut gratias agam omnibus qui quocumque modo me in hoc opere conficiendo adiuerunt, siue collationes mihi praebuerunt, siue quo loco incerta mihi uidebatur uel mea collatio uel aliena de eo me certiore fecerunt, siue denique plagulas corrigendas susceperunt. Neque minus bibliothecarum praefectos cum nostrarum tum Italicarum, cum omnibus in me uterentur officiis, summa me beneuolentia obstrinxisse confiteor.

Scrpsi Berolini mense septembri a. MDCCCXCVIII.

FABII PLANCIADIS FULGENTII

V. C.

MITOLOGICARUM LIBRI TRES

×

Palatinus 1578 (deest a p. 19, 1 ad p. 41, 5)	= P	} α
Reginensis 1462	= R	
Trevericus VI 3 (NA XVII 609)	= T	
Reginensis 208 (inc. a p. 109 M. 711 St.)	= I	
Harleianus 2685	= H	
Montepessulanus 334	= M	
Gudianus 333	= D	} β
Reginensis 1567	= E	
Gudianus 331	= G	
Leidensis Vossianus 96 (inc. a p. 132 M. ex. 733 St.)	= L	
Omnes codices qui supra memorati sunt aut praeter eos qui nominatim afferuntur reliqui	= ω	
(Bernensis 427	= Bern)	
(Venetus Marcianus 94	= Marc)	
(Neapolitanus IV D 13 n. CLXIII	= Neap)	
(Barberinus VIII 47	= Barb)	
(Deteriores	= deterr)	

Si qui codices ex altera utra classe excepti sunt, his uncis [] inclusi post α et β adiciuntur ($\beta [L] = EG$).

Qui non memorantur, cum lectione recepta consentiunt.

Numerus ₁ aut ₂ additus significat primam aut secundam manum eiusdem codicis.

Fulgentii de fabulis gentilium moraliter expositis R

In nomine dñi IHV XPI. in hoc codice (in — cod. om T) haec (hae H hic T om P) insunt fabulae numero L secundū philosophiam (-sofiam RH) expositae a Fulgentio (prbrō add P) v̄c. ad Catum presbiterum Cartaginis (Charth- P kart- T) (D̄s faue legenti add RH) $\alpha[M]$ om M seq. ind. fab.; deinde Fabii Planciadis (Planciadiadis P Planciadiadis H Placiadiadis M) Fulgentii (Fulgenti P) vr̄. cl. mitologiārum lib. III cap̄ (capitula PM) expl. inc̄p lib̄ primus PRHM incipit prologus T omnia om D

In nomine dei summi amen. fabii planchiadis fulgentii uiri clarissimi fabularum liber prim⁹ sc̄dm philosophum moraliter expositarum ad cantiam presbiterū kartaginis. Incipiunt capitula libri mitologiārum seq. ind. fab.; deinde Finiunt capitula libri primi fabii planciadis fulgentii uiri clarissimi mytologiārum incipit liber primus E

Fabii Planciadis Fulgentii v. c. mithologiārum fabularū lib̄ incip̄ primus G

LIBER I

M.

St.

1 Quamuis inefficacem petat studium res quae caret 595
 effectum et ubi emolumentum deest negotii causa cessat
 inquiri — hoc uidelicet pacto, quia nostri temporis erum-
 2 nosa miseria || non dicendi petat studium, sed | uiuendi fleat 596
 ergastulum nec famae adsistendum poeticae, sed fami sit
 consulendum domesticae — cito itaque nunc aut quod ami-
 seris fleas aut quod edas inquiras quam quod dicas in-
 uenias uacatque hoc tempore potentibus opprimere, prio-
 ribus rapere, priuatis perdere, miseris flere — quia soles, 10
 domine, meas cachinnantes sepius nenias lepore satyrico
 litas libentius adfectari, dum ludicro Talia uentilans epi-
 3 grammate comedica | solita est uernulitate mulcere, addi- 597
 tur quia et mihi nuper imperasse dinosceris ut feriatas
 affatim tuarum aurium sedes lepido quolibet susurro per- 15
 mulceam: parumper ergo ausculta dum tibi rugosam sulcis
 anilibus ordior fabulam, quam nuper Attica saporante sal-
 sura, nocturna praesule lucerna commentus sum, ita som-
 niali figmento delusam, quo non poetam furentem aspicias,
 4 sed | onirocretam || soporis nugas ariolantem aduertas. Ne- 598
 que enim illas Eroidarum arbitraris lucernas meis prae- 21

2 inefficax $\beta DM\alpha_2 [T]$ 3 effectū T effectu ω ces-
 set β 5 di^scendi *Barb* 6 famis T 7 amiseris T
 9 vagatque RT obpremere *corr* obprimere R 10 quia
 (*in mg.* tamen) M 11 cacinantes R_1 cacinnantes $R_2 H$
 (*poster. c in ras.*) cancinnantes T nenias *suprasc* nugas E
 lepores atyr colitas R_1 em R_2 satyro^p colitas P satiro (sa-
 tyri M) colitas TM 12 adfectari $TM_1 D$ adfectare ω
 thalia G 13 uernulitate *Salmasius* 16 absculta $P_1 R H_1 T$
 avsculta $P_2 H_2$ 20 onirocretam β

M.

sules libris, quibus aut Sulpicillae procacitas aut Psices
 curiositas declarata est, neque illam quae ui maritum
 5 Fedriam in tumulum duxit aut Leandricos natatus inter-
 cepit, sed quae nostrum achademicum rethorem ita usque
 5 ad uitalem circulum tulit, quo pene dormientem Scipionem
 caeli civem || effecerit. Uerum res publica uideat quid 59
 Cicero egerit. Me interim discedentem a te domine dum
 quasi urbanis extorrem negotiis ruralis otii torpor ad-
 stringeret, et euitans erummosa calamitatum naufragia qui-
 10 bus puplicae uexantur incessabiliter actiones, arbitrabam
 agrestem secure adipisci quietem, ut procellis curarum ce-
 6 lantibus, quo in turborem urbana | tempestas exciderat,
 uelut || Alcione niduli placidam serenitatem uillatica semo- 60
 tione tranquillior agitassem; sopitisque in fauilla silentii
 15 raucisonis iurgiorum classicis quibus me galagetici quas-
 sauerant impetus defecatam silentio uitam agere credi-
 7 tabam, ni me illuc quoque me|morum angina inprobior
 sequeretur felicitatisque nouerca fortuna, quae amarum
 quiddam humanis interserit semper negotiis, me quasi

1 cf. Mart. epigr. X 38. 35 Auson. cent. nupt. rec. Schenkl
 XXVIII 4, 8 13 cf. Mythogr. Vat. I 9

1 ψches G ψisches E spices T 2 nec HTDβ ui add
 m. 2 M 3 Phedriam β illam Fedriam quae ui maritum? (coll.
 p. 3, 21 illas Eroidarum) aut Fedrium He uidetur confundisse Mele-
 agrum et Hippolytum 4 rhetorem R₂ TD 5 circū T cir-
 cum tulit H₁G 6 efficerit R₁ efficeret T 9 et om Tβ
 10 puplicae PM publicae ω arbitrabam R₁ arbitrabā T arbi-
 trabar ω 11 ut om T celantibus RTMG caelantibus corr
 caessantibus PH cessantibus ω, suprascr m. 2 M gelantibus? Plas-
 berg 12 turborem PR₁T torporem ω qua in torporem He
 excierat H excierat Muncker 13 altione α[D] altiori E
 nidulo HE 14 silentiis α[M] em H 15 gallagetici deterr
 galatici Neap quibus per negaliā getici M Gallogetici Salmasius

Getici (in archetypo galatici aut galagetici) Hertz Ann. Fleck-
 eisen. CIII 273 Gallaecici Luc. Mueller Ann. Fleckeisen. XCV 794
 quibus magalia Getici He 16 defetatam P₁H₁TD defensa-
 tam Barb 17 merorum D merorum (moer-E)βM₂ more an-
 guino Marc impr. ang. E

pedisequa sectaretur. Nam tributaria in dies conuentio
 compulsantium pedibus limen proprium triuerat noua in-
 dictionum ac momentanea proferens genera, quo, si Mida
 rex ex homine uerterer, ut lo cupletes tactus rigens auri 601
 materia sequeretur, credo etiam Pactoli ipsius fluentia con- 5
 dictis frequentibus desiccassem. Nec hoc tantum miseria-
 rum ergastulum sat erat; addebatur his quod etiam bellici
 frequenter incursus pedem domo radicem infigere iusserant,
 quo portarum nostrarum pessulos, aranearum cassibus op-
 pletos, quispiam non uideret. Agrorum enim dominium 10
 gentes ceperant, nos domorum; fructus enim nostros ex-
 spectare licuit, non frui; merces quippe gentilis fuerat, si
 uel ad manendum clausos relinquerent. Sed quia num-
 quam est malum inmortale mortalibus, tandem domini regis
 8 felicitas adventantis uelut so||lis crepusculum | mundo tene- 602
 bris dehiscentibus pauores abstersit. Et post torpentes in- 16
 cessus quae tum bellicum robigauerat interdictum licuit
 tandem arua uisere, limites circuire; egredimur nautarum
 in morem quos tempestatum flagitamento confractos ex-
 optata reduces excepit ripa et uelut parietum indumentis 20
 exuti post domesticas stationes ambulare potius discimus
 quam progredimur et Maroneo uersu consimiles 'tandem
 liber equus campo potitur aperto' intuemur arua, quibus

22 Verg. Aen. XI 493

1 pedisequa *DG* insequeretur *G* 3 quasi *DH₂T₂M₂G*
 quosumida *H₁* 5 conditis *α em H₂M₂* 6 desiccasse* *H*
 8 pedum *DβH₂M₂* domi *deterr* 9 pessulus *corr* pes-
 sulos *PRT* 11 coeperant *RHTM* ceperant *E* 13. relin-
 querant *M₁* 15 uelud *H (ut semper)* solus *T* tenebriscen-
 tibus (-bresc- *HT*) *RHT* tremescentibus *Marc* 16 exstersit
E 17 qui *E* tum *in ras H* cum *PR* rubigauerat
M rouigauerat *D* -ant *H₁* bellicus ouigauerat *corr* bellicū
 rouigauerat *P* obiurgauerant *Marc* proffigauerat (-rant *E*) *βH₂*
 18 circuire *G* 19 more *RH₁T* flamento *E* 20 ex-
 cipit *RH₁* iam excepit *G* 22 uersus *P* uersui *MHDβ*
 23 potitus *M*

M.

adhuc impressae bellantium plantae mauricatos quod aiunt sigillaverunt gressus et formidine menti nondum exter||sa 60
 hostes in uestigiis pauebamus; terrorem enim pro sui memoria miles hostis heredem relinquerat. Sed Troadum in
 9 morem ostentabamus alterutrum loca quorum recor|dationem
 6 aut internitio celebrior faciebat aut praeda. Tandem inter
 sentosa nemorum fructecta, quae agrestis olim deseruerat
 manus, — nam intercapedinante pauoris prolixitate tam
 larga fumo lurida parietibus aratra pendebant et labori-
 10 fera boum colla iugales in uaccinam mollitiem deduxerant
 callos — squalebat uiduus sulcis ager et herbidis sentibus
 10 oliuifero uertici minaba|tur; ita etenim nexili de||smate 60
 meandrico gramini labrusca coibant, quo saepta herbosis
 radicibus tellus Triptolemicum contumax abnueret dentem —
 15 ergo dum huiuscemodi paliurea prata incedenti premerem
 planta et roscidos florulenti uelleris colles spatianti mete-
 rem passu, defectum voluntas peperit et egredientis studio
 sedulitas ex labore successit. Deuertor arborei beneficium
 umbraculi praesumens, quo me erranti foliorum intextu
 20 Phoebi torridis defensaret optutibus et circumfluo ramo-
 rum recurrentium nexu umbram quam propriis radicibus
 praeberet mihi etiam concederet esse communem. Nam me

1 impressa *T* mauricatos *PR* mauricatos (*suprascr m. 2*
 ut muricatos) uel milicatos *M* m*uricatos *HT* muricatos *Dβ*
 2 mentis *MDE* 3 hostis *TM₁* 4 relinquerant *P₁T* -at
 in ras *H* reliquerant *RP₂* reliquerat *DβM₂* 5 more *T*
 9 largo *TH₂G* iam largo *Wopkens* atra *TH₁M₁* 10 uac-
 ciuam *PR₁ME* uaciuam? *He* 11 gallos *T* 12 de sirri-
 mate *H₁* de syrmate *H₂M₂* de sirmate *β* 13 meⁿandrico *T*
 graminii *RM* graminia (a in ras) *T* graminum *E* coibat
βP₂M₂ 14 treptolicum *α* tript- *βT₂M₂* Triptolemicum *edd*
 adnueret *T* 16 roscido *TM₁* metirer *Marc* 17 et *PE om ω*
 egradientis *R* et gradienti *Marc* 18 sed utilitas *G* de-
 uertor *PRM₁* diuertor *ω* arbore *RT* arborei *D* arborei *ex*
 arborē *H* 19 quod *P* errante *ex* errantem *H* 20 a tor-
 ridis *βH₂M₂* obtutibus *Tβ* ab ictibus *Staveren* curcum-
 fluo *RP* (*suprascr dū circūfluo*) 21 quam in marg *G om*
PRH₁T 22 praebet *T*

M.

11 auium quaedam uernulitas, quae | fragili quadam dulcedine crispantes sibilos corneis edunt organulis, ad hoc opus allegerat et laboris tam subita requies melos quoddam carminis expectabat: ||

Thespiades, Hippocrene 605

quas spumanti gurgite 6

inrorat loquacis nimbi

tinctas haustu Musico,

ferte gradum properantes

de uirectis collium, 10

ubi guttas florulentae

mane rorat purpurae

umor algens, quem serenis

astra sudant noctibus.

Uerborum canistra plenis | 15

reserate flosculis. ||

Quicquid per uirecta Tempe 606

raptat unda proluens

innientis etre cursu

quam produxit ungula, 20

quicquid Ascreus ueterna

rupe pastor cecinit,

quicquid exantlata gazis

uestra promunt horrea,

quod cecinit pastorali 25

Maro silua Mantuae,

quod Meonius ranarum |

1 uernilitas *Salmasius* 3 elegerat *T* 5 Tespiades *T*

hippocrene α hippocrene *E* 8 austu *RTM*₁ haustu *H* hic^a

usto *D* 12 rorat *DGM*₂ rorant ω 13 humor *RM* β

16 deserata *Barth* 17 quidquid *PM* 18 profluens *HG*

19 innientis *PRH* inuenientis (u *corr* i) *T* hinnientis ω et

recussu *E* et recussu ω (in nitentis?) etrae cursu *coll. p. 33, 16*

Plasberg v. 21/2 post 23/4 G om T 21 quidquid *PM*₁

23 quidquid *PM*₁ exanthlata *PR* exathlata *H* exathlanta

MD β athlantis *Marc* galis *PR* gazas *G* gazis ω ex Atlantis

gazis *edd* gazis exanthlata *T* Graiis? *Plasberg*

M.			
13		cachinnavit proelio, Pharrasia candicanti dente lyra concrepet; ad meum uetusta carmen	st. 607
5		saecla nuper confluant.	

Hoc itaque sacrificali carmine Gorgonei fontis adspargine
madidas et praepetis unguulae riuo merulentas Pierides ab-
straxit. Adstiterant itaque sirmate nebuloso tralucidae
ternae uiragines edera largiore circumfluae, quarum fami-
10 liaris Calliope ludibundo palmulae tactu meum uaporans
pectusculum poeticae proriginis dulcedinem sparsit; erat
enim grauido ut apparebat pectore, crine neglecto quem
14 margaritis praenitens diadema constrinxerat, talo tenus bis
tinctam recolligens uestem, quod credo et itineris propter ||
15 et ne meandricos tam subtilis elementi aliquatenus limbos 608
aculeati herbarum uertices scinderent. Adstitit propter;
erectus ergo in cubitum ueneratus sum uerbosam uiragi-
nem, olim mihi poetico uulgatam euidentius testimonio,
nec inmemor cuius uerbosas fabulas propter scolaribus ru-
20 dimentis tumidas ferulis gestaueram palmas, et quia non
15 mihi euidenti | manifestatione quaenam esset liquebat, cur
uenisset inquiri. Tum illa: "Una, inquit, sum e uirginali
Eliconiadum curia, Iouis albo conscripta, quam olim Athe-
neam ciuem Romanus ordo colendam exceperat, ubi no-
25 uellos ita frutices edidi, quo eorum cacumina summis

1 cacinnabit *R*₁ *HT* chachinnavit *G* 2 Parrasia *H*
3 lira *E* lura *T* concrepent *T* 6 hoc igitur *G* sacrifi-
cali *P* sacrificale carmen *He* adspargine *R* aspargine *PT*
aspergine ω 7 abstraxi $\beta H_2 M_2$ 8 syrmate *MD* β luci-
dae β transluc- *H* 9 ter terna *Barth* hedera β 11 pru-
riginis *M* $\beta H_2 P_2$ dulcedinē *MTH* β dulcedinem *D* 14 itineris
(expunx m. 2) *M* propter *suprascr* s. difficultatem *E* propter
difficultatem *deterr* 15 filamenti *Heinsius* 16 a(d)stiti ω
em He 17 ergo erectus *D* 20 non] iam *Neap* sed
quia? *Muncker* 22 tunc *T* inquit *PH*₁ *T* 23 aluo
*RT*₁ *M*₁

M.

St.

astris insererem, ita uitae famam || linquentes heredem, 609
 quo maius celebriorem obitum protelarent. Ast ubi me
 Romuleae arcis conuentu bellicus uiduauit incursus, Alexan-
 driae conciliabula urbis exulata possederam uariis dogma-
 tum inbutamentis lasciua Grecorum praestruens corda post- 5
 que Catonum rigores Tullianasque seueras inuersiones et
 16 Uarroniana ingenia Pelleae genti | enerues sensus aut
 satyra luseram aut comedico fasmate delectabam aut tra-
 gica pietate mulcebam aut epigrammatum breuitate con-
 dibam. Libebat me mea captiuitas, et licet nostrae ua- 10
 cuissent industriae, inueniebat tamen animus quibus inter
 mala arrideret, nisi me etiam exinde bellis crudelior ||
 Galeni curia exclusisset, quae pene cunctis Alexandriae ita 610
 est inserta angiportis, quo chirurgicae carnificinae laniola
 17 pluriora habitaculis nume|rentur; denique ita certando re- 15
 mittunt in mortem quo ferant Caronem citius obiturum,
 si collegio non donetur. Hanc orationem risus mollior
 terminauit. Itaque meis quo deuerteret culminibus inpe-
 traui. Tum illa: Non paues, inquit, Musicum tuis recep-
 20 tare dogma penatibus, cum barbarorum morem ausculta- 20
 uerim ita litterarios mercatos penitus abdicare, ut hos
 qui primis elementorum figuris uel proprium discipserint
 18 nomen cassata inquisitione mu|tum in carnificina reptarent.
 Tum ego: Non || ita est, inquam, ut 'audieras, sed fama 611

24 Verg. ecl. IX 11 sq. (et fama)

2 maius *PM* magis ω 3 artis *T* 4 exultata *T*
 5 post quātonum *T* 7 uerroniana (uero- *D*) α em *M*₂ uar-
 roniana *G* uaroniana *E* pellee *E* apelleae ω gentis β
 8 plasmate *Scriverius* phantasmate *Marc* traica *HG* 9 con-
 debam *HM*₁ candidam *in* candidam *in* condibam *corr T*
 10 libabat α [*DM*] libebat *MDH*₂ β iuuabat? *He* uacauis-
 sent *H* uacassent *E* 11 inuenibat *R* 16 sobiturum α [*D*]
del s MHT sopiturum β 18 quo meis *G* quo diuerteret *E*
 quod auerteret *H* imperaui *GD*₁ 19 inquit *H* 20 abscul-
 tauerim *PRTM* -ram *H* 21 literarios *PHG* mercatus
 βD ₂ *M*₂ 22 discipserint *PR* descr- ω 23 carnificinam *GM*₂
 reptarent *PRHM*₁ -assent *D* reportarent *M*₂ reportarentur *E*
 receptarent *TG* raptassent *deterr* 24 ut *om PRT*

fuit'. Nam 'carmina tantum nostra ualent', Musa, 'tela inter Martia, quantum' 'dulcis aquae salientis sitim restinguere riuo'. Et ut suum me amplius familiarem rescisset, illud etiam Terentianum adieci: 'Olim isti fuit generi quondam questus aput saeculum prius'. Nunc itaque ita litterae suos . . . quicquid Elicon uerbialibus horreis entecatam possederat in ipsis potestatum culminibus hereditario iure transferret catus extendunt. Illa exhilarata uersiculis, ut-
 19 pote | quasi Meonem senem uiseret recitantem, laudatorio
 10 palmulae tactu meam mulsit caesariem percussaque mollius ceruice quam decuit: Eia, inquit, Fabi, Anacreonticis iamdudum nouus mistes initiatus es sacris; ne quid ergo meo tibi desit tirunculo, accipe parem dogmatis gratiam et quatenus nostra te satyra lasciuienti uerborum rore per-
 15 cussit uadatunque te sui retinet amoris inlecebra, redde quod deuerbas sipnotico et quidquid libet Niliacis exarare papiris, feriatis aurium sedibus percipe; nec deerit historiae quilibet effectus cuius te uisce|ribus interstringi poposceris. Tum ego: Index te libelli || fefellit, generosa
 20 loquacitas; non mihi cornutus adulter arripitur nec imbre mendaci lusa [Danae] uirgo cantatur, dum suo iudicio

2 Verg. ecl. V 47 (saliente)

4 Ter. Eun. 246

1 musae $M\beta$ 2 saliente $D\beta$ 3 rescisset H recisset T
 5 uetus αE questus $G =$ querella aput PR apud ω 6 qui
 quid eligon RM_1 quiqui de lign P quique deligon T quicquid
 eligon D quicquid elicon ω elicon M_2 uerbialibus $TM_2\beta$ *deest*
 si quis *vel sim. alqd.* quo *add Muncker* sentecatam G senthe-
 catam H 8 catus E cados *Scrivenerius* exhilarata T exhirata G

9 quasi] quae RHM_1 quem T 10 me^{am} conmulsit M
 (*suprascr m. 2*) 11 inquit PH faui $PRHT$ anacreonon-
 ticus RT anacreon**ticis H 12 mistes] antistes E 14 $\bar{n}am$
 te satyra P $\bar{n}am$ te satyram D satira G 16 deuerbas P
 debeas E debebas ω sipnoticon H sipnotico ω (*schol atramto E*)
 sepioticon *edd* hipnotice (= dic quid enarres somnians)? *He*
an: ipno tuo? He et Plasberg quicquid T 18 interstringi PR
 -stringi ω 20 mihi non RD 21 id danae αG *eraso id DG*
 cum G

M.

St.

deus sibi pecudem praetulit et hanc auro decepit quam potestate nequiuit; non suillo canimus morsu depastum amantis iuuenis femur nec in meis libellulis sub falsa alite puerilis pependit lasciuia; non olorinis reptantem adulterum plumis, oua pulligera uirginibus inculcantem quam 5 semina puerigena uisceribus infundentem, nec lignides puellas inquirimus, Ero atque Psicen, poeticas garrulantes ineptias, dum haec lumen queritur extinctum, illa deflet incensum, ut Psice uidendo perderet et Ero non uidendo perisset; nec referam uirginali figmento Aricinam || lusam 614
 21 uira|ginem, dum quaereret Iuppiter quod magis esse uellet 11 quam fuerat. Mutatas itaque uanitates manifestare cupimus, non manifesta mutando fuscamus, ut senior deus innitus exerceat et sol fulgoris igne deposito malit anilibus exarari rugis quam radiis; certos itaque nos rerum 15 praestolamur effectus, quo sepulto mendacis Graeciae fabuloso commento quid mysticum in his sapere debeat cerebrum agnoscamus. Tum illa: Unde haec tibi, inquit, homuncule, tantam ignorantiae scientiam, unde tam ratum ordinem ignorandi? Dum enim saeculis intacta exquiris, 20 ostendis te sapienter scire quod nescis. Cui ego: Si his, quibus ignorare aliquid contingit, ne ipsut quidem nescire suum scire contingerit, quanto satius erat eis etiam non

4 adulterium *T* 5 quam — infundentem *om T* 6 lic-
 chj
 nides *G* lignides *M* (*suprascr m. 2*) Lychnides *edd* 7 hero *G*
 psichen *G* spicen *E* 8 queritur *G* querit *RE* quaerit ω
 9 ψ ches *G* spices *em* psiches *E* 10 non acirinam (η aurinā *T*)
 α [*P*] aricinam *P\beta* delendumne ut scholion? v. p. 10, 21
 11 quid *GM*₂ uellit *RTE* uelit *M* 12 mutata sit atq; *PR*
 mutatas ***** (*extrem. fuit q*) *H* 14 innitus *PRT* hinnitus ω
 15 nos *om T* 16 quo sepulto *MMarc* quos epuleo *PRT* quos
 sepulco *H*₁ -to *H*₂ quor epulso *D* quos ex epulo *G* quos ex
 epuleo *suprascripto* ex delectatione *E* quo repulso *Neap*
 17 commentu *PRHT* mysticum *HDG* 18 inquit *RH om M*
 19 tanta ignorantiae scientia *D* 20 intactam α [*D*] *em HM*₂
 22 ne *RHMG* nec ω ipsut *R* ipsud *T* ipsum ω 23 con-
 tingerit *PRGT* (*sed eraso n*) contigerit *DM* contingit *HE* con-
 tingeret *He*

M.

St.

22 nasci contingere quam nasci ineffaciter ueni|re. Primum itaque ego scientiae uestibulum puto scire quod nescias. Ad haec illa: Tam secretis mysticisque rebus uiuaciter pertractandis ampliora sunt auctoritatum quaerenda suffragia; 5 neque enim quippiam ludicrum quaeritur, quo ludibundo pede metrica uer|borum commoda sarciamus. Sudor hic 615 opus est palestrantis ingenii, ne tam magnifici adsumpta operis moles ipso fere medio conaminis impetu uiuacissimis destituta uanescat tractatibus. Ergo erunt nobis etiam 10 Philosophia atque Urania adiutrices operis consciscendae; nec [enim] deerit tuis lasciuiens amica solaciis, at dum te mysticae artes anhelum tractando reddiderint, tute tua Satyra ludentem excipiet. Quaeso, inquam, munifica largitas, ne tu istam tuam Satyram cuius me dudum uada- 15 tum amore praedixeras temere nostris credas penatibus. Tam etenim liuens zelo sortitus sum ex affectu coniugium, ut, si hanc suis oblucentem ut pelicem uoluptatibus domo reppererit, ita sulcatis ungue genis in Eliconem remittat necesse est, quo eius diluendis uulneribus Gorgonei ipsius 20 fontis nequaquam fluenta sufficiant. Tum illa cachinum 23 quassans fragile conliso bis terque pulsu palmulae femo|re: Nescis, inquit, Fulgenti, rudis accola Pieridum, quantum Satyram matronae formident; licet mulierum uerbialibus undis et causidici cedant nec grammatici || muttiant, rethor 616 25 taceat et clamorem praeco conpescat, sola est quae modum

1 quam nesciendo ineffaciter uiuere *E* 2 itaque ergo *RT* 3 mysticisque *TMD* 6 pedem trica *PRH₁T*
 (sed e *suprascr*) ludibundi pede metrico *He* commodo *H*
 9 tractibus *T* 10 philosophia *PRD* -sophia ω urania caelestis *E* caelestis urania *DG* asciscendae β 11 enim *om* αG
 ad $\alpha[D]$ at *GT₂* ut *DE* 12 misce *PRTH* (sed *deleto m*)
 mysticae *DG* tractandū *T* tum te *R₂DG* tute ω 13 excipit *PRTM₁* excipet *D* excipiat *HEM₂* 14 dudum me *E*
 16 libens ω em *He* 17 suis *om E* oblucentem? *He* ut] et *E* 18 reppererit *T* 20 caccinum *RHT* 21 fragilem *Marc* 22 inquam $\alpha[H]$ 23 satiram *E* uerbialibus *T β M₂*
 24 muttiant *corr* -tent *T* rhetor *TD*

M.

St.

inponit furentibus, licet Petroniana subit Albucia. Hac etenim alludente et Plautinae Saureae dominatus obdormit et Sulpicillae Ausonianae loquacitas deperit Sallustianaeque Semproniae quamvis praesens sit Catilina melos cantandi raucescit.

5

Soluerat igniuomos mundi regione peracta ||
quadripedes gelidumque rotis tepefecerat orbem | 617

24

rector et auratis colla spoliabat habenis.
Iam Phoebus disiungit equos, iam Quintia iungit;
quasque soror linoquit, frater pede temperat undas. 10

Tum nox stellato mundum circumlita peplo
caerula rorigeris pigrescere iusserat alis
astrigeroque nitens diademate Luna bicorni ||
bullatum biuugis conscenderat aethera tauris. | 618

25

Iam simulacra modis mentes fallentia plastis 15
mollia falsidicis replebant stramina signis;

et, ut in uerba paucissima conferam, nox erat. Cuius noctis nomen iamdudum oblitus ut insanus uates uersibus delirabam, dum subito agrestis illa quam dudum uideram hospita oborto impetu cubicularias impulsu fores inrupit 20 necopinanterque me iacentem repperiens marcentia languore somni lepidio lumina rapido atque admodum splendifice intermicanti quodam sui uultus coruscamine perpulit; erat enim ultra solitum eminens mortalitatis aspectum. Denique pigrae adhuc quietis indicium rotatis naribus 25

1 Petronius ed.³ Buecheler fr. VI 2 cf. Plaut. Asin.
(confundit Sauream seruum et Artemonam matronam) 3 v.
p. 4, 1 cf. Sall. de coni. Cat. 25

1 subet Buecheler albutia TE hanc α[DM₂] 2 sa-
tirae E satyrae G obdormitet HD 3 et Sulp. — deperit
om D salustianaeque HT₂β 4 cantilena αG 6 sol-
uerit T igniuomos (os ex us) G igniuomus ω -mos Scriverius
9 cyntia D cintia ME cinthia G 11 stillato α[DM]
13 bicornis DβH₂ 19 cum D 20 obortu α[M] 21 neo-
pinanter quae PR ⁱnēopinanterque T necopinanter quae del
ec H inopinanterque β reperiens RDG langore RT
23 perpulit *suprascripto* † pepulit E pepulit DG

ruptuantem repentina ostii || crepitatione turbavit. Hanc 619
 praeibat florali lasciuens uirguncula petulantia, hedera
 largiori circumflua, improbi uultus et ore contumeliarum
 sarcinis grauido, cuius ironicum lumen tam rimabunda
 5 uernulitate currebat quo mentes etiam penitus abstrusas
 temulentis inscriptionibus depinxisset. Musae autem latera
 sarciebant altrinsecus duae, quarum dexterior uerenda qua-
 dam maiestate subnixa elatae frontis polimina argenteis
 26 astrorum crispauerat margaritis, cuius faleratum exoticis
 10 diadema carbunculis corniculata lunae sinuatio deprimebat
 ac cerulanti peplo circumlita hyalinae cauitatem sperae
 osseo fastigans tigillo uersabat. Uisus itaque luminis tam
 elata contemplatione caelitus erigebatur intuitus, quo pene
 fori||bus superna intuens pollicem inlisset. Leui comes 620
 15 lateris refugo quodam contemplatu secretior humanos in-
 tuitus uelamine quodam arcano uitabat; huius ninguida
 27 canis albertibus nitebat caesaries rugaque crispato mul||ti-
 plici supercilio rancidum se quiddam consipere promittebat;
 tardior erat incessus et ipsa ponderationis grauidine uene-
 20 randus. Tunc Calliope prouinciam loquacitatis ingressa:
 His te, inquit, Fulgenti, tutricibus spondideram largiturum;
 quarum sequax si fueris, celeri te raptu ex mortali cae-
 lestem efficient astrisque te, non ut Neronem poeticis

23 cf. Luc. Phars. I 45 sqq.

1 ructuantem $H_1 D$ eructuantem EH_2 eruptuantem M_2 ruc-
 tantem G 2 edera $HMDE$ 4 yronicum (hyr- G) β 5 etiam
 penitus $om G$ penitus $om deterr$ obstrusas E 7 sarciebant T
 uerecunda G quedam T 8 elate $PRTMH$ (sed deleto
 priore e) 9 phaleretun T 11 luneę cauitatem *suprascripto*
 uitreę E sphaerae MHD sperareę T 12 fastigans HDE
 fatigans ω 13 lata M in tutu H_1 intuitus *delendum?* v.
 l. 15 fugo T contemplatus $PRT E$ 16 archano $HD\beta$
 18 concipere E conscipere D consopire $MH_2 G$ 19 graue-
 dine $HD\beta M_2$ 20 calliopem $PRT H$ et M (sed deleto m)
 caliope E ope G calliope in? He 21 iste pro his te PRT

di
 inquit DEH_2 inquam ω pondideram H sponderā P sponde-
 ram M sponponderam β largituram *Modius* largitu iri? *Plas-*
berg 22 celeriter aptu $\alpha[MD]$ -raptum $MD\beta$ em *Plasberg*

M. laudibus, sed ut Platonem mysticis interserent rationibus. Neque enim illos de his expectas effectus, quos aut poema ornat aut deflet tragoedia aut spumat oratio aut cachinnat satyra aut ludit comedia, sed in quibus et Carneadis resudat elleborum et Platonis auratum eloquium et Aristotelis sillogismaticum breuiloquium. Nunc itaque pandementis cubi|culum et aurium fistulis audito nuntio men- 621
 tibus intromitte quod excipis; sed enerva totum mortale quod tibi est, ne tam sacrati series dogmatis scrupulosis rite non resadat penetralibus. Ergo nunc de deorum primum 10
 natura, unde tanta malae credulitatis lues stultis mentibus inoleuerit, edicamus. Quamuis enim sint quidam qui spre-
 28 capitis generositate aricinis atque ar|caicis sensibus glandium quippiam sapiant atque eorum altiori stultitiae nubilo soporata caligentur ingenia, tamen nequaquam aput hu- 15
 manos sensus nisi fortuitis compulsionibus moti nascuntur errores, ut etiam Crysippus de fato scribens ait: Compulsionibus lubricis uoluuntur incursus. Itaque primum omisso circuito, unde idolum tractum sit, edicamus. ||

I. Unde idolum.

622

Diophantus Lacedemonum auctor libros scripsit anti- 21
 29 quitatum quattuordecim, in quibus ait Sirophanem | Aegyp-

22 sqq. v. mythogr. Vat. III procem.

1 mysticis *TMD* interserunt *PR* interseruent *D* intersē *T*

2 expectas (*del c*) *H* exspectes *E* exspectis *G* effectus
suprascr 1 affectus *E* affectus *MDG* 3 caccinnat *PR* caccinnat
H cacinnat *T* 6 sylogism-*H* syllogism-*DG* silog-*TM*
 7 festuli *T* 8 sed et *E* 9 secreta *G* scrupulosis *PR* scrupulis *T* 10 resedat *PR* residat *H*, resedeat *TE* residueat ω

12 quidam sint *G* sunt *T* 13 arcaicis *E* archaicis *G* glandium] occultum *D* 14 altioris *E* 15 aput *PR* apud ω
 17 crysippus *PTD* crisippus *RH\beta* 19 factum *G* 20 dictum sit *add E* 21 dyophantus *G* Syophantus *E* diophantes *deterr*
 22 quattuordecim *RHDE* syrophanem *E* aegiptium *PE* egiptium *G*

M. St.
 tium familia substantiaque locupletem filium genuisse;
 quem, uelut inormis sub|stantiae successorem, ineffabili 623
 30 ultra quam paternitas exigebat affectu erga | filium de-
 ditum is qui dum adversis fortunae incursibus raperetur,
 5 quo patri crudelem geminae orbitatis derelinquisset elo-
 gium ut et posteritatis perpetuale suffragium denegasset
 et substantiae propagandae subitam interceptionem obic-
 eret. Quid igitur faceret aut fecunda paternitas in steri-
 litate damnata aut felix substantia in successione curtata?
 10 Parum erat ut non haberet quod habuit, nisi etiam nec
 esset qui obtineret quod relinquit. Denique doloris an-
 gustia quae semper inquit necessitatis solatium filii sibi
 simulacrum in edibus instituit dumque tristitiae remedium
 quaerit, seminarium || potius doloris inuenit nesciens quod 624
 15 sola sit medicina miseriarum obliuio; fecerat enim ille
 unde luctus resurrectiones in dies acquireret, non in quo
 31 luctus solatium inueniret. Denique | idolum dictum est,
 id est idos doli, quod nos Latine species doloris dicimus.
 Namque uniuersa familia in domini adolatione aut coronas
 20 plectere aut flores inferre aut odoramenta simulacro suc-
 cendere consueuerat. Nonnulli etiam seruorum culpabiles
 domini furiam euitantes ad simulacrum profugi ueniam
 merebantur et quasi salutis certissimo || conlatori florum 625

15 cf. Publ. Syr. ed. Meyer 250

1 substantiaequae T 2 inormis $PR_1 T$ enormis ω ueluti
 e normis (i eras e add m. 2) M uellet *Scriverius* 3 dedi-
 tum] dilexit *Neap* dilectum? *Plasberg* 4 isqui $\alpha [DM]$ his-
 qui M_1 isque $D\beta M_2$ usque? *Plasberg* fuisse?? *He* 5 quo
 om $H\beta$ crudele $H_2 D_2 \beta$ derelinquissit PR derelinquisse T
 derequisset H dereliquisset DM_2 dereliquit β elogiam PR
 6 et ut & T et ut H suffugium *Georges Ann. Fleckeisen.*
 CXXXV 768 denegasse T 9 curata *suprascripto* † cur
 tata E curata *deterr* 10 erat non habere β nec om G
 (sed *rasura*) *deterr* 11 reliquit $D\beta Bern$ 16 acquireret H
 inquireret D non quo β 18 idos doli *Bern* YDOS DOLI H
 YDOS $\Delta OAOY G$ udos doli ω 19 adulatione $MHD\beta$
 21 consueuerat $D\beta H_2$ 22 euidentes H

atque turis offerebant munuscula timoris potius effectu
 32 quam amoris affectu. Denique huius rei non inmemor et
 Petronius ait: 'Primus in orbe deos fecit timor'; nam et
 Mintanor musicus in crumatopoiion libro artis musicae
 quem descripsit ait: 'Deum doloris quem prima conpunctio 5
 humani finxit generis'. Exhinc ergo inueteratus error
 humanis pedetemptim consertus discipulis baratro quodam
 sceuae credulitatis prolabitur. ||

II. Fabula Saturni.

626

Saturnus Polluris filius dicitur, Opis maritus, senior, 10
 33 uelato capite, falcem ferens; cuius uirilia abscisa | et in
 mari proiecta Uenerem genuerunt. Itaque quid sibi de
 hoc Philosophia sen||tiat, audiamus. Tum illa: Saturnus 627
 primus in Italia regnum obtinuit; hicque per annonae
 34 praerogationem ad se populos adtrahens | a saturando 15
 Saturnus dictus est. Opis quoque eius uxor eo quod opem
 esurientibus ferret edicta est. Polluris etiam filius siue a
 pollendo siue a pollucibilitate quam nos humanitatem di-
 cimus. Unde et Plautus in comedia Epidici ait: 'Bibite,
 pergregamini pol||lucibilter'. Uelato uero capite ideo fingi- 628
 tur, quod omnes fructus foliorum obnupti tegantur umbra- 21

3 Petron. ed.^s Buecheler fr. XXVII 1 Stat. Theb. III 661
 cf. schol. 9 sqq. v. mythogr. Vat. I 102 II 1 III 1 19 Plaut.
 Mostell. 22. 24 (pergraeecamini)

1 aut *deterr* thuris *E* 3 et *om PHE* 4 crumatopoiion *PE* crumatopogon *R* crumatopion *THM₁* cromatopion *M₂G* crumatopionpigon *D* 5 scripsit *G* 7 pedetemptim *HDβ* discipulis (-us *H*) *αG* disciplinis *E* 8 scaecie *H* seuae *β* crudelitatis *ω* 1 credulitatis *in marg G* 10 pollucis *β* 11 gerens *E* 12 mare *GR₂* 13 philosophia *RD* filosophia *M* 14 annonam *R₁T* annona *PH₁* 15 progationem *T*

17 dicta *G* edita *T* pollucis *β* 19 plautus *R₁H₁M* e pl_austus *P* 20 pergregamini *R* pingitur *R* 21 omnis *α[M]*

omnes *β* quod omnes fructus *in mg M* obnupti *E* obnutu
 uti
 Bern obnuti *ω* (ex obnuti = obnubti?) obn*tegantur *M* ob-
 ruti? *He*

M.

St.

culo. Filios uero suos comedisse fertur, quod omne tempus
 35 quodcumque | gignat consumit; falcem etiam fert non in-
 merito, siue quod omne tempus in se reuergat ut curua-
 mina falcium siue fructuum propter; unde etiam et castra-
 5 tus dicitur, quod omnes fructuum uires abscisae atque in
 humoribus uiscerum uelut in mare proiectae, sicut illic
 Uenerem, ita et libidinem gignant necesse est. Nam et
 Apollofanus in epico carmine scribit Saturnum quasi sac-
 rum nun — nus enim Grece sensus dicitur — aut satorem
 10 nun quasi diuinum sensum creantem omnia. || Cui etiam 629
 quattuor filios subiciunt, id est primum Iouem, secundum
 Iunonem, tertium Neptunum, quartum Plutonem; Polluris
 quasi poli filium dicunt, quattuor elementa gignentem,

III. De Ioue et Iunone.

36 id est primum Iouem ut ignem, unde et Zeus Gre|ce dici-
 16 tur; Zeus enim Greca significatione siue uita siue calor
 dici potest, siue quod igne uitali animata omnia dicerent,
 ut Eraclitus uult, siue quod hoc elementum caleat; secun-
 dam Iunonem quasi aerem, unde et Era Grece dicitur; et
 20 quamuis aerem masculinum ponere debuerunt, tamen ideo
 sororem Iouis, quod haec duo elementa sibi sint ualde
 consocia, ideo Iouis et coniugem, quod maritatus aer igne

9 sqq. v. mythogr. Vat. III 2, 6 ex. 14 sqq. v. mythogr.
 Vat. I 105 II 2 III 3, 1 19 sqq. v. myth. Vat. II 4 20 v.
 mythogr. Vat. II 7

1 quia *B* 2 gignit *DG* 3 se reuergat *MTHD* -tur
Bern sese uergat ω uelut *Bern* 4 fructum *PTD\beta M_2* propter
 fructum *deterr* 7 gignant *DGM_2* gignat ω 8 scripsit *H_2*
 scripsit *G* sacrunū *H* sacrunū *D* 11 quattuor *RE*
 secundam *RTDE* scdm *H* 12 pollucis βR_2 13 dnt *add*
M_2 elimenta *PRH* 14 *om T deterr* 17 dicerentur *M\beta*
 18 heraclitus *D* elimentum *PRM* scdm *E* secundum *HM*.
 19 et *om D\beta* hera *H* *HPA DG* aera uel efa *M* 20 de-
 buerint *R* 21 duo *om T* elimenta *PR* sint *PMDG*
 sunt ω

M.

St.

feruescat. Nam || et Teopompus in Cipriaco carmine et 630
 Ellanicus in dios politia quam descripsit ait Iunonem ab
 Ioue uinctam catenis aureis et degrauatam incudibus fer-
 37 reis, | illud nihilominus dicere uolentes quod aer igni
 caelesti coniunctior duobus deorsum elementis misceatur, 5
 id est aquae et terrae, quae elementa duobus superioribus
 grauiora sunt.

IV. Fabula Neptuni.

Neptunum uero tertium uelut aquarum uoluerunt ele-
 mentum, quem ideo Grece etiam Posidoniam nuncupant 10
 quasi pion idonan quod nos Latine facientem imaginem
 dicimus, illa uidelicet ratione quod hoc solum elementum
 imagines in se formet expectantium, quod nulli alio ex
 quattuor competat elementis. Tridentem uero ob hac re
 ferre pingitur, quod aquarum natura triplici uirtute funga- 15
 tur, || id est <sit> liquida, fecunda, potabilis. Huic et Nep- 631
 tuno Amphitritem in coniugium deputant — amphi enim
 Grece circumcirca dicimus — eo quod omnibus tribus ele-
 mentis aqua conclusa sit, id est sit in caelo, sit in aere
 id est in nubibus, et in terra, ut sunt fontes uel putei. | 20

9 sqq. v. mythogr. Vat. I 107 II 9 III 5

1 feruescat] *pergit P p. 41, 5 cyprico M* 2 hellanicus *Hβ dios polthia RTM dios polthia H dios poltia Bern dios polti ubia D dios pholtichia β πολυτοκία Voss πολυπτυχία? Sturz πολιονχία Nicolai πολυτυχία edd politia Plasberg* 3 deprauatam ω degrauatam *H² Neap* 4 uer *R₁ H*
 5 miscebatur *H* 10 posidoniam *MD et cod. L mythogr. Vat. III script. rer. myth. ed. Bode II 123* posidoneam *R₁* posidonean *R₂* possidoniam *HT* possidonian *β* 11 pon *T*
 13 expectantium *R₁ MH Bern* spectantium *R₂ ω cf. p. 5, 12*
 14 quatuor *R* hac re *R* hanc re *T* hoc re *MH* hanc rem *E*
 hoc *DG* 15 fugantur *R₁* fugatur *H₁ em R₂ H₂* 16 <sit>
interpos He portabilis *R* potabili *D* huic] hinc *β* 17 Amf-
 tricem *H* -tritem *T* -tridem *MDG* Amphitridem *E* amfi *RD*

V. Fabula de Plutone.

Quartum etiam Plutonem dicunt terrarum praesulem — plutos enim Grece diuitiae dicuntur — solis terris credentes diuitias deputari. Hunc etiam tenebris abdica-
5 tum dixerunt, quod sola terrae materia sit cunctis ele-
mentis obscurior. Sceptrum quoque in manu gestat quod
regna solis competant terris. | ||

VI. Fabula de Tricerbero.

Tricerberum uero canem eius subiciunt pedibus, quod
10 mortalium iurgiorum inuidiae ternario conflentur statu, id
est naturali, causali, accidenti. Naturale est odium ut
canum et leporum, luporum et pecudum, hominum et ser-
pentium, causale est ut amoris zelum atque inuidiae, acci-
dens est quod aut uerbis casualiter oboritur ut hominibus
15 aut comestionis propter ut iumentis. [Cerberus uero dici-
tur quasi creoboros, hoc est carnem uorans et fingitur tria
habere capita pro tribus aetatibus, infantia, iuuentute, se-
nectute, per quas introiuit mors in orbem terrarum.] ||

VII. Fabula de Furiis.

20 Huic quoque etiam tres Furias deseruire dicunt, qua-
rum prima Allecto <secunda Tisiphone, tertia Megea>;

2 sqq. v. mythogr. Vat. I 108 II 10 III 6, 1 8 sqq. v.
mythogr. Vat. II 11 III 6, 22 19 sqq. v. mythogr. Vat. I 109
II 12 III 6, 23

1 Titulos usque ab hoc capite om T (lac. seruat.) 3 di-
cunt H 4 addicatum deterr 8 fabula om G cane add E
10 cōplentur R coflentur T 11 natura T accedenti R TM
accidentali deterr 12 luporum om R pecorum H -odum M
serpentūm T 13 zelus Dβ accedens R₁ TM 14 quod a
uerbis Bern casualite roboratur H causaliter deterr robore-
tur T Bern 15 cōmestiones H comestiones M ER₂ comessa-
tiones G 15 sqq Cerberus — terrarum solus Marc cf. mythogr.
Vat. III 6, 22 II 11, 150 20 quoque om E 21 alectio
a¹lecto H <sec. — Megea> interpos He cf. p. 21, 8 et 16

M.

St.

Allecto enim Grece inpausabilis dicitur; Tisiphone autem quasi tuton phone, id est istarum vox; Megera autem quasi megale eris, id est magna contentio. Primum est ergo non pausando furiam concipere, secundum est in
40 uo|ce erumpere, tertium iurgium protelare. || 5

VIII. Fabula de Fatis.

634

Tria etiam ipso Plutoni destinant fata; quarum prima Cloto, secunda Lacesis, tertia Atropos — clitos enim Grece euocatio dicitur, Lacesis uero sors nuncupatur, Atropos quoque sine ordine dicitur —, hoc uidelicet sen- 10
tire uolentes quod prima sit natiuitatis euocatio, secunda uitae sors, quemadmodum quis uiuere possit, tertia mortis conditio quae sine lege uenit.

IX. Fabula de Arpyis.

Arpyias etiam tres inferis Uirgilius deputat, quarum 15
prima Aello, secunda Oquipete, tertia Celeno — arpage enim Grece rapina dicitur — ideo uirgines, quod omnis rapina arida sit et sterilis, ideo || plumis circumdatae, 635
quia quicquid rapina inuaserit celat, ideo uolatiles, quod
41 omnis rapina ad uolandum sit celerrima. Aello | enim 20

7 *sqq. v. mythogr. Vat. I 110 II 14 III 6, 23* 14 *sqq. v. mythogr. Vat. I 111 II 13 III 5, 5* 15 *cf. Verg. Aen. VI 289*

1 Thesiphone *E* ante Tisiphone *interponunt deterr*: alia Tisiphone 2 titunphone *H* titonphone *D* tertia megera *interponunt deterr* 5 uocem *Dβ* 6 fabula *om HG* uł de *Parcis add E* 7 ipso *R₁T Bern* ipsi *ω* fata quę parçę dicuntur per antiphrasim quia non uitę humanę parçant *Neap* 8 clotho *E* clito *R₂D* laccessis *MHT* laccessit *D* lachesis *β* clitos *RTM₁* Cloto *H* Clotos *DM₂β* enim] autem *G* 9 laccessis *MH* laccessis *T* lachesis *Dβ* 10 sentire] scire *E* 12 quiuis *Bern* 13 qui sine *T* 14 fabula *om G* arpiis *ME* 15 Arpias *RE* arpyas *MH* 16 aelio *H* hello *β* oquipeto *R* ocyp&to *D* ocypete *G* occipete *E* arpage] arpia *E* arpya *G* 19 quidquid *RG* rapina — omnis *om T* 20 hello *β*

Grece quasi edon allon, id est alienum tollens, Oquipete id est citius auferens, Celenum uero nigrum Grece dicitur, unde et Homerus prima Iliados rhapsodia: αἰψά τοι αἶμα κελαινὸν ἐρώήσει περὶ δουρί, id est: Statim niger tuus
5 sanguis emanabit per meam hastam — hoc igitur significare uolentes quod primum sit alienum concupisci, secundum concupita inuadere, tertium celare quae inuadit.

X. Fabula de Proserpina.

Plutoni quoque nuptam uolunt Proserpinam, Cereris
10 filiam; Ceres enim Grece gaudium dicitur; et ideo illam frumenti deam esse uoluerunt, quod ubi plenitudo sit fructuum gaudia superabundent necesse est. Proserpinam
42 uero quasi segetem uoluerunt, id est ter||ram | radicibus 636 proserpentem, unde et Ecate Grece dicitur; hecaton enim
15 Grece centum sunt; et ideo illi hoc nomen inponunt, quia centuplatum seges proferat fructum.

XI. Fabula Cereris.

Hanc etiam mater cum lampadibus raptam inquirere dicitur, unde et lampadarum dies Cereri dedicatus est, illa
20 uidelicet ratione quod hoc tempore cum lampadibus, id

3 Hom. Il. I 303 9 sqq. v. mythogr. Vat. I 112 II 15
III 7, 1 18 sqq. v. mythogr. Vat. III 7, 1

1 ἐλὼν ἄλλο *edd* eron (αἰρων)? *Plasberg* ocypete *DG*
occipite *E* 3 prima — rhaps. *om* *MTDβ* εψα te macelen
ΩΝΕΡΩΕΤΙΤΙΕΡΙΔΥΡΙ *R* ΕΥΑ ΤΕ ΜΑΚΕΛΕΝ (ΔΕΝ *MG*) ΩΝΕ-
ΡΩΕΤ Π(ΩΕΓΙΠ *MG*) ΕΡΙ ΔΟΡΙ (ΔΟΡΙ *MG*) *TMG* *sim* ω
5 emanabit *Barb* emanauit ω signare *TG* 6 concupiscere
Marc 7 inuadis? *He* 8 fabula *om* *G* Fabula Proserpine *E*
10 Grece *om* *MTDE* gaudiū dium *H* 11 sit] est *E*
12 -habundent *MTHβ* super-] semper *DE* semper super-
deterr 13 segentem *R, H* 14 hecate *D* etate *T* ecaton β
15 hoc illi ideo *E* 16 centuplicatum *Dβ* perferat *RHT*
17 itē de eadem *E* DE CERERE *G* 18 raptam *T* querere β

M:

St.

est cum solis feruore, seges ad metendum cum gaudio
requiratur. | ||

43

XII. Fabula Apollinis.

637

Apollinem solem dici uoluerunt; apollon enim Grece
perdens dicitur, quod feruore suo omnem sucum uirentium 5
dequoquendo perdat herbarum. Hunc etiam diuinationis
deum uoluerunt, siue quod sol omnia obscura manifestat
in lucem seu quod in suo processu et occasu eius orbita
multimodis significationum monstret effectus. Sol uero
dicitur aut ex eo quod solus sit aut quod so^lite per 638
44 dies surgat et occidat. Huic quoque | quadrigam scribunt 11
illam ob causam, quod aut quadripertitis temporum varietatibus
anni circulum peragat aut quod quadrifido limite
diei metiatur spatium; unde et ipsis equis condigna huic
nomina posuerunt, id est Erytreus, Acteon, Lampus et 15
Filogeus. Erytreus Grece rubeus dicitur quod a matutino
ipse limine rubicundus exurgat, Acteon splendens dicitur
quod tertiae horae metis uehemens insistens lucidior fulgeat,
Lampus uero *ardens* dum ad umbilicum diei centratum
conscenderit circulum, Filogeus Grece terram amans 20
dicitur quod horae nonae procliuior uergens occasibus
pronus incumbat.

4 *sqq.* v. mythogr. Vat. I 113 II 18. 19 III 8, 1 schol. ad
Germ. Arat. ed. Breysig p. 195, 5 *sqq.* 11 *sqq.* v. mythogr.
Vat. II 20. 21 III 8, 6

3 DE APOLLINE *G* 5 omne *T* 6 decoquendo *MDG*
9 multimodos *ex* multitudos *G* multimodos *Bern* 11 scribunt
ω et *codd.* *scholl.* *Germ.* *Arat.* ascribunt *Barb* adscribunt
myth. *Vat.* I 113 14 ipsius *β* huic] huc *D*₁ sic *β* 15 eritreus
TE lampos *E* et *om G* 16 eritreus *T* 17 pro (per *D*) se limine
α prope lim. *Marc* sol lumine *β* ipse *ex* ipse *He* roseo lumine
Breysig splendidus *T* 18 metis *ex* mentis *RH*
mo mentis *T* momentis *MD om β* *cf.* p. 28, 5 uehemens *om*
HD 19 lampus *RTM* lampos *ω* ardens *E om ω* contractum
D 21 hora nona *H* nonē horę *G*

XIII. Fabula de Coruo.

In huius etiam tutelam coruum uolunt, siue quod
 solus contra rerum naturam in mediis ipsis aestiuis fer-
 45 uo|ribus ouiparos pullu||let fetus, unde et Petronius: 639

5 'Sic contra rerum naturae munera notae
 coruus maturis frugibus oua refert',

siue quod in orneoscopicis libris secundum Anaximandrum
 siue etiam secundum Pindarum solus inter omnes aues
 LX quattuor significationes habeat uocum.

XIV. Fabula de Lauro.

In huius etiam tutelam laurum ascribunt, unde etiam
 eum amasse Dafnem dicunt, [Penei] fluminis filiam. Et
 unde laurus nasci possit nisi de fluuijalibus aquis? Maxime
 quia et eiusdem Penei fluminis ripae lauro abundare di-
 15 cuntur. At uero amica Apollinis ob hac re uocitata
 est, quia illi qui de somniorum interpretatione scripse-||
 46 runt ut Antiphon, Filocorus | et Artemon et Serapion 640
 Ascalonites promittant in libris suis quod laurum si dor-
 mientibus ad caput posueris, uera somnia esse uisuros.

2 *sqg. v. myth. Vat. I 115 II 22 III 8, 14 schol. ad Stat. Theb. III 506 ed. Kohlmann* 5 *sq. Petron. ed.^s Buecheler fr. XXVI 1 sq. 11 sqg. v. myth. Vat. I 116 II 23 III 8,4* 15 *sqg. v. schol. ad Stat. Theb. III 105 ed. Kohlmann*

1 Fabula *om* β 2 uolunt] ponunt βH_2 3 estiuus *ex*
 estibus *T* 5 naturā *D* nota *Binetus* tota *Scaliger* 7 oro-
^sscopicis (*m. 2 add*) *H* horoscopicis *D* oroscopicis β in orn-]
 morn- *T* 8 pindram *T* 9 quatuor *R* 10 Fabula *om* β
 12 dafnen *H* daphnē *G* Penei *om* α 13 posset β 14 et
om HE habundare *MH* β 15 apollini *RM* ab hac *RMD*
 ob hac *T* ob hanc *H* β rem *R, H* β 16 interpret. somn. β
 17 philocrus *G* filocrus ω philochorus *Scriverius cf. Tert. de*
an. 46 sarapion *Bern* 18 in *om H* quod *om R* β
 19 uisuros esse *T*

XV. Fabula de nouem Musis.

Huic etiam Apollini nouem deputant Musas ipsumque decimum Musis adiciunt illa uidelicet causa, quod humanae uocis decem sint modulamina; unde et cum decacorda Apollo pingitur cithara. Sed et lex diuina decacordum dicit psalterium. Fit ergo uox quattuor den[tibus], id est e contra positis, ad quos lingua percutit et quibus si unus minus fuerit sibilum potius quam uocem reddat necesse est. Duo labia uelut cimbala uerborum commoda modulantia, lingua ut plectrum quae curuamine quodam uocalem format spiritum, palatum cuius concauitas profert sonum, gutturis fistula quae tereti meatum spiritalem praebet excursu et pulmo qui uelut aeriis follis concepta reddit ac reuocat. Habes ergo nouem Musarum uel Apollinis ipsius redditam rationem, sicut in libris suis Anaximander Lamsacenus et Zenopanes Eracleopolites exponunt; quod et alii firmant ut Pisander fisicus et Euximenes in libro theologumenon. Nos uero nouem Musas doctrinae atque scientiae dicimus modos, hoc est: prima Clio quasi cogitatio prima discendi — cleos enim Grece fama dicitur, unde et Homerus: κλέος οἶον ἀκούσαμεν, id est: famam solam audiuius, et alio in loco: πεύθετο γὰρ Κύπρονδε μέγα κλέος, et quoniam nullus scientiam quaerit

2 sqq. v. myth. Vat. I 114 II 24 III 8, 18 5 Psalm. 32, 2.
91, 4 21 Hom. Il. II 486 (ἀκούομεν) 22 Hom. Il. XI 21

1 Fabula *om* β 4 decem corda *T* 5 cythara *Mβ*
6 quattuor *R* 7 id est *om* β ad *om* β et *RH* e ω 9 dui *R*
uelud *HD* cimbala *THβ* 10 lingua *om* *TM* ut *om* *M*
11 in palato *D* in palatum *M* proferat *D* profret *E* praeferet
RTM praefert *H* 12 tereti *del* i *H* teriti *RTM* terit β
meatu *D* specialem *E* 13 praebet excurs. *om* β excursu *Bern*
excurru *RTM* excursu *HD* pulmonem *Bern* erarius *RTM*
aerarius *D om* *H* accepta *E* 14 mus. nou. β apollonis *T*
16 zenophanes *Hβ* 17 euximines *RHTM* eusimines β
18 theol- *DE* 19 edicimus *TM* 20 cleo *T* cleos]
clios *E* cleos — dicitur *om* *G* cleos ion acusamen *R sim* ω
21 id est — et *om* *G* 22 solam famam *TE* in *om* β
peuteto gar cypronde megagleos *RTM sim* ω

M.

St.

nisi in qua fama^s suae protelet dignitatem, ob hanc |
 48 rem prima Clio appellata est, id est cogitatio quaerendae
 scientiae —, secunda Euterpe quod nos Grece bene de-
 lectans dicimus, quod primum sit scientiam quaerere, se-
 5 cundum sit delectari quod quaeras, tertia Melpomene quasi
 melenpieomene, id est meditationem faciens permanere, ut
 sit primum uelle, secundum desiderare quod uelis, tertium
 instare meditando ad id quod desideras, quarta Talia, ||
 id est capacitas uelut si dicatur tithonlia, id est ponens 643
 10 germina, unde et Epicarmus comicus in Difolo comedia ait:
 λήια μὴ ἰδὼν λιμόν τις ἀρτύνει, id est: germina dum non
 uiderit, famem consumit, quinta Polymnia quasi poly-
 mnemen, id est multam memoriam faciens dicimus, quia
 post capacitatem est memoria necessaria, sexta Erato, id
 15 est eurōnchomoeon, quod nos Latine inueniens simile dici-
 mus, quia post scientiam et memoriam iustum est ut
 aliquid simile et de suo inueniat, septima Terpsicore id
 est delectans instructionem, unde et Hermes in Opiman-
 drae libro ait: ἐκ κόρου τροφῆς ἢ ἐκ κούφου σώματος, id
 20 est: absque instructione escae et || uacuo corpore, ergo 644
 post inuentionem oportet te etiam discernere ac diiudi-
 care, quod inuenies, Urania octaua, id est caelestis — post

18 Hermes Trismeg. ed. Parthey I 1

3 Grece] latine β nos om E 6 melen pieomene RTMD
 meleepio eomene H melen pieomere E melenpieomene G
 ut uidetur μελ(ετ)ην -ποιεω -μενειν meletationem α em R,
 8 militando T melet- M thalia DG 9 tithonlya RTMD
 tythonlya H tythonlia G tithonlia E 10 epicarmus E difolo
 (diff- H) α difilo β ΙΔΩΔΥΜΩΝ ΠΕΛΡΤΙΝΝΙ T ΔΝΙΔΜΦΑΩΝ-
 ΤΙΦΔΡΤΙΝΝΙ M sim H ΛΗΙΔΜΘΙΔΩΝ ΔΥΜΩΝΤΙΘΔΡΤΙΝΝΙ R
 ΛΗΙΜΘΙΔΩΝ ΛΜΩΝΤΙΘΔΡΤΥΝΝΙ D ΑΦΙΑ . Μ . ΚυλΩΟΝΛΙΟΩ-
 ΔΝΤΙΔΡΤΙΝΝΙ E sim G cf. concoquit ore famem p. 57, 14
 12 polimnia DE polyumne emen RD polymneemen HTM
 poliumneenen β 14 herato G heratho E 15 eurunchomoeon α erunchomoeon β
 17 similem α em H 18 Opimandreae (cf. Ο ποιμάνδρης) ω eccurutrofes (ercu- T) et cufusomatos (-tus T) RT sim ω om G 20 corporem R 21 te om T iudicare HTM iudicare D 22 quid β inuenies RTM inuenias ω octaua Urania H octaua ex optabam T

M.
19
 enim diiudicationem eligis quid dicas, quid | despuas; eli-
 gere enim utile caducumque despuere caeleste ingenium
 est —, nona Calliope, id est optimae uocis, unde et Ho-
 merus ait: θεᾶς ὄπα φωνησάσης, id est deae uocem cla-
 mantis. Ergo hic erit ordo: primum est uelle doctrinam, 5
 secundum est delectari quod uelis, tertium est instare ad
 id quod delectatus es, quartum est capere ad quod instas,
 quintum est memorari quod capis, sextum est inuenire de
 tuo simile ad quod memineris, septimum iudicare quod
 inuenias, octauum est eligere de quo iudicas, nonum bene 10
 proferre quod elegeris.

XVI. Fabula Phaetontis.

50
 Hic etiam cum Climene nimfa coiens Fetonta dici-
 tur genuisse, qui paternos currus adfectans sibi atque 645
 mundo concremationis detrimenta confluit. Semper ergo 15
 sol cum aqua coiens aliquos fructus gignat necesse est,
 qui eo, quod terris exilientes appareant, fanon|tes dicun-
 tur; fanon enim Grece apparens dicitur. Qui quidem
 fructus ad maturitatem sui solis ardorem quaerant necesse
 est, quo accepto omnia feruoris incendio consumantur. 20
 Huius etiam sorores [Arethusa, Lampetusa] quae gemmeis
 ac traluentibus fraterna deplorant guttis incendia sucina-
 que disruptis iaciunt inaurata corticibus; soror enim totius

3 Hom. II. II 182 a. l. 12 sqq. v. myth. Vat. I 118 II 57
 III 8, 14

1 post diiudicationem enim β 2 utilem *RTM* caelestis
T 4 theas opa phonisases *R* — phonesases ω 5 primus *T*
 est uelle] est *om H* 6 tertium instare *HTM* 7 delectatus
 est *R* desideratum est β 8 memorare *D* 9 simile aliquid *H*
 septimum est β 10 inuenis *H* inuenies *E* nonum est β
 12 Phetontis *HE* Phoetontis *G* Phetonis *M* 13 nymfa *T*
 nimpha β cum climine uim faciens *Bern* phetonta *HDβ*
 17 phaetontes; *in marg. ab ead. manu script.* phanon *D*
 20 concremantur β 21 Areth. Lamp. *om α* gemmeis
 astra lucentibus *HM₁* gemmis atra lucentibus *E* gemmei*...
 (*parte pag. laesa non cognoscuntur nisi vestigia litt. s*) 22 lu-
 centibus *G* 23 disruptis *E* sorores *G*

M.

St.

germinis arbor est, quae una eademque feruoris humorisque iugalitate gignuntur. Itaque istae arbores quae sucinum sudant, dum maturatis frugibus solis feruor torrentibus ipsis Iunio Iulioque mensibus incendiosior cancri 5 atque leonis tetigerit metas, tunc istae arbores aestu ualido fissis corticibus sucum sui liquoris in Eridano flumine aquis durandum emittunt. | ||

51 XVII. De tripo, sagittis et Pithone.

646

His tripum quoque Apollini adiciunt, quod Sol et 10 praeterita nouerit et praesentia cernat et futura uisurus sit. Arcum uero huic sagittasque conscribunt, siue quod de circulo eius radii in modum sagittarum exiliant seu quod suorum radiorum manifestatione omnem dubietatis scindat caliginem, unde etiam Pithonem sagittis interemisse 52 fertur; pithos enim Grece credulitas dicitur. | Et quia 16 omnis falsa credulitas sicut serpentes luce manifestante deprimitur, Pithonem eum interfecisse dicunt. ||

Quare sine barba pingitur, cum pater dicatur. 647

Quia occidendo et renascendo semper est iuuenior siue 20 quod numquam in sua uirtute deficiat ut luna, quae crescit aut minuit.

8 *sqq. v. myth. Vat. II 20* 13 *sqq. v. myth. Vat. II 19*
18 *sqq. v. myth. Vat. III 8, 4*

1 arbores sunt *G* quia *G* 3 maturis *Hβ* 5 arbo-
restu *R* 6 heridano *E* 8 tripum — pitonem *R₁* tripo —
pitone *R₂* tripho — phitone *DG* trifo — phytone *M* de tri-
podis et sagittis *E* f̄b. de tripō *H* 9 triphum *DG* ripum
H₁ ripodem *H₂* 13 manifestationē *T* 14 etiam] et *H*
phitonem *TDE* phuthonem *H* phytonem *M* deest in *G*
15 fertur] dicitur *H* pythos *H* phitis *D* phitos *TMβ* 16 ser-
pentis *RTH₁* serpens *DM₂* sicut serpentes *om E* 17 phyto-
nem *H* phithonem *D* pythonem *E* phitonem *TMG* intere-
misse *β* 18 pingitur *om E* 19 iunior *E* deterr 20 quo *T*
21 minuitur *β*

XVIII. Fabula Mercurii.

Si furtis praefuerunt dii, non erat opus criminibus iudicem, ex quo culpae habuerunt caelestem auctorem. Mercurium dicunt praeesse ne^lgotiis, uirgam ferentem 648 serpentibus nexam, pennatis quoque talaribus praeditum, 5 53 hunc | etiam internuntium furatrinumque deum. Quid sibi uero huius nominis atque imaginis significatio disserat, edicamus. Mercurium dici uoluerunt quasi mercium-curum; omnis ergo negotiator dici potest Mercurius.

Quare pennas.

10

Pennata uero talaria, quod negotiantum pedes ubique pergendo [quasi] pennati sunt. ||

Quare uirgam.

649

Uirgam uero serpentibus nexam ob hoc adiciunt, | quod mercatus det aliquando regnum ut sceptrum, det 15 uulnus ut serpentum.

Quare galerem et gallum.

Galere enim coperto capite pingitur, quod omne negotium || sit semper absconsum. Gallum quoque in eius 650 ponunt tutelam, siue quod omnis negotiator semper in- 20 uigilet seu quod ab eius cantu surgant ad peragenda negotia.

1 sqq. v. myth. Vat. II 41. 42 III 9, 1, 3

3 iudice *G* abuerunt *T* 5 pinnatis *RT* 8 ediscamus *T* cyrum *T* curam *Bern* 10 pinnas *R* 11 pinnata *T* negotiantium *Tβ* 12 quasi *om RTHMG suprascr HG* pinnati *RT* 13 Quare uirg. *om E* 15 det uulnus] et uulnus *Dβ* 17 galerum *Dβ* gallerem *H* 18 galero *β* galerom *ex* galerem *H* etiam *Mβ* etiam enim *H* coperto *RT* cooperto *ω* omnem *R₁M* 21 ad *om TM* peragenda *T*

Quare Ermes.

Ermes quoque Grece dicitur ab eo, quod est ermeneuse quod nos Latine disserere dicimus, illa uidelicet causa quod negotiatori linguarum sit disertio necessaria. Utraque etiam regna permeare dicitur, superna atque inferna, quod modo uentis in altum nauigans currat, modo dimersus inferna tempestatibus appetat. ||

Quare fur, quare celer dicitur.

651

Hunc etiam deum furti ac praesulem uolunt, quod nihil intersit inter negotiantis rapinam atque periurium furantisque deierationem ac raptum. Stellam uero quae stilbos Grece nuncupatur, quam ei pagani adscribunt, ex quo etiam diei nomen inuenerunt, tantum celerior planetis omnibus currit, ut septima die suos permeet circulos, quod Saturnus uiginti octo annis et Iuppiter duodecim possunt; unde etiam Lucanus ait: motuque celer Cyllenius hebet.

Quare Argum occidit.

Denique etiam Argum luminum populositate conseptum in||teremisse dicitur, dum oculorum inmensam unius corporis segetem ubique uiua circumspectione floren-tem singularis uulneris recussu falcifero messuisset curuamine. Quid sibi ergo tam fabulosum Graeciae commentum

2 v. myth. Vat. I 119 11 cf. schol. ad Germ. Arat.
p. 186, 8 sqq. 6 Lucan. Phars. I 662 (haeret)

1 Hermes *G* Quare Erm. *om E* 2 Hermes *RT* dicitur grece β 4 dissertio β 5 etiam *R* enim ω 6 demersus *DGM* 7 tempestatibus inferna *G* 8 fur et celer *HE* fur uel celer *G* dicatur *R om* β 9 ducere *supra* uolunt *H*₂ 11 stillam *R₁ M* stella β stiluos α [*M*] stilbos *M* β stilbon (= $\sigma\tau\iota\lambda\beta\omega\nu$) *Muncker* 13 dii *M* dei (*rectene?*) *T* (*sed suprascr i*) 14 septimo *H* 15 iupiter *HG* possint *RHT* 16 cylenius *D* chyllenius *M* cillenius *HE* hebet *R* haebet *TM*₂ haeret *ex* habet *H* habet *DM*₁ heret β 17 dicitur occidisse *G* 19 fertur *E* 21 recursu ω recussu *Muncker*

uelit, nisi quod etiam centum custodes totidemque astutos sine negotiatione uacuos — unde et Argus Grece uacuos dicitur — et furantis astutia et negotiantis circumuenit
 57 astuta falcataque cautela. Solet igitur adludere his speciebus et honeste mendax Grecia et poetica garrulitas semper 5 de falsitate ornata, ||

XIX. De Danae

653

dum et Danae imbre aurato corrupta est non pluuiam, sed pecunia,

XX. De Ganimedee

10

et raptum . . . Ganimedem aquila non uere uolucris, sed bellica praeda. Iuppiter enim, ut Anacreon antiquissimus auctor scripsit, dum aduersus Titanas, id est Titani filios
 58 qui frater Saturni fuerat, || bellum adsumeret et sa|cri- 654 ficiam caelo fecisset, in uictoriae auspiciam aquilae sibi 15 adesse prosperum uidit uolatum. Pro quo tam felici omine, praesertim quia et uictoria consecuta est, in signis bellicis sibi aquilam auream fecit tutelaeque suae uirtuti dedicauit, unde et apud Romanos huiuscemodi signa tracta sunt. Ganimedem uero bellando his signis praeuentibus 20 rapuit, sicut Europam in tauro rapuisse fertur, id est in nauem tauri picturam habentem, et Isidem in uacca, similiter in nauem huiuscemodi picturae. Denique ut hoc || certius 655 esse cognoscas, nauigium Isidis Aegyptus colit. •|

11 sqq. v. myth. Vat. II 198 III 3, 5

2 sine] nisi HE negotio T 2 uacuos R₁ delete
 poster. u H uagos β uaguus H uagus β 4 astu fal-
 cata β in his H 7 de dane αE om G 8 cum et T
 dane HTMDβ 9 de dane · de ganimedee G 11 at
 rapuit G raptum ω deest traxit uel sim ganimedem HT
 13 scribit RD scripsit H 17 homine R₁ H₁ rasura ante o β
 18 uirtute H uirtutis G que om T 19 aput R tractata TM
 20 Ganimedem Hβ 22 naue GH₂D (m in ras) habente
 GD (linea supra e eras) 23 in ante nau. om RHTMG
 nau H₂ naue GD (eras m) 24 aegyptus T egyptus G

XXI. Fabula Persei et Gorgonarum.

Perseum ferunt Medusae Gorgonae interfectorem. Gorgonas dici uoluerunt tres, quarum prima Stenno, secunda Euriale, tertia Medusa, quarum quia fabulam Lucanus et Ouidius scripserunt poetae grammaticorum scolaribus rudimentis admodum celeberrimi, hanc fabulam referre superfluum duximus. Theocnidus antiquitatum historiographus 656 refert Forcum regem fuisse, qui tres filias locupletes derelinquit. Quarum Medusa maior quae fuerat locuples 60 regnoque colendo fructificandoque ampliauerat — unde et 11 Gorgo dicta est quasi georgigo; nam Graece georgi agricultores dicuntur; serpentino uero capite ideo dicta est, quod astutior fuerit; cuius regnum opimum Perseus inuidens ipsam quidem interemit — ideo uolaticus dicitur, 15 quod nauibus uenerit —, cuius capite id est substantia ablata ditior factus non parua regna obtinuit. Denique et Atlantis regnum inuadens quasi per Gorgonae caput, id est per substantiam eius, eum in montem fugire con- 61 pulit, unde in montem conuersus esse dicitur. Tamen 20 quid hac sibi tam subtili sub imagine ornatrix Graecia 657 sentire uoluerit, edicamus. Gorgonas dici uoluerunt tres, id est tria terroris genera; primus quippe terror est qui mentem debilitat, secundus qui profundo quodam terrore

2 sqq. v. myth. Vat. I 130 II 112. 113 III 14, 1—3 4 cf. Lucan. Phars. IX 629 sqq. 5 cf. Ovid. metam. IV 617 sqq.

1 Gorgone *H* De Perseo *E* 3 uoluerunt dici *E*
 stennio *E* 5 Ouidius *Bern Marc* bidius *RH* biduus *T*
 liuius ω 7 Theocritus *edd* storiografus *T* istoriogr- *M*
 historiografus (hy- *E*) β 9 derelinquit *R* dereliquit ω derel.
 — locuples *om T* 10 regnumque *HD* β 11 georgigo (-co *T*
deleto tertio g H) α georgio β graece *om E* georgi graece *G*
 13 optimum *EH* (sed t *expunx. ead. m.*) inuadens βH_2
 14 interimit *T* 15 substantia — id est per *l.* 18 *om H*
 16 optinuit *R* β ante et: pugnando cum Medusa et uin-
 cendo animosior factus *ex uet. cod. Modius* 17 capite *MT*
 -tae *R* 18 monte *MH* fugire *R_1 T* fugere ω 19 unde
 et *D*

mentem spargit, tertius qui non solum mentis intentum, uerum etiam caliginem ingerat uisus — unde et nomina tres Gorgones acceperunt; [prima Stenno,] Stenno enim Grece debilitas dicitur, unde et astenian infirmitatem dicimus, secunda Euriale id est lata profunditas, unde et 5 Homerus *Τροίην εὐφραγνῖαν* dixit, id est Troiam latas plateas habentem —, itaque Medusam quasi meidusam, quod uidere non possit. Hos ergo terrores Perseus adiuuante Minerua, id est uirtus adiuuante sapientia, interfecit. Ideo || auersus uolat, quod uirtus terrorem num- 658 quam aspicit. Speculum etiam ferre dicitur, quod omnis 11 62 terror non solum in cor|de, sed etiam in figura transeat. De sanguine eius nasci fertur Pegasus in figura famae constitutus; uirtus enim, dum terrorem amputauerit, famam generat; unde et uolare dicitur, quia fama est uolucris. 15 Unde et Tiberianus: 'Pegasus hinnientem transuolaturus ethram'. Ideo et Musis fontem ungula sua rupisse fertur, quod Musae ad describendum famam heroum aut sequantur proprium aut indicent antiquorum.

XXII. Fabula Admeti et Alcestae.

20

Sicut nihil benigna superius coniuge, ita nihil infesta crudelius || muliere. Quanto enim sapiens pro uiri [sui] 659 salute suam opponit animam pigneri, tanto maligna ad

6 Hom. Il. II 141 16 Poet. Lat. min. ed. Baehrens III p. 269 cf. Augustin. de mus. III, 2, 3 (in nitentem peruolaturus) 21 sqq. v. myth. Vat. I 92 II 154 III 13, 3

1 tertium *T* intentionem *G* intuitum *Locher* 2 ingerit *Hβ* ingenerat *M* 3 acciperunt *R₁T* prima Stennio *E om ω* stennio *E* Stennuo *M* 4 elastenian *R* et astenian *H* et asteniam *ω* 5 secunda — profunditas *om G* 6 trien eurianam *R* TRIEN EURIANdN *T* OPIENE VRIA AIAN *E sim ω* dixit *om Rβ* 8 uideri *ω* uidere *Muncker* 9 uirtutis *MR₂D* uirtute sapientiae *Bern* interficit *T* 12 figuram *HE* 16 innientem *M* cf. p. 7, 19 in nitentem? 17 rapuisse *Bern* 18 scribendum *E* 19 proprium *RD* proprium priorum *M* priorum *ω* rectene? 20 Atmeti *RMD* 21 benigna nihil *H* 22 sui *om RTMD*

mariti mortem etiam suam uitam reputat nihili; ergo coniunx quantum iure coniunctior, tantum est aut morum dulcedine mellea aut felle malitiae toxicata, est quippe aut perpetuale refugium aut perenne tormentum. Admetus rex Graeciae Alcestem in coniugio petit; cuius pater edictum proposuerat, ut si quis duas feras sibi dispares suo curru iungeret ipse illam in coniugio accepisset. | Is igitur Admetus Apollinem atque Herculem petit et ei ad currum leonem et aprum iunxerunt, itaque Alcestem in coniugio accepit. Cumque in infirmitatem Admetus decidisset et mori se conperisset, Apollinem deprecatus est; ille uero dixit se ei aliquid [in infirmitate] non posse praestare, nisi si quis se de eius || propinquis ad mortem pro eo uoluntarie obtulisset. Quod uxor effecit; itaque Hercules dum ad Tricerberum canem abstrahendum descenderet, etiam ipsam de inferis leuat. Admetum posuerunt in modum mentis, ideo et Admetus nuncupatus est quasi quem adire poterit metus. Hic itaque Alcestem in coniugio desiderat; alce enim Graece lingua Attica praesumptio dicitur, unde et Homerus ait: ἄλλ' οὐκ ἔστι βίη φρεσίν οὐδέ τις ἀλκή, hoc est: non est aliqua uirtus in mentibus neque aliqua praesumptio. Ergo mens praesumptionem sperans sibi coniungi duas feras [dispares] suo curru subiungat, id est suae uitae duas | uirtutes

20 Hom. II. III 45

2 coniunx *Dβ* 3 toxtae (*del e*) *M* toxica *ω* toxicata *H₂*
 toxicata *Marc* 4 Atmetus (*Atmeus T*) *α* 5 alcestem *G*
 coniugium *H₂* petiit *HG* 6 si *om T* quas *T* 7 curru
MDβ coniungeret *T* 8 Atmetus *RTD* petiit *β* 10 in-
 firmitate *MH Bern* Atmetus *RTD* dicensit *R* discidis-
 sit *H* 12 aliquid] aliud *Scriverius* in infirmitate *H Marc*
om ω 13 si *om TG* 14 optulisset *RT* et fecit *H* 15 dis-
 cenderit *R₁ T* 16 Atmetum *T* 17 et *α[H]* *om ω* at-
 metus *T* 18 alcestem *G* in coniugio alcestem *E* 19 alce
 — dicitur *om G* 20 aluces tibie fresinuditis (-detis *T*) alce
RT sim ω 23 dispares solus *Marc*

M.

St.

asciscat, animi et corporis, leonem ut uirtutem animi, aprum ut uirtutem corporis. Denique et Apollinem et 662 Herculem sibi propitiat, id est sapientiam et uirtutem. Ergo praesumptio semet ipsam ad mortem pro anima obicit ut Alcesta, quam praesumptionem quamuis in periculo mortis deficientem uirtus de inferis reuocat, ut Hercules fecit [Alcestem]. | ||

65

LIBER II

663

Studens, mi domine, tuo reuerendo imperio meam stultitiam uelut naufrag<us tu>o commisi iudicio bifida ambiguitate suspensus, utrumne lector quilibet laudet constructa aut destruat laborata. Sed quia nullatenus haec nostrum aut nomen extollunt aut crimen efficiunt, illo uidelicet pacto quod si ab his lector melius sapit, deum proferat qui potiora concessit, sin uero ab his minus aliquid desipit, ipsum proferat qui ista contribuit: ergo et haec non nostra sunt, sed eius donum, et quae ampliora eueniunt, non hominis, sed diuinum est largimentum; sicut enim lioris nota est silere quod noueram, ita non crimen est enarrare quod senseram. Ergo si his amplius 20 sapis, lauda mentem purissimam quae quod habuit non negauit, si haec ante nescieras, habes arenam nostri studii ubi tui exerceas palestram ingenii.

3 propitiet β 7 alcestem soli HE 8 Fabii Plan-
ciadis Fulgentii uiri clarissimi mitologiarum liber primus ex-
plicit incipit liber II R sim ω om T tabula fabularum sequi-
tur in β 10 nauifrago E nauifrago ω naufrag<us tu>o He
cf. p. 58, 21 diffida Wopkens 11 utrum neglector T 12 aut]
an THE destruet T 13 efficiunt E 15 qui — 16 pro-
ferat om H 15 praeferat β 16 praeferat D β 18 ueniunt
M Bern 19 liboris R laboris H 20 est om T narrare
TM is T 23 tui TMD Bern G tu ω

I. Fabula de iudicio Paridis.

Philosophi tripartitam humanitatis uoluerunt uitam, ex quibus primam theoreticam, secundam practicam, tertiam filargi||cam uoluerunt, quas nos Latine contempla- 664
 5 tiuam, actiuam, uoluptariam nuncupamus; ut etiam propheta ait: 'Beatus uir qui non abiit in consilio impiorum et in uia peccatorum non stetit et in cathedra pestilentiae non sedit', id est non abiit, non stetit, non sedit. Prima igitur contemplatiua est quae ad sapientiam et ad
 10 ueritatis inquisitionem pertinet, quam apud nos episcopi, sacerdotes ac monachi, apud illos philosophi gesserunt; quibus nulla lucri cupiditas, nulla furoris insania, nullum liuoris toxicum, nullus uapor libidinis, sed tantum indagandae ueritatis contemplandaeque iustitiae cura macerat,
 15 fama ornat, pascit spes. Secunda actiua est quae tantum uitae commodis anxiata, ornatum petax, habendi insatiata, rapiendi cauta, seruandi sollicita geritur; plus enim quod habeat cupit quam quod sapiat quaerit, nec considerat quod expediat, ubi intercedit || quod rapiat; denique ideo 665
 20 non perstat stabile, quia non uenit honeste; hanc enim uitam penes antiquos aliqui tyranni, penes nos mundus omnis gerit. Uoluptaria uero uita est quae libidinis tantummodo noxia nullum honestum reputat bonum, sed

2 sqq. v. myth. Vat. III 11, 22 6 Psalm. 1, 1

2 philosophi *R* tripartitam *E* esse uitam β 3 theo-
 ricam *D* (eraso et) theoreticam *Bern* 4 filargiram? *Plas-*
berg schol: filios (filios *corr* philos *G*) δr amor unde &
 filargiria (philargia *suprascripto* ri *G*); est $\bar{a}u$ filargiria (ph-
G) amor terrenarū rerū, sed proprie amor argenti (sed — arg.
om G) β 5 uoluntariam *RT* 6 habiit *RHM\beta em G*₂
 7 chathedra *T* 8 habiit *RTM* 10 et 11 aput *R*
 philosophi *R* 12 quibus *RH*₁ *TM* quos ω 13 liboris *R*₁ *T*
 14 macerat cura *M* 15 spes pascit *E* 16 anxiat α
 t *delet H* anxia β anxiat *He* ornatus *T\beta* habendis *RT*
 17 seruandis *D* qui habet *T* quid habeat *M* 19 quid
 expediat βD ₂ 20 prestat *T* stabili *M* uenit] nouit *G*
 22 libidini βD ₂ tantum *G* 23 obnoxia *T\beta D₂*

M.

St.

67 solam uitae adpetens corruptelam aut libidine mollitur aut homicidiis cruentatur aut rapina succenditur aut liuoribus rancidatur; sed hoc penes illos Epicurei ac voluptarii, penes nos uero huiusmodi uita natura, non crimen est; et quia bonum nemo gerit, nec nasci bonum licet. 5 Id itaque considerantes poetae trium dearum ponunt certamina, id est Mineruam, Iunonem et Uenerem de formae qualitate certantes. Ideo uero Iouem his non posse iudicare dixerunt, siue quod praefinitum mundi iudicium ignorabant, quia in libertatem arbitrii constitutum hominem 10 crederent, — quod itaque, si uelut deus || Iuppiter iudicasset, damnando duas unam tantummodo terris uitam dimitteret; sed ideo ad hominem iudicium transferunt cui liberum deligendi debetur arbitrium. Sed bene pastor, quia non ut sagitta certus et iaculo bonus et uultu decorus et ingenio sagacissimus, denique brutum quiddam desipuit et ut ferarum ac pecudum mos est ad libidinem limaces uisus intorsit quam uirtutem aut diuitias inquisiuit. Sed quid sibi tres deae de tribus uitarum ordinibus uindicent edicamus. | 20

68

De Minerua.

Primam uitam theoreticam, quam nos in contemplandae sapientiae honore dicimus; ideo de Iouis uertice natam dicunt; quia ingenium in cerebro positum sit, ideo armatam, quod munita sit. Gorgonam etiam huic addunt in 25 pectore quasi terroris imaginem, ut uir sapiens terrorem contra aduersarios gestet in pectore. Cristam cum galea

23 *sqq. v. myth. Vat. II 39. 206 III 10, 2 schol. ad Statii Theb. II 715 (ed. Kohlmann)*

1 libidinis *T* 3 rancidantur *R*₁ epicuri *RMDβ*
aut *E* 4 penes uero nos *β* 8 his] is *M* non posse his *β*
9 siue quia *deterr* 10 libertate *MDβ* ominem *T* 17 dissipuit *T*
21 fabula Mineruae *G* 22 theoreticam *ME*
theoricam *ω cf. p. 36, 3* 23 honore *T* 24 dicunt *om RTDG*
dicunt — armatam *om E* armata *M* 26 terroris —
sapiens *om H* 27 gestat *E* galeam *T*

M.

St.

ponunt, ut cerebrum sapientis et armatum sit et decorum; || unde et Plautus in Trinummo ait: 'Hic fungino certe est capite, totum se tegit'. Triplici etiam ueste subnixa est, seu quod omnis sapientia sit multiplex sine etiam quod celata. Longam etiam hastam fert, quod sapientia longe uerbo percutiat. Triplici etiam ueste, quod omnis sapientia tecta extrinsecus rarius cognoscatur. In huius etiam tutelam noctuam uolunt, quod sapientia etiam in tenebris proprium fulgorem possideat. Inde etiam et conditricem Athenarum eam uolunt. Minerua denique et Athene Grece dicitur quasi athanate parthene, id est immortalis uirgo, quia sapientia nec mori poterit nec corrumpi. |

69

De Iunone.

Iunonem uero actiuae praeposuerunt uitae; Iuno enim quasi a iuuando dicta est. Ideo et regnis praeesse dicitur, quod haec uita diuitiis tantum studeat; ideo etiam cum sceptro pingitur, quod diuitiae regnis sint proximae; uelato etiam capite Iunonem ponunt, quod omnes diuitiae sint semper absconsae; deam etiam partus || uolunt, quod diuitiae semper praegnaces sint et nonnumquam abortiant. Huius quoque in tutelam pauum ponunt, quod omnis uita potentiae petax in aspectum sui semper quaerat ornatum; sicut enim pauus stellatum caudae curuamine concauans antrum faciem ornet posterioraque turpiter nudet, ita

2 Plaut. Trin. 851 (fungino genere est) 15 sqq. v. myth.
 Vat. II 4 III 4, 5 22 sqq. v. myth. Vat. II 5

1 sapientis cerebrum *E* 2 funginocet eē capite *M*
 4 subnixa? *Plasberg* 7 agnoscatur *HT* 8 tutela *DE*
 11 atene *RM* athanathe parthene *RMDβ* athanase
 patane *H* 12 poterat *THM* 16 a om *T* iubando *R₁T*
 17 studeat tantum *E* 18 regni *H* regnis — 19 di-
 uitiiae om *D* 21 pregnantēs *Bern H₂* abortiantur *M*
 22 in tut.] in om *RTMD* 23 petax aspectum *DG* orna-
 tus *Dβ* 24 enim om *RTMD* stillatum *R₁TH* curua-
 men *DG* 25 antrum] anterius *DG* nudat *β*

M.

St.

diuitiarum gloriaeque appetitus momentaliter ornat, postrema tamen nudat; unde et Teofrastus in moralibus ait: τὰ λοιπὰ γνῶθι, id est: reliqua considera, et Salomon: 'In obitu hominis nudatio operum eius'. Huic etiam Irim quasi arcum pacis adiungunt, quod sicut ille ornatus 5
70 uarios pingens arquato curuamine momentali|ter refugit, ita etiam fortuna quamuis ad praesens ornata, tamen est citius fugitiua.

De Uenere.

Tertiam Uenerem uoluptariae uitae in similitudinem 10
posue|runt. Uenerem dici uoluerunt aut secundum Epi-669
cureos bonam rem aut secundum Stoicos uanam rem; Epicurei enim uoluptatem laudant, Stoici uoluptatem damnant; isti libidinem colunt, illi libidinem nolunt. Unde et Afrodidis dicta est — afros enim Grece spuma dicitur —, 15
siue ergo quod sicut spuma libido momentaliter surgat et in nihilum ueniat, siue quod concitatio ipsa seminis spumosa sit. Denique ferunt poetae quod exsectis falce Saturni uirilibus atque in mare proiectis exinde Uenus nata sit, illud nihilominus ostendere uolens poetica uanitas quod 20
Saturnus Grece Cronos dicitur; chronos enim Grece tempus

4 Ecclesiasticus 11, 29 4 sqq. v. myth. Vat. II 6 III 4, 6
10 sqq. v. myth. Vat. III 11, 1 14 sqq. v. myth. Vat. II 30
III 1, 5, 7

1 postremo *G* 2 teufrastus *MHBern* teuprastus *TR*
(add h) theofrastus *D* theofractus *G* theophrastus *E* 3 tali
panoti *RTDE* sim *HM* om *G* 4 obitum *T* sicut etiam *G*
6 arquato *RH* arcuato ω refulget *Marc* 7 est om *H*
10 Tertiam — similitudinem post dicitur 21 *T* uoluptariae *M*
11 uoluerunt dici *G* epicuros ω em *H₂* 12 istoicos *TM*
13 epicurei *H* epicuri ω istoici *TM* laudant — uolupta-
tem om *G* 15 afrosis *H₂E* affrodidis *G* affros enim *G*
18 fuerunt *T* exactis *T* 19 uiribus *RM₁* 20 illut *R*
uolentes *H* uolens om *T* 21 chronos — chronos α cronos
— cronos *G* crhonos — crhonus *E*

M.

St.

uocatur. Abscisae ergo uires temporis, id est fructus, falce quam maxime atque in humoribus uiscerum uelut in mari proiectae libidinem gignant necesse est. Saturitatis enim abundantia libidinem creat, unde et Terentius ait: 'Sine
 71 Cerere et Libero friget Uenus'. | || Hanc etiam nudam 670
 6 pingunt, siue quod nudos sibi adfectatores dimittat siue
 quod libidinis crimen numquam celatum sit siue quod
 numquam nisi nudis conueniat. Huic etiam rosas in tute-
 lam adiciunt; rosae enim et rubent et pungunt, ut etiam
 10 libido rubet uerecundiae opprobrio, pungit etiam peccati
 aculeo; et sicut rosa delectat quidem, sed celeri motu
 temporis tollitur, ita et libido libet momentaliter, fugit
 perenniter. In huius etiam tutelam columbas ponunt, illa
 uidelicet causa, quod huius generis aues sint in coitu
 72 feruidae; huic etiam | tres adiciunt Carites, duas ad nos
 16 conuersas, unam a nobis auersam, quod omnis gratia
 simplex eat, duplex redeat; ideo nudae sunt Carites, quia
 omnis gratia ne|scit subtilem ornatum. Hanc etiam in 671
 mari natantem pingunt, quod omnis libido rerum patiat
 20 naufragia, unde et Porfirius in epigrammate ait: 'Nudus,
 egens, Ueneris naufragus in pelago.' Conca etiam marina
 portari pingitur, quod huius generis animal toto corpore
 simul aperto in coitu misceatur, sicut Iuba in fisiologis
 refert. | ||

5 Ter. Eun. 732 8 sqq. v. myth. Vat. II 31 14 sqq. v.
 myth. Vat. II 33 15 sqq. v. myth. Vat. II 36 20 Optat.
 Porfyr. rec. L. Mueller XXIX p. 31 21 sqq. v. myth. Vat. II 32

2 mare *TH* 4 habundantia *M* rentius *R*₁ terrentius
TH 6 sibi] sui *Salmasius* adsectatores *H* 7 celatum
— numquam 8 *om G* 10 opprobrio *RM* obprobrio *Hβ* 12 et
fugit *Dβ* dolet *Marc* 15 caritates *R*₂ *E* carit. adiciunt *E*
17 simplex — gratia 18 *om TG* eat duplex *om D* cari-
tates *R*₂ *E* 19 natam *R*₂ 20 porphirius *TG* porphyrius *E*
21 concha *HD* concham *β* marinam habere (portare *G*)
pingitur *β* 23 apto *R* aperito *T* fisiologis *β*

II. Fabula Herculis et Omfalae.

Parcite quaeso iudices humanis ardoribus. Quid enim puerilis aut muliebris sensus in amorem efficiat, ex quo in libidinis pugna Herculea desudat uirtus. Mulieris enim inlecebra maior est mundo, quia quem mundi magnitudo 5 uincere non potuit libido compressit. Inuasit ergo uirtutem de crimine femina quam mereri non potuit de natura. Hercules enim amauit Onfalem, quae eum persuasit et coli deligatos eneruare contractus et lasciuienti pollice fusi te||retem rotare uertiginem. Hercules enim Eracles 673 Grece dicitur, id est eroncleos quod nos Latine uirorum 11 fortium famam dicimus, unde et Homerus ait: κλέος οἶον ἀκούσαμεν, hoc est: famam solam audiuius. Ideo et Alcei nepos dicitur: alce enim Grece praesumptio inter- 74 pretatur; nam et Almenam matrem habet | quasi almera, 15 quod Grece salsum dicitur. Nam ex igne ingenii ut ex Ioue et ex praesumptione ut ex Alceo auo et ex salsidine sapientiae ut ex Almena quid nascitur nisi fortitudinis gloria. Et tamen a libidine superatur; onfalon enim Grece umbilicum dicitur; libido enim in umbilico dominatur 20 mulieribus, sicut || lex diuina dicit: 'Non est praecisus 674 umbilicus tuus', quasi si diceret: peccatum tuum non est amputatum; nam et matrix illuc catenata constringitur,

4 *sqq. v. myth. Vat. II 155 III 13, 1* 12 Hom. II. II 486
cf. p. 25, 18 14 *v. myth. Vat. II 149* 21 Ezech. 16, 4

1 Omphale β 3 amore Dβ 5 *inde a magnitudo denuo incipit P* magnitudine T 8 onfalen H omfalem MD
omphalen E omphalēn G 9 deligatos α [D] Bern delicatos
Dβ contractos M 10 heracles β 12 cleosyon acusamen
PRTDG *sim ω* 13 id est E 14 alcengrece G 15 almenam G
16 ingenii] ignei D igneus β 17 et om T
alce^auo (*add m. 2*) M alce (*omisso auo*) H et om T salsedine E
18 alcmena G 19 superantur M omfalon D
omphalon β omphalos Neap 20 umbilicus MDβ dicitur
umbilicus β 21 dicit] ait M 22 non est pecc. tuum amp.
HE 23 matri T illic Tβ

unde et epomphalia eodem loco firmandis fetibus opponuntur. Ostendit ergo quod libido quamuis etiam inuictam possit superare uirtutem.

III. Fabula Caci et Herculis.

5 Si fumum fures eructuant, quis inuolantem dum **negat** agnoscat. Ergo aut caliginem aut fumum obicit ne agnoscipot
possit, aut in fumum uanescit substantia quae furtiue
75 succedit. Cacus enim Herculis boues furasse dicitur, quos cauda in speluncam tractos abscondidit; quem Hercules
10 presso gutture interfecit. Cacon enim Grece malum dicimus. Ergo omnis malitia fumum eruptuat, id est aut quod contra sit ueritati hoc est luci aut quod acerbum sit uidentibus ut fumum oculis aut quod semper occultas
15 obscurasque cauillationes obiciat. Ideo et duplex quod malitia multiformis, non simplex sit; triplici etiam modo nocet malitia, aut in euidenti ut potentior aut subtiliter ut falsus amicus aut occulte ut impossibilis latro. Ideo etiam subtractos boues transuersis ducit uestigiis quod omnis malignus, aliena ut inuadat, transuersa defensionis
20 nititur uia. Ideo et bona Herculis concupiscit, quia omnis malignitas est uirtuti contraria. Denique in spelunca absconditur, quod numquam malignitas aperta liberior fronte sit; sed uirtus et malos interficit et sua uindicat.

4 sqq. v. myth. Vat. I 66 II 153 III 13, 1

1 epimphalia αG epimphalia E epomphalia edd 2 ostenditur $HD\beta$ 5 eructant G 6 aut fum.] ut fum. T $Bern$
7 uanescat T 8 herculi RMD furatus esse $deterr$
9 abscondit TH 10 dicitur T 11 eructuat $HD\beta$ 12 quod $om R$ contraria $DBernG$ contra ω acerba G 13 sit] est H fumum $PRMEBern$ fumus ω 14 triplex $Bern$
15 triformis $Bern$ 16 ut potentior $Bern deterr$ potentior ω
17 ut falsus $G Bern deterr$ falsus ω occulte ut] occulte H
possibilis E inuisibilis $Neap$ improuisibilis $Barth$ 18 transuersos D 19 ut] aut T trauersa RT 20 utitur P

IV. Fabula Antei et Herculis.

Anteus enim in modum libidinis ponitur, unde et Grece antion contrarium dicimus; ideo et de terra natus, quia sola libido de carne concipitur. Denique etiam tacta 676 terra uiridior exurgebat; libido enim quanto carni consenserit, tantum surgit iniquior. Denique a uirtute gloriae quasi ab Hercule superatur; nam denegato sibi terrae tactu commoritur altiusque eleuatus materna non potuit mutuari suffragia, quo euidentem suae rei fabulam demonstrasset. Omnem enim mentem dum uirtus in altum sustulerit et 10 carnalibus eam denegarit aspectibus, uictrix statim exurgit. Ideo etiam et diu in certamine dicitur desudasse, quia rara est pugna quae cum concupiscentia uitiiisque congregitur, sicut Plato in moralibus ait: 'Sapientes uiri maiorem cum uitiiis quam cum inimicis pugnam gerunt'. 15 Nam et Diogenes quincus dum dolore ramicum torqueretur et uidisset homines ad | amphitheatrum concurrentes dicebat: 'Qualis hominum stultitia; currunt spectare feris homines repugnantes et me praetereunt cum naturali dolore certantem'. 20

V. Fabula Teresiae.

Teresias serpentes duos concumbentes uidit, quos cum uirga || percussisset, in feminam conuersus est. Iterum 677 post temporis seriem eos concumbentes uidit, similiterque

2 sqq. v. myth. Vat. I 55 II 164 III 13, 2 22 sqq. v. myth. Vat. I 16 II 84 III 4, 8

1 Anthei β 2 Antheus β 3 anteon *G* antheon *E*
 4 quod *RG* 5 uiritior *PR* uiricior *T* uridior (*suprascr* ti
m. 2) *H* uirilior *MDG* uir fortior *E* ualidior *deterr* uiridior
Bern Marc myth. Vat. III 13, 2 9 que uidentem *PRT* qua
 euidentem *MHE* 11 denegaret *T* denegauerit *HD* β affectibus? *He*
 12 diu eam *H* 14 mortalibus *PRM*₁ 16 cini-
 cus *MDG om E* cum *DG* 18 omnium *PRTE* 22 duo *R*
 duos serpentes *H* 24 similiter quibus percussis *E*

percussis iterum est in pristinam naturam conuersus. Ideoque dum de amoris qualitate certamen Iuno et Iuppiter habuissent, eum iudicem quaesierunt. Ille dixit tres uncias amoris habere uirum et nouem feminam; Iuno irata ei 5 lumen ademit, Iuppiter uero diuinitatem ei concessit. Grecia enim quantum stupenda mendacio, tantum est admiranda commento; Teresiam enim in modum temporis posuerunt quasi tereseon id est aestiua perennitas. Ergo ex uerno tempore, quod masculinum est quia eodem tem- 10 pore clusura soliditasque est germinum, dum coeuntia sibi adfectu animalia uiderit eaque uirga id est feruoris aestu percusserit, in femineum sexum conuertitur, id est in aestatis feruorem. Ideo uero aestatem in modum posuerunt feminae, quod omnia patefacta eodem tempore suis 15 emergant folliculis. Et quia duo concipiendi sunt tempora, ueris et autumnii, iterum conceptu prohibito ad pristinam redit imaginem. Autumnus enim ita omnia masculino corpore astringit, quo constrictis arborum || 78 uenis uitalis suci commerciales transennas iterum stringens 678 20 foliorum marculentam detundat caluitiem. Denique duobus diis id est duobus elementis arbiter quaeritur, igni atque aeri, de genuina amoris ratione certantibus. Denique iustum proferat iudicium; in fructificandis enim germinibus dupla aeri quam igni materia suppetit; aer enim et 25 maritat in glebis et producit in foliis et grauidat in folliculis, sol uero maturare tantum nouit in granis. Nam, ut hoc certum sit, cecatur etiam a Iunone, illa uidelicet causa, quod hiemis tempus aeris nubilo caligante nigre-

1 percussos α natura PR 8 tereseon DG teri
 enim dicitur estas post perennitas deterr 9 quia — germi-
 num om T 10 tempore om G clusura β 11 adfectum
 PRH, M₁ affectum T affecti G ad fetum EH₂ estu
 feruoris G 12 id est in] om β id est H (sed lac) 13 posue-
 runt in modum G 15 emergat PRTBern 17 omnia
 ita H masc. corp. omnia G 19 iteri PRTM iteris GD
 (an ueris?) iterum HBern uteri E interius edd interstringens?
 He 23 profert deterr rectene? 24 suppetiat M 26 sol
 enim DG 28 hiemis] gemis P genus R

M.

St.

scat, Iuppiter uero occultis uaporibus conceptionalem factum ei futuri germinis subministrat, id est quasi praescientiam; nam ob hac re etiam Ianuarius bifrons pingitur, quod et praeterita respiciat et futura. ||

VI. Fabula Promethei.

679

Nulla quaerantur ultra terris munimina, dum usque in 6
caelum peruenerint furta; aut quae securitas erit argenti
uel auri, ubi flamma potuit inuolari. Prometheum aiunt
79 hominem ex luto finxisse. Quem quidem inanimum atque
insensibilem fecerat. Cuius opus Minerua mirata 10
spondit ei, ut si quid uellet de caelestibus donis ad suum
opus adiuuandum inquireret. Ille nihil se scire ait quae
bona in caelestibus haberentur; sed si fieri posset, se
usque ad superos eleuaret atque exinde, si quid suae
figulinae congruum cerneret, melius in re oculatus arbiter 15
praesumpsisset. Illa inter oras septemplex clipei sub-
latum caelo opificem detulit, dumque uideret omnia cae-
lestia flammatis animata uegetare uaporibus, clam ferulam
Foebiacis applicans rotis ignem furatus est, quem pectu-
sculo hominis applicans animatum reddit corpus. Itaque 20
80 ligatum eum ferunt uulturi iecur perenne praebentem.
Et quamuis Nicagorus in distemitea libro quem scripsit 680
primum illum formasse idolum referat et, quod uulturi

6 *sqq. v. myth. Vat. I 1 II 63 III 10, 9*

1 conceptionale *DG* tatum *G* foetum *Marc Barb* 3 ob
hanc re *T* ab hac re *Bern* ob hanc rem *MHDβ* 7 argenti
et auri *G* auri uel argenti *E* 11 spondit *Hβ* 15 in re]
inire (*interpret. inuenire Muncker*) *DG* ipse *Zink* occultatus
DG occulta *E* 16 ora *PHTME* 18 uegetari *E* 19 phoe-
biacis *D* phēb- *G* fēb- *E* 21 uulturi ferunt *G* 22 niga-
gorus α nigagorus *G* nigagorius *E* nicagorus *deter* Nicagoras
edd distemitea *H* destemitea *M* Διὸς θεμιστεία *Plasberg*
de Prometheo *Boschartus* δεσμ. Προμηθεῖας *Voss* 23 et eo *G*

M. St.
 iecor praebeat, lioris quasi pingat imaginem, unde et
 Petronius Arbitr ait:

5 'cui uoltur iecor intimum pererrat
 et querit pectus intimasque fibras;
 non est quem tepidi uocant poetae,
 sed cordis lior atque luxus',— | ||

81 nam et Aristoxenus in lindosecemiarum libro quem scripsit 681
 similia profert — nos uero Prometheum dictum quasi
 pronianteu quod nos Latine praeuidentiam dei dicimus;
 10 ex dei praeuidentia et Minerua quasi caelesti sapientia
 hominem factum, diuinum uero ignem quem uoluerunt
 animam monstrant diuinitus inspiratam, quae aput paga-
 nos dicitur de caelis tracta; iecor uero Prometheum uul-
 turi praebentem quod nos cor dicimus, quia in corde
 15 aliquanti philosophorum dixerunt sapientiam, unde et Iuue-
 82 nalis ait: || 'si leua parte papillae nil salit arcaico iuueni'. | 682
 Denique uulturem in modum mundi posuerunt, quod mun-
 dus et celeri quadam uolucritate uersetur et cadauerum
 nascentium occidentiumque perennitate depascitur. Itaque
 20 alitur ac substantatur diuinae prouidentiae sapientia quae
 nec ipsa finiri nouit nec mundus cessare ab eius ali-
 mentis aliquatenus possit. Denique Pandoram dicitur for-
 masse; Pandora enim Grece dicitur omnium munus, quod
 anima munus sit omnium generale.

3 Petron. ed.^s Buecheler fr. XXV 16 Iuv. sat. VII 159
 (mamillae — Arcadico)

1 liboris *PT* laboris *E* 3 qui *G Buecheler* iecor *MHDβ*
 4 pectus trahit *Buecheler cum vet. cod. Danielis* pectus petit
Neap - quatit *coni. Buecheler* 5 lepidi *Muncker* 6 libor *PT*
 labor *E* cordis <mala> lior *edd* 7 lindosecemiarum *α E*
 liuido ex lindo *H₂* liuido setemiarum *G* liuido sententiarum *ms.*
Leid. ap. Muncker. II^{do} sententiarum *Zink* 9 PRONIAN-
 TECI *α E* PROMIΘCIANTECI *G* prouidentiam *HDGM₂*
 dei *om G* 10 prouidentia *GT* ex hac prouidentia *E* 12 aput
PR aput *ω* 13 iecor *MHDβ* 16 arcadico *D* arcaicho
E archadico *G* 19 depascatur *G* 20 prouidentia sapien-
 tia *G* 23 omnium munus dicitur *DG*

VII. Fabula de adulterio Ueneris.

Iuste uel Sol Ueneris depalat adulterium, quatenus Luna solet eius celare secretum. Uenus cum Marte concubuit, quam Sol inueniens Uulcano prodidit; ille ad-
 83 mante catenas effecit ambosque religans diis | turpiter 5
 iacentes ostendit. Illa dolens quinque filias Solis amore succendit [id est Pasiphe, Medea, Fedra, || Circe, Dirce]. 683
 Quid sibi in hoc poetica alludat garrulitas inquiramus. Perstant nunc in nostra uita de hac fabula certe ad-
 modum testimonia; nam uirtus corrupta libidine sole teste 10
 apparet, unde et Ouidius in [quinto] metamorfoseon ait: 'Uidit hic deus omnia primus'. Quae quidem uirtus cor-
 rupta libidine turpiter catenata feruoris constrictione tenetur. Haec itaque quinque Solis filias, id est quinque
 humanos sensus luci ac ueritati deditos quasi solis fetus 15
 hac corruptela fuscatos [amore succendit]. Ob hac re etiam huiuscemodi nomina quinque ipsis Solis filiabus uoluerunt: primam Pasiphen ut uisum, id est quasi pasin-
 fanon, quod nos Latine omnibus apparentem dicimus — uisus enim reliquos quattuor inspicit sensus, quia et eum 20
 qui clamat uidet et palpanda notat et degustata aspicit et odoranda intendit —, secundam Medeam quasi auditum

2 *sqq. v. myth. Vat. I 43 II 121 III 11, 6 11 Ov. metam IV 172 (uidet)*

1 Fab. *om G* 2 quia Luna *G* 4 intuens *Barb*
 5 effecit *RTG* religan^sdis (*add. m. 2*) *M* 7 phasiphe
 (pas- *H*) α pasiphen β phedreā *G* circē dircē *GH₂*
 fedrā circen dircen *E* 9 certa *Hβ* 11 et *om G* obi-
 dius *PR* qnto *solus Marc* q *deleto lacuna in H* metamor-
 phoseon *HG* 12 uidet *G* 14 Haec] *Has Bern* 15 quasi]
 quos *T* quas *M* 16 fuscatur *deterr* amore succendit *solus*
Marc ob hanc rem *MHDβ* ab hac re *Bern* 17 huiusq. modi
Bern 18 prima *PRD₁* phasifen *PRH* phasiphen *MTDE*
 pasiphe *G* uisus *DE* id est *om H* pasifanon *H* phasin-
 fanon *D* pasinphanon *E* phasiphanon *G* 21 palpando *RD*
 degustanda *G* 22 medean *T*

M.

St.

hoc est medenidean quod nos Latine nullam uisionem
dicimus — uox enim corpore nuda est —, tertia Circe
84 tactui similis, id est quasi si diceret ciron|cr<in>e || Grece, 684
quod nos Latine manuum iudicium dicimus, quarta Fedra
5 quasi odoratus, uelut si dicat feronedon quasi adferens
suauitatem, quinta Dirce saporis iudex, id est quasi drimon-
crine quod nos Latine acrum iudicans dicimus.

VIII. Fabula Ulixis et Sirenarum.

Sirenae enim Grece tractoriae dicuntur; tribus enim
10 modis amoris inlecebra trahitur, aut cantu aut uisu aut
consuetudine, amantur enim quaedam, <quae-
dam> speciei uenustate, quaedam etiam lenante consue-
tudine. Quas Ulixis socii obturatis auribus transeunt, ipse
uero religatus transit. Ulixes enim Grece quasi olonxenos
15 id est omnium peregrinus dicitur; et quia sapientia ab
omnibus mundi rebus peregrina est, ideo astutior Ulixes
dictus est. Denique || Sirenas, id est delectationum in-685
lecebras, et audiuit et uidit id est agnouit et iudicauit,
et tamen transiit. Nihilominus ideo et quia auditae sunt,
20 mortuae sunt; in sensu enim sapientis omnis affectus
85 emoritur; | ideo uolatiles, quia amantum mentes celeriter
permeant; inde gallinaceos pedes, quia libidinis affectus

9 sqq. v. myth. Vat. I 42 II 101 III 11, 9

1 me medenidean G 2 uox autem G tertia G deterr
tertiam ω circen E 3 similem HE si om MT diceres?
Muncker v. l. 5 cironce H cyroncre MG chironcre E ciron-
cr<in>e He cf. l. 7 4 phedra G 5 dicas P dicat ω
v. l. 3 6 dyrce T index ω iudex Muncker 7 acre E
8 uluxis R 9 Dire T Syre^{NE}M 9 tractatoriae TMHBern
enim om R 11 quaedam speciei uenustate quaedam etiam
cantilena quaedam consuetudine Bern deest e. c.: uocis sua-
uitate illiciente cantus dulcedine Modius (ex libro scripto?)
<quaedam> He 12 lenocinante MDGH₂ 13 uluxis R
obduratis G 14 olonexenos H 19 transit PHM
22 permaneant TM₁

M.

St.

omnia quae habet spargit; nam denique et Sirenes dictae sunt; sirene enim Grece trahere dicitur.

IX. Fabula Scyllae.

Scyllam ferunt uirginem pulcherrimam, quam Glaucus Antedonis filius amauit; quem Circe Solis filia diligebat 5 zelataque Scyllam fontem in quo lauari solita erat uenenis infecit. Ubi illa descendens ab inguine lupis canibusque 86 marinis inserta est. Scylla enim | Grece quasi exquina 686 dicta est, quod nos Latine confusio dicimus. Et quid confusio nisi libido est. Quam libidinem Glaucus amat; 10 glaucus enim Grece luscitius dicitur, unde et glaucomata dicimus cecitatem. Ergo omnis qui luxuriam amat cecus est. Nam et Antedonis filius dictus est; Antedon enim Grece quasi antiidon quod nos Latine contrarium uidens dicimus; ergo lippitudo ex contraria uisione nascitur. 15 Scylla uero in modum ponitur meretricis, quia omnis libidinosa canibus lupisque inguina sua necesse est misceat; iuste ergo lupis et canibus mixta, quia nescit sua alienigenis deuorationibus saturare secreta. Sed hanc Circe odisse dicitur. Circe ut ante dictum est manus diiudicatio 20 uel operatio nuncupatur quasi cironcr<in>e. Laborem enim manuum et operationem libidinosa mulier non diligit, sicut Terentius ait: 'Ab labore procliua ad libidinem accepit 687

4 sqq. v. myth. Vat. I 3 II 169 III 11, 8 20 v. p. 48, 2 sq.
23 Ter. Andr. 78 sq. (ut ingeniumst . . . procliue ad libidinem,
. . . dein quaestum)

1 syrenes HG 2 syren H sirene ω 3 Scyllae G
4 scylleon T 5 cyrce M 6 in qua H 7 descendens PRT
desc- ω 8 inserta est om T exquina ω αίσχύννη suprascr
cod. Gothan. 55 σκύλα Muncker 13 nam et] nam sti R
nam eti PT nam etiam Plasberg 14 antidon HG anhedon
T annidon E₁ 16 uero] enim MHD 17 canibus PR
18 cf. p. 61, 10 19 alienigenis P alienis ω 21 chironcre E
cironcre ω em He 23 ab] a TDβ procliue T -ae M accepit
RE accipit ω

condicionem, dehinc quaestu occipit'. Hanc etiam Ulixes innocuus transit, quia sapientia libidinem contemnit; unde et uxorem habere dicitur Penelopam castissimam, quod omnis castitas sapientiae coniungatur.

5 X. Fabula Midae regis et Pactoli fluuii.

87 Mida rex Apollinem petit ut quicquid tetigisset aurum fieret; cumque promeruisset, munus in ultionem conuersus est, coepitque sui uoti effectum torqueri; nam quicquid tetigerat aurum statim efficiebatur. Erat ergo necessitas
10 aurea locuplesque penuria; nam et cibus et potus rigens auri materia marmorabat. Itaque Apollinem petiit ut male desiderata conuerteret responsoque accepto, ut tertio 688 caput sub Pactoli fluminis undas subderet; quo facto Pactolus deinceps arenas aureas trahere dicitur. Sed eui-
15 denter poetae alluserunt argut(e auaritia)m, illa uidelicet causa, quod omnis appetitor auaritiae cum omnia pretio destinat fame moritur, quod et Mida rex erat; sed collecta pecuniarum suarum summa, ut Solocrates Cizicenus in libris historiae scribit, quod omni censu suo Mida rex
20 Pactolum fluuium, qui in mari decurrere solitus erat, per innumerabiles meatus ad inrigandam prouinciam deriuauit
88 suaque expensa auaritia fluuium fertilem reddidit. Mida enim Grece quasi medenidon, id est nihil sciens; auarus enim tantum stultus est, ut sibi prodesse non norit.

6 sqq. v. myth. Vat. I 88 II 117, 118 III 10, 8

1 quaestio D_1 quaesto M_1 quaestum βD_2 accipit TDG
ulyxes H 4 iungatur G 5 fluuii *om* G 6 petiit $D\beta$ ut quid
 $PRTM_1$ ut quicquid $HDEM_2$ 7 conuersum $D\beta$ 8 quid-
quid PR quicquid ω 10 cibus ω cibus *Barth* 11 petit
 RHM 13 submergeret G aliquid videtur excidisse 15 argu-
tiam ω *em He* 16 omnis *om E* 17 erat] fecerat G_2 *Barb*
collectam — summam M 18 solocrates ω *cf. p. 170 M.*
Sosicrates *edd* anticenus E tizenus G 20 mare βP_2 *om*
 P_1 21 rigandam E 23 midenidon T

XI. Fabula Mineruae et Uulcani.

Uulcanus cum Ioui fulmen efficeret, ab Ioue promissum accepit ut quidquid uellet praesumeret. Ille Mineruam in coniugium petiuit; Iuppiter imperauit ut Minerua armis uirginitatem defendisset. Dumque cubiculum introissent, certo Uulcanus semen in pauimentum iecit; unde natus est Erictonius [cum draconteis pedibus]; eris enim Grece certamen dicitur, tonus uero terra nuncupatur. Quem Minerua in cistam abscondidit draconeque custode opposito duabus sororibus Aclauro et Pandorae commendauit; qui primus curram repperit. Uulcanum dici uoluerunt quasi furiae ignem, unde et Uulcanus dicitur uelut uoluntatis calor; denique et Ioui fulgora facit, id est furorem concitat. Ideo uero eum Mineruae coniungi uoluerunt, quod furor etiam sapientibus aliquando subripiat. Illa uero armis uirginitatem defendit, hoc est: omnis sapientia integritatem morum suorum contra furiam uirtute animi uindicat. Unde quidem Erictonius nascitur; eris enim Grece certamen dicitur, tonus uero non solum terra, quantum etiam inuidia dici potest, unde et Tales Milesius ait: ὁ φθόνος δόξης κοσμικῆς φθαρσία, id est inuidia mundanae gloriae consumptio. Et quidnam aliud subripiens furor sapientiae generare poterat nisi certamen

2 sqq. v. myth. Vat. I 128 II 37 III 10, 3 schol. ad Germ. Arat. ed. Breysig p. 133 11 sqq. v. myth. Vat. II 40

1 Uulcani et Mineruae *HG* 3 quicquid *MHDβ* 5 introiret *E* 7 erichonius *RDG* cum draconteis pedibus *solus Marc cf. mythogr. Vat. III 10, 3* 8 etonus *PRHT* ectonius *Bern* tonus *ME* tonos *DG* 9 abscondit *H* 10 appposito *Dβ* haclauro *D* hac laurę *E* et om *PR* 11 reperit *R* 13 uolitans calor *E* quasi βουλικαπνος post calor *edd* et om *R* fulgura *MDE* 14 et coniugio *H* 15 surrepat *G cf. Philolog. LVI p. 276* 18 erichonius *R* erichonius *D* 19 tonus *E* uero] enim *M* 20 thales *HD* 21 octonos dexes comiceps (cosmiceps *PMT*) tarsia *PRTM* sim *ω* id est om *T* 22 aliud *PR* aliud *ω* 23 surrepens *G cf. v. 15*

M.

St.

inuidiae. Quod quidem sapientia, id est Minerua abscondit
 in cista, id est in corde celat; omnis enim sapiens furorem
 suum in corde celat. Ergo Minerua draconem custodem
 adponit, id est perniciem; quem quidem duabus commendat
 5 uirginibus, id est Aclauro et Pandora. Pandora enim
 uniuersale munus dicitur, Aclauro uero quasi aconleron,
 id est tristitiae obliuio. Sapiens enim dolorem suum aut
 benignitati commendat quae omnium munus est aut ob-
 90 liuioni sicut de Cesare dictum est: 'Qui obliuisci nihil
 10 amplius soles quam iniurias'. Denique cum Erictonius
 adolesceret, quid inuenisse dicitur? Nihilominus circum,
 ubi inuidiae semper certamen est; unde et Uirgilius: ||
 'Primus Erictonius currus et quattuor ausus iungere equos'. 691
 Inspicite quantum ualeat cum sapientia iuncta castitas,
 15 cui flammaram non praeualuit deus.

XII. Fabula Dionisii.

Iuppiter cum Semele concubuit, de qua natus est
 Liber pater; ad quam cum fulmine ueniens, crepuit; unde
 pater puerum tollens in femore suo misit, postea Maroni
 20 nutriendum dedit. Hic Indiam debellauit et inter deos
 deputatus est. Itaque cum Semele quattuor sorores appel-
 latae sunt, Ino, Autonoe, Semele et A||gaeue. Quid sibi 692
 91 haec fabula mystice sentiat, exquiramus. Qua|ttuor sunt
 ebrietatis genera, id est prima uinolentia, secunda rerum
 25 obliuio, tertia libido, quarta insania; unde et nomina

9 Cic. pro Ligario 12, 35 (nihil soles nisi) 13 Verg.
 georg. III 113 sq. 17 sqq. v. myth. Vat. I 120 II 79 III 12

1 abscondidit *HE* 2 omnis — celat 3 *om H* feruorem
*M*₁ 5 Aclauro] *ut p. 51, 10* 6 dicitur munus *DE* haglauro
H aclauro *MG* haclauro *ω* haconleron *RDTE* hacconleron
P 10 Erici.] *ut p. 51, 18* 11 currum *MDβ* 12 semper
om G et *om G* 13 Erici.] *ut v. 10* 15 praeualuit *PEH*₂
 ualuit *ω* 17 Iupiter *E* 19 tollens puerum *E* 20 debel-
 labat *T* 21 quatuor *PRG* 22 agaeue *T* 25 sq. et haec
 quattuor nomina *E*

M.

St.

haec quattuor Baccae acceperunt: Baccae dictae sunt quasi uino baccantes, prima Ino — inos enim Grece uinum dicimus —, secunda Autonoe quasi autenunoe, id est se ipsam non cognoscens, tertia Semele quasi somalion quod nos Latine corpus solutum dicimus, unde et ipsa genuisse Liberum patrem dicitur, id est de libidine nata ebrietas, quarta Agaue quae ideo insaniae comparatur, quod caput filii uiolenta absciderit. Liber ergo pater dictus est, quod uini passio liberat | mentes faciat; Indos uero uicisse, quod haec gens ualde sit uino dedita duobus scilicet modis, siue quod feruor solis eos faciat potatores siue quod ibi sit Falernum uinum uel Meroitanum, cuius uini tanta uirtus est, quo uix quilibet ebriosus sextarium mense toto bibat; unde et Lucanus ait: 'Indomitum Meroe cogens spumare Falernum'; aqua enim omnino domari non potest. Maroni etiam Dionisius nutriendus datur quasi Meroni; mero enim omnis nutritur uinolentia. Hic etiam tigribus sedere dicitur, quod omnis uinolentia feritati semper insistat siue etiam quod uino eferatae mentes mulceantur; unde et Lieus dicitur quasi lenitatem praestans. Iuuenis uero ideo pingitur Dionisius, quia numquam ebrietas matura || est; ideo etiam nudus, seu quod omnis ebriosus interuertendo nudus remaneat aut mentis suae secreta ebriosus nudet.

14 Luc. Phars. X 163

17 sqq. v. myth. Vat. II 80

1 bis uaccae PHTE bachae G 2 uacantes M₁ EBern uocantes P₁ uaccantes TH₁ P₂ bacchantes H₂ bachantes G bacantes M₂ hino (eraso h D) ω hinos ω 3 autonunoe G 7 agaube PRHT₂ agaue D agauue MT₁ 8 uiolenta (eraso n ante o) R uiolenter GT (sed er in ras. a m. rec.) uinolenta Modius abscidit DG abscider PR Liber pater ergo D 9 uini potio Zink 10 uino sit ualde M 13 quilibet EGH₂ libet ω licet Barth quamlibet Muncker 14 Meroe] uero E 15 enim mari omni modo non potest H omnino] omni modo GBern 17 hinc M tygribus T 19 eferatae PR & fer- M effer- ω 20 lyeus HT 23 secretam M

XIII. Fabula de Cigno et Leda.

Quamuis in omnibus libidinis amor sit turpior, numquam tamen deterior erit quam cum se honorato miscuerit. Libido enim honestatis nouerca dum quod expediat nescit, semper est maiestati contraria. Qualis enim diuinitas qui quaesit quod esse uelit, ne quod fuerat esset. Iuppiter enim conuersus in cignum cum Leda concubuit; quae peperit ouum, unde nati sunt tres, Castor, Pollux et Elena. Sed haec fabula mistici saporem cerebri consipit; Iuppiter enim in modum potentiae ponitur, Leda uero dicta est quasi lide, quod nos Latine aut iniuria aut conuicium dicimus. Ergo omnis potentia iniuriae mixta speciem suae generositatis mutat. Ideo uero in cignum conuersus dicitur quod ferant fisiologi, quam maxime Melistus Euboicus, qui omnium fisiologorum sententias disputauit, huius generis auem ita conuiciis esse plenam, ut ipsa aue clamante reliquae aues taceant quae praesto fuerint; unde et olor dictus est quasi ab oligoria tractum, quod nos Latine iniuriam dicimus. Ergo quotienscumque nobilitas in iniuriam uergit, conuiciis misceatur necesse est. Sed quid ex hac re concipitur, uideamus; nihilominus ouum, quia sicut in ouo omnis sordities, quae pur[g]ari potest in genere, continetur intrinsecus, ita etiam in effectus iniuriae omnis est inmunditia. Sed ex hoc ouo generantur tres, Castor, Pollux et Helena, nihilominus

7 sqq. v. myth. Vat. I 78 II 132

4 quid expediat β 6 qui quesit $\alpha[D]$ qui quo sit DG
ping in marg (signo supra quo posito) D cuique sit E
querit M_2 qui querit Marc cf. p. 11, 11. 55, 15 7 cygnum R
9 helena HDE mystici T concipit G i. concipit supra
consipit H 11 iniuria PR -am ω 12 conuitium $RHME$
iniuria MH 14 fisiologi E 15 melixtus heuboicus G
16 conuitiis $RTHE$ 17 ipse M_2 19 nos om T 20 in
iniuria P_2R_2 iniuria P_1TM in iniurgiam H conuitiis HE
22 purgari ω em He 24 effectus TED (sed s eraso) rectene?
iniuria MDG 25 elena MG

M.

seminarium scandali et discordiae, sicut ante diximus, 'et geminum luctu concussit adultera mundum'. Castorem 696 uero et Pollucem quasi in modum perditionis ponunt, unde et in mari Castorum signa dixerunt quae periculum creant; 95 nam ob hanc rem etiam ambos | alternatim resurgere atque 5 occidere dicunt, quod superbia nonnumquam iubet, nonnumquam occidat; unde et iperefania Grece superbia dicitur. Sed iperefania proprie superapparitio nuncupatur, quod sicut in istis duobus signis quae eorum fratrum uocabulo nuncupauerunt unus superappareat, alter [uero] 10 mergat, sicut lucifer et antifer; nam Grece Pollux apo tu apollin, id est a perdendo et Castor quasi cacon steron, id est malum extremum. ||

XIV. Fabula Ixionis.

697

Qui plus quaerit esse quam licet, minus erit quam 15 est. Ixion igitur coniugium Iunonis adfectatus, illa nubem ornauit in speciem suam, cum qua Ixion coiens Centauros genuit. Sicut nihil Latina gratiosius ueritate, ita nihil Greca falsitate ornatius. Denique Ixionem dici uoluerunt quasi Axionem; axioma enim Grece dignitas dicitur. Dea 20 uero regnorum Iuno est, ut pridem diximus; ergo dignitas

2 Fragm. poet. Rom. ed. Baehrens p. 389, 2 15 sqq. v. myth. Vat. I 14 II 106. 107 III 4, 6 21 v. p. 38, 16

1 antea *T* 2 geminum luctum ω gemino luctu *Marc* concuisset *R* concussit *suprascr* bu *P* concubisset *MD* cubisset *G* mundo *HG* geminum luctu — mundum *sc. Asiam et Europam Modius* 3 quasi *om G* 5 ab hanc rem *R* ab hac re *H* ob *ex* ab *eff. vid. T* 6 iuuet *DG* (*rectene?*) uiuat *T* uiret *E₂* iubet ω *deterr* surgat *Marc* 7 iperifania *DG* iperefanma *H* yperifania *T* 8 sed et *T* ipfania *H* iperifania *DG* 9 sicut *om E* 10 altero (alter *M*) ergat (*in archetypo* alter^omergat?) α [*HD*] alter mergat *Bern* alter uergat *D* alter uero uergat (erigat *H*) *H β* 12 apolin *HG* APOTOI-POLLIN *E* caconsterion *P* ca \bar{c} steron *G* cacosteron *E* = $\kappa\alpha\kappa\acute{\omicron}\nu\ \upsilon\sigma\tau\epsilon\rho\nu$ 16 adfectans *H* affectans *G* \bar{e} *suprascr T* 20 acsionem α *G* acsioma α [*H*] acsion *H* acsiona *GT₂* (*erasa hasta ante n*)

M.

St.

regnum adfectans nubem meretur, id est similitudinem regni; regnum enim illud est quod perenniter duraturum 96 est. At uero cui temporis fugitiua uis | inuidet pinnatisque celerrima raptibus, momentanae felicitatis figuras 5 potius quam ueritatem ostendenti, uentositatis inanem speciem praesumit. Denique Uatinius augur dicere solitus || erat diuersarum urbium honores somnialiter peragi 698 urbicario mimologo et quamuis utraque nihil agere dixerit, tamen hoc Romae praestare uisus est, quod ex 10 parte quidem ueros honores, sed risorios et citius fugitiuos; credo enim quod Cleobuli philosophi sententiam legerat dicentis: $\mu\acute{\iota}\mu\omicron\varsigma \delta \beta\lambda\omicron\varsigma$, id est: mimus uita. Nunc ergo fabulam repetamus. Dromocrites in theogonia scribit Ixionem in Graecia primum regni gloriam adfectasse, qui 15 sibi centum equites primus omnium conquisiuit, unde et Centauri dicti sunt quasi centum armati — denique centippi dici debuerunt, ex quo equis mixti pinguntur —, sed ideo centum armati. Qui quidem Ixion paruo tempore celerem regnum adeptus dehinc regno expulsus est; 20 unde eum et ad rotam damnatum dicunt, quod omnis rotae uertigo quae superiora habet modo deiciat. Ergo 97 ostendere hic uoluerunt | quod omnes qui per arma atque uiolentiam regnum adfectant subito erectiones, subito elisiones sustineant sicut rota quae stabile non habet ali- 25 quando cacumen. ||

12 cf. Suet. uit. Aug. 99 Sen. ep. 80, 7

3 ad RH inuidit PET (sed corr -et) pennatisque
M 4 momentanae PRE 5 ostendens RG ostendenti ω
6 batinius α battinius E beatinius G Uatinius Scriverius
7 similiter Micyllus non aliter? Plasberg 8 mimologo MDG
mimologe ω qua in uis PR 11 cleoboli HG leoboli M
cleouoli (clio- T) ω phylosofi M 12 mimos ouios α [H]E
minos ouios HT₂ (erasa hasta ante n) minus obios G minus T
13 dromocrides ω -tes He cf. p. 71, 3 democritus Marc Tollius
theolonia G teogonia E 14 in Grecia om E adfactasse
PR 15 adquisiuit G 17 debuerunt] uoluerunt E potuere
H 19 celere D β 20 et om H et eum E 22 omnis
 α [R]Bern 24 stabilē T aliquando non habet E

XV. Fabula Tantali.

699

[Tantalus Gigas uolens probare diuinitatem deorum Pelopem filium suum eis apposuit epulandum; unde hac damnatus est seueritate.] Tantalum dicunt in laco in inferno depositum, cui fallax aqua gulosis labia titillamentis attingit, poma quoque fugitiuis cinerescentia tactibus desuper facie tenus apparent pendula. Ergo huic locuples uisus et pauper effectus; ita se illi unda fallax praebet ut sitiatur, ita se poma ingerunt ut esuriat. Sed hanc fabulam Petronius breuiter exponet dicens: 10

'Nec bibit inter aquas nec poma pendentia carpit
Tantalus infelix quem sua uota premunt.
Diuitis haec magni facies erit, omnia late
qui tenet et sicco concoquit ore famem'. |

98 XVI. Fabula Lunae et Endymionis. 15

Lunam ideo ipsam uoluerunt etiam apud inferos Proserpinam || seu quod nocte luceat siue quod humilior currat et terris praesit, illo uidelicet pacto quod detrimenta eius et augmenta non solum terra, sed et lapides uel cerebra animantium et quod maius incredibile sit etiam letamina sentiant, quae in lunae crementis eiecta uermiculos parturiant hortis. Ipsam etiam Dianam nemo-

2 *sqq. v. myth. Vat. I 12 II 102 III 6, 21* 11 Petron. ed.³ Buecheler 82 16 *sqq. v. myth. Vat. I 229 II 28 III 7, 2. 3* schol. ad Germ. Arat. ed. Breysig p. 200

2 Tantalus — seueritate *solus Marc cf. mythogr. Vat.*
4 lacu *DE* lacum *G deterr* in inf.] infernum *G* 7 facetenus
PRH 9 sed *om G* 10 fabula *PR* exponet *PR* -nit ω
11 Nec bibit] non bibit *apogr. Petron.* aq. poma nec dependentia *D* aquas poma aut pend. *apogr. Petron.* 13 miseri
Buecheler omnia cernens *apogr. Petron.* omnia circum *Buecheler*
14 timet *apogr. Petron.* 15 Endymionis *PR* -dim- ω
16 ipsam *om G* apud *PR* apud ω 17 siue] seu *RDG* 19 sed lapides *E* 20 magis *MG* 21 sentiat *PT* (*sed n suprascr*)
22 parturiunt *RDG* ortis *G* nemoribusque *E* (*distinxit ante hortis*)

M.

St.

ribus [praeesse] uolunt simili modo, quod arborum et fructicum suco augmenta inculcet. Denique crementis lunae || abscisa ligna furfuraceis tinearum terebraminibus 701 fistulescunt. Nemoribus quoque adesse dicitur, quod omnis 5 uenatio plusquam nocte pascatur dieque dormiat. Endimionem uero pastorem amasse dicitur duplo scilicet modo, seu quod primus hominum Endimion cursum lunae in- 100 uenerit, unde et triginta annos | dormisse dicitur qui nihil aliud in uita sua nisi huic reptitioni studuit, sicut 10 Mnaseas in primo libro de Europa scribens tradidit, || siue quod pastorem Endimionem amasse fertur, quod 702 nocturni roris humor, quem uaporea siderum atque ipsius lunae animandis herbarum sucis insudant, pastoralibus prosit successibus. | ||

101

LIBER III

703

16 Inscientiae formidolosa suspectio semper excusandi quaerit suffragia, quo quidquid ignorantia incursionum mater peccauerit, id ueniae absoluat petitio quae culpas uestire consuevit. Sed quia numquam de se male aestimat 20 sermo qui ad amantem iudicem mittitur, idcirco meae simplicitatis negotium tuo, domine, purissimo commisi iudicio, fretus quia quicquid absurde digestum est non ut inuidus detrahis, sed ut doctissimus corrigis. ||

1 praeesse *DE om ω* et] ac *TM* 2 fructicum *Dβ*
 5 plusquam α[*DM*] plusq; *M* plus *DG om E cf. p. 62, 5*
 et *Arch. f. lat. Lexicogr. XI 77* 9 aliud *PR* amplius *Bern*
 aliud ω 11 siue quod] quod *om Rβ* quod — fertur *del Muncker*
 12 humores *Bern* uaporia *DG cod. Gothan. 55* auporea *Bern*
 aporia ω ἀπόρροια *Muncker* uaporea *He* syderum *T*
 13 pastoralis *P* 14 prosit *HM₂* prosint ω 15 Fabii Plan-
 ciadis Fulgentii uiri clarissimi mitologiarum lib. II explicit,
 incipit lib. III *R sim ω om T* 17 quidquid *PR* quicquid ω
 22 quia *om RT* quiaquid *MT* ut non inuidus α*G*

I. Fabula Bellerofontis.

Pritus rex uxorem habuit Antiam nomine; quae |
 102 amavit Bellerofontem. Cui dum ob stupri causam mandasset, ille noluit; quem marito criminata est. Ille eum ad Cymeram interficiendam misit per socerum suum; quam 5 Bellerofons equo Pegaso residens interfecit, qui de Gorgonae sanguine natus fuerat. Bellerofonta posuerunt quasi buleforunta, quod nos Latine sapientiae consultatorem dicimus, sicut Homerus ait: *Ὅν χρὴ παννύχιον εὔδειν βουλευφόρον ἄνδρα*, id est: nec decet tota nocte dor- 10 mire consiliatorem uirum. Nam et Menander similiter in Disexapaton comedia ita ait: *βουλευφόρος ἡμετέραν Δημέα προκατέλαβες ὄρασιν*, id est: consiliarie nostram, Demea, praeoccupauisti uisionem. Nam ut hoc certum sit, Homerus in fabula eiusdem Bellerofontis ita ait: 15 *ἀγαθὰ φρονέοντα δαίφρονα Βελλεροφόντην*, id est: bona cogitantem, sapientissimum consili(ari)um. Spernit libidinem, id est Antiam; antion enim Grece contrarium dicitur, sicut anticristus dicimus quasi *ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ*, id est contrarius Christo. Uide itaque cuius uxor Antia 20 dicatur; || nihilominus Priti. Pritos Panfila lingua sordi- 705

2 sqq. v. myth. Vat. I 71 II 131 III 14, 4 9 Hom. II. II 24. 61 12 Fragm. com. Graec. coll. Meineke IV p. 105 fr. 1 16 Hom. II. VI 162

1 bellerefontis α bellorofontis β 3 bellerofonten P bellorofontem Hβ 5 cymeream H chimeram E 6 bellorofons HG 7 bellerefonta α [MT] E bellorofonta G 8 buleforenta H boleferunta D bulerefonta E buleforonta G consolatorem P (em cad. m.?) consulat- Bern consiliatorem E deterr 9 ucrepannicion eundi buleforon andra RT sim ω 10 Nec] non T 11 consuliatorem D 12 buloforos emeteran demea pro (p T) catelabesorasin DT sim ω τὴν ἡμετέραν ᾧ suppl. Bentley cf. Ritschl op. II 342 13 consiliarice M 15 bellorofontis G 16 agata froneonta daifrona bellerofonte R sim ω 17 consilium ω consiliarium Ritschl 19 anticristum M anthicristum D anticristus E antixristum G enantion (en om H) tu cristu α E enancson tu xchristu G 21 panpila P pamphila HG

M.

St.

dus dicitur, sicut Esiodus in bucolico carmine scribit |
 103 dicens: βεβριθῶς σταφυλῆς εὖ <λε>λακτισμένης αἰμοροῶ, id
 est: sordidus uuarum bene calcatarum sanguineo rore. Et
 cuius uxor libido est nisi sordis. At uero Bellerofons, id
 5 est bona consultatio, qualem equum sedet nisi Pegasus,
 quasi pegaseon, id est fontem aeternum. Sapientia enim
 bonae consultationis aeternus fons est. Ideo pinnatus,
 quia uniuersam mundi naturam celeri cogitationum teoria
 conlustrat. Ideo et Musarum fontem ungula sua rupisse
 10 fertur; sapientia enim dat Musis fontem. Ob hac re
 etiam sanguine Gorgonae nascitur; Gorgona enim pro
 terrore ponitur; ideo et in Mineruae pectore fixa est, sicut
 Homerus in tertio decimo ait: τῆ δ' ἐπὶ μὲν Γοργῶ βλοσυ-
 ρῶπις ἔστεφάνωτο. Ergo hic duplex assertio est; aut enim
 15 terrore finito sapientia nascitur, sicut de sanguine id est
 de morte Gorgonae Pegasus, quia stultitia semper est
 timida, aut initium sapientiae timor est, quia et magistri
 timore sapientia crescit et dum quis famam timuerit
 sapiens erit. Unde et Cymeram occidit; Cymera enim
 20 quasi cymeron, id est fluctuatio amoris, unde et Homerus
 ait: κῦμα κελ<αιν>ὸν κορθύνεται. Ideo etiam triceps Cymera
 pingitur, quia amoris tres modi || sunt, hoc est incipere, 706

2 Hesiod. rec. Rzach fr. 199 13 Hom. II. XI 36 17 cf.
 Proverb. 1, 7 Psalm. 110, 10 Ecclesiasticus 1, 16 21 Hom. II.
 IX 6 sq.

2 peprigos (pritos *G* peprigos *E*) ista fulueulactis (ūlan-
 cis *T*) menes emoru (semoru *P* emorum *TDβ*) α[*MH*]β pepigros
 ista fulueo (fulueu *M*) lactis mene somoru (semoru *M*) *HM*
v. Kaibel Herm. XV p. 450 cf. Ritschl Opusc. I 730, ubi alia
conamina 3 calcaturum *PRH* 4 est libido *PH* belle-
 refons *PRM* bellorofons *G* 6 PVGASEDON *P* pygaseoon *R*
 pygase*on (n *eraso*) *T* pegasio on *MD* pegasion *Hβ* 7 pin-
 natus *PRT* (sed corr e) penn- ω 8 teoria *MDG* theorica *E*

10 ob hac re *P* ob hanc (hac *T*) rem ω 11 Gorgone enim *T*
 12 in om *DE* 14 tedepimen (talopim̄ *T*) gor oblosor
 opis est efanoto (epanoto *R* toafno *G*) ω 19 chimeram —
 chimera *E* 20 cimeron *D* chimeron *E* 21 quimacelon
 cortiete *R* sim ω chimera *E*

M.

St.

perficere et finire. Dum enim amor nouiter uenit, ut leo |
 104 feraliter inuadit, unde et Epicarmus comicus ait: *δαμα-*
στής ἔρως λεοντείᾳ δυνάμει θαλερός, id est: domitor
 cupido leontea uirtute praesumptior; nam et Uirgilius in
 georgicis tetigit dicens: 'Catulorum oblita leena senior 5
 errauit campis'. At uero capra quae in medio pingitur
 perfectio libidinis est, illa uidelicet causa, quod huius
 generis animal sit in libidine ualde proclium; unde et
 Uirgilius in bucolicis ait: 'edique petulci'. || Ideo et Satyri 707
 cum caprinis cornibus depinguntur, quia numquam noue- 10
 runt saturari libidinem. At uero quod dicitur: 'postremus
 draco', illa ratione ponitur, quia post perfectionem uulnus
 det penitentiae uenenumque peccati. Erit ergo hic ordo
 dicendi quod primum sit in amore inchoare, secundum
 perficere, tertium uero peniteri de perfecto uulnere. | 15

105

II. Fabula Perdiccae.

Semper delicata consuetudo laborioso fert praeiudicium
 operi, et molliter educata, dum quod non optas euenerit,
 penitentiam creant; melius est enim labore partiliter secu- 20
 riore doceri quam ex necessitate uenientem repentaliter per-
 terreri. Perdiccam ferunt uenatorem esse; qui quidem
 matris amore correptus, dum utrumque et inmodesta libido
 ferueret et uerecundia noui facinoris reluctaret, consum-||p-708
 tus atque ad extremam tabem deductus esse dicitur. Primus

2 cf. Lorenz Epicharm p. 299 5 Verg. georg. III 245 sq.
 . 9 Verg. georg. IV 10 11 Hom. II. VI 181 17 sqq. v. myth.
 Vat. I 232 II 130 III 7, 3

1 et om MH 2 damastes eros leonte adinami taleros
 PRT sim ω 9 hedique Dβ 11 libidinem PRM₁ Bern -ne ω
 13 det (sc. amor)] restat Barb erit enim Rβ 15 peni-
 tere RM₁Dβ 16 Perdiccae E 17 deligata PR 18 q;
 supra dum add H₂ euenerint — creant α (n in creant del H)
 euenerit — creat β 19 enim est THM partiliter labore
 Hβ securior edoceri G 20 ueniente β 21 Perdicam E
 22 correctus α utrumque edd 23 reluctaretur DβH₂

M.

St.

etiam serram inuenit, sicut Uirgilius ait: 'Nam primum
 106 cuneis scindebant fissile lignum'. | Sed ut Fenestella in
 archaicis scribit, hic primum uenator fuit; cui cum ferinae
 cedis cruenta uastatio et solitudinum uagabunda errando
 5 cursilitas displiceret, plusquam etiam uidens contiroletas
 suos, id est Acteonem, Adonem, Hippolitum miserandae
 necis functos interitu, artis pristinae affectui mittens repu-
 dium agriculturam affectatus est; ob quam rem matrem
 quasi terram omnium genetricem amasse dicitur. Quo
 10 labore consumptus etiam ad maciem peruenisse fertur.
 Et quia cunctis uenatoribus de pristinae artis opprobrio
 detrahebat, serram quasi maleloquium dicitur repperisse.
 Matrem etiam Policasten habuit quasi policarpen quod
 nos Latine multifractam dicimus, id est terram. ||

15

III. Fabula Acteonis.

709

107 Curiositas semper periculorum germana de|trimenta
 suis amatoribus nouit parturire quam gaudia. Acteon
 denique uenator Dianam lauanti uidisse dicitur; qui in
 ceruum conuersus a canibus suis non agnitus eorumque
 20 morsibus deuoratus est. Anaximenes qui de picturis anti-
 quis disseruit libro secundo ait uenationem Acteonem
 dilexisse; qui cum ad maturam peruenisset aetatem con-
 sideratis uenationum periculis, id est quasi nudam artis
 suae rationem uidens timidus factus est; inde et cor cerui
 25 habens, unde et Homerus ait: οἰνοβαρὲς κυνὸς ὄμματ' ἔχων

1 Verg. georg. I 144 (primi) 16 sqq. v. myth. Vat.
 II 81 III 7, 3 schol. ad Stat. Theb. III 203 (ed. Kohlmann)
 25 Hom. Il. I 225

1 primi *M* 2 findebant *T* fenestrella *H* manifestella *G*
 in archaicis *R* in archiacis *PE* in arciaicis *H* in arcilacis *TM*
 marcuacis *D* martialis *G deterr* 5 plusquam *cf. p. 58, 5* con-
 tyroletas *HG* 6 hacteonem *RTD* hacteneon *P* anteonem *E*
 hyppolitum *T* 9 genetricem *Tβ* 11 opprobrio *PM*
 opprobria *R* obprobrio *THβ* 12 repperisse *TMG* 17 hacteon
PR Tβ 18 dicitur uidisse *β* 21 hacteonem *E* 25 hino-
 uares cinos ommate con cradien delafio *PRM sim ω*

καδίην δ' ἐλάφοιο, id est: ebriose, oculos canis habens et cor cerui. Sed dum periculum uenandi fugiret, affectum tamen canum non dimisit, quos inaniter pascendo pene omnem substantiam perdidit; ob hanc rem a canibus suis deuoratus esse dicitur. | ||

5

IV. Fabula Ero et Leandri.

Amor cum periculo sepe concordat et dum ad illud solum notat quod diligit, numquam uidet quod expedit. Eros enim Grece amor dicitur, Leandrum uero dici uoluerunt quasi *lisinandron*, id est solutionem uirorum; solutio enim uiri amorem parturit. Sed natat nocte, id est: in obscuro temptat pericula. Ero quoque in amoris similitudine fingitur. Lucernam fert; et quid aliud amor nisi et flammam ferat et desideranti periculosam uiam ostendat. Cito tamen extinguitur, quia iuuenilis amor non diu per-15 durat. Denique nudus natat illa uidelicet causa, quod suos affectatores amor et nudare nouerit et periculis sicut in mari iactare. Nam et extincta lucerna utrisque mors est procurata maritima, hoc in euidenti significans quod in utroque sexu uapore aetatis extincto libido commori-20 tur. In mari uero mortui feruntur uelut in humorem frigidae || senectutis; omne enim caloratae iuuentutis igni-711 culum torpidae ueternositatis algescit in senio. |

7 sqq. v. myth. Vat. I 28 II 218 III 11, 19

1 ebriosi *T* habent *PRT* 2 fugiret *PR* fugeret ω 4 ab hanc rem *PR* 6 Eronis *E* 7 illum *MBern* 8 notat] natat *M\beta* 13 nisi ut? *He* 14 fert *H* 17 affectores *P₁T* 18 mare *PG₁* nam *om P* et *om HD\beta* 21 mare *R* humore *D\beta* 22 omne *PRT* omnem *MH₁Bern* omnis ω igniculum *PRTM* igniculum ω

V. Fabula Berecintiae et Attis.

Decepta Grecia credulitate demonum potius quam deorum numquam deterius suis diis reponeret quam ut eorum matrem ueternosam anum non solum puerilem 5 *amatricem* quantum etiam fingerent et zelotipam. Tantum enim zeli succensa anus inuidiosa fraglauit quae nec suis utilitatibus furiosa pepercit, ut unde fructum sperabat libidinis illut ueterana succideret meretrix. Et quamuis 110 apud muliebres animos libido optineat regnum, tamen 10 etiam in inuicta libidine zelus optinet dominatum. Berecintia enim mater deorum Attin puerum formosissimum amasse dicitur, quem zelo succensa castrando semimasculum fecit. Quid ergo sibi in his Grecia sentiri uoluerit edicamus. Berecintiam dici uoluerunt || quasi montium 712 15 dominam; ideo matrem deorum, quod deos nuncupari pro superbia uoluerunt; ideo eos in Olimpo habitantes quasi excelsos ac superbos; ideo et demonia nuncupant secundum Homerum dum dicit: *μετὰ δαίμονας ἄλλους*, id est: cum deos alios; demos enim Grece populus dicitur, is 20 dicitur unus, et quia populos subdere cupiebant et soli super populos esse demones dicti sunt. Ideo et apud Romanos indigetes quasi nihil indigentes. Ergo Berecin-

2 *sqq.* v. myth. Vat. I 230 III 2 18 Hom. II. I 222

1 *ab hac fabula incipit cod. I* berecintiae β berecintie D ato attis PR etto attis H et atis G pueri add E
 4 puerū amatā *supraser* p puero s. ab illa E puerilem amatum (-tam Bern) ω amatōē = amatricem He 6 flagrauit MHDβ 8 illut PR illud ω ueternosa E 9 apud R obtineat IHD 10 obtinet IH berecintia Hβ berinthia D 11 atin D 13 quid sibi ergo β quid autem T sentire HDβ 14 berecinthiam β berinthiam D dominam montium H 16 olympe T 17 demona α[HI₁]G scdm quod dicit homerus Bern 18 meta demonasallus ω 19 post deos H is = εἷς 21 apud P 22 berecintiam H berinthiā D berecintiam I

M.

St

111 thiam montibus praeesse di|xerunt quasi uerniquintos;
 quintos || enim Attica lingua flos nuncupatur, unde et 713
 iacintos dicitur quasi hioscintos; quod nos Latine solus
 flos dicimus, quasi omnibus perfectior. Nam [et] Epicar-
 mus ita ait: *κυνθοειδῆς στεφηνόρος καὶ θανθεὶς προβέβηκε* 5
Χρῦσαλος, id est: florigere coronatus atque ebrius pro-
 cessit Crisalus. Itaque florem quamuis quilibet amet,
 tamen abscidit, ut Berecinthia in Attin fecit: artis enim
 Grece flos dicitur. Ut Sosicles Atticus in libro teologu-
 menon quem appellauit scribit, matrem deum in modum 10
 potentiae uoluit poni, || unde [et] Cibebe dicitur quasi cidos 714
 bebeon, id est gloriae firmitas; unde et Homerus ait: *ᾧ*
κεν Ζεὺς κῦδος ὀπάξῃ, id est: cui Iuppiter gloriam dona-
 112 uerat. Ergo | ideo et turrita pingitur, quod omnis poten-
 tiae elatio sit in capite; ideo et leonum curru praesidens, 15
 quia omnis potentia etiam uirtuti dominatur; ideo et
 multiplici ueste, quod omnis potentia ornata sit; sceptrum
 etiam fert, quod regno uicina sit omnis potentia. Ob
 hanc rem etiam mater deum dicta est, illud nihilominus
 ostendere uolentes, quod siue indigetes siue dii siue de- 20
 mones aput antiquos a diuitiis dicti sunt, ergo potentia

5 cf. Lorenz Epicharm p. 299 12 cf. Hom. Od. XIX 161
 Il. XVII 566

1 uerni quinthos *H* -cintos *PG* -cinthos *E* -cinctos *TM*
 2 quintos *P* cintos *RHIM* cinctos *T* cinthos *Dβ* 3 iacin-
 tos *PR* -tus *D* iacinctus *HI* -tos *TM* iacinctus *β* hioscin-
 tos *PR* hioscintos *H* hioscinctos *ITM* hioscinctos *Dβ* 4 quasi
 sit *I* et *H om ω* 5 cintoides (cinctoides *M*) istesiforos
 (istefiforos *IHG M* istefiforo *P*) cedrancte se (cedrantese *M* co-
 drant tese *T om E*) probebece (probe *D* probebe *E*) crisallos *ω*
κυνθοειδῆς σινχιτνε ex κύνθωδης? 6 floriger et coronatus? *He*
 7 quileuet *PRIH₁* 8 abscidit *H* berecintia *IE* attis
 enim *MHβ* 9 sosides *HG* sisodes *T* theol. *β* 11 uolue-
 runt *β* et *solus M* cybebe *G* cybele *E* quibebe *Bern*
 cidor bebeon *I* cidos hebeon *D* 12 hecin (hocen *T*) zeus cidos
 hopaze *RT sim ω* 14 ideo *om DE* 15 curru *HDβ*
 16 etiam — potentia 17 *om D* 18 quod — dicta est 19 *om*
Dβ ab hanc rem *PRH₁* 20 ostendere cupientes *E*
 21 aput *PRG* aput *ω*

diuitum mater est; unde et Homerus Agamemnonem considerans ait: ὦ μά<κα>ρ Ἀτρεΐδῃ μοιρηγενὲς ὀλβιόδαιμον, nec non et Euripides consimilans Tantalum Ioui in tragoedia Electrae ait:

5 ὁ γὰρ μακάριος, κοῦν ὀνειδίξω τύχας,
Διὸς πεφυκὸς ὡς λέγουσι Τάνταλος
κορυφῆς ὑ<περ> . . . , ||

id est: beatus ille — nec inuideo fortunas eius — Iouis 715
aequalis ut dicitur Tantalus. Ergo potentiae gloria semper
10 et amore torretur et liore torquetur citoque abscidit
quod diligit, dum tamen amputet illud quod odit. Denique
omnis nunc usque potentia nescit circa suos diutur-
113 num seruare affectum, et quod amauerit cito | aut zelando
amputat aut fastidendo horrescit. Ideo et Attin dici
15 uoluerunt quasi eton; etos enim Grece consuetudo dicitur.
Ergo quantuscumque amor sit potentibus, stabilis esse
non nouit.

VI. Fabula deae Psicae et Cupidinis.

Apuleius in libris metamorphoseon hanc fabulam planis-
20 sime designauit dicens esse in quadam ciuitate regem et
reginam, habere tres filias, duas natu maiores esse temperata
specie, iuniolem uero tam magnificae esse figurae
quae crederetur Uenus esse terrestris. Denique duabus

2 Hom. Il. III 182 5 sqq. Eur. Orest. 4—6 (κορυφῆς
ὑπερέλλοντα δειμαίνων πέτρων) 19 sqq. v. myth. Vat. I 231
Apuleius metam. IV 28 sqq.

2 omatridemiregenesolbiodemon *PRIH sim ω* 3 con-
similes *T* 5 O gar macarios ceu conidis zoticas dios pepe-
ficosos legosi tantalos corifesi *PRIT sim ω* 11 diligit· hic
est siquis inuidiam derelinq̄re poterit cupiditatem seponere
dum *Marc* 14 fastidendo *PR* -diendo *ω* 18 Sicae *H*
psiche *E* Psiches *G* 19 metamorphoseon *Tβ* plenissime
designat *M* 23 quo *Barb*

M.

St.

maioribus quae temperata erant specie conubia euenere; illam uero ueluti deam non quisquam amare ausus || quam uenerari pronus atque hostiis sibimet deplacare. 716 Contaminata ergo honoris maiestate Uenus succensa inuidia Cupidinem petit, ut in contumacem formam seue- 5
114 riter uindicaret. Ille ad matris ultionem aduentans uisam puellam adamauit; poena enim in affectum conuersa est, et ut magnificus iaculator ipse se suo telo percussit. Itaque Apollinis denuntiatione iubetur puella in montis cacumine sola dimitti et uelut feralibus deducta 10
exequiis pinnato serpenti sponso destinari; perfecto iamque coragio puella per montis decliua zephyri flantis leni uectura delapsa in quandam domum auream rapitur, quae pretiosa sine pretio sola consideratione laude deficiente poterat aestimari, ibique uocibus sibi tantummodo ser- 15
uientibus ignoto atque mansionario utebatur coniugio; nocte enim adueniens maritus, Ueneris proeliis obscure peractis, ut inuise uespertinus aduenerat, ita crepusculo
115 incognitus etiam discedebat. Habuit ergo uocale seruitium, uentosum dominium, || nocturnum commercium, igno- 717
tum coniugium. Sed ad huius mortem deflendam sorores 21 adueniunt montisque consensu cacumine germanum lugubri uoce flagitabant uocabulum, et quamuis ille coniux lucifuga sororios ei comminando uetaret aspectus, tamen consanguineae caritatis inuincibilis ardor maritale obumbravit 25

1 temperatae *RM* conubiⁱae *R* conuuiⁱae *PTM* conubie
I conuue *D* connubio ^{tum} ex conuue *H₂* coniugia *E* con-
iugio *G* connubia *Marc* euenere *M* uenere ω legendumne
conubiae uenere? 3 deplacari *H* placare *PE* 4 con-
tempta contamite; *m.* 2 *suprascr* contaminata *H* 5 ut *om E*
8 sese β 9 iuuetur *PRT* (*sed em*) 10 montibus *T*
cacumina *HD* et uelut — serpenti 11 *om R* 11 exsequiis
HT pinnato *PT* penn- ω sponsa β namque *T* 12 coragio
suprascr uirginali funere *G* coniugio *DE* montes *R* declina-
ui *R* deuia *M* zephyri *R* zefiri *TM* 14 deficientem *T*
15 aestimare *T* existimari *E* uoc. tant. sibi seru. *M* 18 in-
puisse *E* 19 discendebat *PRHT* (*rectene?*) uocalem *T*
20 dominum *P* 21 morte *PR* 23 coniux *ITME*

imperium. Zephyri ergo flabrantis aurae anhelante uectura
 ad semet sororios perducit affectus, earumque uenenosis
 consiliis de mariti forma quaerenda consentiens curiosi-
 5 litatem, suae salutis nouercam, arripuit et facillimam credu-
 litatem, quae semper deceptionum mater est, postposito
 cautelae suffragio arripit: denique credens sororibus se
 marito serpenti coniunctam uelut bestiam interfectura noua-
 10 mata lucernaque modii custodia eruta Cupidine cognito,
 dum inmodesto amoris torretur affectu, scintillantibus olei
 desputamento maritum succendit, fulgiensque Cupido | 718
 116 multa super curiositate puellae increpitans domo extorrem
 ac profugam derelinquit. Tandem multis iactatam Ueneris
 15 persecutionibus postea Ioue petente in coniugio accepit.
 Poteram quidem totius fabulae ordinem hoc libello per-
 currere, qualiter et ad infernum descenderit et ex Stigiis
 aquis urnulam delibauerit et Solis armenta uellere spolia-
 uerit et seminum germina confusa discreuerit et de Pro-
 20 serpinæ pulchritudine particulam moritura praesumpserit;
 sed quia haec saturantius et Apuleius pene duorum con-
 tinentia librorum tantam falsitatum congeriem enarrauit
 et Aristofontes Atheneus in libris qui disarestia nuncu-
 pantur hanc fabulam inormi uerborum circuitu discere
 25 cupientibus prodidit, ob hanc rem superuacuum duximus
 ab aliis digesta nostris libris inserere, ne nostra opera

1 zephyri PDGH (i em y) flagrantis ex flabrantis
 H 4 arripuit om G facillimam PRH 6 suffragio RIT
 arripuit MG 8 puluinal PRI -nar ω 9 excenderet PRI
 excederet HT 10 lucernamque PH modii RE RE modia T
 modio ω custodi Barb deterr 14 dereliquit TDβ dereli-
 quid M (sub q uestigia litterae n patent) 15 potente PR
 petentem H₂ potentem T coniugium β 20 pulchritudinem M
 21 et om β haec — congeriem 22 cf. Virg. cont. p. 91, 21 sqq.
 22 tantam RG tantum ω enarrauerit M 23 disarestia
 Dβ Διὸς ἀπιστία? Plasberg 24 famulam PR enormi
 PMDβ 25 diximus PRT (sed em) 26 inserere libris β

M.

St.

aut a propriis exularem officii aut alienis addiceremus
 117 nego|tiis. Sed dum is qui hanc fabulam legerit in nostra
 haec transeat sciturus quid sibi illorum falsitas sentire
 uoluerit: Ciuitatem posuerunt quasi in modum mundi, in
 qua regem et re|ginam uelut deum et materiam posuerunt. 719
 Quibus tres filias addunt, id est carnem, ultronietatem 6
 quam libertatem arbitrii dicimus et animam. Psice enim
 Grece anima dicitur, quam ideo iuniorum uoluerunt, quod
 corpori iam facto postea inditam esse animam dicebant;
 hanc igitur ideo pulchriorem, quod et a libertate superior 10
 et a carne nobilior. Huic inuidet Uenus quasi libido; ad
 quam perdendam cupiditatem mittit; sed quia cupiditas
 est boni, est mali, cupiditas animam diligit et ei uelut
 118 in coniunctione miscetur; quam per|suadet ne suam faciem
 uideat, id est cupiditatis delectamenta discat — unde et 15
 Adam quamuis uideat nudum se non uidet, donec de con-
 cupiscentiae arbore comedit — neue suis sororibus, id est
 carni et libertati, de suae formae curiositate perdiscenda
 consentiat; sed illarum compulsamento perterrita lucernam
 desub modio eicit, id est desiderii flammam in pectore 20
 absconsam depalat uisamque taliter dulcem amat ac diligit.
 Quam ideo lucernae ebullitione dicitur incendisse, quia
 omnis cupiditas quantum || diligitur tantum ardescit et 720
 peccatricem suae carni configit maculam. Ergo quasi
 cupiditate nudata et potenti fortuna priuatur et periculis 25
 iactatur et regia domo expellitur. Sed nos, quia longum
 est ut dixi omnia persequi, tenorem dedimus sentiendi.
 Si quis uero in Apuleio ipsam fabulam legerit, nostra

1 aut ante a om β a om P exularem T (spat. post m
 vac.) aliis HD 2 is dum D dum] om E tamen *Muncker*
 his PHM 4 quasi om $D\beta$ modum $IM\beta H_2 D_2 T_2$ mundum
 ω 7 pisice R psichi D persice M_1 psiche βM_2 9 postea
 om G 10 quia β 12 cupidinem $\beta deterr$ 13 est mali]
 et mali $H\beta$ ei om E 15 uideam PR 17 comedit
 $IMDE$ 20 eiecit H 21 depalat om M 23 ardescit]
 accendit β ascendit D 25 nudata] motata *Bern* priuatur]
 nudatur β eruitur *deterr* 28 apuleo $PRIT$ (sed i *suprascr*)
 nostrae? He nostrae — materiae 1 *Modius*

expositionis materia quae non diximus ipse reliqua recognoscit. |

119

VII. Fabula Pelei et Thetidis.

Tetidem dici uoluerunt aquam, unde et nympa dicta
 5 est. Istam Iuppiter quasi deus coniungit Peleo; Pelos enim
 Grece [Latine] lutum dicitur. Ergo terram cum aqua com-
 mixtam uolunt hominem genuisse, unde etiam Iouem cum
 Tetide uoluisse concumbere dicunt et prohibitum esse, ne
 maiorem se genuisset qui eum de regno expelleret; ignis
 10 enim, id est Iuppiter, si cum aqua coeat, aquae uirtute
 extinguitur. Ergo in coniunctione aquae et terrae, id
 est Thetidis et Pelei, discordia sola non petitur, illa
 uidelicet causa aut quia concordia est utrorumque elemen-
 torum ut homo gignatur; nam et competentia ipsa in-
 15 dicat quod Peleus ut terra, || id est caro, Tetis ut aqua, 721
 id est humor, Iuppiter qui utraque coniungit ignis, id est
 anima. Ergo in conceptione hominis ex elementorum iuga-
 litate tres deae, ut supra diximus, tres uitae certantur.
 Nam et discordia malum aureum iecisse dicitur, id est
 20 cupiditatem, illa uidelicet causa, quod in malo aureo est
 quod uideas, non est quod comedas, sicut cupiditas nouit
 habere, non nouit frui. Omnes etiam deos Iuppiter ad
 nuptias dicitur conuocasse illa de causa, quod putarent
 pagani singulas partes in homine deos singulos obtinere,

4 *sqq. cf. myth. Vat. I 208 II 206 III 11, 21* 18 *v. II 1*

1 ipsa *T* recognoscet *M* cognoscit β cognoscat *deterr*
 3 Thetidis *MDG* 4 Thetidem *IMDG H₂* nympa *IMDE*
 5 ista *PRI* hanc *DE* 6 latine *om* α (*exhibet Marc*)
 terra *RG* comixta *R* mixtā β 7 homines β 8 tetide
PRT Bern thet- ω 10 iupiter β 12 thetidis *IHDE*
 sola — concordia 13 *om P* 13 causa quia *G* causa quod *E*
 <necessaria> est? *He* 15 ut caro *T* tetis *PRHBern*
 tetidis *T* thetis ω 16 ut ignis *deterr* 18 certamur *D*
 certant *T\beta* 22 haberi *PITD* Iupiter *T\beta* 23 dic. conuoc.
 ad nupt. *T* ad nupt. conuoc. *dr M* 24 optinere *TM*

M.

St.

120 ut Iouem ca'put, Mineruam oculos, Iunonem brachia, pectus Neptunum, cinctum Martis, renes et inguina Ueneris, pedes Mercurio, sicut Dromocrites in fisiologumenon scripsit; unde et Homerus ait:

ὄμματα καὶ κεφαλὴν ὅμοιος Διὶ τερπικεραύνῳ 5
"Ἄρει δὲ ζώνην, στέρνον δὲ Ποσειδάωνι,

id est: caput et oculos similis Ioui fulmina delectanti, Marti cingulum et pectus Neptuni; nam et Tiberianus in Prometheo ait deos singula sua homini tribuisse. Denique Achillem natum uelut || hominem perfectum mater in 722 aquas intinguit Stigias, id est: durum contra omnes labores munit; solum ei talum non tinguit, nihilominus illut fisicum significare uolentes, quod uenae quae in talo sunt ad renum et femorum atque uirilium rationem pertineant, unde et aliquae uenae usque ad pollicem tendunt; quod 15 121 tractantes et fisici et mulieres | ad optinendos partus et sciadicos eodem flebotomant loco; nam et inplastrum enta- 122 ticum quem | stisidem Africanus hiatrosophistes uocauit pollici et talo inponendum praecepit. Nam et Orfeus illum esse principalem libidinis indicat locum; nam denique et enterocelicis in isdem locis caute || ria ponenda prae- 20 723 cipiunt. Ergo monstrat quod humana uirtus quamuis ad

5 sq. Hom. Il. II 478 sq. (Ἰκελος) 8 v. poet. Lat. min. III ed. Baehrens p. 629 10 sqq. v. myth. Vat. III 11, 24

2 cinctum PRD cingulum E inguinem M martem — uenerem — mercurium E deterr 3 mercurii G democrites I democritus D democrites HG Democritus Iunius cf. p. 56, 14 5 sq. ommata ce cefale omios dii terpicerauno arei de zone sternon de posidaoni IH sim ω 7 fulmine I 8 martis G 11 stygias E 12 tingit H illut RMD illud ω 13 phisicum G 14 testonum uirilium E 15 unde aliquae IP (sed et eras) 16 phisici β optandos suprascr f tinen G obtinendos IE 17 sciaticos MTDβ v. Loewe Prodrom. gloss. 309 fleuotomant PRD fletotomant H fleotomant I inplastrum M implastrum PI emplastrum β plastrum taticū D 18 astisidem T stisidem cf. στώ in- atrosophistes H 19 Orpheus Tβ 21 hisdem β

M.

St.

omnia munita tamen libidinis ictibus subiacet patula; unde et ad Licomedis regiam datur quasi ad luxoriae regnum. Licomedem enim Grece quasi *gliconmeden*, id est dulce nihilum; omnis enim libido et dulcis est et nihil est. Denique et amore Polixenae perit et pro libidine per talum occiditur. Polixene enim Grece multorum peregrina dicitur, seu quod amor peregrinari faciat mentes ab ingenio suo, siue quod aput multos libido ut peregrinabunda uagetur. ||

10

VIII. Fabula Mirrae et Adonis.

724

Mirra patrem suum amasse dicitur, cum quo debriato concubuit; cumque eam pater utero plenam rescisset, |
 123 crimine cognito euaginato eam coepit persequi gladio. Illa in arborem myrram conuersa est; quam arborem
 15 pater gladio percutiens, Adon exinde natus est. Quid uero sibi haec fabula sentiat edicamus. Mirra genus est arboris, de qua sucus ipse exsudat; haec patrem || amasse 725 dicitur. Istae enim arbores in India sunt, quae solis caloribus crementantur, et quia patrem omnium rerum
 20 solem esse dicebant, cuius opitulatu cuncta germinum adolescit maturitas, ideo et patrem amasse dicitur; dumque iam grandioris fuerit roboris, solis ardoribus crepans
 124 ragades efficit, per quas sucum desudat | — quod mirra dicitur — et redolentibus lacrimosa guttulis fletus suaues

11 sqq. v. myth. Vat. I 200 II 34 III 11, 17

2 datur *suprascr* s. ut nutriatur *HE* datur ut nutriatur *vel* nutriretur *deterr* luxoriae *PRH* luxur- ω 3 clicomedē *D* cliconmedon *H* licomedon *G* cliconmeden ω gl- *He* 7 peregrinare *M* 8 siue] seu *IH* aput *PRDG* apud ω libido et per. *P* libido et ut per. *H* 10 Myrrae *RHE* 11 Myrra *TMβ* Myrrha *H* ebriato *MG deterr* 12 plenam utero *E* 13 eam euaginato *E* glad. pers. coep. *M* 14 murrā *PHBern* mirram *MDβ* 15 pater ei (eius *M₂*) *M* 16 myrra *THMG* 17 desudat *E* adamasse *E* 22 grandioris iam *E* 23 effecit *T* myrra *RHG* 24 et om α [*DM*]

M.

St.

scissuris hiantibus iaculatur. Unde et Adonem genuisse fertur; adon enim Grece suavitas dicitur; et quia haec species odore suavis est, Adonem dicitur genuisse. Ideo autem Uenerem eum amasse dicunt, quod hoc genus pigmenti sit ualde feruidum; unde et Petronius Arbiter ad 5 libidinis concitamentum mirrinum se poculum bibisse refert; nam et Sutrius comediarum scriptor introducit Gliconem 125 meretricem dicentem: 'Murrinum | mihi adfers quo uirilibus armis occuresem fortiuscula.' ||

IX. Fabula Apollinis et Marsyae.

726

Minerua ex osse tibias inuenit, de quibus cum in con- 11 uiuio deorum cecinisset eiusque tumentes buccas dii omnes inrisissent, illa ad Tritonam paludem pergens in aqua faciem suam speculata, dum turpia adiudicasset buccarum inflamina, tibias iecit. Quibus Marsyas repertis doctior 15 factus Apollinem concertaturus de cantibus prouocauit. 126 [Qui] sibi Midam regem iudicem deligunt. Quem | Apollo, cur non recte iudicasset, asininis auribus deprauauit. Ille criminis sui notam tonsori tantum ostendit praecipiens ei ut, si crimen eius celaret, eum participem regni efficeret. 20 Ille in terram fodiuit et secretum domini sui in defosso terrae dixit et operuit; in eodem loco calamus natus est, unde sibi pastor tibiam faciens || — quae cum percutie- 727

5 Petron. ed.³ Buecheler fr. VII 11 sqq. v. myth. Vat. I 125 II 115. 116 III 10, 7. 8 16 sqq. v. myth. Vat. I 90

4 eum uenerem *E* eum *om G* 6 myrrinum *TMDβ*
 7 furius *I* futurius *D* suturius *G* futrius ω cf. p. 181 M. ciclonem
H cliconem *TM* 8 murrinum *PHM Bern* myrrinum *TDβ* mir-
 rinum *R* 9 fortiuscula *RH* forti ungula *E* fortiuncula ω
 10 marsyae *PR* Min' *H* marsiae ω 11 inuenit] fecit *G*
 12 cecinisset deorum β 13 triton *H* tritonem *G* paludem *om*
H in pergens in *R* 15 flamina *E* eiecit *M₂* marsyas *PRT*
 -ias ω 17 qui solus *Marc* sibi^S *R* sibi que *deterr* utrique sibi
Modius 18 cum non *deterr* *M₂* 19 promittens *Modius*
 ei *om T* 20 eius *om β* 21 fodiuit (u eras *T*) α [*D*] fodit *Dβ*

M.

St.

batur dicebat: Mida rex aures asininas habet, nihilominus quod ex terra conceperat [calamus canebat]. Unde et Petronius Arbiter ait:

5 'Sic commissa uerens auidus reserare minister
fodit humum regisque latentes prodidit aures;
concepit nam terra sonum, calamique loquentes
inuenere Midam qualem conceperat index.'

Nunc ergo huius mysticae fabulae interiorem cerebrum inquiramus. A musicis haec reperta est fabula, ut Orfeus
10 in teogonia scribit; musici enim duos artis suae posuerunt
127 ordines, tertium uero quasi ex necessitate adicien|tes, ut
Ermes Trismegistus ait, id est: adomenon, psallomenon,
aulumenon, hoc est: aut cantantium aut || citharidantium 728
aut tibizantium. Prima ergo est uiua uox, quae sibi in
15 omnibus musicis necessitatibus celerrima subuenit; potest
enim et limmata subrigere et parallelos concordare et
distonias mollire et pthongos iugare et ornare quilismata.
Sequitur secunda cithara; quamuis enim de his rebus
quas musici disafexis dicunt, sicut Mariandes scribit, multa

4 Petron. ed.³ Buecheler fr. XXVIII 6—9 (6 sonos 7 nar-
rauerat ex sched. Scaligeri)

2 calamus canebat *solus E* 7 inuenere uocem *Barb* in-
cinuere *Salmas. Palmer.* conspexerat *Muncker* 8 mysticae β
interius *G deterr* 9 orpheus *T\beta* 10 theogonia *TG*
scripsit *D* 12 hermes β i adomenon psallomenon i aulu-
menon *RM* ./. adomenon .//. psallomenon .///. aulumenon *T*
\eta \acute{\alpha}\delta\omicron\mu\acute{\epsilon}\nu\alpha\nu \eta \psi\alpha\lambda\lambda\omicron\mu\acute{\epsilon}\nu\alpha\nu \eta \acute{\alpha}\lambda\lambda\omicron\mu\acute{\epsilon}\nu\alpha\nu edd 13 citharidian-
tium *PRI* citharidantium *M* -rizan- ω 14 uiua uox est *E*
est *om* (*\acute{\alpha}*) 16 enim et] et *om RG* etiam et *E* limenata *M*
limata *P\beta* *schol* i. emitonia sursu erigere *G schol* semitonia *E*
et ante parall. *om DE* supra par. *schol* equales tonos i
sistema *G* 17 diastonias β *schol* spacia *G schol* diastonia i
diesis e spacia queda et deductiones modulandi atq; uergentes
de uno in alteru sonu *E* pthongos *R* supra pthongos:
tonos i. ccordia *G* qualismata *E add schol*: quarta pars
toni quilisma = *\kappa\acute{\iota}\lambda\iota\sigma\mu\alpha* 19 dixafexis *T* mariandes
scribit *IM*, madiā describit *D* marian describit ω

M.

St.

de his faciat, tamen aliqua non implet quae uiua uox potest; limmata enim facta non erigit, quilismata in se catenata non implet. At uero tibia artis musicae partem extremam poterit adimplere. Cithara enim simfoniarum gradus habet quinque, secundum quod Pithagoras ait, dum 5 numerorum arithmeticos modulos ad symphoniarum adduxisset concordiam; prima enim simphonia diapason, quod est in arithmeti[c]is diplasion, quod nos in Latinis I ad II dicimus; secunda simphonia diapente, quod est in 128 arithmeti[c]is emiolius, quod nos Latine II ad III nuncupamus; tertia simphonia diatessaron, quod est in arithmeti[c]is epitritus, id est III ad IV; quarta simphonia dicitur tonus, quod aput arithmeticos epocdous nuncupatur, aput nos V ad IV; et quoniam ultra arithmeticus ordo progredi non patitur propter nouenarium limitem, quia 15 decimus alterius ordinis pri[m]us gradus est, contingit 729 ergo ut habeat quintam simphoniam quae armonia nuncupatur, id est VIII ad IX; nullum enim ultra numerum coniunctiorem inuenies. Habet igitur musica partes septem,

7 cf. Favonius Eulogius in Orellii Cicerone V 1 p. 410, 11 sqq.

4 si in formarum *PRI* s*info*niarum *T* sinformarum *Bern* synformarū *M* sinfonarū *suprasc* i *D* non in formarum *H* simphoniarum β 5 pythagoras *RH* phitagoras *DG* 6 arithmeticos *RI* arithmeticos *D* symfoniarum *T* simphoniarum *IE* sinfoniarū *M* 7 symphonia *TD* β 8 arithmeti[c]is *MHD* β arihtmeti[c]is *T* unum ad duos *D* β $I^{m\grave{a}}$ ad $II^{d\grave{a}}$ *T* 9 symphonia *THD* β 10 emiolus *P* aem- *T* aemolus *H* duos ad tres β $II^{d\grave{a}}$ ad $III^{ti\grave{a}}$ *T* 11 simphonia *PRM* symph- ω aritmeti[c]is *PI* arihtm- *T* 12 tria ad quattuor β $III^{ti\grave{a}}$ ad III^{ra} *T* simphonia *PTMBern* symph- ω 13 aput *PRD* apud ω aritmeticos *P* arihtm- *T* epogdous β epodous *M* 14 aput *PRD* apud ω quinque ad quattuor (quatuor *G*) β III^{ta} ad V^{ta} *T* quoniam] quod *T* 17 simphoniam *PMBern* symph- ω nuncupatur. Armo n. gręce coadunatio lat' đr armonia coadunatio uocum. i. octo ad nouem *Marc* 18 VIII^{ua} ad $VIII^{n\grave{a}}$ *T* 19 igitur] ergo *M*

M.

St.

id est genera, diastemata, systemata, pthongos, tonos, metabolas et melopias; unde et Uirgilius in sexto ait: |

129 'Nec non Threicius longa cum ueste sacerdos
obloquitur numeris septem discrimina uocum.'

5 In arithmetiis enim quibus plenitudo formulae est ut
etiam in geometricis, <in musicis> tonus. Uox uero habet
gradus symphoniarum innumeros, quantum natura dota-
uerit ipsam uocem ut habeat arsis et thesis quas nos
Latine elationes et deiectiones dicimus. Tibia uero uix
10 unam et dimidiam perficit simphoniam; una enim sim-
phonia quinque symphonias habet. Ergo post artem musi-
cam Minerua repperit tibias, quas omnis doctus in musicis
propter sonorum desuipit paupertatem. Inflatas uero buccas
ideo risisse dicuntur, quod tibia uentose in musicis sonet
15 et idiomatum proprietate amissa sibilet potius rem quam
enuntiet. Ideo illam iniuste sufflantem o[mn]nis quicumque 730
est doctior ridet; unde se et Minerua, id est sapientia,
exprobrans proicit; quas Marsyas adsumit. Marsyas enim
Grece quasi morosis, id est stultus solus, qui in arte
20 musica tibiam praepone re uoluit citharae; unde et cum
porcina pingitur cauda. Sed his duobus certantibus Mida
rex residet; Mida enim Grece quasi medenidon dicitur,
130 quod nos Latine nihil sciens | dicimus. Ideo etiam et

3 sq. Verg. Aen. VI 645 sq.

1 sustēmata *D* sistemata *Tβ* pthongos *R* 2 melopias
T melopoeias *edd* 3 nec non et α 5 quibus = $\mu\beta\theta\sigma$
6 in musicis *add He* 7 symphoniarum *MBern* 9 eleua-
tiones *IT* et elationes *Bern* elationes ω 10 simphoniam —
simphonia *PMBern* symph- — symph- ω 11 simphonias
MHBern sinphonias *D* 12 reperit *PRG* 14 uentosa *H*
16 enunciet *RHT* 17 unde se] unde *D* unde eas *MβT*
unde ipsam *Barb* 18 tibias proicit *Marc* Marsyas *PRD*
-ias ω Marsyas *PR* -ias ω 19 morosos *D* morosos β is
cf. p. 64, 19 20 tybiam *T* pponere *T* cytharae *Rβ*
21 sed] sic *I* sit *PHT* 22 praesidet? *Muncker* desidēt =
ἀδῆται Staveren

M.

St.

asininis auribus dicitur, quia omnis discernendi ignarus nihil differt ab asino. Ob hanc rem et seruum eius aurículas referunt prodidisse. Ingenium enim nostrum seruum habere debemus ad omnia quae uolumus obsequentem et nostra secreta celantem. Quod autem per 5 cannam prodidit, 'per fistulam gutturis', 'loquendo' signifi- 731 ficat. Quod uero pastor audit, pastores sunt illi, qui aliena exculcando suptilius pascunt.

X. Fabula Orphei et Euridicis.

Orpheus Euridicem nimfam amauit; quam sono citharae 10 mulcens uxorem duxit. Hanc Aristeus pastor dum amans sequitur, illa fugiens in serpentem incidit et mortua est. Post quam maritus ad inferos descendit et legem accepit, 131 ne eam conuersus aspiceret; quam | conuersus et aspiciens iterum perdidit. Haec igitur fabula artis est musicae 15 designatio. Orpheus [enim] dicitur oreafone, id est || op- 732 tima uox, Euridice uero profunda diiudicatio. In omnibus igitur artibus sunt primae artes, sunt secundae; ut in puerilibus litteris prima abecetaria, secunda nota, in grammaticis prima lectio, secunda articulatio, in rethoricis 20 prima rethorica, secunda dialectica, in geometricis prima

10 sqq. v. myth. Vat. I 76 II 44 III 8, 20

2 ab hanc rem *PRI* ob hanc etiam rem *H* 6 per *om* β
 fistula *PR* 7 audet α [*D*] illi *om* *E* 8 aliena con-
 culcando *H* alienas conculcando *D* aliena calcando *T*₂ aliena
 sulcando *E* aliena auscultando *G* alienas culcando (= aliena
 excul-) ω suptilius *PR* subt- ω sua utilius *Barth* 9 Eurudicis
R 10 Orfeus *M* Eurudicen *R* euridicen *H* β nimfam *PRM*
 nymfam *D* nympham *T* nympham ω cytharae *IHG* 11 dixit
PR aristaeus *IE* 14 et *om* *ID* β 16 Orfeus *M* enim
R om ω oreafore *H* oreafonete *G* 17 euridicen (-cem *T*)
 α *E* 18 et sunt sec. *E* 19 abecedaria *ED*₂ 20 articu-
 latio *E* articulatio *T* artilatio ω cf. p. 97, 5 rethoricis *R* retho-
 ricis *D* rethoricis *I* 21 rhetorica *ID*

geometrica, secunda arithmetica, in astrologicis prima
 mathesis, secunda astronomia, in medicinis prima gnostice,
 secunda dinamice, in aruspicinis prima aruspicina, secunda
 parallaxis, in musicis prima musica, secunda apotelesmatice.
 5 De quibus omnibus breuiter rationem perstringam necesse
 est. Aliud est enim aput grammaticos aliena agnoscere,
 aliud sua efficere; aput rethores uero aliud est profusa et
 libero cursu effrenata loquacitas, aliud constricta ueritatis-
 que indagandae curiosa nexilitas; aput astrologos aliud
 10 est astrorum ac siderum cursus effectusque cognoscere,
 aliud significata traducere; in medicinis aliud est morbo-
 rum agnoscere meritum, aliud infirmitatis uenientem mederi
 132 concursum; in geometri^{cis} aliud formulas lineasque de-
 pingere, aliud numeros formulis coaptare; in aruspicinis
 15 aliud fibrarum particularumque inspectio, aliud secundum
 Battiadem euentuum in||mutatio, in musicis uero aliud est 733
 armonia ptingorum, sistematum et diastematum, aliud
 effectus tonorum uirtusque uerborum; uocis ergo pulchri-
 tudo delectans interna artis secreta uirtutem etiam misti-
 20 cam uerborum attingit. Sed haec quantum ab optimis
 amatur sicut ab Aristeo — ariston enim Grece optimum
 dicitur —, tanto ipsa ars communionem hominum uitat.
 Quae quidem serpentis ictu moritur quasi astutiae inter-
 ceptu, secretis uelut inferis transmigratur. Sed post hanc
 25 artem exquirendam atque eleuandam uox canora descendit

1 geometrica *RMDβ* geometrica *T* geometria ω ariht-
 metica *T* astrologis *H* astrologiis *I* 3 dinamice *T*
 4 parallaxis α [*H*] *E* paralex- *HG* em *Plasberg* 5 praestringam
R 6 aliud *PR* aliud ω aput *PR* apud ω 7 aliud *PR*
 aliud ω aput *RD* apud ω rhetores *DHG* aliud *R* est
om THIE profuso *deterr* 8 aliud *R* aliud est *E*
 9 aput *PR* apud ω aliud *PR* aliud ω 10 affect⁹q; *reliqua*
desunt M 11 aliud *PR* aliud ω aliud *PR* aliud ω
 12 aliud *R* 13 aliud *PR* aliud ω 14 aliud *PR* aliud ω
 15 *bis* aliud *R* 16 bacciadem β aliud *R* 17 armonia *E*
 armonias ω aliud *R* 19 secretam *PRHT* mysticam
TE 20 ab *om T* 22 tantum *DHβ* 23 intercepta *HD*
 24 uelud *HD*

M.

St.

et quia apotelesmatica fonascica omnia praebet et modulis tantum ui secreta latentibus uoluptatum reddit effectus; dicere enim possumus quod Dorius tonus aut Frigius Saturno coiens feras mulceat, si Ioui, aues oblectet. At uero si rei expositio quaeritur cur hoc fiat, uestigandae 5 rationis captus inmoritur. Ideo ergo et ne eam respiciat prohibetur et dum uidet amittit; nam perfectissimus Pithagoras dum modulos numeris coaptaret simphoniarumque pondera terminibus arithmeticis per mela et rithmos uel 133 modulos sequeretur, effectus uero rationem reddere non 10 potuit. ||

XI. Fabula Finei.

734

Fineus enim in modum auaritiae ponitur; a fenerando Fineus dictus est. Ideo cecus, quod omnis auaritia ceca sit quae sua non uidet; ideo ei Arpyiae cibos rapiunt, 15 quia rapina ei aliquid de suo comedere non permittit. At uero quod eius prandia stercoribus fedant, ostendit fenerantium uitam rapinae inluuie esse sordidam. Sed has a conspectu eius Zetus et Calais fugant; Grece enim zeton calon inquirens bonum dicimus. Ideo uolatici quia 20 omnis inquisitio boni numquam terrenis rebus miscetur; ideo Aquilonis uenti filii, quia bona inquisitio spiritalis est, non carnalis. Ergo ueniente bonitate omnis rapina fugatur.

13 sqq. v. myth. Vat. I 27 II 142 III 5, 6

1 fontastica α [D] fant- D β em *Plasberg* 2 alen-
 tibus E 3 fregius *PR I*, phrigius ex phreg- T 4 si ioui
mut. in suaui ID suaui Barb suoui Bern sua ui? He 6 im-
 moritur E ideo uero et E 7 phitagoras H β tagoras L
qui ab hac uoce incipit 8 simph- *PIE* symp- H symph- ω
 9 terminis *ID* terminibus fructibus arihtmeticis T et mod.
RG uel mod. ω 15 ei] et T arpyie L arpie I β [L] harpye
 T arpyiae ω 16 quia rapina] <id est> rap. quia <auaritia>?
He et aliquid *PHLE* 18 ingluuie β L 20 dicitur P
 22 boni? *He*

XII. Fabula Alpei et Arethusae.

Alpeus fluuius Aretusam nimpham amauit; quam cum sequeretur, in fontem conuersa est. Ille in mediis
 134 undis ambulans non inmixtus in sinu eius | inmergitur;
 5 unde et aput inferos obliuionem animarum trahere dicitur. Alpeus enim Grece quasi aletiasfos, id est ueritatis lux, Arethusa uero quasi areteisa, id est nobilitas aequitatis. Ergo quid amare poterat ueritas nisi aequitatem, quid lux nisi nobilitatem. Ideo et in mari ambulans non
 10 miscetur, quia lucida ueritas omni malorum morum salsidine circumdata pollui aliqua commixtione non nouit. Sed tamen in sinu aequissimae potestatis omnis lux ueritatis delabitur; nam et descendens in infernum, id est in
 14 secreta conscientia, ueritatis lux malarum rerum semper
 135 obliuionem inportat. |

2 *sqq. v. myth. Vat. I 166 II 173*

1 Alpei *E* Aretusae *IG* 2 Alpeus *PRT* Alph- ω
 aretusam *PRI* areth- ω nympham *THDE om GL* 4 sinum
D\beta 5 aput *PRL* apud ω 6 Alpeus *RI* 7 aretheisa
DLE arethisa *G* 9 et quid *L\beta* 10 salsedine *H\beta* falsi-
 dine *L* falsitudine *Neap* 12 sinum β [*L*] 13 dilabitur
D\beta[*L*] 14 conscientiae *D\beta L* malorum *RHG* 15 in-
 portat *om H* *Subscript. v. p. 82 et 110 om MTD*

FABII PLANCIADIS FULGENTII

V. C.

EXPOSITIO VIRGILIANAE CONTINENTIAE
SECUNDUM PHILOSOPHOS MORALIS

Palatinus 1578	= P	} α
Reginensis 1462	= R	
Reginensis 208	= I	
Palatinus 1579	= U	
Harleianus 2685	= H	} β
Gudianus 333	= D	
Reginensis 1567	= E	} β
Gudianus 331	= G	
Leidensis Vossianus 96	= L	
Omnes codices qui supra memo- rantur aut praeter eos qui no- minatim afferuntur reliqui	= ω	
(Bernensis 427	= <i>Bern</i>)	
(Barberinus XVI 76	= <i>Barb</i>)	
(Deteriores	= <i>deterr</i>)	

cf. p. 2

Fabii Planciadis Fulgentii $\overline{\text{v. c.}}$ expositio sermonum anti-
quorum cum testimoniis explicit feliciter, incipit expositio
Virgilianae continentiae secundum philosophos moralis *PR*
Fabuli Planciadiadis $\overline{\text{V C}}$ mitologiarum lib. III. explici incipit
expositio Virgilianae continentiae secundum philosophos mora-
lis *H* Fabii Planciadis Fulgentii $\overline{\text{vr. cl.}}$ mitologiarū liber
tertius explicit feliciter incipit expositio Virgiliane cōtinentiae
moral. scdm philo *I* Fabii Planciadiadis Fulgentii expositio
Virgiliane tinentiae scdm philosop̄ moralis *D* Incipit expositio
Virgiliane filosofos moralis *U* — Finit dictum Fulgentii P. L.
(P. L. om *G*) in his fabulis (*inscriptio deest*) *LG* Fabii Plan-
tiades Fulgentii viri clarissimi mitologiarum liber tertius ex-
plicit, incipit libellus Fabii Fulgentii de allegoria librorū
Virgilii ad calcidiū grāmaticū *E* incipit phisica rō fulgentii
p. sup. *Barb*

137 Expetebat quidem, Leuitarum sanctissime, nostri tem- 737
 poris qualitas grande silentium, ut non solum mens ex-
 promptare desisset quod didicit, quantum etiam obliuionem
 sui efficere debuit || quia uiuit; sed quia nouo caritatis 738
 138 dominatui fulcitur et in amoris praecepto | contemptus 5
 numquam admittitur, ob hanc rem Uirgilianae continentiae
 secreta phisica tetigi uitans illa quae plus periculi possent
 praerogare quam laudis. Uae inquam nobis, aput quos
 et nosse aliquid periculum est et habere. Ob quam rem
 bucolicam georgicamque omisimus, in quibus tam mysticae 10
 interstinctae sunt rationes, quo nullius pene artis in isdem
 libris interna Uirgilius praeterierit uiscera. Denique in
 prima egloga, secunda et tertia phisice trium uitarum
 reddidit continentiam; in quarta uaticinii artem adsumpsit;
 in quinta pontificalia designauit; in sexta artem musicam 15
 cum suis perfectissimis posuit numeris, in parte uero
 eiusdem eglogae physiologiam secundum Stoicos exposuit;
 septima botanicen dinamin tetigit; octaua apotelesmaticen

1 expectebat *P* expectabat *G* 2 expromptare *RU* 3 se-
 disset *H* descisset *deterr* exprōta redississet *D* dedit *R*
 dicit *I* 5 dominatus *Uβ* cf. ἐξείδεσθαί τιμι quia noua
 caritas imperat, ea dominatus fulcitur *Barb* 7 fisica β
 phisice *deterr* uitans quā illa plus *H* possunt *deterr*
 8 ue *Uβ* inquit *eff. videt. ex* inquā *D* in nobis *H*
 nobis est *deterr* aput *PRL* apud ω 10 et bucolicam *H*
 mystice *H* mysticae *EG* 11 hisdem *UEL* 12 uirgillii
 (uirgī *L* uirgiliū *G*) p̄terit β uirgillii p̄terierint uiscera *Barb*
 13 egloga *PRH* fisice β 17 fisiologiam *U* 18 ΠΟΤΔ-
 ΚΙCEN dinamin *RIUL* totakicendi namin *P* ΠΟΤΔΚΙCEN
 n̄dinamin *H* α+οτανικεν̄di nam in *D* nota kinen dinamin *E*
 nota kicen dinamin *G* ποιητικὴν *ed. Genavens.* Uotanicen in
marg *Scriver. em He* octaua — 84, 2 tetigit om *H*

musicorum et magicam designavit, in parte uero extrema
139 tetigit | eufemesin, quam etiam in nona egloga prosequutus
est, in octava quidem ubi dicit:

‘Aspice, corripuit tremulis altaria flammis
5 sponte sua, dum ferre moror, cinis ipse. Bonum sit.
Nescio quid certum est et Hilas in limine latrat’, ||

in nona uero egloga ubi dicit: ‘de caelo tactas memini 739
praedicere quercus’, [et] iterum: ‘lupi Moerim uidere priores’.
Primus uero georgicorum est omnis astrologus et in parte
10 postrema eufemeticus, secundus physiognomicus et medi-
cinalis, tertius omnis aruspicinam continet, quam quidem
et in sexto tetigit, dum dicit:

‘Et summas carpens media inter cornua setas
ignibus inponit sacris libamina prima’;

15 quartus uero ad plenissimam rationem est musicus cum
sua apotelesmatica in fine carminis dicta.

Ergo doctrinam mediocritatem temporis excedentem
omissimus, ne, dum quis laudem quaerit nominis, fragumen
repperiat capitis. Esto ergo contentus, mi domine, leuiori
20 fasciculo quem tibi Hesperidum florulentis decerpimus
hortulis; aurea enim mala si expetis, esto Euristeus alio
fortiori, qui ut Alcides suam pro nihilo reputet uitam.

4 sqq. Verg. ecl. VIII 105 sqq. (6 certe) 7 Verg. ecl. I 17
8 Verg. ecl. IX 54 13 sq. Aen. VI 245 sq.

2 efenuesin PU effenuesion G efenuesion ω efeneusion
deterr εὐφημισμὸν ed. Gen. em He aegleca RU egleca P
egloga I 4 adspice R aspicate L 6 certe IUG cf. p. 93, 6
8 et iterum Dβ iterumque I merym E merim LG
10 efemuicus αL efemericus E effemericus G εὐφημικός ed.
Gen. em He 11 omnem Uβ 13 summans PRU (sed
ns eras) summa E summa L 16 apotelesmaticie IU
18 fragmen D gloss frgmtū (figmtū L) † fragilitatē mentis
UL 19 repperat RD reperiatur G estote D mi con-
tentus dne β 21 ortulis GL 22 ut laudes suam deterr
nichilo I

M.

St.

Poteris enim ex his tacite || multa colligere quae ad in-
 140stru|mentum tui proficiant desiderii. Ego uero Chrisippi
 ellebori rancidulo acrore postposito cum Musis aliquid
 blandius fabulabor.

Uos, Eliconiades, neque enim mihi sola uocanda est 5
 Calliope, conferte gradum, date praemia menti.
 Maius opus moueo; nec enim mihi sufficit una.
 Currite, Pierides, uos enim mea <maxima cura,>
 Parrasias niueo conpellite pectine cordas.

Haec tam parua precatio credo quod Uirgilianis satis- 10
 fecerit Musis. || Cede mihi nunc personam Mantuani uatis, 741
 quo fugituios eius in lucem deducamus amfractus. Nam
 ecce ad me etiam ipse Ascrei fontis bractamento saturior
 aduenit, quales uatum imagines esse solent, dum ad-
 sumptis ad opus conficiendum tabulis stupida fronte arca- 15
 141num quiddam latranti intrinsecus tractatu submurm|rant.
 Cui ego: Seponas quaeso caperatos optutus, Ausonum
 uatum clarissime, rancidamque altioris salsuram ingenii
 iocundioris quolibet mellis sapore dulciscas: nam non illa
 in tuis operibus quaerimus, in quibus aut Pitagoras 20
 modulos aut Eraclitus ignes aut Plato ideas aut Ermes

2 Ergo uero *H* crisippi *Hβ* Chryssippei *Barth* gloss:
 asperi ingenii acredine p̄misso *UE* 4 fabulor *EL* 8 uos
 enim meapa *PRD* uos enim meas *I* uos que mea maxima
 cura *Barb* et iuncto robore nobis *edd* nam? *He* mea
 summa uoluptas? *He* 9 parr^hasias *D* 12 anfractus
IHβ 13 bractamento gloss subtili figm̄to *ULG* bractea-
 mento *Muncker* 15 archanum *HL* arc̄anum *E* 16 quod-
 dam β tractu β 17 seponas *suprascr* de *UL* caper-
 ratos *PIHU* creperatos *deterr* *adscr* asperos turpes (tractū
 ē a capro *add EL*) *Uβ* in marg limaces *I* optutus
PUEG obt-ω ausonium *HL* ad somnū *U* 18 rancidam-
 que *EL* 19 iocundioris *PIDG* dulciscas *Hβ* 20 pitha-
 goras *HD* phitagoras *EL* 21 modulos *adscr* s. symphonie
UEL hermes *I* ermas *U*

M.

astra aut Crisippus numeros aut endelecias Aristoteles
 142 inuersat, nec illa quae aut Dar|danus in dinameris aut ||
 Battiades in paredris aut Campester in catabolicis inferna-742
 libusque cecinerunt, sed tantum illa quaerimus leuia, quae
 5 mensualibus stipendiis grammatici distrahunt puerilibus
 auscultatibus. Tum ille contracto rugis multiplicibus super-
 cilio: 'Putabam, inquit, uel te homuncule creperum ali-
 quid desipere, in cuius cordis uecturam meas onerosiores
 exposuissem sarcinulas; at tu telluris glabro solidior adi-
 10 patum quidpiam ruptuas. Cui ego: Serua ista quaeso
 tuis Romanis, quibus haec nosse laudabile competit et
 impune succedit; nobis uero erit maximum, si uel extremas
 tuas praestringere contingerit fimbrias. Ad haec ille:
 143 'Quate|nus, inquit, in his tibi discendis non adipata gras-
 15 sedo ingenii quam temporis formido periculosa reluctat,
 de nostro torrentis ingenii impetu breuiorem urnulam prae-
 libabo, quae tibi crapulae plenitudine nausiam mouere
 non possit. Ergo uacuas fac sedes tuarum aurium, quo
 mea commigrare possint eloquia'. Itaque compositus in
 20 dicendi modum erectis in iotam duobus digitis || tertium 743
 pollicem comprimens ita uerbis exorsus est: 'In omnibus

1 chrisippus *IH* endelecias (*suprascr h*) *U* -letias *PD*
 -lechas *HL* -lichias *EG* *gloss* quasi endos lichias id est
 intima aetas anima scilicet *UE* 2 inuersatus *H* 5 mens.
adscr tēporib; *U* tēporalib; *E* menstrualibus *Muncker* distra-
 hunt *adscr* uenundant *UEL* 6 auscultatibus *PRUH* con-
 tractu α [*D*] cōturus *D* (*em m. rec.*) 7 inquit *IEL* inquit
 ω 8 onerosiores *D\beta* 9 *ad* glabro sol. *adscr*: asperitate
 durior *UL* *ad* adipat. *adscr*: tucetosum *UGL* 10 quidpiam
PR quippiam ω ruptuas *PRU* (*suprascr c*) ructuas ω
 ructuas quippiam β istic α istec β istuc *deter* ista *He*
 11 competit *U* 13 perstringere *RIEL* contingerit *PRU*
 contigerit ω 14 quatinus β inquit *IEL* inquit ω in
 his *om I\beta* (*suprascr s. in G*) grassedo *PRH* crass- ω
 15 periculo *EL* ex periculo *G* periculumque *Barb* reluctat
PR reluctat *I* 17 nauseam βI_2 18 uacuas *UD\beta* 19 con-
 positus *RL* cōpositū *P* *gloss ad iotam*: in rectitudinē ppter
 theor(et *L*)icam (memoriā *U*) et (uel *U*) practicā uitā ppter
 filargicā *UEL* 21 policem *PRH*

M.

St.

nostris opusculis fisici ordinis argumenta induximus, quo per duodena librorum uolumina plenior humanae uitae monstrassem statum. Denique ideo talem dicendi exordium sumpsimus: 'arma uirumque cano', in armis uirtutem, in uiro sapientiam demonstrantes; omnis enim perfectio in uirtute constat corporis et sapientia ingenii'. Ad haec ego: Si me tuae orationis adserta non fallunt, uates clarissime, | ideo etiam diuina lex nostrum mundi redemptorem Christum uirtutem et sapientiam cecinit, quod perfectum hominis diuinitas adsumpsisse uideretur statum. Ad haec ille: 'Uideris ipse quid te uera maiestas docuerit; nobis interim quid uisum sit edicamus. Et quamuis oportuerit secundum dialecticam disciplinam primum personam edicere sicque personae congruentia enarrare, quo prima ponetur substantia, deinde accidens substantiae, ut primum uirum, sic etiam arma edicere, uirtus enim in subiecto est corpore: sed quia laudis est adsumpta materia, ante meritum uiri quam ipsum uirum ediximus, quo sic ad personam ueniretur iam recognita meriti qualitate; solet quippe etiam in epistolis hoc ipsud communis obseruare loquacitas, quo primum 'domino merito', sic ponatur nominis uocitatio. Sed quo cognoscas me plenius laudis adsumpsisse materiam, uide quid in sequentibus dictum sit, et quod 'fato profugus' et 'ui superum', quo intenderemus fortunae fuisse culpam, non uirtutis debilitatem

4 Aen. I 1 8 Paulus ad Corinth I 1, 24 24 Aen. I 2. 4

1 phisici *I* 3 monstrassem' *UL* monstrassemus *G* *deterr*
 stratum *R* ideo *om* β talem *PRIBern* tale ω exordium
 dicendi *E* 4 sumsimus *PR* 8 diuina *om* *R* 9 et dei
 sapientiam *G* 11 te] de (*pro dei?*) *L* maiestas uera β
 14 congruentiam *U* β 15 accidentia *H* 16 dicere *HD*
 edicerē *U* dicerem β armedicere *R* 17 corpori *RIH*
 18 eduximus *PRIH* 20 ipsud *PRBern* ipsum ω 21 domini
 meritum *U*, domino meritum *E* dñi meritum *G L deterr*
 22 quo *om* *EL* ut *G* quod *HD* 24 et quo fato *U* β quo]
 qua *H* ui tenderemus α tenderemus β intenderemus *deterr*

M.

St.

ut fugiret et deos quam sapientiam esse culpabiles ut
 pericula sustentaret, illam nihilominus Platonis antiquam
 firmantes sententiam, ubi ait: νοῦς ἀνθρώπινος θεός· οὗτος
 ἐὰν ἀγαθός, θεός εὖ ἐρ(γαζό)μενος, id est: sensus hominis
 145 deus est; is si bonus | est, deus est propitius; || nam et 745
 6 Carneades in libro Telesiaco ita ait: πᾶσα τύχη αἰσθησιν
 φρονήμοις κατοικεῖ, id est: omnis fortuna in sensu habitat
 sapientis. Nam identidem ideo uirtutem primum dici uolui-
 mus et sic sapientiam, quod quamuis sapientia uirtutem
 10 regat, tamen in uirtute animae sapientia floret. Defectus
 enim uirtutis egritudo est sapientiae hoc uidelicet pacto,
 quia quidquid sapientiae consultatio agendum inuenerit,
 si ad subrogandum posse uirtus deficiat, curtata in suis
 146 effectibus sapientiae plenitudo torpescit. Nam ut ab ar|mis
 15 inciperem, — sciui enim quod uiri uocabulum significatio
 sexus sit, non honoris; si uiri primum nomen ponerem:
 multi uiri || sunt, non tamen omnes laudandi; ergo uir- 746
 tutem primum posui, pro qua uirum laudandum adsumpsi
 Homerum uidelicet secutus qui ait: μῆνιν ἄειδε θεὰ

3 sq. v. Hermes Trismeg. ed. Parthey c. 12, 1 sq.: οὗτος
 δὲ ὁ νοῦς ἐν μὲν ἀνθρώποις θεός ἐστι καὶ γὰρ ὁ ἀγαθός
 δαίμων; ὁ γὰρ νοῦς ψυχῶν ἐστὶν εὐεργέτης ἀνθρώπων.
 19 Hom. Il. I 1

1 fugiret PRU fugeret ω supra deos adscr magis UEG
 2 sustentaret R gloss frequenter sustineret Uβ 3 nus (nous
 EL naus G) antropinosteos (antropiteos U) utose anagatosteos
 (anaget tosteos Dβ) euuermenos ω em He εὐήμερος A. Mai
 εὐμενής ed Gen 6 telesiacogita ait EL pasce tyce est
 iste (aste H ille D) simfroniuns (simfroniuius PIU simproniu-
 nus H simfronius D) catiici α pasce tice iste simphronuuus
 (simphrono nu uus G) catiici β 12 quidquid PR quicquid
 ω consultio H inuenit H inueniret (mut -rit) G
 13 uirtutis L uirtus suprascr ti U 14 affectibus Hβ aspecti-
 bus deterr Non aut ab armis H 16 honoris. Quid igitur
 primum nisi arma, deinde uirum ponerem? Multi enim uiri
 edd nomen primum pon. H nomen pon. prim. Pβ 17 multi
 sunt uiri I 18 primum uirtutem β 19 omerū EG ex-
 secutus H et secutus (deleto et) IU et secutus PR menin
 aide tea peleia (poleia PD) de acileos (cileos H) α memina
 ide tea poleia de acileos β

M.

St.

Πηληιάδεω Ἀχιλλῆος, ante iracundiam uiri quam ipsum uirum significans. Nam et ipse sub figura Mineruae uirtutem monstrans dicit uerticem Acilli detentum'. Cui ego: Nec in hoc iusta te fefellit oratio: diuina enim sapientia uestris supereminetior sensibus tale sumpsit 5 principium dicens: 'Beatus, inquit, uir qui non abiit in consilio impiorum'. Denique ut bonae uitae perfectissimus institutor profeta prouocans ad bene uiuendi certamen ante praemium beatitudinis quam sudorem certaminis posuit. Tum ille: 'Gaudeo, inquit, mi omuncule, 10 his subrogatis sententiis, quia etsi non nobis de consultatione bonae uitae ueritas obtigit, tamen ceca quadam
147 felicitate etiam stultis mentibus suas scintillas | sparsit. Ergo ut dicere coeperamus, uirtus substantia est, sapientia uero quae substantiam regit, sicut et Sallustius ait: 'nam 15 nostra omnis uis in animo et corpore sita est'. Nam ut tuis saturantius aliquid adhuc satisfaciamus ingeniis, trifarius in uita humana || gradus est, primum habere, 747 deinde regere quod habeas, tertium uero ornare quod regis. Ergo tres gradus istos in uno uersu nostro con- 20 sidera positos, id est: 'arma', 'uirum' et 'primus': 'arma', id est uirtus, pertinet ad substantiam corporalem, 'uirum', id est sapientia, pertinet ad substantiam sensualem, 'primus' uero, id est princeps, pertinet ad substantiam censualem, quo sit ordo huiusmodi: habere, regere, ornare. Ergo 25

3 cf. Hom. Il. I 197 6 Psalm. 1, 1 15 Sall. de coniur. Cat. 1, 2 (sed nostra)

3 uertice *deterr* achilli $H\beta I_2$ acillae U hac illi D
 achillis *Bern* achillem *deterr* 5 uestris *om GL* uiri E' (*in*
marg vir doctus eff.: nostris) 6 inquit $\alpha [I]$ *om I\beta* habiit
 PRH habit G habuit D 8 profeta PR pfuta (*em m. al.*)
 D propheta ω 9 beatitudinis *Bern deterr* uastitudinis ω
supraser beatitudinis UEG 10 inquam ω inquit *edd*
m\bar{i} om D\beta homuncule $ID\beta$ 14 uirtus] uir $U\beta$ substantia
 ē uirtus D 15 qui R sallustius RI salustius ω 16 nri
 EL 17 faciamus satis EL 24 cens.] sensualem HUE
 ornantem *supraser E*

sub figuralitatem historiae plenum hominis monstraui-
 statum, ut sit prima natura, secunda doctrina, tertia fel-
 icitas. Hos ergo gradus uiuaciter intueri: quo sit ut
 supra diximus prima uirtus animi naturaliter data quae
 5 proficiat — neque enim eruditur nisi quod erudibile nasci-
 tur —, secunda doctrina quae naturam ornat cum pro-
 ficat, ut est aurum; est enim natura in auro productionis
 et decoris, sed ad perfectionem malleo proficit excudentis.
 Ita et ingenium natum est prouectibile; proficit quia natum
 10 fuit; accedit felicitas ut prode sit quod proficit. Ergo et
 infantibus quibus haec nostra materia traditur isti sunt
 ordines consequendi, quia omne honestum docibile nasci-
 tur, eruditur ne naturae uacet commoditas, ornatur etiam
 ne donum doctrinae inane sit; unde et Plato trifarium
 15 humanae uitae instruens ordinem ait: 'Omne bonum aut
 nascitur aut eruditur aut cogitur'; nascitur quidem ex
 148 natura, eruditur ex doctrina, cogitur ex utilitate. Omisso
 ergo antilogii circuitu coepti operis adgrediamur exordium.
 Sed ut sciam me non arcaicis expromptare fabulam auri-
 20 bus, primi nostri libri continentiam narra; tunc demum||
 haec tibi, si uisum fuerit, reserabimus'. Cui ego: Si me 748
 scholarum praeteritarum non fallit memoria, primum Iuno
 Eolum petit, quo naufragium Troianis inportet. Dehinc

 15 Tertull. de pud. 1

1 figuralitate $IH\beta$ 3 intueri PRI 8 excudentis
 $PRIU$ 9 ingenio ω ingenium: (sic) aut in ingenio *Muncker*
 nectum est IH 10 prode sit PRI prode sit
 deterr quo H 11 in infantibus PE 12 docile G deterr
 13 erudit G uacet RU uacet P ornat αL 14 sit
 inane IE 17 sutilitate PR sutilitate $ID\beta$ 18 antelogii
 IH antilogo $U\beta$ *suprascr* contrario UEL 19 arcaicis
 (*suprascr* asininis) UEG arcaicis *edd* expromptare $IHD\beta[L]$
 20 narro HE 22 scolarium $PRHD$ memoria obliuio H
 primo H 23 Eulum $PRHD$ qua H Troianus R
 Troianos D_1

M.

St.

cum septem nauibus euadit. Libico in litore accipitur. Matrem uidit nec agnoscit. Nube caua cum Acate contegitur. Dehinc picturis animum aduocat. Posthaec cena acceptus citharae sono mulcetur. Habes breuiter decursam primi libri continentiam. Quid de his senseris, audire 5 desidero. Tum ille: 'Naufragium posuimus in modum periculosae natiuitatis, in qua et maternum est pariendi dispendium uel infantum nascendi periculum. In qua necessitate uniuersaliter humanum uoluitur genus. Nam ut euentius hoc intellegas, a Iunone, quae dea partus est, 10 hoc naufragium generatur. Nam et Eolum inmittit; Eolus enim Grece quasi eonolus, id est saeculi interitus; unde et Homerus ait: οὐλομένη μετὰ μυρία Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔδωκεν. || Nam uide quid etiam ipso Eolo promittatur. Deiopea in 749 coniugium; demos enim Grece puplicum dicitur, iopa uero 15 149 oculi uel uisio; ergo nascentibus in mundo | seculare est periculum; cui quidem perfectionis puplica a dea partus promittitur uisio. Nam et cum septem nauibus euadit, quo ostendatur septenum arithmeticum numerum armonicum esse partui. Cuius formulam, si uidetur, breuiter 20 explanabo'. Cui ego: Saturanter haec [inquam] in libro

13 Hom. II. I 2 (οὐλομένην ἢ μυρία . . . ἔθηκεν)

1 libico β cibo PRD cibus H ciuo corr curuo I li^bico
(al. m. em) U littore PID 2 uidet R acatae R achate
IUDβ nube cauatum aquata H 3 aduocant H aduocat⁹ D
4 cytharae HUE sonum RD sonu U 5 desiderio audire
G 10 haec P haec E intelligas UE 11 elū (suprascr u)
P ulū (em m. al.) D oleū G elū L deulū (pro et Eolum) H
eulus enim U Eolū enī L 13 Ulomene (uolumine H ole-
mene U uolomene IDβ) meta (metu [u ex a] H) miria acis
alge (alege β) edocen (edocē D adocen L) ω 14 ipsi β
Eulo PRHD Deiopeae coniugium β 15 puplicum PR₁
publicum ω iopa EG cipa ω 17 perfectioni ω -nis He
puplica PR puplica D publica ω 19 secundum arith-
meticam num. sept. edd gloss supra armon.: coniunctū UEL
20 formulum PR 21 explanato PHU hec inquā
suprascr U haec om L huc R hi et D hu & PU hic et H
cf. p. 68, 21 inquam om α

M.

St.

fisiologo quem nuper edidimus de medicinalibus causis et de septenario et de nouenario numero omnem arithmeticae artis digessimus rationem, eritque perissologiae nota si, quae in uno libro descripsimus, etiam aliis inseramus.

5 Ergo qui ista discere cupit, nostrum fisiologicū perlegat librum. Nunc uero a te quae restant expeto. Tum ille: 'Ut dicere coeperam, mox ut terram tangit, matrem uidet nec agnoscit, plenam designantes infantiam quia a partu recentibus matrem uidere datur, non tamen statim cognoscere meritum contribuitur. Dehinc nube conseptus socios cognoscit, adloqui non potest; uide quam euidens cre-

10 pundiorum mos, dum adest inspiciendi potestas et deest loquendi facultas. Huic quoque Acaten ab initio coniungimus et post naufragium armigerum et in nube aequē conclusum; Acates enim Grece quasi aconetos, id est tristitiae consuetudo. Ab infantia enim erumnis coniuncta est humana natura, sicut Euripides in tragoedia Figeniae ait:

20 οὐκ ἔστιν οὐδὲν δεινὸν ᾧδ' εἰπεῖν ἔπος
οὐδὲ πάθος οὐδὲ συμφορὰ θεήλατος
ἧς οὐκ ἂν ἄραιτ' ἄχθος ἀνθρώπου φύσις, |

19 sqq. Eur. Or. 1—3

2 ac de nouenario *G* 3 perissologiae *RHU* perissologiae
P gloss supfluitatis *UE* 4 descripsimus *PR* 5 cupit
discere *D* fisiologū *I* fisiologicū *EL* fisiologū *G* 6 quae
restant a te β expeto β 8 designantes *E* a *om* *D* β
10 cū tribuitur *D* β (1 con *suprascr* *E*) cumseptus *R* con-
ceptus *P* circumseptus *D* β 11 gloss ad crepund.: β ipsi
pueris *UEL* 13 achatē *D* *om* *U* achaten β 15 acates *U*
achates *D* β Greci *R* aconetes *D* amnetos *U* (in marg. 1
contos) acontos *L* achontos *EG* 17 tragoedia *PRU* figenae
R fienee *D* efigeniae β v. p. 106, 6 19 uē (huc *HD* β) est
inudendi (innudendi *H* inutendi *D* β) nonodi (nonodip *D*) pin-
epos ω 20 ude (utide *D* uide *E*) patos ude simfor ate
(ude — ate *om* *H*) elatos (for — tactos 21 *om* β) ω 21 es
uca (ucca *D*) nar retactos antropofisis (antropodfisis *I* antro-
poofisis *HU* atropofisis *D* β) ω

M.

St.

150 id est: non est aliquid pessimum neque accidentia extrema
 quod non pertulerit natura humana. Arma uero tristitiae
 non sunt nisi lacrimae, quibus se ipsa et uindicat et
 commendat infantia; denique uix nobis quino mense ridere
 permittitur, dum lacrimae in ipsa uitae ianua profluant. 5
 At uero animum pictura inani quod pascit, certum puerile
 studium refert; infantia enim uidere nouit, sentire uero
 quid uideat nescit, sicut in picturis est uisibilitas, deest
 sensibilitas. Dehinc ad epulas accipitur et citharae sono
 mulcetur; paruulorum quippe mos est nihil amplius quaerere 10
 quam delectari sono et saturari cibo. Nam denique nomen
 151 eiusdem citharedantis considera; Iopas enim Grece quasi
 siopas dictus est, id est taciturnitas puerilis. Infantia 751
 enim blandiloquiis semper nutricum <et> cantibus oblectatur;
 unde et crinitum eum posuimus uertici muliebri similli- 15
 mum. Tunc etiam Cupidinem uidet; cupere enim ac desi-
 derare aliquid semper accedit infantiae. Nam denique ideo
 et talem uersum in secundo libro post citharae sonum
 posuimus: 'temperet a lacrimis'.

In secundo uero libro et tertio auocatur fabulis quibus 20
 puerilis consueta est auocari garrulitas. Nam in fine tertii
 libri Ciclopas uidet Achemenide monstrante; acos enim
 Grece tristitia dicitur, ciclos Grece circulus uocatur. Ergo
 pueritia, quoniam pes puer Grece dicitur, iam timore nutri-

19 Aen. II 8

1 aliquid Pβ aliquid ω nec DE accidentia HDβ
 2 humana natura β 8 quod PID 9 cythare HEG
 10 est om H non amplius β 11 naturali PR 12 citha-
 raedantis R cytharedantis H citharezantiu^s D citharizantis
 (cyth- G) β 13 id est om PRI 14 blandiloquis β nutrir
 cum Bern <et> He; an cantibus glossa? 17 accedit
 Dβ 18 libro — uero 20 om H cythare E 20 aduocatur β
 cf. p. 91, 3 21 aduocari HEG aduocare L 22 uidit IDβ
 akos R achos IE 23 ciclos enim grece DHEL 24 quō
 PRU qm̄ IEL pis EG pes enim deterr

M.

St.

torum feriata tristitiam cogitandi nescit et uaginam puerilem exercit. Ob hanc rem etiam Ciclops unum oculum in fronte habere dicitur, quia nec plenum nec rationalem uisum puerilis uagina portat et omnis aetas puerilis in 5 superbia erigatur ut Ciclops. Ideo in capite oculum, quod nihil nisi superbum et uideat et sentiat. Quem sapientissimus Ulixes extinguit, id est: igne ingenii uana gloria cecatur. Ideo eum et Poliphemum diximus quasi apollunta femem, quod nos Latine perdentem famam dicimus.

10 Ergo iuuentutis elationem et famae perditionem aetatis cecitas sequitur. Nam ut ordo se euidenti manifestatione delucidet, tunc patrem sepelit. Adrescens enim iuuenalis aetas paterni uigoris respuit pondera. Denique Drepanos portus sepelit — Drepanos enim quasi drimpedos, 15 drimos enim acer dicitur, pes uero puer uocatur —, quod 152 puerilis acerbitas paternam respuat disciplinam. Feriatus ergo animus a paterno iudicio in quarto libro et uenatu progreditur et amore torretur, et tempestate ac nubilo, uelut in mentis conturbatione, coactus adulterium perficit.

20 In quo diu commoratus Mercurio instigante libidinis suae male praesumptum amorem relinquit; Mercurius enim deus ponitur ingenii; ergo ingenio instigante aetas deserit amoris confinia. Qui quidem amor contemptus emoritur et in cineres exustus emigrat; dum enim de corde puerili 25 auctoritate ingenii <libido> expellitur, sepulta in obli-

1 uaginem EG uagine L (suprascr uaginionē) gloss uagationē U v. Arch. f. lat. Lex. XI 74 2 exercit PRD₁ -cet ω etiam om E 5 superbiam Dβ superuacua H erigitur HDβI₂ 6 superbiam uideat D 7 ingeniu D 8 ideo enī et E philosophenū D apollunta β 10 in iuuentutis E 12 delucidet PRHU₁ dil- ω iuuenilis RDβU₂ 13 rigoris? He depanos PRU 14 pontus HD (portus m. rec.) portu β sepeliuit G sepeliit Bern gloss s. patrem GL sep. delendum He 15 pis E 17 uenatum HDβ 19 in om deterr 21 ad morem R morem D relinquit PRHU p̄ sūp eiā in mortē relinquit G 23 contemptus R amoritur D moritur G 24 de corde vel decor de α (dedecus suprascr U) decor L decus G dedecus E puerile EG 25 <libido> He excellitur E sepultus deterr

M.

St.

uionis cinere fauillescit. In quinto uero paternae memo-
 riae contemplatione adtractus ludis iuuenalibus exercetur.
 Et quidnam aliut est nisi ut iam prudentior aetas paternae
 memoriae exempla secuta liberalibus corpus exerceat causis.
 Nam uide quia et pugillationem exercent, id est: uirtutis 5
 153 artem Entellus et Dares peragunt; entellin | enim Grece
 imperare dicimus, derin cedere; quod et magistri in disci-
 plinis faciunt. Tunc etiam et naues ardescunt, id est
 instrumenta periculosa, quibus aetas tempestiuis iactatio-
 num cursibus flagitatur et uelut procellis periculorum 10
 cottidie quatitur. Igne ingenii superexcellente haec omnia
 consumuntur et scientia astutiae coalescente in fauillam 753
 obliuionis sopita commigrant. Sed hoc incendium Beroe
 efficit quasi ueritatis ordo. Ad uero in sexto ad templum
 Apollinis adueniens ad inferos descendit; Apollinem deum 15
 studii dicimus, ideo et Musis additum; ergo postposito
 lubricae aetatis naufragio et Palinuro omisso — Palinurus
 enim quasi planonorus, id est errabunda uisio, unde et
 in quarto libro de aspectu libidinis ita posuimus: 'totum-
 que pererrat luminibus tacitis', nam et in bucolica: 'erra- 20
 bunda bouis uestigia' — ergo omissis his rebus ad tem-
 plum Apollinis, id est ad doctrinam studii, peruenitur;
 ibique de futurae uitae consultatur ordinibus et ad in-

19 Aen. IV 363 sq. 20 Verg. ecl. VI 58

1 fauellescit *PRU*₁ 2 iuuenilibus *HD, U*₂ 3 aliut *RL*
 aliud ω 4 exerceant *H* 5 uirtus *ED* (*em m. rec.*)
 6 entillin α [*R*] 7 darin *EGU*₂ credere *D* disciplinā *D*
 faciunt in disciplina β 9 ad tempestiuis *gloss a tempe-*
 state *UL v. Archiv f. lat. Lexicogr. XI 76* 10 flagitatus *I*
 flagitatur *H* agitur *UL deterr* fatigatur *edd v. ibid.* 11 cotidie
RIH β [*E*] quotidie *E* 12 scientiae astutia β coalescentem *H*
 14 ad *PRH* at ω in septo *PR I*₁ in septimo *HU* 15 di-
 scendit *PR desc-* ω 17 amisso *P* β 18 aplanonorus *D*
 palanonior⁹ *EG* palān oros *L* 19 in *om D* 20 in *om D*
 bucolico *IDEL* cubiculo *G* 21 missis *H* his *om D*
 23 consultantur *H*

feros discensus inquitur, id est: dum quis futura considerat, tunc sapientiae obscura secretaque misteria penetrat. Sepeliat ante et Misenum necesse est; misio enim Grece orreo dicitur, enos uero laus uocatur. Ergo nisi uanae laudis pompam obrueris, numquam secreta sapientiae penetrabis; uanae enim laudis appetitus numquam ueritatem inquit, sed falsa in se adulanter ingesta uelut propria reputat. Denique etiam cum Tritone bucino atque conca certatur. Uides enim quam fixa proprietas; uanae enim laudis tumor uentosa uoce turgescit, quem quidem Triton interimit quasi tetrinnenon quod nos Latine con-
 154 tritum dicimus; omnis ergo con|tritio omnem uanam laudem extinguit. Ideo et Tritona dicta est dea sapientiae; omnis enim contritio sapientem facit'. Cui ego: Certior ego
 15 hanc tuam comprobo do||ctor sententiam; nam et nostra 754 salutaris diuinaque praeceptio cor contritum et humilitum Deum non dispicere praedicat. Quae uere certa manifesta est sapientia. Ad haec ille: 'Ut certius tibi planiusque liquescat quod dictum est, Carineum posuimus
 20 eius corpus igne cremasse; carin enim Grece gratiam dicimus, eon uero seculum nuncupamus. Gratia ergo saecularis uanae gloriae necesse est sepeliat cineres. Sed tamen non antea discitur cognitio secretorum, nisi quis ramum decerpserit aureum, id est doctrinae atque litterarum

 16 Psalm. 50, 19

1 discensus *PRD* desc- ω 2 mysteria *IHDE* ministeria *G* 3 Sed sepeliat ante Misenum *edd* 4 obruo ω orreo *He coll. Virg. cont. p. 106, 5* 5 orrueris? *He* 8 bucione (*em m. rec.*) *D* bucina $I_2\beta$ 10 quam *RIHU* 11 tetrinnenon $\alpha[D]$ tetrimenon *D* tetrinenon *EL* detrinenon *G* nos *om L*
 12 omnem — contritio 14 *om D* 13 tritona *PRU* (*cf. Gorgona*) tritonia ω dea est sapientiae dicta β 14 cui ergo: *L* secundum ego *om U\beta* 17 dispicere *PRU* desp- ω uera *D* 19 quod dictum est *om G* corineum *EL* 20 igni *IHU* curin β 21 nuncupatum *D* 22 si tamen *L* 23 ante *D* 24 id est — ramum *p. 97, 1 om et ante facundiae p. 97, 6 interposuit D* id est — studium *97, 1 om L*

M.

St.

discatur studium. Ramum enim aureum pro scientia
 posuimus memores quia et mater mea ramum se som-
 niat genuisse et Apollo cum ramo depingitur; nam ideo
 et ramus dictus est apo tes rapsodias, id est a scriptura,
 sicut Dionisius in Grecis articulationibus memorat. At 5
 uero aureum quod diximus, claritatem facundiae designare
 uoluimus memores Platonis sententiam, cuius hereditatem
 Diogenes Cincicus inuadens nihil ibi plus <nisi> auream
 155 linguam inuenit, ut Tiberianus in libro | de <deo> Socratis
 memorat. Nam et nos in bucolicis ideo mala aurea decem 10
 posuimus, scilicet decem eglogarum politam facundiam; ||
 nam et Hercules aurea mala de horto Hesperidum tollit; 755
 quattuor enim Esperides dictae sunt, id est Egle, Esper,
 Medusa et Aretusa, quas nos Latine studium, intellectus,
 memoria et facundia dicimus, quod primum sit studere, 15
 secundum intellegere, tertium memorari quod intellegis,
 inde ornare dicendo quod terminas. Hinc ergo ornatum
 aureum studii uirtus rapit'. Cui ego: Uerum, inquam,
 dicis, Maro doctissime; nuper enim me diuinae storiæ
 memoria tetigit, quæ ait ex anathemate subreptam esse 20
 linguam auream et dextraria pura, nihilominus ex gentili
 facundia fugatum eloquium. Attamen ergo quæ restant

2 cf. Donati uita Verg. (Sueton. ed. Reifferscheid) p. 55
 9 v. Poet. Lat. min. ed. Baehrens III p. 269 20 cf. Ios. 7, 21

1 discat *EG* aureum enim ramum β 2 somniauit
EL 3 Appollo *R* 4 rabdos? *He* apo tes rapeodias
R apo tes rapeodias *PIDU* apotes rapere eodias *H* apotes
 rapere odias β $\xi\alpha\psi\omega\delta\iota\alpha\varsigma$ *edd* ab scriptura *RHU* 5 arti-
 lationibus *RI et U* (*suprascr cu*) 7 sententia *HI*, sententiae
U β I, 8 nisi *add deterr* cf. *de aet. m. p. 1 H.* aurea lingua
IEL 9 de *om G* <deo> *He* socrate *EL* socrate *ex*
 socratis *I* socrates (*m. rec. exp.*) *D* 10 decem mala aurea *EG*
 12 nam et *om G* 13 quattuor *RUDG* quattuor — Aretusa
om E esperides *PRU* hesp- ω eglo *DL* 14 medu-
 saretusa *L* eretusa α [*H*] eredusa *G* intellectum memoriam
 facundiam *deterr* 17 ornari *G* quod tenemus *deterr*
 18 inquit *HL om G* 19 storiæ *PRU* hist- ω 21 et] ut *R*
 dextralia *EL* 22 fucatum *IDEL* furatum *deterr*

eloquere. Tunc ille: 'Ergo ut antea diximus ramum aureum, id est doctrinam adeptus inferos ingreditur et secreta scientiae perscrutatur. Sed in uestibulo inferorum luctus, morbos, bella, discordiam, senectutem atque ege-
 156 statem uidet. Quando er|go omnia in animo aut corde
 6 uiri considerantur nisi percepto doctrinae studio et altiori scientia penetrata caligine; tunc enim agnoscitur et inertis somnii uentosa delusio et senectutis propinquior ad mortem uicinia et bellum, auaritiae seminarium, et || morbus, in-756
 10 digestionis et inmodestiae soboles, et scandala, ebrietatis germina, et famem, pigritiae et torporis uernaculam. Ergo descendit ad inferos atque illic et poenas malorum et bonorum retributiones et amantum considerans tristes errores oculatus inspicit testis. Denique nauta Carone
 15 deportante transit Acherontem. Ideo et hic fluuius uelut aestus habet ebullientes iuuenilium actuum; ideo et cenusus, quia non habent iuuenes digesta liquidaque consilia; Acheron enim Grece sine tempus dicitur, Caron uero quasi ceron, id est tempus, unde et Polidegmonis filius dicitur;
 20 Polidegmon enim Grece multae scientiae dicitur. Ergo dum ad tempus multae scientiae quis peruenerit, in temporales gurgitum cenositates morumque feculentias transit. Deinde Tricerberum mellitis resopit offulis; Tricerberi enim fabulam iam superius exposuimus in modum iurgii foren-

24 cf. p. 20, 10

3 scrutatur *D* 4 discordia *GL* 5 in corde *EL* in animo aut in animo considerantur *H* 6 uiri *om G* percepta — studia α [*D*] *L* studia (*m. rec. em*) *D* doctrina *H* altioris *RHE*₂ 7 scientiae *HE*₂ 9 indigetionis *PRIDG* indigetitionis *U* indigeccionis *L* 10 subules *D₁L* 11 famēs — uernacula *UDEL* (*linea supra la erasa*) *videtur constructionem mutasse* 12 descendit *PRG* desc- ω 14 oculatos *U* oculatos (*em m. rec.*) *D* nauta a carone te deportata *L* 16 iuuenilium ebullientes *I* et *om G* 18 tempus (*suprascr al. m. ore*) *I* uero *om EL* 19 ceron *He* coron *PRH* coron *IL* coron *D* eorum *em* cronon *U* cronon *EG* καιρόν *Jungmann* 21 peruenerit *R* puerit *D* 22 gurgitis *EL* ad transit gloss superat *UE* 23 resopitū fabulis *E*

M.
 157 *sisque litigii positam; unde et Petronius | in Euscion ait:*
 ‘Cerberus forensis erat causidicus’. Ergo tunc iurgii calom-
 nia discitur et uenalis lingua in alienis negotiis exercetur,
 dum studii doctrina proficerit, sicut in aduocatis nunc
 usque conspicitur. Sed melle sapientiae scandali dulco- 5
 ratus resipiet rancor. Deinde in secretis considerationibus
 admissus uirorum fortium contemplatur imagines, id est
 uirtutis insignia monumentaque considerat. Ibi || etiam 757
 et Deiphobi inspicit poenam; Deiphobus enim Grece aut
 quasi dimofobus aut uelut demofobus, id est aut terroris 10
 timor aut puplicus timor. Ergo qualislibet timor sit, iuste
 amputatis et manibus et oculis et auribus pingitur, illa
 uidelicet ratione quod omnis timor nec quod uideat sentit
 nec quod audiat scit nec quod gerat sine manibus nouit.
 Denique et in somnis occiditur a Menelao; Grece enim 15
 Menelaus quasi menelau, id est uirtus populi; quae qui-
 dem uirtus omnem timorem semper somno deditum inter-
 ficat. Illic etiam et Dido uidetur quasi amoris atque
 antiquae libidinis umbra iam uacua. Contemplando enim
 sapientiam libido iam contemptu emortua lacrimabiliter 20
 penitendo ad memoriam reuocatur. At uero dum ad
 locum illum uenitur, ubi dicimus: |

2 Petron. ed.³ Buecheler fr. VIII

1 euscio *IL* eusion *DE* in euscion *om G* stico = satyrico
Barth 2 calomniam *PRU* -lumn- ω 3 dicitur *DEL* uene-
 nosa *G* 4 proficerit *PRU* -fec- ω 5 scandali *om H*
 6 resipiscat *EU* ad rancor *gloss* acerbitas *EU* 9 diphebi *E*
 dephobi (*al. m. suprascr*) *U* deiphoebi *L* diphoebus *E* dei-
 phoebus *L* deiphoeio *G* deiophoeio *H* deiphobus *U* 10 dimo-
 fobus] dimophobus *DEL* demofobus] dimofobus *D* dimo-
 febus *G* demophobus *EL* 11 puplicus *PR* publicus ω
 14 audeat *G* 15 a menelao occiditur *E* a menelao ait *L*
 enim menal⁹ *E* 16 quasi menelaus *G* 17 interfecit *RH*
 18 atque *om L* 20 conteta mortua *G* 21 uero dein
 ad *E* 22 illum *om EL*

M. 158 'Porta aduersa ingens solidoque adamante colomnae,
uis ut nulla uirum, non ipsi excindere ferro
caelicolae ualeant, stat ferrea turris ad auras',

St.

uide quam euidentem superbiae atque tumoris imaginem
5 designauimus. Cui etiam turri ideo adamantinas colom-
nas addidimus, quia hoc || genus lapidis indomabile est, 758
sicut etiam in Greco absolues; superbiam enim nec diui-
nus timor nec humana uirtus nec famae reuocat uere-
cundia; 'ferrea' uero 'turris ad auras' elatio erecta et in-
10 curuabilis dicitur. Sed elationem quis seruat nisi Tisi-
fone, hoc est furibunda uox. At uero quod diximus:
'Quinquaginta atris inmanis hiatibus ydra seuior', illud
nihilominus designauimus, quia deterior in superborum
corde est tumoris inflatio quam in ore uentosa iactatio;
15 nam illud quod diximus: 'Tartarus ipse bis patet in
praeceps tantum', considera plenum superbiae meritum;
poena enim superbiae deiectionis est; quanto enim elatus
contemnit, tanto sprebitatis deiectione torquetur; ergo
exaltatus quis in superbia duplum eliditur. Unde et Por-
20 firius in epigrammate ait: || |

1 sqq. Aen. VI 552 sqq. 12 ibidem 576 sq. 15 ibidem
577 sq.

1 colomnae PRU -lumn- ω 2 uisuntur ut H ut om E
ut nulla uis G excindere I 4 timoris ELD (em m. rec.)
5 designabimus PRIU (em m. rec.) G colomnas PRU₁ -lumn-
ω 6 indomiuile P 7 absolues L absoluet α[H] G absol-
uit D₂ absoluitur HE absolues He 8 fama RHDEL
ante uerecundia al. m. add nec E Barb ueregundiae P uere-
cundiā L 10 qui DEL tisyphone E tesiphone G tysi-
phone L tifon H tinifone D (m. rec. suprascr tesi) 12 in-
manib, G illud RL illud ω 17 poenā U elatos PRU
(em al. m.) 18 contemnit UD contemnitur PR (rectene, ut
forma media sit?) contempnitur HEL contēpnatur I con-
temnetur G tantos R sprebitatis I spraeuilitatis P pro-
bitas U praeuilitatis ω (sed in R antecedit tantos) 19 su-
perbiam DE duplo deterr porfyrius H porfilius D por-
phirius IL

M. 159 'Auxilium fortuna tibi, res perfida, Quinte,
 et tulit in fronte grande supercilium;
 haut aliud credam, puteum puto te quoque, Quinte:
 quanto altus magis es, tam mage despiceris'. St. 759

Denique ibi etiam Gigantas uidet et Ixionem et Salmo- 5
 neum, omnes superbiae poena damnatos, nec non et Tan-
 talum; Tantalus enim Grece quasi teantelon, id est uisionem uolens; omnis enim auaritia ieiuna fruendi usu solae uisionis imagine pascitur. Sed his locis iudex Radamantus Gnosius ponitur; Radamantum enim Grece quasi tarema- 10
 tadamonta, id est uerbum domantem, gnoso enim sentire dicitur: ergo qui uerborum impetum dominari scit, hic superbiae et damnator est et contemptor. Denique Aeneas
 160 hoc strepitu terretur; uir enim pius superbiae uoces | et
 malorum poenas effugit ac pauescit. Deinde ramum au- 15
 reum postibus deuotis infigit et ita Elisium ingreditur,
 quo clareat, dum perfectionem omisso iam labore discendi
 memoriae quae in cerebro est sicut in postibus
 perpetue infigenda. Elisium ingreditur campum — elisis
 enim Grece resolutio dicitur — id est feriatam uitam 20
 post magistranium timorem. Sicut enim inferni Proser-

1 v. Optat. Porfyr. rec. L. Mueller XXX p. 31

1 ausilium L auerlium G 2 extulit L₂ edd 3 Naut
 aliud PR non aut aliud D nam haut aliud E nam ut aliud ω
 em He 4 quanto altus magis L quanto magis altus ω quo
 magis deterrēs H est DU tam maie H tam magis DEL
 amage U despiceris (em al. m.) L despiceris ω 5 ibi et
 Gig- P ubi et Gig- D 6 dampnatos IHE 8 solo H 9 re-
 damandus G 10 taremata (teremata U) damunta (damonta
 HG daminta I dūmunta E dumunta L) ω remadamonta He
 11 domantem dicimus DG 13 dampnator IHEL damnato
 G contemptor G 17 quo — ingreditur 19 om G dum]
 facundiae et 19 infigendam Muncker perfectione DEL
 scie perfectione Barb clareat facundia perfectione edd sup-
 pleas sic fere lac. attigeris facundiae, praecepta dicendi 18 in
 crebro DL 19 perpetue DE perpetuae HUG perpetiae P
 perpetuo deterr eclisis? He 21 inferi G

M.

St.

pina regina est, ita scientiae regina || memoria est, quae 760
 in elisis proserpens dominatur perenniter mentibus. Huic
 ergo doctrinae aureum ramulum dedicatur; de qua me-
 5 in Elisiis campis primum Museum uidet, quasi Musarum
 donum, excelsiorem omnibus, qui ei etiam patrem ostendit
 Anchisen et Letheum fluuium, patrem scilicet ad tenen-
 dum grauitatis morem, Letheum uero ad obliuiscendam
 10 pueritiae leuitatem. Denique ipsum nomen Anchisae con-
 sidera; Anchises enim Grece quasi ano scenon, id est |
 161 patrium habitans; unus Deus enim pater, rex omnium,
 solus habitans in excelsis, qui quidem scientiae dono mon-
 strante conspicitur. Nam et uide quid filium docet:

15 'Principio caelum ac terram camposque liquentes
 lucentemque globum lunae Titaniaque astra'.

Uides ergo quia sicut Deum creatorem oportuit et de
 secretis natura^m mysteriis docet et reduces iterum animas 761
 iterum de uita demonstrans et futura ostendit'. Ad haec
 ego: O uatum Latialis autenta, itane tuum clarissimum
 20 ingenium tam stultae defensionis fuscare debuisti caligine?
 Tune ille qui dudum in bucolicis mystice persecutus
 dixeras:

4 cf. Cic. de orat. I 5, 18

14 sq. Aen. VI 724 sq.

1 regina est om DEL 2 elisiis DEL perserpens DGL
 3 aureus ramulus E aureū ramū G dedicat I 4 solitus
 est U thesaurum IUHDE 5 musenū E misenū L miseū D
 6 dono E ei om HEL 7 ancisen PR Letaeum R
 scilicet ostendendū gravitans morē E ad tendēdū D 8 ma-
 iorem R 10 Grece om E annosis sceton D ianoissenon U
 ainoiscenon EL iano iscenon ω anoiscenon Bern = ἄνω σκηναῶν
 cf. l. 12 in excelsis 11 patrium G patriam Bern patrum ω
 15 clouū PR (mut in clobū) 17 misteriiis GL 18 iterum]
 litterū E om Bern delendumne an reduces iterum animas
 iterum de<uocari ad> uita<m> demonstrans? He 19 latiaris
 E ita om H 20 caligine debuisti fuscare EL 21 tune
 IU tunc PRHG om DEL mistice HG musicen E musice L
 prosecutus HEU (eff. ex per) persequutus L pprosecutus G
 22 duxeras H

'Iam redit et uirgo, redeunt Saturnia regna;
iam noua progenies caelo promittitur alto',

nunc uero dormitanti ingenio Academicum quippiam ster-
tens ais: 'Sublimes animas iterumque ad tarda reuerti
162 corpora'. | Numquidnam oportuerat te inter tanta dulcia 5
poma mora etiam ponere tuaeque luculentae sapientiae
funalia caligare? Ad haec ille subridens: 'Si, inquit, inter
tantas Stoicas ueritates aliquid etiam || Epicureum non 762
desipissem, paganus non essem; nullo enim omnia uera
nosse contingit nisi uobis, quibus sol ueritatis inluxit. 10
Neque enim hoc pacto in tuis libris conductus narrator
accessi, ut id quod sentire me oportuerat, disputarem et
non ea potius quae senseram lucidarem. Audi ergo quae
restant. In septimo uero Caieta nutrice sepulta, id est
magistriani timoris proiecta grauidine — unde et Caieta 15
dicta est quasi coatrix aetatis; nam et aput antiquos
caiatio dicebatur puerilis cedes; unde et Plautus in Cisto-
163 laria comedia ait: | 'Quid tu amicam times ne te manuleo
caiet?'; nam euidenter monstratur quia in modum disci-
plinae posita est, dum diximus: 'Aeternam moriens famam 20

1 sq. Verg. ecl. IV 6 sq. (demittitur) 4 Aen. VI 720 sq.
20 Aen. VII 2

2 demittitur *EU₂I* (*suprascr* 1 promittitur) dimittitur *L*
3 achademicum *E* achademi *L* achademiū *D* academium
ω (*h suprascr I h et c suprascr U*) stertens ais *P* stertensus
RID (*m. rec. eff. stertis*) stertensius *H* stertensuis *G* stertens *U*
sturtens *E om L* stertit sensus *deterr* 4 iterum *U* (*que*
eras) *EL* tartara uerti *D* reuertit *HDUL* reuero *G*
5 numquidnam *DLU₂* numquidnam iam *E* num quidnam —
ponere 6 *om H* inter tanta te *EL* dultio *R* 7 gloss lucer-
nas *UE* inquit *α[I]* (*em al. m. D*) 8 etiam aliquid *G*
9 nulli *βU₂D₂* 10 contigit *IUHDE₂* 13 elucidarem
deterr 14 sepulta nutrice *EL* 15 magistrani *E* magistram
H magisteriani *G* magistra *deterr* grauedine *PUβ[E]* gran-
dedine *E* caite *H* 16 aput *RGL* apud *ω* 17 cistel-
laria *Hβ* cistodaria *D* 19 caiet] cat Et *H* caret *E* eui-
denti *PR* uidenti *H* 20 cum diximus *H*

M.

Caieta dedisti'; disciplina doctrinae quamuis studendo desciscat, aeternum tamen memoriae semen hereditat, Ergo pedagogantis suspectione sepul|ta ad desideratam 76 olim peruenitur Ausoniam, id est ad boni crementa, quo 5 omnis sapientum uoluntas auida alacritate festinat, — Ausonia enim apo tu ausenin, id est cremento — siue etiam quod usque in hac aetate crementa sint corporum. Denique tunc et uxorem petit Lauiniam, id est laborum uiam; ab hac enim aetate unusqui<ui>s suis utilitatum emolu- 10 mentis laborum asciscit suffragia; unde et filia Latini dicta est, nepus Cauni; Latinus enim quasi a latitando dictus, quod omnis labor diuersis in locis latitet, unde et Latona dicta est Luna quod nunc superna celet, nunc inferiora, nunc uniformis latitet; Caunus uero id est 164 quasi cannonus, | id est laborans sensus. Nam et Mari- 16 cam nimpham ducit quasi mericam, id est cogitationem; unde et Homerus ait: *στήθεσσιν λασίοισι διάνδιχα μερμήριξεν*. Deinde in octauo Euandri auxilium petit; Euandros enim Grece bonus uir dicitur. Ergo iam perfectio uirilis

17 Hom. II. I 189 (*μερμήριξεν*)

1 studendo ω moriendo *edd* 2 memoria *RDL* 3 pedogogantis *UL* pidagogantis *E* 4 Ausonam *RDE* (*ead. m. em*) ausonia *H* 6 ausonin *U* ausenū *D* auxanin *He* apotia ausenin *E* 7 hanc aetatem *EG* 8 nunc *Dβ* libiniam *H* 9 unusquis suis *PRI, Uem He* unusquisuis *HDEL* unusquisq; (*s post q erasum*) *G* unusquisq; suis *I, Bern deterr* utilitatem *H* 10 adscissit *EL* adscissit *G* 11 nepos *D* nepos *ex* nepus (*suprascr tis*) *U* neptis *H* nepotis *EG* neupos *L* fauni *HEGU, cf. ad v. 14* a *om H* latendo *P* dictus est quasi a (*a om E*) latitando *β* 12 unde — latitet 14 *om H* 13 quo *R* supernacula *D* caeli *vel* celi ω celet *Muncker* 14 Faunus *HEG* Caunus ω (*f suprascr U*) *scripsitine*: Faunus uero quasi caunus, id est *et supra*: nepus Fauni? *He* 15 caunonus *EG* caunonius *L* 16 nīfhā *P* nympham *H* ducit nympham *β* 17 istetesin (*ille tesin D istesin E*) lasiis indianica (*indianca D*) mermerizen (*mermer merizen H mermer merizen D mormericen EL*) ω 18 in octauo *om E (lac)* in *om D* octauo *om G*

M.

St.

humanae bonitatis societatem inquit, a qua bonitatis uirtutes, id est Herculis gloriam, audit, quemadmodum Cacum occiderit, quod nos Latine malum dicimus. Deinde arma Uulcania, id est igniti sensus munimina aduersus 764 omnem malitiae temptamentum induitur; Uulcanus enim 5 quasi bulencauton, id est ardens consilium, dicimus. Ideo illic etiam omnes Romanorum depictae uirtutes sunt, quod in sapientiæ consulto munimine felicitates omnes aut conueniunt aut praeuidentur; bene enim agere futurae bonitatis est seminarium; siue etiam is qui bene agit bona 10 sibi fiducialiter repromittit. Ergo sapientia et bona seminat et bona sperat. In nono uero ipsis armis adiutus contra Turnum pugnat; Turnus enim Grece quasi turosnus dicitur, id est furibundus sensus; contra omnem enim furiam sapientiae atque ingenii arma reluctans; unde et 15 Homerus ait: μάχης ἕξ<ήγαγε θεῶν ἄρσηα>. Exhinc etiam Mezentium contemptorem deorum interficit; Deus enim 165 omnia | bona fieri et praestat et imperat, sed animus qui est in corpore medius contemnendo bona non complet

16 Hom. II. V 35

1 humanā *E* inquit *om E* a qua — dicimus 3 *om β*
 quo *HU* bonitas *H* 2 uirtutis *PIU* uirtutem *H*
 4 uulcania *PRUI(em)* munimina *PR* monimina *H* 5 omne
 β tentamentum *RI* inducitur *E* uulcanus *PI* 6 bulen-
 cauton α bulenalon β dicitur *ID* 7 etiam *om β* sunt
 uirtutes *I* 8 consultu *D* consultus β monimine *H*
 9 bene — qui 10 *om U* 10 seminarium est β his *DG* 11 re-
 promittet (*mut -at*) *E* repromittat *GL* repp^mttat *D* 12 inno
 uero *PRU* (*mut immo*) immo uero *Dβ* adiuta *E* adiutis
L 13 turonus *H* turosnus *Dβ* 14 enim *RDG om ω*
 15 ingeni *PR* reluctans *UHD* reluctans *I₂* reluctat β
 16 Mue sex *D* maces *L om G* macesex (*post x lac R*) ω
 17 contemptorem *PRU -tempt- ω* interfecit *RHEG* 18 fieri
 p̄stat *G* omnia fieri p̄stat Sed anim⁹ *E* fierim p̄stat & impet-
 tat Sed anim⁹ *L* 19 melius *EG* milius *L* contemnendo
 α[*PR*]β[*L*]

M.

St

reluptatque bonis inlesione sua. Cuius ausus ledentes
 quasi Lausum filium eius uir sapiens interimit; dehinc
 ipsum animum uincit. Nam quis amicus Turni esse dici-
 tur? Nihilominus || Messapus, quasi misonepos quod nos
 5 Latine orrens sermonem dicimus; unde et Euripides in
 tragoedia Figeniae ait: οὐκ ἔστιν <οὐδὲν δεινὸν ᾧδ' εἰπεῖν
 ἔπος>. Superans ergo Messapum uictor tunc demum tru-
 tanae aequa lance, morum grauitate, ponderatur ac dis-
 ponitur. Deinde Iuturna bello discedere praecipitur, quae
 10 currum etiam fratris regebat; Iuturna enim in modum
 pernicii ponitur quod diurne permaneat. Ergo furi-
 bundae mentis pernicii soror est; currum uero eius quod
 regit et eum de morte protelat, certe, pernicii quod
 166 furorem diu | producere nouit ne finiatur; nam primum
 15 aurigam Metiscum habuit; metiscos enim Grece est ebriosus,
 ut primum furiam animi ebrietas ducit, dehinc pernicii
 ad protelandum accedat. Ideo et ipsa immortalis dicitur,
 Turnus uero mortalis dicitur; furor enim animi cito fini-

6 Eurip. Orest. 1

1 reluctatque *HUE* relictatque *L* relustrat^{at}; *D* reluctatq;
GI (*al. m. add*) in bonis *Dβ* sua *om D* sua inlesione
 (inlesione *L*) *β* cui *R* ledentes ausus *He* 4 messappus *R*
 mesapus *I* messapus *U* mezappus *P* mezzapus *H* meszappus *D*
 mezapus *β* imisonepus *U* inmisonepus *D* imisonepus *E.L*
 imisionepus *G* imisonepos *ω* 5 horrens *IHD* horpheus *G*
 euripedes *PRU* 6 figenae *R* figeniae *IHP* (*al. m. i praepos*)
 fienē *D* ifigenia *U* ephigeniae *β* uc estin *α[D]* (*post estin lac*
I) hic est in *DEL* dicē in *G* *suppl Jungmann* 7 messappum
RI mesappum *U* messapū *PD* mesapum *H* mesapus (messap-
 pus *L* mesappus *G*) *β* trutane *PRIU* (*em trutine*) = *τρυτάνη*
 ti
 truidne *D* tritane *H* trutine *EL* trutine *G* 8 equilance *EG*
 9 descendere *PRL* *rectene?* descendere *I* 12 puitior *L* per-
 nicios *G₁* pernicior *U* perniciosior *E* senior *suprascr* sono *D*
 13 cerne *EG* 14 perducere *U* nouit *om U* 15 mesticū
G mestis enī *D* mesticos *EL* misticos *GD* est *R om ω*
 16 anim⁹ *L* ducit] dicitur *EL* dicatur *G* 17 Et ideo
 et *HEL* et ideo ipsa *G* ideo ei ipsa *D*

tur, pernicies uero diuturna perseuerat. Ideo et currum eius circumagit, id est in longum tempus protelat; rotae enim in modum temporis ponuntur; unde et Fortuna rotam ferre dicitur, id est temporis uolubilitatem. || Finit. 766

Uale, domine, et mei tribulos pectoris cautius lege. 5

1 diurne *E* 2 circumait *HE et D* (*suprascr al. m. g*)
L 3 fortunā rotę *H* 4 Finit *PRUD om ω* 5 Uale —
 lege *om DUβ* cautus *H* Uirgiliane continentiae secundum
 philosophos moralis expositio (*mor. exp. om H*) a Fabio Plan-
 ciade (*Plantiade R Planciadi H*) Fulgentio v. c. edita ex-
 plicit *PRH* finit liber fabii (*fabii om G*) fulgentii *β* sub-
 scriptione carent *IU*

FABII PLANCIADIS FULGENTII

V. C.

EXPOSITIO SERMONUM ANTIQUORUM
AD GRAMMATICUM CALCIDIUM

Palatinus 1578	= <i>P</i>	} α
Reginensis 1462	= <i>R</i>	
Berolinensis 73	= <i>B</i>	} β
Vercellensis 16, CXLVIII	= <i>E</i>	

Codices quibus Wessnerus usus est:

Parisinus 7581	= \mathfrak{R}	} α
Harleianus 2682	= \mathfrak{S}	
Parisinus 242	= \mathfrak{P}	} β
Parisinus 3088	= \mathfrak{D}	

Omnes codices qui supra memorati sunt aut praeter eos qui nominatim afferuntur reliqui = ω

(Bernensis 427	= <i>Bern</i>)
(Deteriores	= <i>deter</i>)

cf. p. 2

Fabii Planciadis Fulgenti V. C. mitologiarum lib. tertius exp̄ (explicit liber III *R*) incipit expositio (-sicio *R*) sermonum antiquorum ad grammaticum Calcidium *PR* Incipit expositio sermonum anticorum ad gramaticum Calcidium \mathfrak{R} Fabii Planciadis Fulgentii viri clari expositio sermonum antiquorum cum testimoniis . incipit ad grammaticum Calcidium \mathfrak{S} Incipit glosa (glosam *E* inc. gl. *om* $\mathfrak{P}\mathfrak{D}$) Fulgentii epi ad Calcidium (calcidum *E* calcidium *B*) grammaticum (gramat- *E*) β

37 Ne de tuorum praeceptorum, domine, serie nostra 767
 quicquam curtasse inoboedientia putaretur, libellum etiam
 quem de abstrusis sermonibus impertiri iussisti, in quan-
 tum memoriae enteca subrogare potuit absolutum retribui,
 non faleratis sermonum studentes spumis quam rerum 5
 manifestationibus dantes operam lucidandis.

1. [Quid sit sandapila.] Sandapilam antiqui dici uolue-
 runt feretrum mortuorum, id est loculum, non in quo
 nobilium corpora, sed in quo plebeiorum atque damna-768
 68 torum ca|dauera portabantur, sicut Stesimbrotus Tasius 10
 de morte Polieratis regis Samiorum descripsit dicens:
 'Posteaquam de cruce depositus, sandapila etiam depor-
 tatus est'.

2. [Quid sit uispillo.] Uispillones dicti sunt baiules,
 quamuis Antidamas Eracleopolites uispillones dixerit nuda- 15
 tores cadauerum, sicut in historia Alexandri Macedonis

1 *Prooemium om B* domine praec. serie *E* nostram β
 nostrae \S 2 quisquam β curtasse] fortasse *E* inoboedien-
 tiam (inobed-) β putaret *E* 3 quam *E* imperari $\mathfrak{P}\mathfrak{R}$
Bern imperii *R* impetrare \S imparari *cod. Neoburg.* parari β
 interpretari *deterr* impertiri *He* 4 memoria $\S\mathfrak{P}\mathfrak{D}$ enteca \S
 entica $\mathfrak{P}\mathfrak{D}$ retibui *R* 5 non tam *E* falera *P* falleratis *E*
 uerborum \S studens *P* studente \mathfrak{P} qua *PR* 6 luci-
 dantis $\mathfrak{P}\mathfrak{S}$ 7 *lemmata semper om BE, sed ante prooemium*
composuit E uncis inclusit He dici antiqui uoluerunt *E* dice-
 bant qui uoluerunt *B* 9 sed *om BE* dampnatorum $\mathfrak{R}\mathfrak{P}\mathfrak{B}$
 10 stasius ω Thasius *edd* 11 descripsit] unde scripsit \mathfrak{R}
 12 depositus est $\mathfrak{R}\mathfrak{P}$ sandapilam $\mathfrak{R}\mathfrak{S}$ etiam *om DB*
 etiam etiam \S 13 est *om R* 14 Vespello \mathfrak{R} Vispillio \mathfrak{P}
 uispillones \mathfrak{P} uespellones \mathfrak{R} dicti sunt *om S* baiules $\mathfrak{P}\mathfrak{R}\mathfrak{S}$
 baiuli ω 15 Antidamus $\mathfrak{P}\mathfrak{D}$ heracleopolites β uispilliones
 $\mathfrak{P}\mathfrak{S}$ uespelliones \mathfrak{R} 16 storia $\mathfrak{R}\mathfrak{S}$ istoria \mathfrak{R} sicut — cada-
 uerum *p. 112, 1 om P D*

M.

St.

scripsit dicens: 'Plus quam trecentos cadauerum uispillones repperiens crucibus fixit'. Tamen Mnaseas scribit in Europae libro || Apollinem, posteaquam a Ioue uictus atque 769 interfectus est, a uispillonibus ad sepulturam delatus est.

5 3. [Quid sit pollinctor.] Pollinctores dicti sunt qui funera morientia accurant; unde et Plautus in Menecmi 169 comoedia ait: 'Sicut pollin|ctor dixit qui eum pollinxerat'. Pollinctores dicti sunt quasi pollutorum unctores, id est cadauerum curatores, unde et Apuleius in Ermagora ait: 10 'Pollincto eius funere domuitionem paramus'.

4. [Quid sint manales lapides.] Labeo qui disciplinas Etruscas Tagetis || et Bacitidis quindecim uoluminibus ex- 770 170 planauit, ita ait: 'Fibrae iecoris sandaracei co|loris dum fuerint, manales tunc uerrere opus est petras', id est 15 quas solebant antiqui in modum cilindrorum per limites trahere pro pluuiae commutandam inopiam.

5. [Quid sint neferendi sues.] Diofontus Lacedemo-

3 cf. Mnaseae Pat. fragm. coll. E. Mehler fr. 7 p. 26 et 61
7 cf. Plaut. Poen. 63

1 uispillones ꝑꝑ uespelliones ꝑꝑ 2 reperiens ꝑꝑ ꝑꝑ
mnasseas *E* mnasias ꝑꝑ in naseas ꝑꝑ scripsit ꝑꝑ 3 Apol-
lionem ꝑꝑ Apopidem *coni Mehler coll Plut. de Is. et Osir. 36*
ab ꝑꝑ atque interf. est *om ꝑꝑ* 4 uispillionibus ꝑꝑ uespel-
lonibus ꝑꝑ delatum esse *BEꝑꝑ* 5 sint pollinctores ꝑꝑ ꝑꝑ
6 morientium ꝑꝑ accurrant *B* curant ꝑꝑ ꝑꝑ ꝑꝑ menecmi *PR*
ni (!) ꝑꝑ menechmi *BE* menecmis *Bern* menecnis ꝑꝑ menech-
mis ꝑꝑ 7 sicut] sic ꝑꝑ sic ait ꝑꝑ pollinctor *E* dixit]
ait ꝑꝑ pollinxerat *ꝑꝑ* 8 uictores inde ꝑꝑ 9 ermagora
ꝑꝑ ermagore ꝑꝑ ermacora *PRꝑꝑ* hermagora *EBꝑꝑ* 10 dum-
uictionem ꝑꝑ dum unctionem ꝑꝑ 11 disciplina ꝑꝑ ꝑꝑ 12 etru-
stica ꝑꝑ ꝑꝑ Stagetis ꝑꝑ ꝑꝑ bacittidis *P* Bacchiridis ꝑꝑ bacur-
tidis ꝑꝑ Baaetidis ꝑꝑ ꝑꝑ baaccidis *E* baacidis *B* quindecē *P*
13 ait *om ꝑꝑ* febrae *P* scandaracei ꝑꝑ ꝑꝑ sandarecei *BE*
14 uerrere ꝑꝑ *Muncker* 15 antiqui solebant ꝑꝑ chelindrorum
ꝑꝑ cilindrorum ꝑꝑ ꝑꝑ per milites *P* 16 tradehere *R* com-
mutantanda inopia ꝑꝑ ꝑꝑ commutanda inopia ꝑꝑ ꝑꝑ [ꝑꝑ] 17 sit ꝑꝑ
nefertandi ꝑꝑ nefferendi *E* neferende *P* neferendi ω nefren-
des *edd* diofontis ꝑꝑ ꝑꝑ diofontius *EB* diefontius ꝑꝑ diefron-
tius ꝑꝑ lacedonius ꝑꝑ

M.

St.

nus, qui de sacris deorum scripsit, ait apud Athenas Marti solere sacrificare sacrum quod ecatonpefoneuma appellatur; si quis enim centum hostes interfecisset, Marti de homine sacrificabat apud insulam Blemnon, quod sacrificatum est a duobus Cretensibus et uno Locro, id est 5 Timne Cortiniensi, . . . Proculo Locro, sicut Solocrates scribit. Sed posteaquam hoc Atheniensibus displicuit, coeperunt offerre porcum castratum quem neferendum uocabant, id 171 est quasi sine renibus. | Et apud Romanos Uarro scribit Silitium Dentatum centies et uicies pugnasse singulari 771 certamine, cicatrices habere e contra quadraginta quinque, 11 pos tergum nullam, coronas accepisse uiginti sex, armillas centum quadraginta; et istum primum sacrum fecisse Marti.

6. [Quid sint ambignae oues.] Bebius Macer, qui fastalia sacrorum scripsit, ait Iunoni eas quae geminos 15 parerent oues sacrificare cum duobus agnis altrinsecus religatis; quas oues ambignas uocari quasi ex utraque parte agnos habentes.

7. [Quid sint suggrundaria.] Priori tempore suggrundaria antiqui dicebant sepulchra infantum qui necdum 20

1 apud PR§ apud ω 2 sacrificari β quid BE etaton §
 pefone huma R perfoneuma β ex πεφόνευμα? 3 enim] eum
 § interficessit PR interfuisset β D 4 hominibus β de homine
 = homine; an de(o) homine(m)? He apud PR§ apud ω
 blemnon β [D] hlemnon D v. Steph. Byz. s. v. Βλέννος 5 cre-
 censis E creteniensib; B 6 corteniensi R cortianiensi §
 et Theoclo Iunius Procle? He socrates R sosicrates ed pr cf.
 p. 50, 17 7 postquam Pβ D hoc suprascr P ateniensibus
 β atanensibus R ceperunt R§ 8 efferre PR§ offerri BE
 nefferendū BE nefrendum edd id est om β D 9 et om
 R apud PR§ apud ω quasi sine νεφοῖς, id est renibus
 Godofr. scribit PR§ scripsit ω 10 sitium PR settium B
 scitium E schitium D sitiuit § sintium R scitinum β Sicinium
 Godofr. densatum β D 11 contra BE LXV D 12 poster-
 gum PRE post tergum ω nullas β D XXXIII β D 13 LX
 β CLX D 14 bigne R bebinus § 15 festalia BE D
 Iunoni om β qui β geminas β R§ parerent geminas R
 16 sacrificari β v. l. 2 19 suggrandaria β subgrandaria
 E priore D suggrandaria BEβ 20 infantum BE R

M. quadraginta dies implesent, quia nec busta dici poterant, quia ossa quae conburerentur non erant, nec tanta inmanitas cadaueris quae locum tumisceret; unde et Rutilius Geminus in Astianactis tragoedia ait: || 'Melius sug- 772
5 grundarium miser quereris quam sepulchrum'.

8. [Quid sit silicernius.] Silicernios dici uoluerunt 172 senes iam incuruos | quasi iam sepulchrorum suorum silices cernentes; unde et Cincius Alimentus in historia de Gorgia Leontino scribit dicens: 'Qui dum iam silicernius finem sui 10 temporis expectaret, etsi morti non potuit, tamen infirmitatibus exultauit'.

9. [Quid sint aruales fratres.] Acca Laurentina Romuli nutrix consueuerat pro agris semel in anno sacrificare cum duodecim filiis suis sacrificium praecedentibus; unde dum 15 unus mortuus esset, propter nutricis gratiam Romulus in uicem defuncti se succedere pollicetur; unde et ritus processit cum XII iam deinceps sacrificare et aruales dici fratres, sicut Rutilius Geminus in libris pontificalibus memorat.

20 10. [Quid sint iniuges boues.] Manilius Crestus in

1 LX ꝑꝑ que nec ꝑ poterunt PR potuerunt ꝑꝑ poterant ꝑ 2 quia] eo quod BE quia — erant om ꝑꝑ conburentur PR comburentur ꝑ comburerentur ω 3 locus E tumisceret PRB -mesceret ω rutilus ꝑ rutulius ꝑ 4 actianactis ꝑ suggrandarium BEꝑ suggrandarium ꝑ suggrandiarum ꝑ 5 miserum ꝑ quaereris ꝑ quaesieris BEꝑ quaesieras ꝑ sepulcrum ꝑꝑ 6 silicerniis PR silicernus ꝑ sillicernus ꝑ || Silicernos ꝑꝑ scilicernios E 7 curuos BE sepulcrorum ꝑ 8 et om ꝑ cintius ꝑꝑ cinctus ꝑ lac ꝑ cinctus B alimentus ꝑ Almetus ꝑꝑ alimetus ω hystoria B 9 Leuntino ꝑ leontinus ꝑ scripsit ꝑ qui] quia ꝑꝑꝑ silicernius RE 10 exspectaret ꝑ mori ꝑ mori ꝑꝑꝑ poterit B in infirmitatibus ꝑ 11 exultauit insultauit B insultauit E 12 acta ꝑ rumuli P 13 consueuerat ꝑ pro agris om ꝑ semen ꝑ cum — sacrificium 14 om ꝑ 14 duodecim P XII ꝑꝑꝑ praetendentibus ꝑ cedentibus ꝑ dum] cum ꝑ 16 defunctis ꝑ sefuncti ꝑꝑ se om ꝑꝑꝑꝑꝑ suprascr ꝑ rictus ꝑ 17 cum om ꝑ duodecim ꝑꝑ sacrificari ꝑ 18 potificalibus R fonticalibus ꝑ 20 mannalibus ꝑꝑ Chrestus edd

libro quem de deorum himnis scribit ait Mineruae iniuges boues sacrificare, id est iugum numquam ferentes, illa uidelicet causa, quod et uirginitas iugum nesciat maritale 773 et uirtus numquam sit iugo prementi subiecta.

11. [Quid sint semones.] Semones dici uoluerunt deos 5 quos nec caelo dignos ascriberent ob meriti paupertatem, sicut sunt Priapus, Epona, Uertumnus, nec terrenos eos 1173 deputare uellent | pro gratiae ueneratione, sicut Uarro in mistagogorum libro ait: 'Semoneque inferius derelicto deum depinnato orationis attollam alloquio'.

12. [Quid sit blatterare.] Pacuius in Seudone comedia inducit Sceparnum seruum ancillae dicentem: 'Ni ego te blatterantem aspicerem, his mintium iudicassem'; blatterare enim quasi uerba trepidantia metu balbutire dixerunt.

13. [Quid sit luscicius.] Luscicios dici uoluerunt in 15 die parum uidentes, quos Greci miopes uocant; unde et Plautus in mercatoris comedia ait: 'Mirum lolio uicitare

17 cf. Plaut. mil. glor. 321

1 que β himiris β hymnis $\mathfrak{R}\mathfrak{D}$ scripsit β 2 boues
om E sacrificare *P cod Leid* sacrificari ω v. p. 113, 16
 numquam iugum $\mathfrak{R}\beta$ 3 causa *om* \mathfrak{S} quia \mathfrak{S} quo *B*
 nesciant β 4 premente \mathfrak{S} prementis *E* $\bar{p}\bar{m}\bar{t}\bar{i}\bar{s}$ *B* 5 deos
om \mathfrak{S} 6 nec] in \mathfrak{S} ascriberent $\mathfrak{S}BE$ 7 sunt *om* βBE
 et pona *B* uertumpnus β uer autumnus \mathfrak{D} ueri autumnus
 \mathfrak{S} terrenos β 8 sicut — alloquio 10 *om* \mathfrak{D} 9 mistagor-
 gorum \mathfrak{S} mystagogorum \mathfrak{D} sermoneque β semone — oratio-
 nes 10 in *inf marg add ead m P* 10 depennato \mathfrak{S} depugnato
 \mathfrak{R} de pinnato? *Wessner* orationes $\mathfrak{S}P$ eloquio $\mathfrak{S}\beta$ 11 blate-
 rare \mathfrak{R} blanterare \mathfrak{S} blapterare β Pacubius $\mathfrak{S}\beta\mathfrak{D}$ in *om*
R seudone *PRR* fedone \mathfrak{S} pseudone (-ni $\beta\mathfrak{D}$) β commedia
 \mathfrak{S} 12 sepanū *B* serium \mathfrak{D} ascille \mathfrak{R} nisi *E* te *om*
 β 13 platerantem \mathfrak{R} blitterantem *B* mintium *PRBE*
 mincum \mathfrak{S} nuncium \mathfrak{D} nuntium ω mitius? *Wessner* minutim
He iudicassemus β indicassem \mathfrak{R} minutim uindicassem aut
 concidissem? *Plasberg* platerare \mathfrak{R} blatterare *P* 14 trementia
 \bar{p} metu \mathfrak{S} balbutire *R* blalbutire \mathfrak{S} 15 luscitius β
 luscus \mathfrak{S} luscuius \mathfrak{R} || luscitios $\beta[\mathfrak{D}]$ lucicios *P* luscitius \mathfrak{D}
 luscitias \mathfrak{S} luscuios \mathfrak{R} in die] inde *B* 16 miriopes (-ryo-*E*)
 β uocant] dicunt \mathfrak{R} 17 mercatoriis *P* Hyrum *P*
 lolium *B* uetitare \mathfrak{S} uititaret \mathfrak{R}

te, tam uili tritico, quia lusciosus es; dicunt enim quod lolium comedentibus oculi obscurantur. ||

14. [Quid sit tutulus.] Uarro in pontificalibus ait 774
174 tutulos sacerdotēs dici breuium deorum. Numa uero Pom-
5 pilius et ipse de pontificalibus scribens tutulum dici ait
pallium quo sacerdotes caput tutabant, cum sacrificium
accessissent, sicut et Uirgilius: 'Et capita ante aras Frigio
uelamur amictu'.

15. [Quid sit oria.] Oriam dicunt nauicellam modi-
10 cam piscatoriam; unde et Plautus in Cacisto ait: 'Malo
hunc alligari ad oriam, ut semper piscetur, etsi sit tem-
pesta maxima'.

16. [Quid sit problema.] Problema dicta est pro-
positio in capite libri quaestionaliter posita; unde et Demo-
15 stenes pro Philippo ait — sed ne quid te Grecum turbet
exemplum, ego pro hoc tibi Latinum feram — ait enim:
'Problematis autenticum gradum tradamus astanti, cui nostra
subsequens occurset oratio'. Nam et Tertullianus in libro
quem de fato scripsit ita ait: 'Redde huic fratri primum
20 problematis municipatum'. |

175 17. [Quid sit pumilior, quid sit glabrior.] Apuleius in

7 Verg. Aen. III 545 10 cf. Plaut. Vidul. fragm. XVII
rec. Goetz

1 te tam] etiam R uiri R uile triticum BE luscio-
tiosus R D lusciosus P luscitius BE P luscicius S es] et R ē B
qui S 2 lolilium D comedentibus S comedentes R
3 tutulos P titulos B 4 trium Lersch numma P R pam-
philium S 5 di P seruiens PR om S 6 tutulabant S
cum ad R β 7 arcessissent S uergilius E ante om B
8 uelamus β [D] uelantur D amicto R 9 orya D dicunt om
D nauiculam β paruam P D 10 pistoriā S mallo D
11 otriam PR R oryam D ut si sit BE 13 est in capite
libri (libris D) questionaliter propositio posita β prepositio S
14 demosthenes BE 15 te om B 17 promlematis P
autentium PR autenti S cui nostra] cum iam R 18 occur-
ret S B tertullianus PR P 19 facto B huc R 20 prom-
blematis P municipatum R 21 quid sit glabrior om E
sit om P D si S

asino aureo inducit sorores Psicae maritis detrahentis; dicit: || 'quouis puero pumiliorem et cucurbita glabriorem'; 775 pumilios enim dicunt molles atque enerues, glabrum uero lenem et inberbem.

18. [Quid sint sutelae.] Sutelam dici uolunt astutiam, quasi subtilia tela; unde et Plautus in Cassina ait: 'Possis clam me sutelis tuis praeripere Cassinam uxorem, proinde ut postulas'.

19. [Quid sit friguttire.] Friguttire dicitur subtiliter adgarrire; unde et Plautus in Cassina ait: 'Quidnam friguttis?' et Ennius in Telestide comedia sic ait: 'Haec anus admodum friguttit; nimirum sauciauit se flore Liberi'.

20. [Quid sit tittiuilicium.] Tittiuilicium dici uoluerunt fila putrida quae de telis cadunt; ut Plautus in Cassina ait: 'Non ego hoc uerbum empsim tittiuilicio', id est re admodum uilissima. Nam et Marcus Cornutus in satyra sic ait: 'Tittiuales Flacce do tibi'. |

2 *cf.* Apul. metam. V 9 7 Plaut. Cas. 95 sq. (possisne necne) 10 *ibid.* 267 (nam quid) 15 *ibid.* 347 (istuc)

1 psice *PR* pisce § *p̄se BE* prese § *prose D* Ps. mar.] lac § detrahentis *PR Bern* detrahentes ω 2 dicere β pomiliorem § cucurbitam § 3 pomilios § enim *om* § inerues § inertes (-her- *E*) β uero] enim § 4 lenum § leuem *edd* indeberbem § 5 sutule § sutellas § sutellae § sutulam § sutellam § uoluerunt *BE* § 6 subtilia § casina § 7 posses § *poscis BE* sutulis § sutellis § peripere § casinam § 8 proinde *PR* proinde β promte § promptam § 9 suptiliter *B* 10 in cassina ait *om* § casina § fruttis *E* 11 Hennis § celestide § *E* tellestide § Alcestide *edd* comedia § 12 sautiauit *BE* flere § 13 Quid — ait 15 *om* § *bis*: tittiuilicium *RR* titiuilicium *P* textiuilicium (-litium *E* [*priore loco*] -licum *B*) β 14 filia § putride § 15 casina *R* § non ego — do tibi 17 *post* 118, 4 ait § uerbum *om* § emsim *PR* empsi § emi β empsitem *vel* emsitem *edd* tittiuilicio *PR* tittiuilici § tiuilicio § textiuilicio (-tiliuil- *D* -litio *BE*) β 16 Cornutus § sic ait in satira § 17 satira § *R* § *P* § textiuilices β Flacce] si placet §

176 21. [Quid sint isculponeas.] Sculponeas dici uoluerunt
cestus plumbo ligatos; unde et Neuius in Philemporo
comedia ait: 'Sculponeis battenda huic sunt latera probe'
et Plautus in Cassina simili modo ait: 'Melius || sculpo-776
5 neas, quibus battuatur tibi os, senex nequissime'.

22. [Quid sit catillatum.] Catillare dicitur per alienas
domus infrontate girare, a catulis tractum, quod per omnes
domus circuant; unde et Propertius: 'Catillata geris uadi-
monia, puplicum prostibulum' et Plautus similiter ait:
10 'Quin meam uxorem mittam catillatum?'

23. [Quid sit capularis.] Capularem dici uoluerunt
177 senem iam morti | contiguum, sed et reos capulares dice-
bant, qui capulo digni fuerunt; unde et Lucilius ait:
'Pergit capulare cadauer' et Flaccus Tibullus in Melene
15 comedia ait: 'Tune amare audes, edentule et capularis
senex?'; edentulum enim quasi iam sine dentibus dici
uoluit.

24. [Quid sit promus et condus.] Promos et condos
dici uoluerunt cellaritas, eo quod deintus promant et intus

4 Plaut. Cas. 495 sq. (potius quam sculp.) 10 cf. ibid.
551 14 Lucilius ed. L. Mueller fr. mag. susp. III

1 sit β D Sculponeas] isculponeas R B E R \S isculponea
 β D 2 ligatas R filemporo R phileboro \S filemporro β
3 commedia \S sculponeis P R \S isculponeis ω batenda R
probe] plumbo β D 4 casina D simili modo om \S melius
— nequissime 5 om \S cf. ad p. 117, 15 sculponeas R isculponeas
 ω 5 batiatur D tibiosenex B 6 sit om D catillatum \S
dicuntur D \S dicunt β [D] R alienos \S 7 domos \S β [D]
infortate β gyrare D quod] qui \S 8 domos R \S β D
circu meant \S circumeant B E proportius β propartius D
(in mg: Petronius) catillita E B catellata gens \S 9 pupli-
cum P R E publ- ω et] dicitur et β 10 quin] cum R
catellatum \S 11 capularis] catilatum \S capullarem \S
capulare R 12 capullares \S 13 quia \S B E forent β
14 periit Lersch capullare \S tibulus R 15 commedia \S
tu me β [D] edentula β 16 sine] se β D 17 uoluerunt
 \S β [D] uolunt D 18 sint β D promus et condus dici \S
19 cellaritas R celaritas P celleritas R cellaria ω promant
et intus om P intus] de intus \S

condant; unde et Plautus in *Asinaria* ait: 'Ego sum || promus condus procurator peni'; penum enim cellarium 777 dicimus.

25. [Quid sint suppetiae.] Suppetias dicimus auxilium; unde et Memos in tragoedia *Herculis* ait: 'Ferte 5 suppetias, optimi comites'.

26. [Quid sit auctio.] Auctionem dici uoluerunt uenditionem, quasi quod et ementem augeat et uendentem; unde et Plautus in *Curculione* comedia ait: 'Auctionem facio parasiticiam'. 10

27. [Quid sit mnasiterna.] Mnasiternam dicunt aquae urnam, id est orceum; unde et Calpurnius in *Fronesi* 178 comedia ait: 'Ubi tu mnasiternatus | aquam petas?' et Plautus in *Baccide* ait: 'Effer mnasiternam cum aqua foras'.

28. [Quid est antistare.] Antistare dicimus praecellere; 15 unde et Crispinus in *Eraclea* ait: 'Diuinis uirtutibus antistans Alcides'.

29. [Quid sit istega.] Stega est nauis proscenium uel

1 cf. Plaut. Pseud. 608 9 cf. Plaut. Stich. 218 14 cf. Plaut. Stich. 352

2 pronus § 5 memos PR§ memmos D memmus BE
 memmas § nemos R ait herculis (ferc- D) β[E] 6 optimi
 §R 7 Autio R Autionem R 8 quod] qui § prius et
 om § E et m̄tē B uindentem PR 9 curculionem RR
 commedia § ait] aut § actionem R 10 parasititiam
 D§ parasitiam BE 11 conasiterna P innasiterna . Innasi-
 ternam R mansiternā B 12 urceum BED urceam § urcoeam
 § et om § D calpurnius R calpiurnius B calpurnus D
 calpurnus PR§ frasinē D 13 commedia § ubi —
 petas] lac R tū nasiternatus P tum nasciternatū B te
 mnasiternatum E tum mnasiternatus § D 14 uaccide PR
 baccide § bacchide D uaccide R uoccode § baccade BE
 ait om R innasiternam R mansisternā B minasternā E
 15 est PR sit ω 16 heraclea B ait om § D antistans
 om § D 17 alchides R alrides auctio uenditio quia uenden-
 tem et ementem auget § cf. v. 7 sq. 18 Istega ω Stega He
 prostenium P postsceniū E postcenium B poscenium R§
 piscenium § D

tabulatum, super quod nautae ambulant, sicut Plautus ait in Crisalo: 'Forte ego ut in stega consederam'. ||

30. [Quid sit lembum.] Lembum est genus nauicellae 778 uelocissimae, quos dromones dicimus, sicut Uirgilius ait: 5 'Quam qui auerso uix flumine lembum remigiis subigit'.

31. [Quid sint ramenta.] Ramenta dici uoluerunt quasi quoddam proiecticium purgamentum; unde et Quintus Fabius Lucullus in epico carmine ait: 'Uilissimum ramentum, proluuiosa pestis'.

10 33. [Quid sint diuolares.] Diuolares dicuntur uilissimae meretrices quae sub paruo stipendio prostant, sicut Pammacius ait: 'Diuolare prostibulum, quem ego actutum 179 ut Dircem partitam | reddam'; nam et Pacuuius similiter ait: 'Non ego ita fui ut nunc sunt meretrices diuolae, 15 quae suam nummi causa parui pendunt gratiam'.

33. [Quid sit ueruina.] Ueruina est genus iaculi longum quod aliquanti uerrutum uocant, sicut Gaius Bassus in satiris ait: 'Ueruina confodiende, non te nauci

2 cf. Plaut. Bacch. 278 5 Verg. Georg. I 201 sq. (aduerso)

1 Plautus] natus ꝑ nautus D 2 stega Rꝑꝑ istega ω
consideram P considam ꝑ consedi β 3 (bis) lembus β nau-
cellae PR nauiculae (-col- B) β 4 quas β[ꝑ] dromenes
ꝑꝑ 5 uerso ꝑ aduerso ꝑꝑ remiginiis R remginiis P
regiminis Rꝑ subiit Rꝑ subigat ꝑ 6 sit P 7 proiectium
R proiectitium D 8 fauius R fluius ꝑ in epicarmine ꝑ
9 pluuiosa ꝑ pluuiosam pesentis BE 10 sit ꝑ dioualeres
E dioualeres ω diob- edd dioualeres E dioualeres B dio-
uolares ω diob- edd 11 prostrant PR prostrantur Bern
portant ꝑ se — prostrant libri vett Mercero teste 12 pammatus
R pamatus BE pommatus ꝑ pammachus ꝑ pammachus D
dioualere E dioualare B diouolare ω diob- edd pstiulū
P prostibulum ω[R] quam edd 13 dircem R om ꝑ dicerē
E ut dircem om ꝑ patitā P paratam β pacubius ꝑ
14 non] nam β sunt ut nunc β nunc om R diuola**
R dioualae BE diouolae ω diob- edd diuolares vett edd
-lariae? Muncker 15 causam D pendent Bꝑ penduntur ꝑ
17 quod] qui ꝑ grauius Pꝑꝑ gabius β 18 uarsus P
uassus Rꝑꝑ ueruina PR ueruine D B uerruine ꝑ ueruinae
ω confodiendae aut -de Bꝑꝑ non] nomen β te om ꝑ

facio'; nauci enim quasi pro nihilo dici uoluerunt. Nam et Plautus in Baccide sic ait: 'Si tibi macera est foris, at mihi ueruina est domi, qua te ego et illos conficiamus || soricina nenia'. 779

34. [Quid sint diuidiae.] Diuidias dixerunt tristitias, 5 sicut Propertius [ait]: 'Diuidias mentis conficit omnis amor'.

35. [Quid sit iustitium.] Iustitium dicitur luctus puplicus, unde et Fronto in oratione pro Nucerinis ait: 'Denique iustitium plebi indicitur'.

36. [Quid sit coragium.] Coragium dicitur uirginale 10 funus, sicut Apuleius in metamorfoseon ait: 'Coragio ita-
180 que perfecto omnes domuitionem | parant'.

37. [Quid sit desiduo.] Desiduo dicitur diurno; unde et Uarro in Corallaria ait: 'Diuidiae mihi fuerunt tum desiduo afuisse te'. 15

38. [Quid sit floccio.] Flocci dixerunt quasi nihili, unde et Plautus ait: 'Flocci pendo quid rerum geras'.

39. [Quid sit lentaculum.] Lentaculum dicitur gustatio, sicut Calimachus in Ihesia: 'Lentaculum proferre Ioui'.

2 cf. Plaut. Bacch. 887 sqq. 11 cf. Apul. metam. IV 34. 35.

1 quasi *om R* nilo *B* 2 uaccide α machera $\mathfrak{R}\S$
 macere \mathfrak{D} macer. \mathfrak{P} fori* \mathfrak{R} 3 aut \mathfrak{R} illus? *He* faciamus
 \mathfrak{D} conficiam *BE* 5 diuide *PR* tristitia *P* tristicia *R*
 tristiciam \S 6 propercius \S *in marg:* Petronius \mathfrak{D} ait *om* α
 diuitias \mathfrak{R} omnes *R* 7 iusticiam *PR* \S instititium $\mathfrak{D}E$ ||
 iusticiam *PRB* \S instititium $\mathfrak{D}E$ 8 puplicus *PRE* publicus
 ω pronto *B* prompto $\mathfrak{P}\mathfrak{R}\mathfrak{D}E$ nucerinus \mathfrak{P} nugerinis *BE*
 9 iusticiam *R* \S *B* instititium *E* pleui *P* ple $\mathfrak{P}\mathfrak{D}$ inducitur
 \mathfrak{R} 10 sit *om P* 11 apolleius *P* apoleius *R* metamorfoseon
PR -morph- ω corogio *BE* 12 profecto \S domuitionem
 \mathfrak{P} domoitionem *BE* 13 diurne (-nae \mathfrak{P}) $\S\beta$ unde et]
 ut \mathfrak{D} et \mathfrak{P} 14 coralararia *Bern* coralliararia \S coiralaria *E*
 ciralararia *B* corollaria $\mathfrak{D}edd$ corollarria \mathfrak{P} racollasiam \mathfrak{R} tam
 β 15 affuisse β aruisse \mathfrak{R} 16 floccie \mathfrak{P} flocci *E* floccio
 dix- \mathfrak{R} nichili *PR* 17 flaii \mathfrak{P} quod *BE* 18 Q. s. l.
om \S lent. *pro ient. ter* ω *erravit igitur Fulg.* gustacius \S
 19 sic *R* \mathfrak{D} calimachus \S simachus \mathfrak{P} calisimachus \mathfrak{D}
 sicca unde lisimachus *BE* zesia α zesti (xes- \mathfrak{D}) β *in mg ev*
curious \mathfrak{D} *em He* proferre *PR* proferri ω

40. [Quid sit edulium.] Edulium dicitur ab edendo dictum, id est quasi praegustatiua comestio; unde et Apuleius in asino aureo ait: 'Edulibus opipare excepta'. ||

41. [Quid sint tuceta.] Tuceta dicuntur escae regiae, 780
5 sicut Callimorfus in Piseis [ait]: 'Ambrosio redolent tuceta fauore'.

42. [Quid sit ferculum.] Ferculum dicitur missum carniū, unde et Petronius Arbiter ait: 'Postquam ferculum allatum est'.

10 43. [Quid sit miropola, quid sit adfatim, quid sit uenustare.] Miropolam dicunt qui unguenta uendunt, ut sunt pigmentarii, unde et Neuius in Diobolaria ait: 'Miropola adfatim mihi unguentum largitus est, quo me uenustarem'; adfatim dicitur abundanter, uenustare uero ex-
15 hilarare est.

44. [Quid sit celocem.] Celocem dicunt genus nauicellae modicissimum, quod bamplum dicimus, unde et

3 cf. Apul. metam. V 8 in. et 15 et VI 19 10 Petron.
ed.³ Buecheler fr. IX (cf. c. 39)

1 sit om P dicitur om ꝑꝓꝓ 2 dictum PR dicitur ω
pergustatiua ꝓ praegustatiua ꝑ commestio ꝑ comestio ꝑ
3 aurea BE edulis ꝑ epipare ꝑ oppipare ꝑ excepta
ꝑ 4 sit R tuceta ꝑꝑꝑ tuaeta uel tuceta ꝑ || tucete ꝑ
tuaeta ꝑ 5 sic R calimorfus ꝑꝑꝑ calli morbus ꝑ calli-
morfus ꝑꝑꝓ in pisseis P impiseis ꝑ episeis ꝑꝓꝓ ait
om αꝓ tuceta fauore om ꝑ tuceta ꝑ 6 fabore PRꝑꝑ
8 et om BE petronus B 9 ablatum ꝑ 10 Quid — adfatim
om ꝑ quid sit adf. — uenust. om E sit om ꝑꝓꝓ myropola ꝑ
adfatio PR adfatim ꝑ affatim ω 11 miropoleꝑ E mirrop-
pole B miropola ꝑꝑꝑ dicunt PRꝑꝑ dicuntur ω unguenta
ꝑ unguentum ꝑ uendunt] dicunt ꝑꝓꝓ 12 pigmentari P
diduolaria R dioualaria BE diuolaria ꝑ odio uolaria ꝑ diuol-
ω diobol- edd miropola BE 13 affatim β mihi om BE
unguentum ꝑ unguenta BE largitus unguentum ꝑ 14 afa-
tim ꝑ affatim β habundanter ꝑꝑꝑ tenustare R ex-
ilarare ꝑꝑꝑ exhibilare ꝑ 16 sit celox β dicimus ꝑ
nauiculae β 17 bambulum ꝑ blampum ꝑ blampulum ꝓ
blampulum BE lembum edd lembulum Wessner

Apuleius in libro de re publica ait: 'Qui celocem regere nequit, onerariam petit'.

45. [Quid sit celibatum.] Celibatum dici uoluerunt uirginitatis abstinentiam, unde et Felix Capella in libro de nuptiis Mercurii et Philologiae ait: 'Placuit Mineruae 5 pellere celibatum'.

46. [Quid sit exercitus, quid sit nictare, quid sint ualgia.] Exercitus dicitur contemptus, unde et Plautus in milite glorioso ait: 'Itane nos nostramque familiam habes exercitam', et ubi supra ait: 'Plus uideas ualgis quam 10 sabiis, denique omnes nictant eum'; nictare enim dicimus cinnum facere, ualgia uero sunt labellorum obtortiones 781 in subinatione factae, sicut et Petronius ait: 'Obtorto ualgiter labello'.

47. [Quid sint summates, quid sint simplones, quid 15 sit ganium.] Summates dicuntur uiri potentes, simplones dicuntur conuiuiae; nam et amicus sponsi qui cum eo per conuiuia ambulat simplolator dicitur; ganium uero taberna

5 cf. Mart. Capella I 5 9 sq. cf. Plaut. mil. glor. 172
10 cf. ibidem 93 sq. 13 Petron. ed.^s Buecheler fr. X

1 re publica] p. § rep. BE re ꝑꝓ re publica R 2 ne-
quid § honerariam ꝑ orer itriam R petitur B 3 celibatus
β 4 abstinentia ꝑ capilla § cappella E in libro om
β[B] in om B 5 nuntiiis ꝑꝓ mercui § Philologe (-ae ꝓ)
ꝑꝓ philogogie § 7 quid — nictare post ualgia 8 § prim
sit om P sec sit om β sint om Rβ 8 ualgia ꝑꝓ dicit
PR 9 mos R om ꝓ familitiamꝑ ꝓ aues PR hebes ꝑ
10 ubi] ut R ualgus (aut ualgiis) BE uulgis ꝑꝓ 11 sab;
P sabis R saluis § sabus (an sabiis?) ω enim om ꝓ
12 cinum ꝑꝑ uulgia ꝑꝓ ualgiae BE lauellorum PRꝑꝑ
oportiones P obtorciones R 13 subinatione PR (derivatum
a subare?) sabinatione R supinatione §β subatione edd sauia-
tione? Wessner facti R pati R pacti ω peractae edd factae
He sic et R petroninus § 14 lauello PRꝑꝑ abello ꝑ
15 sumates E sint om β simplones R simbolones §
quid sint simp. — ganium 16 om E 16 gannium ꝑꝓ sim-
plones β[E] 17 dicuntur om BE conuiuie § 18 ambu-
labat E simplolatur R simplolatus R gannium ꝑꝓ uero
suprascr § tauerna P taber ꝓ

est, unde et Sutrius in comedia Piscatoria ait: 'Summates uiri simpolones facti sunt ganei'. |

182 48. [Quid sint praesegmina.] Praesegmina sunt partes corporis incisae, ut Tages in aruspiciis ait: 'Praesegminibus amputatis'.

49. [Quid sit congerra.] Congerrones dicuntur qui aliena ad se congregant, unde et apud Romanos gerrones Brutiani sunt dicti.

50. [Quid sit cistella, quid sint crepundia.] Cistellam 10 dicunt capsellam, ut Plautus [ait]: 'Cistellam mihi effers cum crepundiis', id est cum puerilibus ornamentis.

51. [Quid sit fabre, quid sit pecuatum, quid sit aricinas.] Antidamas in moralibus libris ait: 'Fabre compactum animal hominem quis ferat sic ire pecuatum' et 15 'Auerruncassit deus tam aricinas hominum mentes'; fabre dicitur perfecte, auerruncare eradicare, aricinas testeas uel argilleas, pecuatum stultum. ||

52. [Quid sit alucinare.] Alucinare dicitur uana som- 782 niari tractum ab alucitas quos nos conopes dicimus, sicut

10 cf. Plaut. Cist. 709

1 est om β Succius *edd vett cf. p. 73, 7* et — uiri 2 om R
 commedia § 2 simbolones § polones R simplones β ganei
suprascr § 3 segmina § praesegmina sunt om α 4 ages P R
 ariuspisces P arusscinis R aruspiciis D auruspiciis §
 6 congerro β [D] 7 alena P ad se aliena R ad se om D
 apud PR § apud ω gerones P D congerrones B 8 brutianes
 § brutiati R butriones (-anes BE) β sunt om P 9 sint] sit
 § Cistella P 10 dicunt om β capsella D ait BE om ω
 effers PR offers ω 11 puerilis D pueris P 12 sec sit om
 P R tert sit om R aricinis P 13 antidianas § cotidianas
 BE mortalibus § compactum R β 14 sic hire PR si
 scire § 15 auerruntias sit R haberi (habere P) cussi β (auerun-
 cassi em D) dy R dr P dum § chim R dina P D (d del D)
 dini BE ds = deus He coll Pacuv. v. 112 ed Ribbeck aretinas
 Godofr. 16 dicit β adruncare § 18 aluncinarè § β ||
 alucinari P aluncinare § aluncinaria β 124, 18—125, 2 post
 125, 6 BE uasa β [D] sommaria P somnaria β [P] 19 alu-
 citas PR § alucitis (-titis E) R β conopos P conoppos D

M.

St.

Petronius Arbitrator ait: 'Nam centum uernali me alucitae molestabant'.

53. [Quid sit culleum.] Culleum dicitur saccum, in quo rei conclusi in mare mittuntur, sicut Plautus ait in Uidularia: 'Iube hunc insui in culleo atque in altum de- 5 portari, si uis annonam bonam'. |

183 54. [Quid sit elogium.] Elogium est hereditas in malo, sicut Cornelius Tacitus in libro facetiarum ait: 'Cessit itaque morum elogio in filiis derelicto'.

55. [Quid sit lixa.] Lixa dicitur mercennarius, unde 10 et Lucanus ait: 'Stat dum lixa bibat'.

56. [Quid sit sudum.] Sudum dicitur serenum; unde et Tiberianus ait: 'Aureos subducit ignes sudus ora Lucifer'. ||

57. [Quid sit luteum.] Luteum dicitur splendidum, 783 unde et Pacuuius in tragoedia Tiestis ait: 'Non illic luteis 16 aurora biiugis'.

58. [Quid sit abstemius.] Abstemius dicitur obseruans,

1 Petron. ed.³ Buecheler fr. XI 5 Plaut. Vid. fr. XVIII
Goetz 11 Luc. Phars. IX 593 13 v. Poet. Lat. min. ed.
Baehrens III p. 269

1 comptum me uernali β contubernali me § contum (centum P) uernali me ω sc tempore contubernalem Buecheler alicite ꝥ Ꝩ alutite E 4 inclusi (indui ut uidetur ꝥ) β 5 uidulatria B iuue PR iube ꝥ Ꝩ iuuenem (iueuem Ꝩ) ω hunc om ꝥ Ꝩ in om ꝥ deperiari ꝥ deportare ꝥ 6 si uis] iussi β anñ. ꝥ annemam Ꝩ bonam piscibus BE 7 sit om ꝥ Elongiu B est om ꝥ Ꝩ malum § 8 tatitus § faceciarum PR facecitarum § cessis PR ꝥ cess& BE cessisti? He 9 mors § filios Ꝩ (add: ponitur etiam saepe profana et pro responsorio diuine et pro eloquio et pro ignominia uituperatione improprio et abprobrio) 10 mercenna P mercenarius E 11 bibat ꝥ uiuit § iuuat ꝥ Ꝩ uiuat ω 13 & iberianus P et ib- Rꝥ et Hiberianus ꝥ tyberian⁹ B aureus R subducet ꝥ ꝥ sudum β[ꝥ] sudosere Lucifer § 14 lucidū B 16 Pacuuius ꝥ pacudius § placuius E ti&Zis R Tiethis Ꝩ tegetis BE Tietis ω em He Thyeste edd bigis edd 18 abstemus ꝥ ꝥ ꝥ || abstemus § β[E]

sicut Rabirius in satira ait: 'Absternium merulenta fugit Mettenia nomen'.

59. [Quid sit uadatus.] Uadatus dicitur obstrictus uel sub fideiussione ambulans, sicut Fenestella ait: 'Penes quem uadatus, amicitiae nodulo tenebantur'.

60. [Quid sint manubies.] Manubies dicuntur ornamenta regum, unde et Petronius Arbiter ait: 'Tot regum manubies penes fugitiuum repertae'.

61. [Quid sit aumacium.] Aumatium dicitur locum secretum publicum sicut in theatris aut in circo, unde et Petronius Arbiter ait: 'In aumatium memet ipsum conieci'. |

184 62. [Quid sit delenificus.] Delenificus dicitur blandi-
locus, unde et Lucretius comicus in Nummolaria ait:
15 'Nescio quorsum mihi eueniant tua uerba tam delenifica'.

7 Petron. ed.³ Buecheler fr. XII

11 ibid. fr. XIII

1 sairus (sanius β) β sitira *PR* satyra \S sira \mathfrak{R} absternium β absternum \mathfrak{D} absternius \S meruleta ω -enta *edd* fuit \S 2 metenia *P* \mathfrak{D} (vel mecenia) mectenia \mathfrak{R} methoma β * in extenia (c *eras*) *B* in & te nia *E* 5 quam β \mathfrak{R} *B* uadatur \mathfrak{R} amito β amitte \mathfrak{D} amice *BE* nodulo \S modulo (mu- *B*) *BE* * dolo \mathfrak{R} moloque β tenebant β [β] tenebatur β \S 6 sit \mathfrak{R} manubiae *ter edd* 7 regnum \mathfrak{R} 8 fugitiū *B* 9 aumatium *E* aumaticum \S aumantium β || aumacium \mathfrak{R} \mathfrak{D} aumantium β aumaticum \S naumachium *Wessner v. tamen Arch. f. lat. Lex. XI 69* 10 publicum \mathfrak{R} locus secretus publicus (puplicus *E*) \S β teatris *P* \mathfrak{H} β \mathfrak{D} 11 aumacium \mathfrak{R} naumacium *R* aunnaticum \S aumantium β ipsum *om* \mathfrak{D} 12 proconieci *BE* 13 Quid sit deleneficus *post numularia* 14 \S deleneficus \mathfrak{R} \S || deleneficus \S eleneficus \mathfrak{R} blandilocus *PR* -quus ω 14 ^{ti} lucrehus *R* lucrecius \S numularia (numm- \mathfrak{D} *BE*) β \S et ueniant β e^t ueniant \mathfrak{R} ueniant \S *BE* 15 tua tam delenifica uerba β delenefica \S

Explicit expositio sermonum anticorum \mathfrak{R} *om* \S Explicit liber Fulgentii Deo gratias amen β Explicit feliciter \mathfrak{D} *om B* Explicit liber Fulgentii *E* v. p. 82 *PR*

FABII CLAUDII GORDIANI FULGENTII

V. C.

DE AETATIBUS MUNDI ET HOMINIS

Palatinus 886	= <i>P</i>
Reginensis 173	= <i>R</i> (deest a p. 130—141, 8)
Sorbonicus 268	= <i>S</i> (deest a p. 177, 7)
Taurinensis DN 39	= <i>T</i> (deest a p. 130, 6 ad p. 171, 21)
(Vaticanus 7257	= <i>V</i>) (non commemoratur a p. 141, 17)
Omnes codices qui supra memorati sunt aut praeter eos qui nomi- natim afferuntur reliqui	= ω

Fabii Claudii Gordiani Fulgentii uiri clarissimi liber uoluminum XXIII de etatibus mundi & hominis reseruatis p singulos libros singulis litteris ab a usq; in z ^oq̄d prim⁹ liber primam n̄ habeat litterā sic etiā usq; ad postremū postremam *S*

Fabii Claudii Gordiani Fulgentii uiri clarissimi per singulos singulis literis secundum ordinem liminatis. Liber I absque *A V*
Flauii Claudi Gordiani Fulgentii liber primus incipit de etatibus mundi et hominis reseruans per singulos libros singulas litteras ab A usque in Z. Qui libri sunt uiginti & tres *T*
inscriptio deest PR

Oportuit quidem, uirorum excellentior, hoc nostro quo nuper regimur temporis cursu perenni potius studere silentio et non dicendi studio, praesertim ubi nihil plus nisi de nummi quaestu res uertitur et conquirendi lucri perennis sollicitudo cotidie mentibus suppuretur; cupido 5 etenim sensui non sermo dicentis comptior, sed offerentis est dulcior. In his non lugentum luctus intenditur, non miserorum | gemitus condoletur, sed solius colligendae 2 pecuniae commodo perniox comptus ducitur; cupidae enim menti fit et uox humilis. Et crede, teste Deo nostro 10 confiteor, uolui tuum in his opusculis praeceptum spernere, nisi hoc meo indixissem ingenio, tuo nullo modo inobediens inueniri imperio. Esto ergo contentus huic oneri, quod tibi florulentis Pieridum decerpsimus hortulis et sicut Euristeus mihi inponendo sudori Herculeo praefuisti. 15 Sic quoque nostris opusculis intentus quaesumus incubes lector, ut, si — quod minime puto — iniunctum opus tuo non displicuerit legendum iudicio, poeticum felix gessi negotium, sin uero obscuro stultitiae nubilo tenebrescit inconditus sermo, in silentii cinerem sepultae migrentur 20 necesse est tot lucernae peruigiles et sine effectu honoris

2 excursu *Ho* 3 nichil *ST* 4 re^s (*alia m^s*) *T*
5 quotidie *S* supponit *T* supputetur ω suppuretur *He* 6 enim
S offerentis <manus>? *He* 7 lugentium *T* 9 commodo]
quoquo modo *V* comptus *h. e. computus* 10 menti fabet
uox *V* 11 uoluissim *S* 13 opi *T* honeri *S* 14 flor. decerps. hort. pierid. *S*
15 Euristheus *V* 16 queso *V* \overline{qs} *T*
18 felix *om S* cessi *V* 20 silentum *V* sepultae *om T*
migrent *S*

H.

productae usque in crepusculum noctes. Ergo decuit, mi domine, cuius propter hoc nostrum ordiri libellum uideor uel quo inpellente opus durissimum subire cognoscor, in hoc excellenti superboque negotio, ubi ingenii potius exerceri debuit celsitudo, elementorum ut peruides, ordini non seruire, quo mirifici operis dispositio decorum non fugisset eloquium; dum enim mens litteris fugiendis studet, minus idoneum opus efficiet; sudor quippe est estuosi spiritus, ubi quidquid decorum inueneris ponere non licebit, dum illic litterae quae fugiuntur inpegerint; de tuo enim conice mentis ingenio, utrumne, dum inter illud quod queris id quod non uis inueneris, quibus ingenii estibus suffoceris. Ergo semel indicto seruiens ex in-
 3 positione negotio melius duco minus compta dicere | et
 15 ex rei praesumptae ordine nullo modo dissilire. Quaeso ergo te, domine, ut non rusticiter me sensisse diiudices, dum sublime non profertur eloquium; est enim in nobis copiosum dictionis enormeque fluentum, quod nostrum opus mirifice pingeret, si huius propositae rei impeditio non
 20 obsesset. Dixisti enim legisse te librorum bisduodenum uolumen Xenofontis poetae in singulis libris singulis litteris diminutis, quod quidem opus mirificum cuncti qui interfuimus iuste praetulimus; sed illic forte nec nominum ordo interfuit cum suis litteris subducendus, et penes
 25 Grecos licet in litteris uertere, ubi quilibet necessitudinis constringitur forcipe, ut e in i et o in u, quod penes Libicos inuenitur inlicitum. Quid ergo ego in primi hominis nomine eiusque coniugis uel duorum filiorum perpressus sum quouere sudore usque in internecione constrictus,

1 perducte PV 2 propter quē S 3 onus Ho 4 ingenio T 7 fugasset Plasberg enim — uinolentis p. 171, 21 om T 8 efficit S 9 quicquid S 12 non uis] uix (lac) S 13 extibus SV indito P, V 19 interperditio P
 21 xenofontis PS xenophontis V 22 imminutis S
 23 protulimus V 27 libycos V 29 sudore reus usque V
 infnecione S

ut, quos ordo scripturae dicendos exigeret, illorum nominibus uti penitus non liceret. Sed dicitur mihi: mirum opus non esset, si districtio huius rei quaerendae non intercideret. Ergo praetermissis libelli principii rerum nobis exhinc sumendus est tenor. Uiginti igitur et duobus 5 elementis penes Hebreos ordo loquendi disponitur, uno itidem superiecto nostrae linguae profusio, sed et Rom(an)ae colligitur; sin uero tertiae sequentem litterae superieceris signum, Graecae linguae necesse est integrum ut monstretur effectum. Ergo ex quo in his operibus Grecum prae- 10 cessit ingenium, oportet deinceps nostrae linguae medium ordinem consequi, quo non bis duodeno uel bis undeno, sed Grecis uno elemento subducto et Hebreis uno superinposito unicus ordo Libico mon|stretur in numero. His 4 ergo uiginti et tribus elementorum figuris, in quibus uni- 15 uersus loquendi cursus colligitur, mundi ipsius hominisque discretis temporibus ordines coaequemus necesse est. In id enim, et homo quod crescit et mundus quod uiuit et numerus elementorum quod colligitur, inuenitur in nostro libro rerum omnium concors digestio; ut, dum 20 unitos continentiae nodulos in ordinem rei digestos inspexeris, inuenies et plenissime conscriptos hominum mores et mundi dilucidos ordines et in litteris cursus sibi similiter congruentes et, quod his omnibus excellentius emeris, in singulis libris singulis litteris rite subductis, dum 25 primus primum, secundus secundum, sic usque postremus

1 quis *V* 5 nobis *om S* 7 superiecto ω interiecto
Ho superiniecto? *He v. l. 13* roora *V* romae ω Romanae
Plasberg 8 tertiae sequentem litterae ω *sc. tertiae uigesimae*
sequens *Ho* superieceris ω *v. l. 7* 9 monstret (*eraso* \sim) *S*
10 effectū* (*erasa littera s ut videtur*) *S* processit *V*
11 ordinem medium *V* 12 bis duodeno et bis *V* 13 super-
posito *S* 14 libyco *V* 16 colligitur *V* colligit *PS* 20 dum
om V 21 unitus *V* 22 cinentiae *S* nodulos *erasa hasta ante*
n S concinentiae modulos *Ho* 22 inuenies ω (*e in ras S*) in-
uenias *Ho* 24 admireris *S* 25 litteris singulis *V* 26 usque
postremum postremus *S*

H.

postremum liber sibi diminuendo perdiderit elementum. Constringitur enim noster dicendi sermo huius interdictionis forcipe domitus, cui quidem sollertissime seruiendum est, ne in id, quod fugiendum proposuimus, in-
 5 currisse quolibet modo legentium iudicio denotemur. Igitur si secundum Grecorum elementorum ductus loquendique morem, ubi ex primae figurae sigillo usque in postremum ω sibi DCCC numeri colliguntur, nostrae scholae uolueris conferre primordium et Romuleis Libicisque litteris orientis
 10 iungendum duxeris computum, nullo modo sibi similes coire poterunt ordines; neque enim k et h Greco concordantes sunt; epison quoque et cuf quod Grecus pro numeris interposuit, Romulidum ordo non inuenit. Ergo occurrunt in nostris litteris, si secundum illos numeros
 15 usque in postremum z, D, quo duodecies quingenteni mundi uiuentis indicent tempus; sin uero duodecies duodeni, uitae hominis necesse est monstretur excursus; item |
 5 dum duodecies uiginti tres collegeris, nouem mensium et sex dierum repperies numerum, certissimum ex utero ho-
 20 minis procedentis egressum, ut unde generis primordium sumitur, illinc quoque mortis ordo signetur. Ergo sicut in homine uiginti et tribus lustris mores ordinesque uertuntur et uiginti tribus elementis totius sermonis ordo colligitur, sic quoque et in mundo XX et tres temporum
 25 disponendi sunt motus, quo singulis quibusque, ut dictum est, libris et singulorum litterae obseruentur et mores uitaeque hominum picturentur et mundi ipsius res gestae lucidius demonstrantur.

4 proposuimus fugiendum SV 8 ω ubi δccc (octingenti V) ω sibi He scholae V 10 ρpotū S 12 episonon SV cuf. ω = ρ, κ, π, α 13 romulidus P romuleus S romulidum V 14 numeris ω litteris He numi S 15 z δ quo S z . . . (ras) quo P z * quod V (signum post z cognosci non poterat) 18 collegeris V mensum V 19 repperies V 20 procedentem ω em He v. p. 134, 5 22 hominē PS
 24 uiginti et tres V 27 reges elucidius S

I.

Primum igitur mundi tempus sumendum est ex primo *abest A* homine infelicissimo precepti dominici contemptore et ex eius coniuge uiri simplicis seductrice, in quibus et serpens inuidus utrorumque deceptor ostenditur et mulier mortis 5 primordium miseris successoribus repperitur. Quid etenim profuit uel serpenti quod non solus periit uel homini quod illicitum co|medit uel mulieri quod sibi uirum consen- 6 tientem effecit, nisi ut in omnibus iusti iudicii Dei ultio processisset; neque enim excellentissimus ille rerum omnium 10 conditor mortis muscipulum in fructu prohibito indidit, sed deliciose ut homo uiueret ex dinoscentie eum ligno deterruit. Cerne enim quod et serpentis deceptio sub spe diuini honoris inmittitur et mulier perpetue uite promissione compellitur et uir lenocinio dulcoris in comestionem 15 pomi gulosus inpellitur. Ergo ueternosus ille priuignus letitie qui primum penes genitores leno pomorum esse promeruit, ipse in filiis inuidie leno esse didicit senio-rem homicidio perimens, iuniorem occidendo disperdens. O nihil tutum serpentis ingenio, ut homo qui principium 20 uite extitit ipse mortis elogium fieret posteris et mulier uiuentium genitrix interitus sue existeret prolis. Ue mundo, ue hominibus, quorum initium mors, quorum finis iudicium. Quid enim profuit homini uite cursus, cui finiturum decretum est tempus? Omne enim quod perenne 25 non contigit esse — quid uiuit? Deffe ergo, queso te, homo, quod uiuis; uentosum enim est quod extolleris; non enim diuitie morientem secuntur nec honores corporibus prosunt: nudus qui mundum ingreditur, nudus mundo egreditur. Sit solo inuisibili deo perennis honor in seculo, 30 qui horret excelsum, erigit deiectum et hominum semper

2 *sqq.* cf. Gen. 316 *sqq.* cf. Gen. 4

3 contemptore *SV* 6 repperitur *V* 13 detriuit *V* 15 in
om PV comestione *PV* 17 primus *V* 18 leno *in marg add S*
 20 nichil *S* 22 genitrix *SV P₂* sui *P* 27 uentosum est
 enim *S* 28 sequuntur *SV* 29 nudus quis *SV* 30 soli *S*

H.

abest A destruens in nihilum deducit consilium; sed uere iustus, uere pius; quid enim mundi presumptio uel efficeret uel committeret, si ei perenniter uiuere contigisset? Sed nunc
 7 perscrutemur quid sibi hoc mundi | principium cum ho-
 5 minis ex utero prodientis concordet effectum. Illic nouellum primi uteri germen zeli toxico innocentem inuidus uterinum insequitur, hic puer puero dum iniungitur, licet innocuum, sed genuini zeli ostendit effectum. Discit primus homo uolucrum pecudumque differentes edicere nominum sonos,
 10 discit innocens licet inconpositos proferre dulciter modulos. Ergo primum mundi tempus usque in Enoch finire decretum est diuine potentie uirtute euocitum. Quo quidem et hoc innocentibus competit; nihil enim Deus super innocentum purissimum diligit sensum.

15

II.

abest B Nunc quatenus in primo opere in quo quidem arcta legis catena damnati et plenam loquendi facultatem amissimus et sententiarum declamationumque pompismata tenaci forcipe suggillati perdidimus, in quo mihi nec Adam
 20 nominare aliquatenus licuit nec eius coniugem dispaesque germanos, unum zeli toxico de fratricidii crimine saucium, alium innocentium martyrem primicerium, designare fas

1 nichilum S ducit *al. m. add de P* sed] sic V
 2 p̄sumptio SV 5 effectum (m *expunx al m*) P effectum
 VS 7 puero *om V* hic puero dum S 8 sed] sic V
 9 differentes *om V* 11 mundi primum S 12 quod S
 13 nichil S innocentem S innocentium V 14 et pur-
 SV Primus liber absque a explicit, secundus absque b incipit Flauii Claudii Gordiani Fulgentii uiri clarissimi P Primus liber absq; a explicit sc̄ds absque B incipit S Liber II absque b V *et sic omnes mutatis numeris et litteris in sequentibus libris* 16 quo qui de maria P q̄ q̄d de ^amar* a (*ras supra e et post r*) S quo quidem arcta V 17 dāpnati S 18 declarationumque V poppysmata V pompisma *derivatur a pompa* 19 mihi *om V* 20 aliquatenus *om S* 22 innocentium V martirū S martyrum V

fuit — nunc itaque secunda mundi aetas inquiritur, quae ex Enoch felici translatione et paradisi incola conquistato— | in quo mors, licet omnia mundi genimina rapaci 8 hiatu possederit, solius tamen praesentia fraudata discessit — usque in gigantei cataclysmi rugientes undas et ultrices 5 scelerum expromptatas caelitus guttas perducamus necesse est. Illic Noë salutaris arcae felici carceratus custodia praeteriti heres translatus saeculi, qui etiam conditor factus est et futuri, propitio securus iactatur naufragio. Hic quidem sancte agendo promeruit pereunti mundo 10 fugere, nascenti regnare. Quanto satius fuerat, Deus meus, mundum iterum rudem construere et Noë licet iustum quocumque mortis exitu terminare, praesertim quia numquam Deo suppetit in opere fatigatio nec desudat ut quiddam perficiat, sed imperando mandat ut fiat, dum 15 tamen non enatasset usque in alterum saeculum Adae peccantis transgressionale plantarium et mundi rudis infantia nulla praeteriti temporis macularetur ex causa. Sed eris tuae ordinationis tu solus conscius testis, cui licet et iusta omnia facere et secreta iudicia ordinare. 20 Quid ergo hoc in tempore mundi aetas gesserit, edicamus.

Primum igitur angelica extorris caelo nequitia luxuriae calore torrefacta succenditur et contra naturae foedera humano amplexui commiscetur. Fit partus inparili glutinatus ex coitu et contra naturae foedera gigantea moles 25 enormi admodum porrigitur statu; accipit ex materno semine humanae similitudinis formam, sumit ex paterno coitu extensae proceritatis miram potentiam. Dehinc inter excrescentia hominum angelorumque peccata Noë solus

2 cf. Gen. 5, 24 7 sqq. cf. Gen. 6 sq. 23 sqq. cf. Gen. 6, 2 sqq. 29 sqq. cf. Gen. 6, 8 sqq.

1 secundi ω secunda *Ho* 3 omni *P* $\overline{\text{ois}}$ *S em Ho* omnem mundum gemina *V* rapachiatu *P* rapacitate *V* 5 cataclysmi *S* 6 expromptatas *om V* (sed lac) constructio mutata est
7 arche *P* 10 pereunte *S* 11 nascente *S* 13 deo numquam *SV* 24 inparili *S* uirili *V* 25 giganteae (-e, -e) $\omega em He$
molis *S* 26 accepit *V* 29 angelorum hominumque *V*

H.

abest B iustior coram Deo reppertus arcae pater eligitur, arca matre
 9 seruator, | fit sui operis incola, fit serpentum collega,
 hospes praepetum, comes pecudum ac ferarum; ludentes
 filios cum cerastas draconesque conspexit et adsidentes
 5 garruliter elephantis neptes non timuit. Enatat futuri
 mundi seminalis entheca praeteritae nationis reliquias
 futuro saeculo productura, circumlatrant undique morti-
 ferae undae salutare negotium, quo cum primo mundi
 interitu semen etiam perderent et futurum; sed iustorum
 10 securitas etiam pereunte saeculo nescit quicquam timere
 sollicitum. Nunc ergo, sicut primae mundi aetati sociatum
 statum ostendimus, dum ex Cain zeli toxicum concipit
 dumque ex eius germano lactis auxilium poscit, quod
 quidem ille sacrificat, ille potat, — quid ergo in secunda
 15 aetate res parilis conpetat, ostendamus. Sicut enim in
 pueris aetas insulsa erigitur, sic gigantea inconsiderata
 materies tollitur; sicut his instinctura cataclismi praerogat
 scelus, ita pueris tinctura fontis diluit facinus: illic aqua
 angelicae transgressionis fit ultio, hic aqua fit genuini
 20 peccati dilutio: illic transgressor angelus concupiscit scelus,
 hic humanae concupiscentiae diluitur fructus: illic peccantis
 mundi materies in uno germine transplantanda in alium
 saeculum aquis purgatoriis enatat, hic unius Christi re-
 demptione pugnantis rudis homo ecclesiae fontanis rena-
 25 scitur sacramentis: illic ex mundo in arcam transilit ut
 cataclismum fugiat, hic ex inmundo ad ecclesiae arcam
 confugit, ut catecizatus hostem effugiat. Ille feras ser-

1 repertus SV eligitur (em m. rec.) P mater V arche
 — archa S 2 serpentium V 4 cerastas draconesque PS₁
 cerastis draconibusque S₂ cerastis draconumque monstris V
 adsedentes P 5 elephantis V 7 perducturas P pductura S
 cf. *Dracont. de laud. dei* II 386 9 sementiam PS semen etiam
 V effuturum PS et futuri? He v. p. 135, 9 10 pereuntes a
 scelo S 11 ne ergo V 17 maceries S (in ras) prae-
 rogat PS prorogat V praeripit? He 22 aliud SV 23 ena-
 tat] renata S 26 archam S 27 catechizatus SV ut —
 effugiat om S

pentesque innocuos arca concludit, iste leonum rugientia
 guttura draconumque cristas elato turgore surgentes ecclesi-
 asticae arcae monumento conteruit. Ille legem accipit,
 ne comedat carnem in sanguine, iste legem suscipit, quo
 Christi carne saturetur et san|guine. Illum circumlatrat 10
 unda quo suffocet mersum, istum sanctificat aqua quo 6
 reddat purgatum. Cerne igitur omnia et ad liquidum
 consonantia et aequali pro<pe>modum iugalitate constricta.
 Illic praepetes duae ex arcae muro in legationis trans-
 mittuntur officium, quarum una oleae ramulo testificante 10
 regreditur et mittentis imperio famulata aquarum pacem
 annuntians gratulatur, altera morticinarum carnum co-
 mestione tardata lenante iniquo affectu, sicut nigra cor-
 pore, ita nigrior non redit mente. Non aliter etiam in
 homine, mundo minore, repperies, dum catholicus ramo 15
 crismatis ex oleastro ad fructiferam radicem insertus
 ecclesiam semper et cotidie rediturus memoriter retinet,
 hereticus autem, pollutis captus nequitiae execrumentis
 ecclesiae matris reditum non solum non meminit, quantum
 etiam commonitus ex alio spernit. Felix ille ac multi- 20
 pliciter felix, siquidem inmodesta suae plantationis potatio
 patriarchae non fuisset scandalum. Didicit merulentus
 sanctitatem perdere, qua in medio undarum rugientium
 securior usus est adiutrice. Quid agimus, humana fragi-
 litas. Pugnat sanctissimus patriarca cum tumente pelago, 25

9 sqq. cf. Gen. 8, 6 sqq.

22 sqq. cf. Gen. 9, 21

1 archa S 2 claro turgore S 3 archae S conterruit;
 in marg: legi etiam poterat contriuit V conterruit S cf. p. 143, 1
 accepit V 4 quod V 7 liquidum PV unum in ras
 (videtur scriptum fuisse liq̄ū) S 8 promodum P pro modo
 V post modum S propemodum m. rec. in P an promodum =
 pro portione? uigalitate V 9 due p̄petes S duo praepetes
 V archē S 10 ramo S 13 tardante V lenocinante S
 nigro S 15 repperies SV 16 chrismatis V 17 quotidie V
 18 ex sacramentis P execrumentis S 19 non solum om S
 uerū etiā S 22 fuisset em ex fecisset S merolentus S
 23 quam P quia V 24 uersus est V 25 patriarcha SV

H.

abest B cum minante caelo, cum rugiente profundo, cum aestuante cataclismo, et elementorum omnium uictor modico superatus turpiter prosternitur mero; aedificat arcam sapienter tricameram, quo unda expugnatrix non repperiat rimam, 5 et tamen madidus merulentia nudata posteris monstrat turpiter iacendo pudenda. Sufficiat ergo hucusque, quantum res exigere potuit, secundae aetatis mundi atque hominum concinentias enarrasse. |

11

III.

abest C Ordo adsumpti exigit operis, quo tertia mundi aetas 11 hominisque similiter de trilustrio monstretur status seruato etiam tertiae litterae detrimento, ne non suo subripiens libro adsumti operis ordinem uexet.

Qui quidem liber ex Babyloniae foundatione sumebit 15 initium Ninique regis uel Sameramidis reginae temporibus; turrem etiam famoso ambitu fundamine destinata totiusque populi aequae unitate atque linguae adunatione dispositam, quae tegulato latere et Puteolano puluere uel bitumine eminentior surgit astrorum sublimitati propinquior 20 et ipsam pene lunarem suis pulsans angulis orbitam — ibi etenim dispersa uniuersaliter linguarum uarietas medium interemit operis adsumpti negotium, ut, dum quis extruens quod uellet inquireret, aliud qui deorsum fuerat obtulisset et, dum una esset adsumptio exurgentium, dispar fieret

16 *sqq.* cf. Gen. 11

1 extuante *V* 3 prosternitas *P* archam *S* 4 reperiat *SV* 5 merolentia *S* 7 scđi *S* 8 continentias *PV* de subscriptione cf. p. 134, 14 10 quod *V* 11 hoc trilustrio *S* decilutorio *V* 13 assumpti *SV* 14 babiloniae *SV* sumebit initium scriptum; alterum erasum *P* sumet *SV* 15 Semiramidis *SV* man rec in *P* 16 turre *S* turrim *V* ambitus *SV* destinata *S* 17 atque *PV* om *S* aequae *Plasberg* 18 dispositam *He* 19 sublimitate *PV* 20 *verbum perit aut constructio mutatur* 21 enim *V* 22 negotio *P* (em m. rec.) 24 adsumptio (*suprascr p m. rec.*) *P* assumptio *SV* exurgentium *S*

intentio operantium. O inmensa atque inaestimabilis diuina
sententia. O profundi diuini sapientiae fontis. Una uox,
unus animus, unum etiam quod mortalitas adsumserat
opus, et tamen in id quod gaudebat humanitas plurali-
tatem se | repperisse ad implendum quod queperat, 12
illud magis diuinitatis sapientia soluerat, qui uanos ho- 6
minum impetus deridebat. Oboritur itaque inter sensuales
mentium quiniones grande diuortium, ut aliud uox, aliud
sensisset auditus. Exstitit lingua suae uoluntatis aduersa
et quod loquendi sonus proruperat, aliud auris uelut si 10
extranea reputabat. Fit in una eademque membrorum
unitate diuisio; petit lingua quod auditus nequaquam
intellegit, dat auditus quod lingua omnimodis non petiit:
et dum inter se uterque arietat sensus, semiplenum de-
sertum est opus. Eo etiam tempore Babyloniae muri 15
famosa opinione prosiliunt, quos Sameramis uanae laudis
elata turgore fertur instaurasse. Nini enim sui mariti
post obitum antiqui operis fundamina in meliorem labo-
rando perduxit statum, quae quidem melius morum ordines
pingeret quam murorum ambitus extendisset. Erat enim 20
et suorum adulterorum mortifera <et> morientium adul-
tera; libidinis summa: filii etiam in luxuriam feruens
matris honore sepulto sibi nurus effecta est. Sed non

2 cf. Paul. ad Rom. 11, 33
21 cf. Oros. I 4, 7

15 sqq. cf. Oros. II 2

1 operantium ω i *suprascr m. rec. P v. p. 138, 24* 2 pro-
fundi VP (a *suprascr m. rec.*) profunda S sapientia S 3 ad-
sumserat (*m. rec. suprascr p*) P assumpserat SV 4 in id om S
cf. p. 131, 18 5 repperisse SV cepat S queperat (*suprascr*
m. rec. coe) P exorsa erat V 6 sapientiam V solueret ω
-rat He 7 desiderabat S 8 quiniones ω *m. rec. eff.* opinio-
nes P 9 extitit SV linguae V uoluntas V 10 prae-
rumpat V 12 inunitate P (*expunx m. rec.*) 13 intelligit
SV 14 inter P in SV 15 babiloniae SV 16 opinione
om V semiramis SV *m. rec. in P* 18 obitum ^{sui} antiqui
S 21 adultero P <et> He morientū S

H.

abest C mirum ut, quem adulterio genuerat talique patre pepererat
 natum, illum etiam sibi iungeret et maritum, ut, quem
 uulvae hiatu pariens gemendo produxerat, illius etiam
 semina libidinis ardoribus uaporata ingluuie inguinum
 5 transuorabat. Ninus etiam uxoris iniquitatibus non dissi-
 milis et dignus pestilentis feminae matrimoniis primus
 etiam inuadens limites proximorum primus regnandi in
 mundo sumpsit exordium, primus Scuitarum tranquilla et
 serena quiete uiuentes inuadens terminos alieno uaporauit
 10 ferrum in sanguine. Ille humana negotia pura mansue-
 13 tudine pera|gentia aduersa bellorum strage turbauit. Quid
 ergo horum temporum qualitas humano ordini similet,
 exquiramus. Quemadmodum mundo turris immensitas in
 auras erigitur, ita homini iuuenalis aetas elationibus sub-
 15 leuatur. Illis mirum opus linguarum partitione destruitur,
 illo litterarum inbutamento stultitia terminatur; illis rudis
 loquella adsumtionem eripuit, isto rudis littera sensum
 aperuit. Sameramis totius libidinis ardore torretur, et
 pueritia luxuriae lampada inmoderatis augmentationibus
 20 uaporatur. Illis diuinitas linguas uerborum uarietate
 distinxit, istis sapientia ad ingenium prudentiae subleuauit.
 Mundo Babylonia instruitur regnandi primordium, homini
 sapientia tribuitur gubernationis ornamentum. Ibi Same-
 ramis regnat aduersa iustitiae, isto aetas imminet lena

5 sqq. cf. Oros. I 4

1 erat VP (m. rec. suprascr gen) genuerat S (ex coni.?)
 3 hyatu S illum S 4 semina deest S (sed lac) ingluuiae
 PV illuue S 5 transuoraret S 6 primus — proximorum 7
 post exordium 8 PV in marg, sed punctis ad hunc locum refert
 S 7 milites proximorum P 8 sumpsit SV primus
 etiam S scytharum V scitarum S 9 serena] summa S
 uiuentes ω uiuentiū eff. S 12 per horum S qualitas S
 similiter V simile S 14 iuuenilis S 16 illi S 17 loquela
 SV adsumtionem SV isti S sensum abstulit S
 18 semiramis SV rec. m. in P 21 istis PV istos S m. rec.
 in P 22 Babilonia SV 23 ornatum PV semiramis SV
 m. rec. in P 24 isto P (o in ras m. rec.) V istic S lenis V

luxuriae. Illa et libidinis amore torretur et sanguinis effusione polluitur, at uero aetas aut amando aestuat aut litigio fermentata uaporat. Illa alienum rapax regnum inuadit, iste externae aut uxoris aut filiae quaerit amplexum. Ibi murorum ambitus in distentione admiranda porrigitur, isto iuuentutis status uirtute etiam roborante firmatur. Quid igitur minus in huiusmodi similitudinibus aequiperabile forsitan repperies? Sameramis flagitiorum fit domina, aetas [ruinae fit filia,] ruinae fit famula. Ergo homo mundus minor, in quo et natus ostenditur et similis repperitur; nil inter utrosque repperias forte distantiae. Restat ergo ut quarta mundi aetas atque hominis digerenda monstretur, quae quidem Abrahae similitudinem tempusque possideat. |

IV.

Abraham igitur primum germen iustitiae, in quo maiestatis ineffabile testimonium claruit, et quasi iam noto obtemperantiam exhiberet, ita praeceptionis famulatum impleuit. Itaque iubetur relinquere subitanter quae habuit et erraneus quaeritare quae non nouit, praesertim cui et ignotus promiserat et incognitus imperabat. Probatur in remissione substantiae praecipiente quem non norat, probatur in poena corporis circumcisione operante cuius

16 sqq. cf. Gen. 12 23 cf. Gen. 17

2 et uero V uero haec aetas SP₂ amore S 4 uxores P (em m. rec.) 5 distensione S 6 isti S 7 in his similitudinibus minus V 8 et quiperabile P aequipar- S et probabile V a verbo repperies incipit cod R semeramus P semiramis S m. rec. in P 9 aetas iuuentae ruinae S fit filia ruinae, fit ruinae famula S ruinae fit filia om P 11 repperitur S repperias S repperies (suprascr a m. rec.) P 14 Explicit liber III absque C Incipit liber III absque d Fabii Claudii Gordiani Fulgentii Viri Clarissimi R rell v. p. 134, 14 16 fuit primum S primum illud germen Ho 17 ita claruit Ho & (suprascr al. m. (ut videtur) ut) S 20 erroneus S 21 ignotis R 22 quæ R quæ (em m. rec.) P nouerat R 23 circūcisionē S imperante? He

H.

abest D gratiam nesciebat, probatur in filii repetitione quem gratuita largitate non supplicans promeruerat; et quia in his tribus temptationibus firmior inuenitur, primitiuus gratiae pater scribitur. Largitur omnipotens filium et gratanter
 5 suscepit, repetit et libens obtulit; nec in acceptione ingratus exstitit nec in retributione sollicitus murmurauit. Non omisit filium quia festinauit omittere, saluificat non sollicitus cruciare; meliora etiam repperit non pauitans sua omittere. Iubetur igitur ex ignoto, festinat etiam
 10 imperii praeceptione permotus patriam linquere, rem amittere, parentes respuere, profugus exulare. In hoc tempore
 15 gestum aliud miraculum et narremus. Nonne huius aetatis cursu etiam Iob, ille praecelsi athleta certaminis et sataelicae superator uirtutis, in quo nec iniquitas locum reperit nec iustitia malum inuenit? In illo enim et tenebrarum princeps uictus erubuit et bonitatis auctor coronam quia oportuit retribuit, non quia uoluit praerogauit. Exstitit enim letus in filiorum morte, securus in omissione substantiae, patiens tolerator in uulnere, locuplex mente
 20 in nobilitatis amissione, fortis in flagellato corpore. Plura ergo recipit, cum non luget quae amisit; in his quia patienter amissa non gemuit securior pluriora suscepit; et quamuis improprium coniugis sustineret incitamento peccati, tamen uictrix illa in omnibus iustitia et tolerantia
 25 et muliebri inproprietate fermenta contriuit et sataelicam

1 sq. cf. Gen. 22 4 cf. Paul. ad Rom. 4, 11 sqq. 13¹ cf. liber Iob

5 suscepit P_1 suscipit ω 6 extitit RS retributione
 (*suprascr d m. rec.*) P retributione R retributione S 7 amisit
 — amittere S 8 melior R 11 post hoc add *m. rec.* etiam
 R tempore rem gestam narremus aliam. Nonne (rem — aliam
in ras m. rec.) R 12 miraculum enarremus S aliud S
 13 cursus S fuit post cursus *suprascr S* athleta PR athleta
 S satanaica S v. l. 25 15 enim tenebrarum P 17 re-
 tribuit (*eff. m. rec. retribuit*) P extitit RS 18 amissione S
 19 tollerator P locuples P_2 20 nobilitas (*em m. rec.*) P
 21 ergo R om PS his PR hoc S 22 pluriora] plurima
 S 24 tolerantia P 25 muliebri P_2, R muliebria *Plasberg*
 feruenta P sathanaicam S

uirtutem pugnans obteruit et caeleste testimonium quia promeruit meruit.

Tamen quae sibi similia in his humana natiuitas quaerit, et enixius pertractemus. Postquam enim litteris mens inbuta quibuslibet ingeniis sensum in spem futurae cognitionis armauerit, statim contempto genuinae stultitiae nubilo uelut illic terrae propriae habitaculo bonorum actuum cupiet cogitare negotium, et ut illic Abrahae obtemperantia, ita hic spes bonitatis inquiritur profutura. Posthaec carnis luxuriaeque in meretricibus absciso praepotio solum sui coniugii expetit matrimonium nec iuuenales amplexus iactare cupiet in erratilem gratiam, ubi amor amarus, fructus labilis et emticius semper ac uenalis affectus. Posthaec seminale commercium omnibus patribus generaliter gratum, qui sunt filii tamen caelesti affectu, plus aput sapientem electo, incipiet esse postremum. Omnis enim sapiens et recte intellegens | plus opificis sui excellentiam ueneratur quam filiorum amore constringitur; anteponitur enim ille omni affectui et qui nihil suorum uult amittere, illum amplius paratus sit obseruare, sicut Salomon ait: 'Initium sapientiae timor est maiestatis'. Igitur quam conueniens humanis moribus omnis saeculorum excursus, nota; aput iuuenales animos sapientia concupitur, [nota] aput Abraham caelestis re-

21 cf. Prouerb. 1, 7 9, 10 Psalm. 111, 10 Ecclesiasticus 1, 16

1 obteruit PR cf. p. 137, 3 obtruiuit S quia promeruit
meruit PR h. e. qui promeruerit dignus fuit quia promeruit
habuit S 4 et om RS 5 spe P 6 contempto RS
7 illic P illi R ille S proprie terre S 11 iuueniles S
12 cupit S 13 empticius R 15 q̄ tñ s̄t filii tñ c̄lesti
S 16 electo P electum RS omissum est eis 17 intel-
ligens S 19 affectu S ut qui nichil S 21 solomon P
Salamon S 22 igitur nota quam S conueniens P conueni-
eas R conueniens eat S 23 excursus. nota quia apud S
iuueniles S 24 nota quia ap̄ S nota del He

H.

abest D promissio expectatur; illic caro gentilis praeputium accipit, hic aetas cum proficit circumcisionem malae uoluntatis inuenit; illic filius pro amore sacro spernitur qui est seminis paterna suauitas, hic luxuriae amor finitur quae
5 est erroris grata malignitas.

V.

abest E

Nunc nostris in manibus mundi ordo quintus ob- uoluitur, cui humana uita similis coaptatur. Hoc igitur cursu iustorum hominum instituta monstrabimus, ubi primi
10 duo unita partus fusura probati, minor maioris sub- plantator crura subducit, ut aut primus in lucis iubar prosiliat aut fratris uiuificos partus in auersum tardando concludat. Quid ultra? Monstrat nondum homo sui cor- dis inuidiam; nam cui adhuc uita non fuit, liuoris toxicum
17 non natus adsumsit. Num|quidnam diuina iustitia in 16 matris uulua prior formatur inuidia quam figura? Aut quo lior in loco habitaculum accipit, ubi adhuc anima non fuit? Nascitur paruus qui nasci uoluit primus; optauit primordia si possit uinci natura. O admirandum
20 auctoris ac sacratum iudicium: oditur maior qui nihil incurrit, amatur minor qui adhuc in uulua positus in- uidiam concepit. Nullus nascitur, unus diligitur. Nulla fuit minoris iustitia, nulla maioris constitit culpa, cur diuinitatis dispar sit gratia. An quia dicit apostolus: O
25 homo, numquid tu dabis iudicium domino? Igitur paruus fuit quod adhuc uulua inclusus odium monstrat, nisi ut

10 *cf.* Gen. 25, 25
11, 34 Sap. 9, 13

24 *cf.* Paul. ad Cor. I 2, 16 ad Rom.

1 expectatur *S* excipit *S* 4 paterni *S* 9 monstra-
uimus *ω em Ho* 10 probantur *S* prolati? *Plasberg* 11 cura
R 12 aduersum *S* 13 monstraŕ *S* cordis sui *S* 15 non-
dum *Ho* adsumpsit *RS* 17 libor (*em m. rec.*) *P* quo in
loco lior *S* accep̄ *S* 18 prauus *Ho* paruus *h. e. minor*
natu 20 nichil *S* 22 nullus<dum>? *He* 25 parum *S*

primatum fratris inuidus rapiat. Fatigato rubidam cocturam dum in muscipulum parat, commutat prandium cum primatu subtilis ac lassatos in agro cursus non doluit fratris. Paruum hoc fuit nisi ut alias amplius moliatur insidias. Oblato subtili prandio matris armatur consilio, 5 fallit tactum orbati, pilosi furans machinam corii subripit patri, donum abstulit callidus primitiui. Sanctificatur in fructibus, consancitur suis fratribus primus, confirmatur inimicis omnibus dominus. Quam igitur culpam innoxius habuit, qui nihil malignum suspicans patris prandium 10 campo uagabundus inquit? Numquidnam oportuit matris astutia, fratris captura innocua circumscribi simplicitas? Nam ut agnosco non fratri inuidit, non patri subripit, non prandium postulanti distraxit, non inordinatos primatus optauit. Additur quia dum armatus fratri iam coniugato 15 occurrit, scandalum aliquod non arripuit, osculum primus pacificum obtulit, iniurias oblitus omisit, illum cum coniugibus ac filiis traicit. Quam in his omnibus diuinitati 18 culpam incurrit? Aut cur non tam munificus placuit? Sit igitur sui consilii sacra illa diuinitas conscia, quam 20 humana non possit conspici natura. Uidit igitur in spiritu dominus quod humanus numquam inspicit oculus. Quid dicam Liam sororis inuidam ac pulchrioris thoro subpositam lippam, dum maior minoris inuadit sponsum, noctis opitulato suffragio sororium fallax corripit thorum, 25 ac sic matutino sponsus conprobato muscipulo duplato matrimonium comparat famulatio. Paruum hoc fuit nisi quod mandragorio malo nocturnum liuida nundinatur con-

1 sqq. cf. Gen. 25, 29 sqq. 5 sqq. cf. Gen. 27 15 sqq. cf. Gen. 33 23 sqq. cf. Gen. 29 28 sqq. cf. Gen. 30, 14 sqq.

1 rubida coctura *ω em Ho* 2 muscipulam *S* 3 subtilit *P (m. rec. eff. subtilit)* 4 parum *SP₂* 10 nichil *S*
 13 subripuit *S* 15 obtauit *P* 18 trahicit *PR* diuinitate
P (em m. rec.) diuinitatis S 19 tantum *R* 20 quam]
 quia *RS* 21 uidit ergo dominus in spiritu *S* 23 lia *R*
 soror *R* sorori *S* 25 opitulato^a *S* 27 famulatio *S* parum
S 28 mandragario *PR* libida *P* libula *V*

H.

abest E cubitum. Aut quid pluribus: duarum coniugum litigantium scandalo duplas matronarum rixa porrigit concubinas, quarum partus cum naturalibus filiis socius adoptatur. Quanto lioris toxico humana constringitur captiua natura; 5 ut soror sorori dum parat inuidiam, ancillam sibi sociam maluit quam matronam.

Quomodo igitur hic mundi ordo hominis similitudo sit, conquiramus. Numquidnam non propria in his ordinibus mundi imago monstratur, dum in Lia matronalis 10 inuidia, dum in pulchra casualis fortuna, dum in Iacob lior fratrum, dum in maiori quoddam fortuitum; in Iob passionum indicia ac futura corona, in Iacob communis hominum uita, dum concubinarum amori non par-
citur, dum uxoris uoluptatibus famulatur. Nota igitur 15 quod in mundo unus pulchro sortitur coniugio, alius horridiori damnatur consortio; illic filiorum gratia diuino tribuitur aliquando solatio. Subito iustum malis dam-
natum conspicimus, subito impium bonis [diuitiis] am-
10 pliatum notamus; aliquando infimior in altum | porrigitur, 20 aliquando sublimis post tumidas pompas prostratus ab omnibus conculcatur. Sit solo domino laus, incommutabili bono; nam humanitas non nouit unito sortiri proposito.

VI.

abest F Pone nunc sextam mundi aetatem libri delimationibus 26 terminandam, quae et diuinitatis testimonio declaratur et humanitatis plenitudine pingitur. In hoc enim temporis scemate Christus noster apparere dignatus est monstrans

2 *sqq.* cf. Gen. 30, 3. 9

1 aut qui <i>RS</i>	3 filius <i>P</i> (<i>em m. rec.</i>)	5 ancilla <i>P</i>
6 matrimonam <i>P</i>	10 pulchra = <i>Rahel</i>	11 maior = <i>Esau</i>
quoddam <i>P</i> , quiddam ω	12 Iacob <i>Ho</i>	15 aliusque
<i>S</i> alius qui <i>R</i>	16 dampnatur <i>RS</i>	17 dampnatum <i>RS</i>
18 diuitiis <i>del He</i>	19 infirmior <i>S</i>	21 soli <i>S</i> $\dot{\text{d}}\text{o}$ <i>PR</i>
19 <i>del He</i> $\dot{\text{d}}\text{n}^{\text{o}}$ <i>S an Fulg.</i> e vitasse sibi visus est scribendo $\dot{\text{d}}\text{o}$?		25 deli-
neationibus <i>Ho</i>	28 schemate <i>Ho</i>	

in utraque substantia integram plenitudinem uirtute cor-^{abest F}
poris et sapientia animi, ut, uere dei uirtus et sapientia,
Christus sit homo plenissimus. In hac ergo aetate et
Aegyptiaca cruciatio et Moiseica contritio, sed etiam legis-
latio declaratur. Primum itaque Israhelitica seruitus duro 5
laterum ergastulo cruciatur et negatis iniunctae mercen-
nalis operae paleis ad quaeritandam stipulam castigante
praeposito dei populus spargitur. Damnantur in mortis
sententiam semina masculina; sed ecce in papirea cistula
per crepidinem aluei salus enatabat Hebraici supplementi, 10
donec regis nata uagientis paruuli murmure trahitur et
uenustate pulchritudinis Moiseicae dulcorata mo|riturum 20
excipit adoptium statimque scirpeo protractum paruulum
calato matri contradit nutriendum. O diuinitatis ordo
secretus; sciebatne regina quod interitus patris ac patriae 15
in hac cistula delitesceret aut mater nouerat quod salus
Hebraica aluei margine uagiens heularet? Sed ecce in-
nocentiae transactis crepundiis et pueritiae iam maturatis
crepusculis iuuenilis uaporatur alacritas. Denique primum
Israheliticae libertatis indicium Aegyptico monstrat concitus 20
homicidio, quem calce percussus ac sabulo obrutum in-
ciuilis iniuriae ultione mactauit hoc primum gustum pro-
pinans Hebreis de interitu populi persequentis. Exhinc
alienas timore exulatus adpetit regiones, pastorale merci-
monium sustinet Madianiticus aduena, cuius imperiis ser- 25

2 cf. Paul. ad Corinth. I 1, 24 5 sqq. cf. Exod. 1. 5, 7
9 sqq. cf. Exod. 2

1 substantiam (expunx m. rec.) P utramque substantiam
R 4 mosaica R moysaica S 5 isrlitica S 6 Ingur
de PR iniuncte S mercennatis ω -nariis Ho -nalis He
8 damnatur P₁ R rectene Graeco more? cf. p. 148, 1 154, 13
dāpnant S damnantur m. rec. in P 9 pirea P (em m. rec.)
papiracea? He 12 uenustatem P mosaice R moysaice S
13 scyrpeo R 14 calato (c ex g) R galato (suprascr m.
rec. c) P 17 eiularet S 19 iuuenalis R 20 isrlitice S
aegyptii* R egyptiaco S conscius RS 22 mactabit R
mactabat S hoc ω expuncto o suprascr un S

H.

abest *F* uitura dependerant elementa. Igitur postquam Deus et
 Aegyptiacam iniquitatem maturam inspexit et Hebraicos
 labores maturos agnouit, accedebat his Moisi probata
 iustitia diuinae gratiae praemiis muneranda. Extemplo
 5 Sinai montis caligantibus nebulis aestuans uapor et toni-
 truali mugitu rugientia cauernosi montis arcana pauidos
 diuinitatis testabantur aduentus; ignis quoque hilario re-
 migamine coruscantior crispatis anhelu uibramine ligulis
 uirentes rubi ramulos innocua cursilitate lambebat et
 10 diuinis gressibus uernularem praebens obsequium cum
 herbis ludibundus innoxiiis praelambitionibus crispabatur.
 Posthaec diuinae quoque uocis sacra dulcedo medium ad-
 mirandi candoris silentium scindens enituit, — si quidem
 uox illa dici poterit, cui sola diuinitas testis est quae
 15 emisit et Moisi beatus auditus qui meruit — dicens:
 ‘Duros populi mei ex operationis ergastulo gemitus intel-
 21 lexi et aqua ticae mortis exilio praedamnatos masculorum
 partus intendi; ob quam rem elegi te Egipticum perdi-
 torem, Israheliticum ducem, elementorum imperatorem,
 20 magorum dominum, plagarum magistrum, maris etiam et
 scissorem et dominum’. Itaque descendit Aegyptiaci inter-
 itus deus qui Aegyptiaci criminis migrauerat reus. Praebent
 obsequium elementa unius hominis imperio seruitura; uirga
 etiam adest in obsequium ducis, in qua omnis substantia
 25 pependerit dominantis; primum enim et in draconem com-
 mutata migrauit et magicos potentata dracones absorbit,
 discit lignum contra naturam animatum inreperere, discit
 ligni materies animatas bestias transuorare. Desudat natura
 esse quod non erat, dum tamen Moyses ostenderet quod

5 *sqq. cf. Exod. 19, 16* 7 *sqq. cf. Exod. 3* 23 *sqq. cf. Exod. 7. 10*

1 dependerātⁿ (n *add m. rec.*) *P cf. p. 147, 8* dependebant *S*
 3 moysi *RS* 5 synai *RS* 6 archana *RS* 7 hylario *R*
 hilari *S* 8 lingulis *videtur eff. ex angulis S* 10 uernulare
RS 14 diuinitatis *P (expunx m. rec.)* 15 moysi *RS*
 dics *R* dici sibi *S* 17 p̄dāpnatos *S* 19 isrliticū *S* 21 egipti-
 tiaci *S* 22 aegyptici *R* egiptiaci *S* 25 mutata (*suprascr*
con m. rec.) *P* 29 ostenderet esse quod uidebat *S*

iubebat. Unda Niliaca rubratur in sanguine, pluuiiales guttae durantur in lapide, terrae puluis ulceratur in uulnere, animatur limus in ranis, cinis caligatur in nebulis, uentus crassescit in cynomiis ac locustis, perdit apud Aegyptios sua iura lux perenni in nocte damnata; migratur 5 ab Hebreis nox triduo exilio religata. Illic tenebrae nec lucem admiserunt nec ipsae decesserunt, hic lux captiua perenniter praestitit et sua iura nocti non tribuit. Momentaneo etiam noctis interitu primitiua interimuntur Egyptica et agni sanguine inlita Iudaica tuta sunt limina. Et quid 10 multis opus est: tandem ille princeps Israeliticum sitiens sanguinem rubriacis debriatus potionibus tumuit et aquaticae mortis innocentibus auctor marino coopertus uelamento dormiit. Posthaec nubes in ducatu praemittitur, mannae ros matutinum conpluitur, imber carneus contra naturam 15 pinnigero guttarum stillamento dilabitur. Quae tuaclemens bonitas, Deus meus; si pluuialis stilla decideret: 22 quando terra madidata conciperet, quando seges solis uaporatu candesceret, quando calamus maturitatem ceream excepisset; et ne haec esurienti tarditatem quampiam pro- 20 curasset, esca parata dilabitur, mannae sapor, prout uoluntas exigerat, temperatur. Non opus est tritura molendi, non uaporatio disquoquendi: esca parata et caelitus missa, sola prudentibus mora aut uoluntas erat aut mensa; discit etiam uolucris pluuiam non ut liquida poculis deseruire, 25 sed dentibus mandenda succedere. Exaratur digito petra legalibus titulis mancipata.

9 cf. Exod. 12 11 sqq. cf. Exod. 14 14 sqq. cf. Exod. 16
26 cf. Exod. 17

1 nili aqua R 3 ranes (*suprascr a m. rec.*) P 4 per*
it R 5 sua iniuria R sua **iur*a S dampnata RS
6 relegata S 7 ipse decesser̄ *add m. rec.* P 8 praestit-
tis PR p̄stitit S perstitit Ho momentano R 9 aegyptica
R 10 lumina P 11 isrliticū S 15 matutinus S con-
fluitur RS ymber R 16 pennigero S 19 uaporata R cae-
ream R cerealem S 21 delabitur S 22 exigeret RS 23 dis-
quoquendi ex̄ca (*em m. rec.*) P disquoquendi RS 26 dicito PR

H.

abest F

Sed haec omnia humani similitudinem non carent ordinis; quippe dum iam aetate plenissima maturum hominum genus Aegyptiacae aetatis tenebras caruerit et primitiua peccata agni sanguine considerato necauerit, rubri maris aestu salsique animi tumore transacto dulcis sapientiae manna depascitur et legalibus praeceptis inbutus columna scientiae lucido ducatu praebente uiam uitae securam ingreditur et promissionum terram laborum dispendiis desideranter optatur. Igitur post Moysen eremi ducem et Aegyptiacum percussorem, dum nobis diuinus timor legis cognitione claruerit, statim a Iesu bono duce suscipimur, a quo etiam repromissae beatitudinis terram inducimur. |

23

VII.

abest G

Tricesimus humanae uitae annus obuoluitur librorum nostrorum uolumine disponendus, in quo quidem rationalia uitae instituta monstranda sunt fluctuantis aetatis ebullitionibus defecata, illum huic mundi conferens tempus, ubi iudicum dominatui dependebat Hebraicus populus. Ibi etenim Annae conceptionalis uiscerum carceratus perenniter torpor partificum perdiderat mercimonium, et sterilitatis neruo catenata natura bonae fecunditatis exul[t]at fermentum, quod et marcidulis coeuntibus uulua folliculis seminum liquores despueret et pulchritudo sterilitatis fuscata nebulo maritalem adfectum in odium uerteret. Instabat etiam ex aduerso sororis aemula creando fecunditas

11 *cf.* Deut. 31, 7 20 *sqq.* *cf.* I Sam. 1

1 humanis *PR* humana *S* humani *He* similitudine* *R*
 similitudine *S* 2 quidem *RS* tum *P* hominum *S* omnium
PR 3 egyptiacae *S* tenebris *SR* (*ex tenebras*) 4 con-
 sideratione caruerit (*em m. rec.*) *P* 5 aestus *PR* 7 lucida
 ducatum *S* 8 promissionis *S* terra *SR* (*erasa linea supra a*)
 9 optatur *medium* heremi *S* 10 egyptiacum *RS* 13 *sub-*
scriptio v. p. 134, 14 16 rationali *P* (*em m. rec.*) 17 *mon-*
strā^d*ta S* 18 illud *S* conferens *part. absol.* 22 exultat
PR t del He occultabat S 24 despungere *PR*

et frequentibus concepatrix tumida puerperiis animum tor-
mentabat adflictae consortis; sed ecce diuina clementia
tristitiarum medelatrix interuenit et adflictorum salutare
antidotum Deus non cessat adesse propitius. Accipit
namque sterilis unam de sacrificiis partem et triplarum 5
portiuuncularum munere cumulatam infremuit maestificata
sororem, et quamuis maritali animata solatio, inerat tamen
ulcerulenta cicatrix zelotipo toxicata cauterio. Posthaec
quantum doloris acredo dic|tauerat, sacrario templi pro- 24
strata internis fletibus ac secreto cordis aestuantis affectu 10
caelestis portae assulam tacita clamoritate pulsabat. Sed
ecce ille indormitabilis medicus, cui non uocis admonitio,
sed secretorum debetur inspectio, auris secreta admirabiliter
pura, quam non instruit uerbale commercium, quam non
latet secretale silentium, penes quem taciturnitas clamoso 15
personat strepitu et conscientia quantumque obscura sit
nescit celare secretum, adest sterilitatis aridae fecundator,
oculorum lacrimantium desiccator, desideriorum concessor,
dans uotum optantium et humilitates subleuans infirmorum.
Ecce enim inter tam sacra admirandaque conmercia mu- 20
lieris petentis et domini concedentis, dum dolens quae
desiderat quaerit et dominus desiderata concedit, sacerdos
interuenit et inconsideratione praepropera merorem mentis
merulentiam credidit mulieris; sed dum scisset quod potandi
non erat culpa, sed plorandi fuerat poena, exoptator etiam 25
ipse causae iam factus est inpetratae et quia deus per se
loqui noluit, sacerdotis ore quod promiserat confirmauit.
Itaque Annae uisceribus incubans uernacula olim sterilitas
forinsecus pellitur et fertilitas uuluae domicilium ubi num-
quam interfuit habitare iubetur. Discit mater esse quod 30

19 cf. Ez. 21, 26

8 zelotipo *RS* 10 ^d affectu (*d suprascr m. rec.*) *P*
11 asulam *ω suprascr* | clausulā *S* assulam *Plasberg* 12 ille
om P 16 quantūcūq; *S* 19 obtantium *PR* 20 con-
mercia (*suprascr c m. rec.*) *P* conmercia *RS* 21 quae] quod
RSP, 23 memorem *R* 28 uernaculā *S* sterilitas —
fertilitas 29 *om S*

H

abest G non nouit, et fecunditas cum sterilem nouum commercium
 nundinauit. O fletus concipiens et oratio pariens ob-
 secratione flebili maritante: in templo filium concipit, quod
 in lecto maritum amplexibus coiens non inuenit. Apparet
 5 itaque nihil esse de naturae munere praesumendum, ubi
 diuinitatis cessat auxilium. Sed ecce qualem supplicantibus
 25 dare oportuit dominum prolem, talem natiuitas contulit
 Samuelem; ex templo petitus, de templo conceptus, templo
 etiam traditur seruiturus; placet Deo moribus, cui ante
 10 placuerat nasciturus. Iam enim sacerdos displicebat in
 filiis et male parcendo soboli non pepererat sibi; omnis
 enim qui frequenter indulserit multas culpas acquirit et
 qui particulae ruenti non suffulciet, totum quod sanum
 est secum trahit. O diuina secreta admirandaque iudicia,
 15 quae quantum clementia contributiones dum commodat,
 non habet modum, tantum dum peccatorum incursu suc-
 cenditur, percussione non est remedium; quippe duorum
 errantium culpa nec arcae testamenti parcitur nec milium
 innocentium interitus temperatur. Tantane duorum hominum
 20 exundauerant scelera, quo et sacra sanctorum contamina-
 tionibus incircumcisorum polluenta perducerent et popu-
 lorum nihil tale peccantium copiositas innumeranda suc-
 cumberet? Sed diuinitas, sicut in mundi opere laboris
 non fuit incapandam uniuersitatem efficere, ita nulla detri-
 25 menti cura est unius culpa intercidente incursu mundi
 partem absumere; neque enim ut sibi utilem bonum
 quaerit aut *<ut>* suis utilitatibus aduersam malitiam punit;

10 *cf.* I Sam. 2

1 sterile *R* sterilitate *S* commercium (^c*suprascr m. rec.*) *P*
 commercium *RS* 4 mariti *S* 5 nichil *S* 8 samuelem
R P₂ 11 soboli *RS* 14 iusticia *S* 15 quae] quia *He*;
aut constructionem mutavit contributiones (*deleto la*) *P* con-
 tributiones *RS* 18 archę *S* 20 exundauerat *R* 22 nichil
S 23 diuinita^{ti} *S* *constructionem mut.* 24 in capandam
PR in creandam *S* incapabilem? incipiendam? *He* 26 utile
S 27 *<ut>* *He*

H.

abest G riam, ubi excipit Samson inuincibilem criniti muneris
 palmam, dum leone fortior, ferro durior, solus etiam
 milleno hoste superior Dalilae superatus mollescit amplexu.
 Quos non uirtutum muros libido prosternat, quae Nazareo
 5 et diuini muneris comam abscidit et priuatum lumine
 tenebris exulauit et quibus ante timor fuerat ludibrium
 reddidit. Omitto et Manue filium diuini nuntii enuntiatione
 conlatum, quem mater non petitem suscipit, pater obser-
 27 uandum ad | monitus expauit, Israel subitum defensorem
 10 promeruit, Filisteus etiam interfectorem inuenit. Pro-
 sternuntur trecentis milia milium, et discit belli uictoria
 urceo triumphare, non ferro.

Quid uero haec omnia humanae uitae competat statui,
 demonstramus. Nonne in tricesimo quinto humanae aetatis
 15 anno res uertitur? Filiis laboratur; ut nunc quosdam in
 laetitia parentum natos ut Samuhelem inuenies, nunc etiam
 ut Ophni et Finees non solum in patris quantum etiam
 in filiorum detrimento repperies. Ad uero matrimonii
 ordines — quantas sterilitas damnat et forma commendat,
 20 alias ornat fecunditas, maculat foeditas. In omnibus
 laudanda est diuina temperies, quod et tristitiae ex parte
 praebet solatium ne plus consumat et superbiae modum
 temperat ne plus adsumat.

VIII.

abest H Praeteritus liber iudicum instituta moresque digressus
 26 sequentis libelli ordinem peperit, in quo regnorum status
 cursusque principum gradatim a nobis disponatur necesse
 28 est; illic namque solita callositatis duritia coturnata Iudea
 asperatas in proteruitatem ceruices erigit et Deum pro-

1 *sqq. cf.* Iud. 14. 16
 28 *sqq. cf.* I Sam. 8

7 *cf.* Iud. 13

11 *cf.* Iud. 7

4 nazareos *R* 5 priuato *RS* 8 obseruandus *PR*
 9 subditum *R* 10 philisteus *RS* 13 uitae *om PR* com-
 petant *S cf. p. 147, 8* 15 laboratur — ut 16 *om S* 17 *ofni*
S 18 repperies *S* at *RS* 19 quanta *S* dāpnat *S*
 28 solite *S*

uocare in suis malis operibus non desciscit; nam Samuelem *abest L*
 adgressa regem sibi postulat adibendum et ab illis *umanus*
 quaeritur principatus, quibus turpe fuerat ut illis rex
 fieret Deus. Ergo postquam Samuel sacratus antistes Deo
 popularem perduxit adfectum — licet nulla sit inter- 5
 nuntii indigentia qui abstrusa nouit rimari secreta, tamen
 ordo exigerat ut sacerdotem Deus instrueret, quo populi
 adfectum aut sperneret aut impleret. Sed ecce paternorum
 iumentorum inquisitor oberrans asinas quaerit et regnum
 inuenit et cui Israelitica fuerat summa uirtutis, pecus 10
 quaerendo uilissimum etiam ipse fuerat uilis. Quanto
 aliud melius praeparabat diuinitas quam quod Saulis
 laboranter quaerebat indignitas. Igitur sacerdotem inqui-
 siturus adgreditur et iumentorum deperditione tristatur.
 Sed sacerdos non asinarum fugam, sed regni porrigit 15
 gratiam. Sperat se patri redditurum quod perdidit et
 repperit quod pater aliquando nec abuit nec sperauit.
 Denique cornu illud diuina censura sacratum, in quo et
 regni enteca ebulliens parturibat et sacerdotale misterium
 diuinis aestuationibus nuptiabat, profetam testem foederis 20
 allicit et insperato capiti fermentum diademati germinis
 inrorauit, et ne sola esset mundana conlatio, ante pro-
 fetare didicit quam regnauit. Denique indicabat electionem
 diuinae prouidentiae inormis status et quantum maiestas
 de regni qualitate succreuerat, tantum proceritas mensura 25
 omnibus eminebat. Denique donec diuinae praeceptionis
 norma serua|ta est, et regni eius maiestas effloruit et 29
 uictor de ostibus triumphauit. Sed ecce inobedientia, totius

8 *sqq.* cf. I Sam. 9 18 *sqq.* I Sam. 10

1 desistit *R* samuhelem *PR* 2 adhibendum *RS* humanus
 ω 4 samuhel *PR* 5 produxit *S* 7 qui *R* 10 israhelitica
PR summa <destinata>? *He* uirtus *R* 12 studio Saulis
S 13 laborante ω -ter *Plasberg* indignitas *S* (ex conl.?)
 diuinitas *PR* 17 habuit *RS* 18 cornu *om R* 19 par-
 turiebat *S* mysterium *R* 20 nuntiabat *RS* prophetam ω
em He 22 prophetare *PS* 23 regnare *S* 24 enormis *S*
 25 ex proceritatis mensuram omnis *eff.* proceritas mensura
 omnibus *S* 28 hostibus ω triumphauit *PS* ecce *om S*

H.

abest H bonitatis nouerca, quae cuncta bonorum operum a mundi principio didicit extirpare fundamina, sicut in alios, ita etiam Saulis inuida principatum obsedit et sicut primum caelesti regno exulauit diabolus, deinc mundi nouellum suo paradiso Adam efficit peregrinum, postea Faraonis inpetus et Aegyptiacos currus rubriacis debriatos interfecit liquoribus salsaque potionis madefactos crapula infernalialia inuitauit ad prandia, [sic] Saul quoque et adipatae gregis laqueatum adfectu et taurorum pinguium muscipulatum adpetitu regno expulit, morte damnauit et quod duplo deterius, Pitonici spiritus consultorem unctum domini supplantauit. Quid etenim opus fuerat parcere regi aduerso? An parcendo clementior uideri poterat Deo? Sed quae sunt ista tua, Deus, secreta misteria, in quibus humana uacillat ignorando natura. Inimicus erat Agag domino, inimicus etiam et Saul factus fuerat Deo; parcit Saul Agag regi et displicet Deo, parcit Dauid Sauli et complacet; ille regnum ueniam dando perdidit, iste regnum ueniam dando promeruit. Aut in utroque damnanda erat super Deum benignitas aut in utroque placita bonitas. Sed nilominus in Saule praedae adfectus inerat ut seruaret aduersum, et non tantum benigne placere subdito uoluit quantum praedae affectus interfuit; quod in Dauid patientiae bonitas inerat, non regnandi cupiditas [erat]. Denique inspice quod Dauid Deo ultionem parcendo seruabat et Saul Dei ultionem male parcendo contempserat; Saulem enim Deus suae iniuriae elegerat uindicem, et Dauid Deum suae | iniuriae quaerebat ultorem. Ideo ergo unus bene

3 sqq. cf. I Sam. 15 11 cf. I Sam. 28 17 cf. I Sam. 24

2 extirpare S 4 dehinc S 5 paradisi P Pharaonis PS
 6 egyptiacos S rubruacis P rubrum aquis R 7 salsaeque RS
 8 sic om PR adipati S 10 dāpnauit S duplo est S
 11 fitonici R phytonici S spiritu PR consultore P
 14 mysteria R humana ω 15 uacillat RS domino Agag S
 16 etiam om S deo fuerat S 20 super ω h. e. quae superat Deum per Ho
 21 nihilominus P nichilominus S
 22 subdito placere R 24 erat om PS 26 contempserat RS

parcendo erigitur, alius male parcendo deicitur. Et quid pluribus: Surgit Daud in regnum sui domini famulus, in principatum pastor uilissimus, patronus fratrum omnium minimus; ammonito pastoralementem audaciam, erutam leonum mandibulis praedam; Goliae etiam aerata cassis fundae 5 rotatu stridulo perforata, dotalibus etiam titulis centum Filisteica collata praepudia. Quae tua in is, Deus, admiranda sunt dona; excedunt etiam modum credulitatis quaecumque larga bonitate concesseris. Paruulus leonis fit praedo, nudus uictor exultat armato, pastor triumphat 10 ex genere giganteo, solus centeno coniugem dotat praepudia, seruus sui domini succedit in regno. Quanta in is tua superabundans gratia, domine Deus meus, quantum in is iterum mortalium ex aduerso reluctat occursus. Das indignis quae non debes, non recipis pro praestitis gratiarum actionem quam debes et recipis ab ingratis contumelias magis quas non debes. Erigis ex stercore pauperem, ut sedeat cum principibus; das triumphum in gentibus, das potentatum in ciuibus, et tamen adulter omicidii sociatur scelus. Feruet aduc innocentis cadauer interfectum in 20 proelio et glandula libidinosi adulteri alieno grassatur in lecto; tot et tantarum non dicam maritus, sed admissarius coniugum unicum pauperi subripit matrimonium. Nullane animum libidinantis consideratio temperauit, non diuini ordinis augmentus aut praemium, non regale propositum, 25

2 *sqq.* cf. I Sam. 16. 17 17 cf. Psalm. 112, 7 sq. 19 *sqq.*
cf. II Sam. 11

4 admonitus S eruta ω em He 5 praeda S erat a
castris PR funderatō (em m. rec.) P 7 philisteica SP
(em m. rec.) in om PR his S 10 armatus ω -to He
triumphat SP (em m. rec.) 11 gyganteo S 13 his S
superhabundans S 14 his S dans R 15 non recipis —
quam debes 16 om S 16 et recipis — quas non debes 17
om P 17 pauperem ut sedeat om PR 18 triumphum SP
(em m. rec.) 19 adulterio S homicidii RS 20 adhuc RS
cadaueris PR 21 glandina PR libidini PR libini S
libidinis Ho libidinosi Plasberg 22 et om PR 25 aug-
mentum S

H.

abest H non pluralitas coniugum, non uerecundiae quod maius est
 turpe fraumentum. Et tamen quanta in is omnibus diuina
 admiranda clementia, cuius modum nec dicendo explico
 31 nec amplexando saturor. Noluit ut iustus peccatum in-
 5 ultum dimittere; nouit ut pius in animam uindicare; ad-
 monendo compellit ad poenitentiam, damnat temporaliter
 in substantia, ut in perpetuo temperet poenam; excipit
 in suo coniugio quod alieno ingesserat matrimonio et ubi
 plus et doloris esset et criminis, filius ultor paterni factus
 10 est sceleris; ut sicut seminis titillamento in libidinis ex-
 arsit incendium, ita sui seminis timore percussus fugiendo
 destituit regnum teste sole perpressus quod admiserat ali-
 quando secretus. Sed, Deus meus, quid oc sibi uult tam
 secreta iterum tui iudicii dispensatio? Cur maculosi
 15 criminis suboles successu paterni fruitur regni? Num-
 quidnam oportuerat ut aut Betsabe tam turpissimi sceleris
 fuscidine maculosa se regnante filio reginam aspiceret aut
 Salomon adulterinae uuluae contagione turpatus aut aedi-
 ficandi templi meritum caperet aut sapientiae thesauros
 20 indagaret aut paterni regni successor ac potentior fieret?
 Cuius igitur patris? Alieni concubitus peruasoris, alieni
 sanguinis effusoris, ubi nulla legitima tori coniugia, nulla
 iuridica sponsalia, sed mortalis conscripta epistola ad-
 ulterii fuerat lena et peruasio paranimfa; sed diuinitas
 25 fecit quod decuit, gratuitam misericordiam contulit, pec-
 cantibus ueniam relaxauit, [et] quia semper bonus est, etiam
 malis bona concessit. Sed uide quia criminis filius crimen
 incurrit et adulterinum germen non bono termino con-

4 sqq. v. II Sam. 12 7 sqq. v. II Sam. 16 18 sqq. v. I Reg. 2-6

2 turpe fragmentum S temperamentum Ho diuina est S
 4 iustus om P ut iustus om R peccatum ut iustus S 5 de-
 mittere; noluit S 6 dāpnat S 7 perpetuā^o (em m. rec.) P
 9 esset et doloris S 10 ut] et S 13 hoc RS 15 soboles RS
 16 bersabe P bechsabeq R bersabee S em He 17 maculosā S
 19 merito P thesauros RS 20 ac] aut S 22 in illa P
 thori RS 23 epistula RS 24 fugierat (gi expunx m. rec.) P
 paranimpha S 25 docuit S 26 et om PR 28 adulterium R

summauit. Licet ab isopo usque in cedros Libani disputet, licet austri reginam suam sapientiam admirantem expectet, quamvis templum ineffabile construat, spiritibus iubeat, prudentia confluat, iudiciis calleat, diuitiis fulgeat, auro rutilet, gemmis ardescat, tamen characteriauit in uita quidquid insitum traxerat de natura et libidinis cauterium genuina feculentiae inustione signatum uitae picturauit in regnum. Factus itaque concubinalis exercitus incubator, matronalis populi adsecutor, adulescentularum gregibus pastor, alienigenarum contra interdictionem amator et quod omnibus deterius est gentilium deorum in senectute iam non prudentissimus, sed imprudens cultor. Quid ultra referam tot regum ruinas, tot criminum scelera, tot transgressionum facinora, ut Acab alienae uineae auarus inuasor aequalem culpae sustinuerit poenale iudicium, et quamvis diuini miraculi oculatus testis extiterit, dum ardentia caeli fulgora et rotatos sacrificii ignes Elias in testimonium uerae deitatis extorsit, denique lucicolum sacerdotum interfectione perpetrata, relegata triennali exilio nubila profetico in momentum iterum redduntur imperio et quidquid arida sterilitate exhaustum siccauerat, imber regressus uiridanti germine reuestibat, — et tamen dum tot ac tantis manifestantibus testimoniis doceretur, Iezabelis tamen uirulentae persuasionis nocturna coniugis uenena sorbebat. Sed ecce diuina uindex dextera in idolorum

1 cf. I Reg. 4, 33 3 sqq. cf. I Reg. 6—10 8 sqq. cf. I Reg. 11 14 cf. I Reg. 21 18 sqq. cf. I Reg. 16—18

1 ysopo *RS* 3 spectet *S* 4 affluat *S* 5 characterauit *S* characterizauit? *He* 6 quicquid *RS* cauterio *S* 7 genuina⁹ *S* uitam *S* 8 utique *S* 9 adolescentularum *RS* 10 alienarum *RS* 13 regnum *P* (*em m. rec.*) 14 achab *S* 15 et qualē *PR* et quale *S em He* 17 fulgora *S* helias *S* 18 lucicolarum *S* 19 triennali *P* 20 pphico *S* momento *S* 21 quid *R* quicquid *S* exhaustum *S* ymber *R* <sol> siccauerat? *He* 23 achab doceretur *S* iezabel licet *R* zezabelli cet *P* iezabelis *S* 24 coniug. noct. uirul. persuas. uen. *S* 25 diuina *om S*

H.

abest H cultricem reginam inueitur, et porcinis deuorata mandibulis in stabuli sterquilinio dispersa perspicitur.

Ergo quia regum omnium subsequenterum facinora libri modum excedunt, ex ac paruorum causarum similitudine
5 quis non humanos actus consideret, quantum et remuneretur bonitas et condempnetur malitia. Illud ergo quilibet efficiat, quod se in utroque percepturum sperat. |

33

IX.

abest I Sequens rerum gestarum ordo expostulat causae teno-
10 rem non perdere saeculo nunc usque currente seruatum; nam et ultra excedens quadragena aetas nostrorum uerborum uolumen exspectat, quo suae causae terminum conclusum adgaudeat. Oportet ergo nos hoc tempus exponere, quo penes Hebreos Machabaeorum ducum gerebatur ex-
15 cursus. Cernens namque Deus peccatorum perfectam populo oberrante mensuram, dum Gezabel lucorum sacerdotes Deo praeponeret et Manasses mordaces serrae dentes prophetarum corpore cruentaret et templo non deorum quam demonum formas adduceret, furore succensus extorres suo
20 regno propulsat Hebreos, et quo modo externos deos adorandos optauerant, regnorum quoque externorum exules angulos oberrabant. Namque Nabuzardan coquorum praefectus, quo mage exprobramentum esset pugnae ac dedecus, ut sacer populus magnorum regnorum excelsus coquum
25 pugnantem non posset ferre substratus, — hunc ergo
34 Nabuchodonosor armato praeponens numero | regem Hebreorum oculorum decore fraudatum ferroque nexum cum

1 *sq. cf.* II Reg. 9 17 *cf.* II Reg. 21 Ascensio Isaiae ed. Dillmann p. XVI Tert. de pat. 14 22 *sqq.* II Reg. 25 Ierem. 39

1 inuehitur *RS* deuoratam *ω em He* 2 prospicitur *S* 4 hac *RS* 5 humanos *RS* 12 expectat *R* terminum *S* 15 perfecta *PR* 16 oberrantem *P* aberrante *Ho* zezabel *P* uezabel *S* 17 per mordaces *S* *ex* sereddentes *postea eff.* se re dentes *PR* 18 corpora *S* et templo — adduceret 19 *in marg al. m. P* non tam *S* 19 demonē *P* induceret *S* 21 exterorum *S* 22 nabutzardan (*dan ex do eff. m. rec.*) *P* p̄fect⁹ *del. et in marg scr.* p̄fectū *S* 24 quodcum *P* quo*cum *R* 26 hebreorum *S*

suo exulat populo, deturpatum templum deprædat, sacrum ^{H.} altare conmaculat, arcam quoque foederum uerendarum ^{abest 1} tabularum lege sacratam pagano lustramento profanat, uasa quoque aurea, quae, reuerendo pro usu sacrorum effecta, facta sunt merulento barbarorum potu polluta. 5 Sed ecce sacrata dextera consuetum non cessat prae-rogare solamen; Machabeos namque septem claro genere praesumptos admodum fratres armat ad bellum ostendens ut quod peccator totus cum suo rege facere non poterat populus, hoc paruus Deo fauente perageret numerus. O 10 quam praecelsa sunt tua, Deus, atque stupenda secreta. Peccator populus pugnantem sustentare non potest coquum et regem suum contradet occeandum; ad uero Deo grata gens paruula Machabea totum Nabuchodonosor aduentante pondus non solum reluctando sustentat, quantum et cor- 15 ruente prospere superat, notans persequentem Hebreum, quem antea uelut neglectum despexerat, suo effuso cruore praelatum, quorum regem dudum adduxerat et ferro nexum et oculo perforatum. Cognoscat ex hoc humana natura nec aduerso cedere Deo fautore nec tempestate ut ante 20 monstratum est. Betuleam amplam Hebreorum urbem omne uastato terrarum excursu dux Holofernes obsederat et murorum temptans ascendere aggeres armato clausos terrore pressabat. Erat namque ante oculos populorum certa de morte captura et fames exesa conrodens corpora 25 uacua monstrabat ambulatum cadauera. Non fletus

7 sqq. cf. Machab. I 2 sqq.

21 sqq. cf. Iudith. 2 sqq.

1 deībatū S 2 archam RS foederis S 3 sacratum
PR pphanat S 4 quae om S sacrorum om S 5 effecta
<sunt, profana> facta He 12 sustinere S 13 contradit S
contradunt Ho obceandum RS at RS 14 tantum S
15 corruentem S 16 sq. locus corruptus uidetur 18 abduxerat
S ferrum R 20 aduersa S factore S tempestate loco
datiui 21 uetulam PR Betuliam S -leam He 22 olofernes
RS 25 de morte h. e. mortis famis PR 26 ambu-
latum R

H.

abest I supererat oculo, non humor palato, non succus membro;
 35 genua possederat tumor, ora conseruerat pallor et gressus
 catenauerat marcor, quo mortua membra tantum sepulchro
 fraudata solum loquendo mundanum crederentur habere
 5 mercatum. Fames domorum secreta peruaserat, mors
 portas obsederat, Olofernes agros prataque uastabat. Quam
 ergo salutem oppressus aut speraret aut peteret, dum mors
 agro domoque uagabunda regnaret? Sed ecce matronarum
 decus, casta puella, claustro murorum egressa salutem
 10 populo conlatura profertur, uultus decore armata, morum
 pudore praesumpta, deo compulsante succensa, Oloferneum
 caput processerat furatura. Errabat namque totum securam
 per campum, regem laqueo postulans praefocandum. Quo
 reperto praebet blandum astuta sermonem, garrula uultum
 15 adultero seductorem. Adestat contra, oculorum captura,
 amor damnosus et mortalem laqueum praeparans uultus.
 Sed ecce rex potando lassatur, calore torretur, bractatur
 mero, quo madefacta guttura praebeat ferro. Ecce autem
 repente dum nulla uox ex aduentu pugnantium, nullus
 20 cruor emanat percussorum et tamen pugna nocte confecta
 est, caput pera gestatum est, matronale tropeum peractum
 est, regale thorum perfectum est, facta est una puella
 Hebreorum salus, fuga Persarum, perpetua nunc usque
 fabula saeculorum. Sed hoc proelio nulla uox ex aduerso
 25 pugnantium, nullus cruor emanat percussorum et tamen
 caput pera gestatur sola nocte adtestante sublatum. Decora
 namque forma tantum excellentum operum fuerat lena,
 quae caput a corpore segregatum, salutem lugentum ad-

1 succus RS 5 famis P perseuerat R 8 agros P 9 uasta
 R 15 seductore P contra] coram S 16 dampnosus S
 17 b*ac*aã S 19 aduento P aduerso? Plasberg 21 caput
 — 22 perfectum est in infimo marg add m 2 P tropeum RS
 ex uerbis sequentibus additum mihi uidetur: [nulla uox — caput
 pera gestatum est] 22 torum S 24 proelio ω quia i abesse
 iubetur m. 2 eff. bello R 26 adstante R interponendum
 post et tamen: <pugna nocte confecta est>? 27 scelentum
 PR silentū S excellentum He 28 ad salutem S

tulerat populorum. Hoc quoque non duco transeundum ^{abest} quod He|breorum pro salute captorum consolator deus ³⁶ erexerat Mardocheum. Nam Hester ad regnum exoptata Ebreā, suum populum saluatura, Mardocheum auunculum elatura, Aman quoque prostratura, obt⟨emper⟩at. Sed ⁵ quae sunt haec tua, Deus meus, clara admodum pauendaque secreta. Rex namque apud suam momento deplacatur consortem et sceptrum extendens conruentem pauentemque solatur uxorem. At uero Aman pene regno collega et secretorum autenta repente regem pauet aduersum quem ¹⁰ putabat susurro pro sua uoluntate ludendum. Nam ecce repente Mardocheus futurae poenae damnatus equo Aman leuante praefertur: ad uero econtra Aman crucem nocte praeparat, crucem alburnus exspectat.

X.

Transacto igitur Iudaicae cursu historiae, quem quidem ^{abest} continuis decem litteris reseruatis ab orbe condito usque in hanc aetatem digerendo perduximus, cuius principium sicut propitia diuinitas operando exitit, ita irata terminum contulit — ergo gentiles adgressurus historias, quas nunc ²⁰ a momentaneis garrulitatibus fortuna prosperior subleuat, nunc irata sup|plantat momento usque in abyssum uergens, ³⁷ si quos successu prospero usque in caelum perduxerat, — exhinc ergo sumemus initium, quo Iudaici regni perduximus terminum. Postquam enim Babylonico captiua ²⁵ Hierusalem successit imperio et alienis deseruiens idolis a Deo suo fornicata alieno etiam captiua deducta est regno — pertulit enim sui poenas sceleris et male seminatos

1 sqq. cf. Esther 1 sqq.

4 hebreā *RS* 5 obtat *P* optat *RS* obtemperat *He*
 6 parendaque *PR* 7 in momento *S* 8 consorte *PR* pauens-
 que *R* pauens *PS em He* 10 regem *om R* 12 dāpnatus *S*
 13 leuante *om R* at *RS* 14 exspectet *P* 16 hystorie
R 20 aggressus *S* hystorias *R* 21 momentanis *PR*
 22 abissum *S* 24 quo* *R* quod *P* quoad? *Plasberg*
 25 babilonico *S* 26 ierlm *S* 27 deducta est captiua *S*

H.

abest *K* fructus amarissimos sui comedit erroris —, tamen tam diu
 Babylonia fermentum suae potentiae tenuit, donec diuini
 populi templice dominici saporem praedae toxic(at)um
 degustauit statimque cum propriis abortiuit quicquid ex
 5 sacratissima praeda audior transuorauit. Fuit enim illa
 Israhelitici uindex sceleris, tamen uae illi qui flagellum
 eligitur malis; et sicut Hierusalem suas deflet reliquias
 toto orbe dispersas et nullatenus usque in hodie redituras,
 ita Babylonia cum alienis etiam suas aborsa est pereundo
 10 diuitias. Ea igitur tempestate fortuna quodam aestu
 turbulentiae grauidata in paruo Macedonum regno claris-
 simum peperit nefas. Namque Alexander dubia sub opi-
 nione Philippi Macedonis filius incerti patris crimine ma-
 culatus exurgit. Quidam enim ferunt, Dictanabo uaporante
 15 libidinis, clandestino Olimpiada magico compressisse figmento,
 alii quod draconis squamifero fermentante complexu uiru-
 lentum ediderit grauidata puerulum. Sed quid his opus
 est: ex quo Philippi in hoc negotio uacillauit auctoritas
 patris, nulla nominum inuentio opus est ad ornandum
 20 adulterium genetricis. Habere enim non dicitur uirum
 cui suppetunt multa nomina maritorum. Hic ergo quam-
 38 uis patre tyrannice crudeliterque | regnante ampliatus
 Macedonum regnum susceperit, tamen ultra mundi terminos
 aestuans insatiabile imperium protelauit; non contentus
 25 in id quod pater crudeli tyrannide peruaserat, sed mun-
 dum sibi breuiorem aestimans ultra saeculum aliquid ex-
 quirebat. Et primum quidem Babilonicum regnum arripuit
 mille annorum dominatu fulcitum, tot triumphis ac totius

12 sqq. cf. Iul. Valer. I 2—6

1 terroris *P* * erroris (*eraso t*) *R* 2 babilonia *S* 3 toxi-
 cum ω toxicatum *He* cf. p. 34, 3 4 abortiuit *R* quicquid
P quicquid *R* 5 aluidior *P* 6 isrlitici *S* 7 ierusalem
R ierlm *S* reflet *PR* 9 babilonia *S* 10 astu ω em *Ho*
 11 prauo *R* 13 phylippi *R* 14 fuerunt *P* dictanabū *S*
 uapore *S* Nectanabum uaporante <ardore> libidinis? *He*
 15 olimpiadā *S* magno *S* 20 genetricis *S* 22 tyrannice *R*
 23 machedonum *P* 24 contemptus *R* 27 babilonicum *R*

orbis uictoriis enthecatum. Illuc etenim et Israhelitica
 confluerat gloria et Aegyptiaca olim famosa con migrarat
 potentia, illuc Spartana, illuc Athenaica atque insuperabilis
 uirtus deuoluta cesserat Scytica. De quo regno a uicis
 milies centum octoginta milia tribus proeliis cesa feruntur 5
 nec tamen tantae cladis sensit Babilonia detrimentum.
 Quis ferat haec, domine Deus meus, totius orbis ineffabilis
 conditor. Deficit supputatio morientum in numero: aerum-
 nae locus Partiaco non paruit regno. Si inaestimabile est
 quod una prouincia perdidit, quis tua, orbis, opera suffi- 10
 ciens enarrabit. Igitur Alexandri rapidos regnandi ad
 cupiditatem animos tantae immensitatis multitudo non
 terruit, sed indubitanter pugnam insperatam arripuit, et
 insperato uictoriam dubitatam inuenit. Uincit in paruo
 quibus sufficere non poterat numerando; superat effugatum, 15
 sequitur fugitium, inuenit uulneratum aureo catenarum
 ligamento constrictum. Praebet inanem misericordiae se-
 pulchram illo; filias etiam quas sorores Iuste quidem
 ille uitam perdidit, regnum amisit, qui maternum uiolans
 sacramentum suum se maluit esse uitricum, patrem etiam 20
 germanarum; nec puduit illuc partem turpissimam libi-
 dinans obicere corporis, unde primum prodierat imago 39
 nascentis. Post haec regni etiam Persici uictoria non
 contentus, quo totius mundi confluerat dominatus, qui
 posset et uniuersas auaritiae saturare uoragines — et 25
 nihil ultra post hunc quaereret qui etiam aliquando satu-
 rari non posset —, tamen Indicos fines ante cuiquam in-
 accessos sollicitat et ignotos nostro saeculo fines ardenti

18 cf. Oros. III 16, 9

1 enim *RS* israhelitica *S* 2 aegyptiaca *RS* 4 scythica *R*
 h
 scytica (h *add m. rec.*) *P* scitica *S* 5 cesa *S* 6 Babilonia *R* 8 morientium in innumero *S* 9 spartiaco *PS* sparti-
 aco *R* Partiaco *He cf. p. 169, 23* 11 regnandi in marg *S*
 14 ex insperato *S cf. 155, 21* impugnando? in praelio? *Reifferscheid*
 in paruo *sc. temporis an numero paruo?* *He* 20 uic-
 tricium *PR* 21 libidinantis *S* 25 saturitate *R* ut *Reifferscheid*
 26 satiari *S* 28 saeculi *R* saeculis (*s del. m. rec.*) *P*

H.

abest K cupiditate penetrat. Et primum quidem feras in aciem
 belli propositas statuarum aere succenso debilitat et ignitis
 amplexibus rabidas fugat. Post haec Poro Indico rege
 captivo Fasiacas primus inuadit latebras. Illic aurum
 5 fastiduit Macedo qui saturari non potuit toto orbe possesso.
 Dehinc nudos Bragmones, exustos Eoas, Foebeos Passadras,
 Caucasii montis incolas, Drancas et Uergetas, Hyrcaniae
 populos, Corasmos et Daas, Ocionitidis quidem Amazonas
 ut ferus adit, ut inportunus prouocuit, ut praedo per-
 10 uasit; incognitam quoque saeculis Meroen et ultra Siene-
 ticos uapores Falernis liquoribus ruptuantem inpatiens
 penetrat; Candacen Aethiopicam, quamuis praeceps, non
 tamen securus, sollicitat; Atlanteas Niliaci liquoris diffu-
 sitrices cataractas intrepidus expectat. Quid dicam per-
 15 temptata Maeotide inertes thirofagos, asperos antropo-
 fagos, nudos etiam ictiofagos lacessisse. Solis quoque
 ac Lunae loquentia nemora regis ipsius interitum praedi-
 cantia laboriosus inuestigator accessit. Et quid pluribus:
 nulla secreta mundi misteria, nulla gens abstrusis terrarum
 20 angulis exulata, nulla Oceani semotior insula Atlantei
 marginis aestu roriflua, quae non Alexandrum aut domi-
 num timuit aut repentinum expauit aut praedonem in-
 40 uenit. Quisnam est, domine Deus meus, | hominum tam
 inconsideratus appetitus. Lassatur peragrando mundus,
 25 non erat iam quod humanis ostenderet oculis, et auaritiae

6 cf. Iul. Valer. III 10

7 sqq. cf. Oros. III 18, 5. 7. 11

1 propositas in aciem belli S 3 p̄ro (o eras) P pro R
 rege indico S 4 fasciacas R phasiacas S Prasiacas. *Reifferscheid*
 inuasit S illuc PR 5 fastidiuit S 6 bracmanos S
 Eoas *Reiffersch.* 7 caucasi S Euergetas *Reiffersch.*
 8 Ocionitidis] Sogdianos . . . que idem? *Reiffersch.* 9 pro-
 uocauit S 10 sienicos S 11 eructuantem S 12 candacē
 S 13 athlanteos R athlanteas S niliacis PR 14 expectat
 R spectat S pertemptata R p̄temptata S 15 in inertis R
 thirophagos S 16 nudus P lotiophagos R 17 p̄dicentia
 (e ex a eff.) S 19 mysteria R 20 exuolata R exuoluta
 S athlantei R 21 ad roriflua *suprascr* fuit ead. m. S
 25 sed *Reiffersch.*

non saturatur affectus. Paruum est uisu quaerenti Alexandro *abest* quod fecisse suffecerat Deo; posset et in caelum ascendere, si aut natura pinnarum concessisset aut semita. Et quia mundum peragrando paruum sibi esse credidit, ideo tribus contentus sepulchri cubitis obdormiit. Discat ergo ex hoc 5 humana natura nihil esse de potentia praesumendum, ex quo mors communiter heres est potentum et pauperum. Uidit enim et Aethiopicas uires et Atlanticas moles et Foebeos ignes et Scythicas glacies. Sed quid profuit omnia inuicta uincere et seruili ueneno succumbere. Huius 10 actus huiusque mortem qui semper mente considerat, moriturum se esse non credat; numquam enim mortis malo terretur qui alieno malo considerato corrigitur.

XI.

Fracto ergo Persico Macedonicoque imperio ecce paruum *abest* adhuc ex increpundiis Roma subrigit uerticem turpi ad- 16 modum criminosoque mancipata principio. Nam Rea geminorum mater, ex opere concors cum nomine, quae quidem non ex Marte deo compressa peperit — quamuis etsi Mars 41 esset, deus esse non posset —, tamen consueuerat uana 20 semper paganorum antiquitas procreatos ex fornice deorum natos adscribere, quo meretricum crimina diuina uestirent iniuria: uere marmorea atque insensata diuinitas, quae sua ad- dictione uniuersas uestiret criminum causas. Tamen quorum principatum Romanus ordo tripudiat et ad dedecus potius 25 suae natiuitatis etiam historia currente scribere quoque non cessat, criminosam matrem editi, criminosam nutrice producti, criminosae etiam uitae operibus non destiterunt frui.

18 cf. Oros. VI 1, 14

1 effectus *P* 3 pennarum *RS* semitam *S* pinnarum
 <usum> concessisset aut semitam? *He* 6 nichil *S* 8 uicit
O. Jahn mus. Rh. XXIII 140 ęthyopicas *S* et *om PR*
 athlanticas *RS* 9 phebeos *S* sciticas *R* scyticas *S* 10 in
 uita *S* 13 corrigit *R* 15 ergo] *g S* 16 uertice *PR*
 17 mancipataque *R* 18 ex *PR* est *S* 19 si *om R*
 22 asscribere *S* 25 principatu* *R* principatu *S* 26 hystoria *R*

H.

abest L Denique ne a facinore coeptum primordium facinosum
 caruisset augmentum, fraterno sanguine murorum prima
 rubuere fundamina, ut fratricidii cruore sancita magnificae
 urbis uerecundentur principia. Ecce etiam sacrarium cri-
 5 minibus uindicandis construitur, et ubi iustitia sanctitasque
 exerceri debuerat, inde facinorum nefanda purgantur. Fit
 exercitus criminum fructus et impunita iniquitas fit senatus;
 et ne disparia suae uitae sortirentur conubia, turpatis
 matrimoniis rapina facta est paranimfa. Quod in huiusce-
 10 modi nuptiis esse poterat gaudium: maeret sponsa quod
 rapitur, socer aestuat quod praedatur, socrus ingemit quod
 orbatur, et ne etiam in raptore quodpiam existeret gaudium,
 necdum est securus sponsus ne pugnando fiat diuortium.
 Quid post haec referam natos Brutum inbrute necantem,
 15 externi matrimonii Tarquinius corruptorem, ubi ferrum
 matrona testem sui adhibuit criminis et quia uiuere diffama-
 mata non poterat, ante in se nefas quam in commissoris
 42 sanguine | uindicauit. Omitto Fabium Metenniae inter-
 fectorem potius quam maritum, qui paruo contactam mero
 20 coniugem trucidat et resignatae ynotece parricidanti cruore
 sacrificat. Quid referam Curtium offam uoraginis et ter-
 renae abruptiois; hiatum quid profuit saturasse armati
 incitamento decoris: nunquam terra sarciret quod ruperat,
 dum tamen uanus non omitteret quod uiuebat. Exurit
 25 Mucius ineffaciter dexteram et quia praeferrī inaniter
 concupit, curtatus brachio inaniter uixit: quam fatua

18 cf. Plin. nat. hist. XIV, 13 Val. Max. VI 3, 9

1 facinoso S 2 augmento S 3 & S 7 exercitiis ^{nt} vel
 exercitus ω exercitiis crim. fruct. (magistratus)? He 8 tur-
 batis S 9 paranimpha RS 12 exsisteret P 13 diuortiiis
 PR 14 [in]brute? He 16 adhibuit testem sui S
 18 fauium P fauum R met tennię R metemnię S 20 re-
 signat eynotece P resignat eynotete R resignaternoce Sem He
 ob resignatam oenothecam Reiffersch. 22 saturitasse R
 23 sarcire R 24 amitteret S 26 cupit m. 2 add con P

uanitas sacrificat uanae famae miseri sui corporis poena *abest*
 et ut nomine tantum opinatus existeret, membrorum facta
 est turpata ruina. Quid referam Cannense interitum terno
 modio digitorum exuuiis diffamatum, dum Carthago Ro-
 manis potentatibus utitur et Cremera senatoriae mortis 5
 diffusionibus augmentatur, quid urbis inruptum anserinae
 uocis indicio erutum, quid Marianae pestis scidium ciuico
 sanguine satiatum. Feruet Pompeiana uictoria Mitridatis
 toxico, concursu piratico, Tigrane maerente Armenico,
 Pontico etiam Uiridomaro tristante captiuo. Primus igitur 10
 et Iudaicas opes praedo peruasit et dominici sacrarii
 ornamenta Romanis usibus subdidit. Quid referam Scipio-
 neas Punici triumphu uictorias, dum opima Cartaginis
 antiquaque potentia sibi pugnando periit, Romae pugnanti
 proficit — Roma enim ante exhausta uincendo recuperauit 15
 quod perdidit, at uero Carthago ante uictrix nunc exusta
 et quod rapuit reddidit et quod habuit perdidit —, quid
 Corinthicae maiestates uictoriae, quid Cimbricas mortes,
 Teutonicas rabies; et ne omnia prosequar: creuit Roma
 semper suo studens dispendio et dum sibi parcere non 43
 nouit, domina effecta est mundo. Quantum Romano 21
 sanguine satiatum est Uiriatus, aspersus est Poenus; omitto
 nefas Partiacum, aurata morte principem condemnatum,
 ubi auaritia quod iniusto uoto quaesierat iusta poena
 repperit et cupiditas dum concupitis fruitur *bibendo* non 25
 uixit, — nouum, fateor, Persarum iudicium, ut cupiditas
 dum ex id quod desiderat fieret saturata, ipsa sibi satu-
 ritas facta est poena. Quid Caesar, qui fatigato tot
 triumphis succedentibus mundo ipse tantum indefatigatus

23 *cf.* Plin. nat. hist. XXXIII 48 Serv. ad Verg. Aen. VII 606

1 fama miseris *P* 2 opimatus *Reiffersch.* 3 cannesē
suprascr.: caudine *S* 4 exubiis *RP* (*m. 2 add s supra u*)
 cartago *S* 6 diffinitionibus *S* defunctionibus *Reiffersch.*
 7 discidium *S* ciuili *S* 9 pyratice *S* 15 proficit *S* 16 car-
 tago *R* kartago *S* exhausta *S* 18 corintice *R* corintyce *S*
 cymbicas *S* 19 theuthonicas *P* 21 mundi *S* 23 condempna-
 tum *RS* 25 uiuendo ω bibendo *Reiffersch.* 27 ex eo quod *S*

H.

abest L ciuico sanguini non pepercit, quia iam exterum quem funderet non inuenit, paruum credens, si dimidio mundo regnasset, nisi etiam totum genero interfecto pernaderet. Romanum ergo imperium suo exteroque sanguine enutritum, cuius semper iniuriis aut dandis uacuat aut accipiendis [non uacuit], creuitque semper alieno damno aut suo potius detrimento.

XII.

abest M Noua saeculi aetas interuenit nostris libellis desiderabiliter exoptanda, cuius aduentu radiante lustrati, suauia Christi nascentis crepundia libro corrente narrentur necesse est, quippe ex quo et lux refulsit in tenebris, gloria in excelsis, pax in celis et letitia exorta est iustis. Ecce oc ut angelus edicit, pastor audit, Chaldeus agnouit, Erodes expauit. Quid ergo cessas, lingua? Erisne tacita tui conditoris in aduentu perducta? Quo reatu teneberis, si uociferantibus angelis tu tacebis? Ecce igitur descendit ros uerbiale coruscans in negotio, latens in uerbo. Pulsat auditos uirgineos caelestis coniugii dispensator, ubi naufragia non passurus est pudor. Indicit nuptias in quibus nec diuinitas patris polluitur nec genetricis integritas uiolatur; fit aure casta conceptus, fit plenitudo uteri et nullus est pondus; et sic intacto pudoris sigillo prosilit partus. Sed ecce quid in hac desponsatione sacer pro-

11 *sqq. cf.* Luc. 2
Luc. 1, 26 *sqq.*

12 *sq. cf.* Luc. 19, 38

18 *sqq. cf.*

1 ciuili *S* sanguine *R* 4 enutritum est *S* cui *RS*
cuiu (*al. m. add s*) *P* quia *Reiffersch.* 5 uacuat (*suprascr i m. rec.*) *P* uacuit *R* uacauit *S* 6 non uacuit *PR om S ut schol. ad uacuat additum del He* dāpno *S* 10 exoptanda *P*
11 narrentur *pro narremus quia in abesse iubetur* 13 celis] terris *S* oc ut *S* ocu ut *R* ōu ut *P* 14 chaldeus *P*
herodes *RS* 18 ros uerbialis *S* ros uere uitale? *He* 19 auditus
S dispensator *R* dispēnsator *S* 20 indicat *S* 21 genetricis
S 23 nullū *S* 24 despēnsatione *S* sacra pronuba *S*

nubus edicat, agnoscatur. 'Aue' inquit 'gratia plena', et illud quod sequitur. Fateor, tractans hoc ipsud obstipui, in desponsationibus suis quos ordines habeant caeli. Ecce ut uideo, nulla adhuc petendi fit enarratio, nulla de uocabulo sponsi cognitio, nulla de dotis quantitate conlatio: 5 et gratiae fructu grauidata est uirgo. Sed ecce dotis celsitudo nuper edicitur et desponsator qui fuerit declaratur. Dicit angelus: 'Spiritus sanctus superueniet in te': ecce significatio certa uocabuli. At uero: 'Regni eius non erit finis': quae erit ultra dos ab hac dote superior, regnandi 10 perennitate concessa. Post haec radiata in nostro saeculo diuina nituere crepuscula; exulat de nostris sensibus quidquid tenebrosa fuscetudine caligabat; recedit tristitia, fugatur angustia, ne consisteret regis procedentis in uia. O gratus et purus aduentus; si ut rex descenderet, fortior regibus 15 appareret, si ut deus Iudeis claresceret, si ut ineffabilis sapientia | scribas Fariseosque conpungeret; sed ut lenis 45 pastoribus apparuit, ut caelestis Caldeis inluxit, ut non superbus piscatores instruxit. Accessit egrotantibus diuinae salutis potentia et stupenda in saeculo radiata sunt opera. 20 Denique nuptialis aqua uinolentis ruboribus debriatur; Tiberiadis unda pedestri Petro fit durior strata, discit terra parturire oculos praegnante saliuā, discit fons sanguineus christificae uestis adtactu perenni constrictus gelare catena, adulterae uenia terrae conscribitur, leprae sordicula 25 uerbo purgatur, latronis corona de cruciatu conquiritur. Et quid pluribus: suis cadauera pedibus gradiuntur, suis egrotis lectuli deportantur; praestat Petro piscis pecunias, cui nulla substantia, et hic in prandiis decoctus crescere

1 Luc. 1 28 ('Maria' et 'dominus tecum' *omittenda erant*)

8 Luc. 1, 35 9 Luc. 1, 33 21 *cf.* Ioann. 2 22 *cf.* Matth. 14, 25 sqq. 23 *cf.* Ioann. 9, 6 Matth. 9, 20 25 *cf.* Ioann. 8, 8 Matth. 8, 2 26 *cf.* Matth. 27, 38 27sq. *cf.* Luc. 7, 11 Ioann. 5, 9 Matth. 17, 27

2 ipsū obstupui S 5 totis P 7 desposator (n *add m 2*)

P despensator S 8 superueniat P 12 exultat P quicquid RS 17 phariseosque RS sed ut et P 18 chaldeis RS 21 a ruboribus debriatur *denuo incipit T* 28 egrotas P

H.

abest M discit, ubi nulla est uita. Uerbo expulsa egritudo discedit; uerbo reuocata salus adcurrit; uerbo uertigo tranquillata languescit, uerbo fluctuans unda liquescit; et ne plura persequar, non licuit naturae non esse quod ille uoluit, 5 non reluctauit natura non posse quod iussit. Post haec uero ut plenitudo Iudaici exitus celerior fieret, liuor de bonitate conquiritur et quia cecitas claritate refulserat, conlator lucis ab aduersariis inuidetur: uere tenebrae patronus, qui in suo figulo non dubitauit scelus. Flagel- 10 latur perpetua uirtus, uniuersalis conspuitur salus et crucis patibulo suspenditur Deus. Quis haec aut dicere auderet aut dicentibus crederet, quod Iudea tot periculis eruta, tot proeliis uindicata, tot beneficiis inlustrata haec suo deo facere poterat. Sed qualiter Iudeus adoptatus filius 46 caderet et gentilis adoptiuus | filius surrexisset, nisi quia 16 tot beneficiis ingratus ille populus extitit et iste nullo praeunte obsequio gratuita gratia consecutus euasit.

XIII.

abest N Oportuerat quidem ut temporum ordo dictabat Cae- 20 sarum actus uitasque describere; sed quia illos siue Deo siue apostolis turpe fuit praeficere, postremo ergo loco quae praetermisimus postmodum edicemus. Igitur postquam Iudea salutis remedium patibulo crucis adfixit et mortis medellam quam habere magis debuerat caruit, a 25 Deo suo exulata proicitur et eius loco pereger filius adoptatur. Statim itaque fidei doctores apostolos dirigit et sacrati spiritus flammeo coruscis adtactu uerbi caelestis praedicatores statuit et baptismatis dilutores elegit. Statim

9 *sqq. cf. Matth. 27*

26 *sqq. cf. act. apost. 2 Matth. 28, 19*

1 discit] discedit <i>P</i>	2 reuocata <i>ST</i>	4 prosequar <i>ST</i>
6 fuerit <i>P</i>	7 fulserat <i>S</i>	14 poñit <i>T</i> posset <i>S</i> adoptatus
iudeus <i>R</i>	15 surgeret <i>S</i>	qui <i>P</i> ₁ 16 iste] ille <i>S</i>
17 gratuitam $\overline{\text{grām}}$ ḡseqr^2 <i>S</i>	21 p̄dicere <i>S</i>	24 medellam
<i>RT</i> (<i>m del. m. 2</i>) medela <i>S</i>	25 peregre <i>RT</i>	pegrin ⁹ <i>S</i>
27 sac ¹ <i>S</i>	choruscis <i>PS</i>	28 delutores <i>T</i>

ergo caelesti horreo fruges certatim segregatis paleis successere; spargitur sectura cum lacrimis et pressurae <cum> gaudio colligitur messis. Mittitur retia, retrahitur perfecta captura omisso maris liquore salsissimo, de qua Christus et exucatas peccato assas epulas comedat et mellis fauo admixtas caelesti adparatu suscipiat. Uide igitur quod et ad dexteram partem retia captura iactatur et certissima computatio trahitur quia decem legis praecepta subeat et septem spiritus perfecta uita possideat, quae quidem summa multiplicata septimo decimo colligitur ductu. Pastor Petrus, cui quidem et celestis portae clavis traditur et grex ouium ad pascua deduci iubetur, qui duplum accipit thesaurum, quo saeculum adcurat egrotum adhibito chrismatis oleo et sacrificii mero, super petram stabilem firmat ecclesiam, et porta mortis destruetur per eam. Ligat caelo quod uelit, soluet terris quod iusserit. Praeceptum hoc quod gratus Christi amicus accepit: portat et ipse piissimus pastor ouem humeris perditam et ex lupatis morsibus eripit fugitiuam.

Rapitur ad apostolatatum dum calcitrat Paulus et licet reluctet, percutitur beatissima cecitate uisurus; cadit ex oculis albigata lippido et efferata seueritas fit pacifica persuasio. Quam grata medici largitas, dum solo imperio et squamea cecitas pellitur et cordis acerbitas dulcoratur.

3 cf. Luc. 5 9 cf. apocal. Io. 5, 6 Oros. apol. 16, 7 11 sqq.
cf. Matth. 16, 18 sqq. 18 cf. Luc. 15, 4 sqq. Ioann. 21, 16
20 sqq. cf. act. apost. 3

1 succrescere *RTS* 2 sectura *om S* cum *He* 3 mittū *T*
retiam *PR* rete in mare *S* retrai *T* trahitur *S* 5 exucatus *R* exucatur *T* exucatas *S* 6 suscipiat — captura 7 in infimo marg m. 2 *P* 7 rete in captura *S* reciē captura *T*

8 ^{su}copputatio (*suprascr alia m*) *P* supputatio *ω* comp- *He* quae *ω* quia *He* 9 septem *sps PRT* sptem *sps S* 10 multiplicato *PRT* 11 celesti *PR* 12 rex obuium *P* 14 crismatis *ST* super *P* supra *ω* 15 destruitur *S* 16 soluit *ST* 18 piissimis *ST* humeris ouem *S* 19 lupinis *S* 21 relucte *T* 22 albicata *S* lippitudo? *He*

H.

abest N Fit ouis, magis ouicula lupus rapax et ubi exultauit
malitia, superexuberat gratia et quos acceptis epistulis
cruciaturus exquirat, illos exhortatoriis postmodum epistulis
docuit. Uecte fullo deicit Iacobum et quamuis pro populo
5 iam percussus orauerit, sic pro praestitis aduersa suscepit:
uere fullo Iudeus apud quem totius sordiculae resederat
cumulus. Credit Philippo Aethiopicus spado et purgatus
baptismate cursu garrulior repedit prospero. Iluc cre-
dulitatis ac fidei gratiam portat, ubi praedicatio pro ex-
48 tre|mitate orbis peruolare difficiliter poterat. Petrus apud
11 urbem deuoluitur et magus uolucer caelo iam proximus
sola prece iactatur, et licet semel sepiusque figuraliter
resurrexerit, uero mortis occursu ultra iam perpetuiter
perit. Dorcas mortua redditur uiduis et misericordia re-
15 surrectio efficitur mortis. Patefacta carceris claustrorum
ligatura dirumpitur et Petrus Herodis Iudeorumque de
expectaculo liberatur. Sapphira cum uiro promissam sub-
ripit partem et quia totum dare despexit, se ipsam quae
furto uti poterat perdidit. Uas Petrus refertum e caelo
20 sibi delatum aspectat uarias saeculorum apostolo prae-
biturum delicias dumque Iudeis prohibita scelus esse putat
si comedat, audit totum catholico purgatum esse quicquid
Dei largitas gratialiter praerogaret. Christus igitur purgat
semper epulas suis qui etiam corda lauacro purgauit
25 baptismatis. Porrecta Petri dextera claudus recto gressu

4 cf. Euseb. h. e. II 23 7 cf. act. apost. 8, 26 sqq.

14 cf. ibidem 9, 36 15 cf. ibidem 5, 19 sqq. 17 cf. ibidem 5

19 cf. ibidem 11, 5 sqq. 25 cf. ibidem 3

1 ouis *T om ω* 2 superexuberauit et *T* epistolis *RST*
3 cruciaturos *PTR* (*em m. rec*) et hortatoriis *R* epistolis
RST 6 *Ue S* 7 *pada P* 13 *occasu Ho* *ultra R*
perpetue ex perpetuiter al. m. T 15 *patefacto ω -ta He*
carcere ST *patefacto carceris claustro <eru>rum? He*
16 *dirumpitur S* *de Herodis iudeorumq; spectaculo S*
17 *saphyra R sapphira ST* *uiro om S* 18 *parte P* *qui*
PR *totam S* *despē dare T* *ipsam ex ipsum T* 20 *prae-*
biturus PR *p̄bituras T* 22 *quicquid RST* 23 *p̄rogarit S*
24 *purgauit] purgabit RT purgat S*

firmatur et qui solo quo sederat ex pueritia religatus fuerat loco iam aetate proeuctus gressu pererrare didicit libero. Quo Iudeus ex liuore miraculi zeli toxico sufflamatur et qui gratias Deo proferre debuit, amum liuoris potius deuorauit. Expetitur Paulus ad mortem dum 5 Apollo futurorum praedicator perderet deitatem, et quia apostolos clamoribus sectabatur spiritus, ut recedat praecipitur. Fariseus cum Saduceo committitur et Paulus e medio turbore subtrahitur, dum Saduceus resurgere mortuos dubitat et Phariseus dubitata certus adseuerat; illic igitur 10 apostolus libertatem repperit, ubi iurgium auditoribus praerogauit. Tradit sors Mathiae apostolatus officium, 49 et traditio Iudae porrigit laqueum. Taddeus Abgaro podagrici morbi medellator praemittitur et sicut dudum epistula Christi promiserat, ita maerorum salus suffragata 15 gaudebat; discedit ueteratus medullis regalibus dolor et salus quae olim puero fugata repudium dederat ad gratiam iterum perducta cum uiro ludebat. Circa horam tertiam adgregatis apostolis promissio dirigitur saluatoris et flammato fulgore spiritalis gratia distribuitur. Labiis loque- 20 batur apostolis quidquid dictabat spiritus, et audiebat quod scierat Medus, Elamites et Persus. Sed a quibusdam mera putabatur ebrietas et erat mira potius tributa maiestas. |

5 *sqq. cf. act. ap. 17, 16 sqq. 23, 6 sqq.* 12 *sq. cf. Matth. 27, 5 act. ap. 1, 15 sqq.* 13 *sqq. cf. Euseb. h. e. l 13* 18 *sqq. cf. act. ap 2*

2 pererare *P* perare *RT* 3 quod *PR* 4 do *grās*
T ^hamum *S* 5 potius *om S* 6 proderet *S* quia]
 qui? *He* 7 recedebat *T* 8 Phariseus *RST* paullus *T*
 9 trahitur (*al. m. add sub*) *P* substrahitur *R* mortuos resur-
 gere *S* 10 illuc *R* 11 libertatem apostolus *S* 13 thad
 theus *P* 14 medelator *RST* promittitur *S* 15 epistola
RST 20 loqueba*tur *T* (*eraso n*) loquitur apostolus *S*
 21 quiequid *RST* 22 sed et quibusdā *T*

H.

50

XIV.

abest 0 Nunc etiam Caesarum uitas instituam et principum
 atque augustae magnitudinis stemmata libris currentibus
 edicamus necesse est. Primus igitur Caesar, unde et
 5 imperiale cepit initium, uniuersae terrae detinuit princi-
 patum; suffragabatur etenim huius felicitati diuina nati-
 uitas, cui etiam uniuersas inuincibiles uincere licuit causas.
 Qualiter enim ab huius imperiis libera existeret uniuersitas,
 sub cuius regnum nasci dignata est deitas. Primus nam-
 10 que uniuersae terrae limites imperiali maiestate subiecit,
 Britannicas ultra mare Atlanticum sitas insulas mira felici-
 tate repressit, Actiacaе pugnae certamine triumphans
 exstitit atque Aegyptiacam superatam reginam lactandas
 praebere mammas serpentibus persuasit. Dictaturam per-
 15 petuam sellamque auream primus in urbem aut habuit aut
 inuenit. Iani belligeri limina perenni securus clusura damp-
 nauit. Ultra Indicas latebras suae magnitudinis imperium
 duxit. Et ne quippiam reliquum remansisset, mundum sicut
 marinis terminatur amfractibus describendum censendum-
 20 que mandauit. Haec sunt tua Deus secreta misteria, haec
 sacrae natiuitatis munera sempiterna; neque enim decebat
 illum regnandi habere participem, quem in tua natiuitate
 51 decreueras regem, ut Deus principium Ce|sari et Cesar
 principium fieret mundi.

25 Denique ut haec clarius manifestasset diuinitas, inspice
 quid deinceps sequitur. Uidesne eneruatum in aliis ultra
 imperium et lasciuienti desidia in sequentibus deinceps

2 etiam *P* (*expunx m. rec.*) iam ω 3 stemmata ω 5 sumpsit
S coepit ω obtinuit *T* 6 enim *ST* 8 liberata *T*
 9 huius *KT* regimi *T* regno *S* 10 maiestati *S* 11 athlan-
 ticum *RT* Gallicum *S* 12 certamine *om S* triumphator *S*
 13 exstitit *RST* aegyptiacam *R* egyptiacam *S* superata
 regina *PR* 15 urbe *S* 16 clausura *ST* dampnauit
ST 17 sui magnitudinem imperii *S* 19 anfractibus *S*
 fractibus *T* 23 cesaris *ST*, 25 manifestaret *S* *post* diuin.
lac. signat Reiffersch.

putrefactum? Da Calligulam aureis piscantem retibus funibusque purpureis; da Caesareanae turpitudinem stirpis, ubi ille madidus princeps, entheca sceleris, qui uirum quem male acceperat perdidit [et] mulierem quam iuste meruerat sumpsit, regnum criminibus maculauit, et quid turpius 5 aut uellet aut faceret, nisi ut grauidata ranunculis uiscera turgescenti dissilentia rugitu intestinis etiam crepitantibus — nihil amplius quam perennem saeculis fabulam peperit criminis. Exhinc iam luxu perfracta uirtus relanguit rigidaue seueritas deliciis accedentibus tepefacta migravit. 10 Tamen nequaquam in cunctis Augustis huiusque cladis tabes inrepsit. Fuere igitur uarii quibus et uirtus interrita inerat et animi cura uigilanti cautella referuerat. Nam Uespasianus Iudaicae uindex nequitiae, quem suae Christus iniuriae elegerat uindicem, ipse Israheliticam 15 cladem finem usque perduxit et nequaquam iam ultra de captiuitatis ergastulum redituram perenni exulatu dampnauit. Hic itaque Hebream aduersus Deum calcitrantem nequitiam execrandae famis exitu terminans illam usque miserabilitatem perduxit, ut lacteis dependentem uberibus 20 natum ieiunae matris faceret prandium et quae insensibilis suis catulis nequaquam ingerit fera, illud mater in suis uisceribus faceret efferata. Quae sunt ista, Deus meus, te irascente permissa bellica crimina, ut fames naturae federa uinceret et mater de suis uisceribus ieiuna pranderet. Sed 25

1 cf. Oros. VII 7, 3 14 sqq. cf. Oros. VII 9 20 sqq. cf. Ioseph. b. I. VI 3, 4

1 da] de *RT* calliculis (i extr. ex a, s in ras.) *T* caligulam *S* 2 cesariane *RS* turpitudine *PRT* 4 et om *PST* quam] quia *S* 5 sumpsit *RST* 6 bellat *PRT* (supra lat al. m. add re) bellati⁹ (om aut) *S* uellet *Reiffersch.* 7 inde a dissilentia desunt omnia in *S* 8 pepererint *Reiffersch.* 10 delicias *P* 11 angustiis ω Augustis *Eussner Philolog. XLVI 249* 13 cautela *RT* reuerberat *P* feruebat ω referuerat *Plasberg* 15 israheliticā *T* 16 cladem finem om *T* de seclusit *Reiffersch.* 17 ergastulis *T* (postea corr -lo) reditura *P* dampnauit *T* 21 quod *Sittl anal. Bursian. LV (1888) 242 perperam* 22 illa *Ho Reiffersch.* 24 sq. uinceret federa *T*

H.

abest O iusta haec diuinitatis in rebellibus fuerat pena. Quam enim Iudea patientiam haberet in filiis, quae suam salutem usque ad patibulum perduxerat crucis; et quae carnem filii Dei accipere spreuit, sui carnes filii suis epulis
 5 praeparauit. Cerne enim quia quinque panibus saturata quinque milia ante deriserat et nunc — tantum uitae reliquum — filii carnes esuriens praelambebatur. Primum etiam Iudaicus princeps dum Christum quaerit infantes interimit, ast hic secundus dum Christum ulciscitur paren-
 10 tum mandibulis infantes addixit. Quid referam Aureliani in Deum tumentem inuidiam unius miraculi effectibus delinitam. Namque dum miles, densatur aer, crassescunt nebulae, ignis ipse etiam, si credi fas est, aquas didicit parturire. Perdit ignis naturam in imbrem
 15 migratus, desudat humectus in radiis Febus, et ut diuinitas imperauit, flamma etiam pluere didicit atque in suis incendiis guttas habere se repentinas expauit. Discat itaque pagana duritia quia nec elementis licet suam uindicare naturam, quam Christianus tenet in suum uelle captiuam.
 20 Denique una pluuiae unda et arida sitientum ieiunia et pagani persequentis humidata est flamma. Iam enim aduersus Christianam fidem sacra ediderat, penas infixerat et cruciatus martyrum decretis publicis titularat. Quas tua pluuia, Deus, imbre faculas extinxit, et una eademque
 25 sententia imperialis censura infringitur, militaris ariditas saturatur. Quid referam placidum Neruam felicemque

5 *cf.* Matth. 14, 19 sqq. 10 sqq. *cf.* Oros. VII 7 sqq.

1 iuxta R 4 filiis suis PT 5 carne PR carnē T em
 He sine carne Reiffersch. 6 en nunc Reiffersch. 7 reliqui
 P 12 dillinitam P 12 *verba*: densatur aer — et arida
 sitientum 20 *hoc loco omissa leguntur post praetermittam*
nesse est 179, 3; transposuit et lac. signavit Reiffersch. lacuna
sic fere expleri potest: <ieiunia queritur> 15 mutatus T
 nigratus Reiffersch. 20 sicientē T 22 sacra edicta ediderat
 Reiffersch. 24 ymbre T irae Reiffersch. factas ω faculas
 Reiffersch. faclas Sittl *annal. Bursian. LV (1888) 242* extinc-
 xit RT 26 neruum P

Traianum et primum Christianis meritis Augustalia insignia iungentem geminum Philippum. Praetermittam necesse est Iuliani tyrannicam rabiem in Dei ecclesias tempestiuus incursum fluctuantem, dum Iudeis iam recuperandi templi facultas tribuitur et simulacrum Ueneris templis 5 asciscendum adfertur. Sed et Iudeis flamma uibrata crispata uerticibus cimenta muris adlata dispersit et uestibus crucis characteriaca signacula figurauit; Ueneris etiam transitum Babylae martyris praesentia interdixit. Ualentinianus militare cingulum spernit et imperii diade- 10 matis munus excipit.

1 sq. cf. Oros. VII 20 6 sqq. cf. Cassiodor. hist. trip. VI 43
9 cf. Cassiodor. hist. trip. VI 31 10 cf. Oros. VII 32

2 filippum *P* 3 est et *Reiffersch. distinguens ante et v. 1 tyrannicam T thirannicam P* 5 Uen. templi *T*
9 babile *R T* martyres *R* martiris *T* 11 Flauii (Fauui *R*)
Claudii Gordiani Fulgentii uiri clarissimi *subscript in P ante. in R post verba: quartus decimus liber absque O explicit. incipit quintus decimus absque P subscriptione caret T*

S. FULGENTII EPISCOPI SUPER THEBAIDEN

Poetarum inuestigabilem prudentiam ingeniique eorum uenam inmarcescibilem non sine grandi ammiratione re-
 5 tracto, qui sub blanditorio poeticae fictionis tegumento moralium seriem institutionum utiliter inseruerunt. Cum enim teste Horatio 'aut prodesse uolunt aut delectare poetae aut simul et iocunda et idonea dicere uitae', non magis litterali sensu aut historiali facilitate hilares
 10 reperiuntur et iocundi quam mistica expositione figurarum moribus humanae uitae aedificandis utiles et idonei. Quam ob rem, 'si parua licet componere magnis', non incommune carmina poetarum nuci comparabilia uidentur; in nuce enim duo sunt, testa et nucleus, sic in carminibus
 15 poeticis duo, sensus litteralis et mysticus; latet nucleus sub testa: latet sub sensu litterali mistica intelligentia; ut habeas nucleum, frangenda est testa: ut figurae pateant, quatienda est littera; testa insipida est, nucleus saporem gustandi reddit: similiter non littera, sed figura palato
 20 intelligentiae sapit. Diligit puer nucem integram ad ludum,

7 sq. Hor. ep. ad Pis. 333 sq. 12 Verg. georg. IV 176

P = cod. Parisin. 3012 *Pr* sec. Rossb. *Pg* sec. Gunderm.

1 ^{SCĪ} FVLGENTII ^{EPĪ} SVP THEBAIDEN *P* 3 eorum]
 deest *Pg* eor *incert* *Pr* suppl *Ro* 7 uol... *P* suppl *Ro* uelint?
He 8 et 10 litteras detritas suppl *Ro* 9 litteralis *Pg*
 ... *P* aut *He* 10 et *incert* *Pr* 12 n̄ incō|mune *Pr* non
 commune *Pg* *Gu* non incommode? *Plasberg* 19 gustanti? *He*

sapiens autem et adultus frangit ad gustum; similiter si puer es, habes sensum litteralem integrum nullaque subtili expositione pressum in quo oblecteris, si adultus es, frangenda est littera et nucleus litterae eliciendus, cuius gustu reficiaris. His itaque aliisque pluribus modis tam 5 Grecorum quam Latinorum poemata possunt commendabilia probari, quorum summa erat intentio ut nullos aut simplices aut peritos t utilitatis immunes relinquerent. Inter quos et Papinius Surculus mirae strenuitatis uir eminentissime claruit qui Uirgilianae Eneidis fidus 10 emulato Tebaiden scribere adgressus est; cuius ut tegumentum pateat, historialis ordo seriei praemittendus est.

Laius regnavit Thebis; habuit uxorem Iocastam, ex qua genuit Edippum. Qui adultus patrem interfecit, matrem uxorem duxit. Ex quo incesto coniugio nascuntur 15 duae filiae et duo filii, Ethiocles et Polinices. Pater dolore cecatur. Filii de regno dissentiunt. Annuatim diuisum est regnum. Primo uero primogenitus regnat Ethiocles, Polinices exulat. Adiit etiam Grecos; filiam regis Graeciae Adrasti duxit in uxorem. Anno finito regnum 20 a fratre repetit. Ille negat. Septem reges Graeciae coniurant in ultionem. Thebas petunt; sed sitiunt in uia; ducuntur ab Ibsiphile ad fontem. Occiditur Archemorus a serpente; Greci Licurgum consolantur, Archemorum honorifice sepeliunt. Deinde Thebas adeunt. Pugnant; 25 occiduntur omnes excepto Adrasto. Ad ultimum duellant fratres; mutuo se perimunt. Insurgit Creon regnaturus. Prohibet reges sepeliri. Uxores regum supplicantur Theseo. Theseus pugnat cum Creonte; uincitur Creon. Reges sepeliuntur. Thebe quassata est, sed liberatur. 30

7 duorum Pr . . . d Pg suppl He 8 pu . niet Pr . per
 unice (?) Pg 9 . . . apinius Pg suppl He . . . purnius (?) Pr
 furculus P em He 10 suppl Ro uirginiane P em He
 11 c . . . ator (sup. pars litt. c dub.) Pr itor Pg cōm-
 tator Ro emulato He c1 . . Pr deest Pg suppl Ro 12 est.
 Incipit P 24 ligurgū P 26 adraastro P 29 et 30
 suppl Ro

Historicae seriei ordine *transcurso* huius testae nucleus eliciendus est. Thebae *Grece* dicuntur quasi theosbe id est dei be Haec est humana anima, quam diuina benignitas creauit ad imaginem et similitudinem
 5 suam, id est immortalem inuisibilem totius scientiae perceptibilem; quae bene ciuitas appellatur, quia fortitudo in ea et prudentia iustitia temperantia et ceterae uirtutes tamquam huius ciuitatis ciues iure hereditario habitantur et locantur. In hac itaque ciuitate id est humana anima
 10 regnat Laius id est lux sancta; Laius enim dicitur quasi lux ayos; ayos uero *Grece* sanctus Latine interpretatur. Laius itaque regnauit Thebis, id est lux sancta in humana anima, quae exclusis ignorantiae tenebris totius scientiae perceptibil^(itat)e decorata est. Hic autem habuit uxorem
 15 nomine Iocastam id est iocunditatem castam. Mens enim humana ex sancta luce quam habuit iocundatur; sed caste, id est absque elationis corruptione. Haec autem Iocasta bene dicitur uxor Laii, quia uelut uxor marito subest illi praecedenti. Sic itaque felici coniugio Laius duxit Iocastam.
 20 Ex qua genuit Edippum. Felix fuit coniugium, sed proles infausta. Nascitur enim Edippus id est lasciuia. Hoc nomen Edippus sumptum est ab edo, quod animal ualde lasciuum est; unde dicitur: 'Tenero lasciuior hedo'. Quotiens itaque iocunditas casta et prius nulla rerum saecularium uanitate corrupta ad corruptionis lasciuiam declinat,
 25 uere Iocasta parit Edippum. Qui adultus id est humana anima praeualens patrem interficit, uidelicet lucem sanctam quae superhabundans occasionem nascendi sibi quodam

23 Ov. metam. ed. Riese XIII 790

1 et 2 *suppl* Ro 3 be<nignitas> Ro 5 scienc̄iecię P
 (em m. 1) 14 perceptibile P em P. de Winterfeld Philolog.
 LVII 509 18 siĉ ūlūt P (del ead. m.) 21 lasuia P em
 He 22 edippūs P suptū P 23 lasiuior^h edo P (em m.
 ead.) 25 uanitate ex uaritate P 28 quodam (da ex mo
 ead. m.) P

modo praeberat extinguit. Immo etiam ipsam matrem suam sibi eam subiugando uxorem ducit. Ex quo incesto coniugio nascuntur opera nec uirtutem nec speciem uirtutis habentia, quae sunt duae filiae. Nascuntur et alia opera speciem uirtutis, sed non uirtutem habentia, quae sunt 5 duo filii. Quorum alter Ethiocles, alter Polinices. Ethos Grece Latine mos dicitur, inde ethica moralis scientia; ocleos dicitur interitus, inde Ethiocles morum interitus, hoc est auaritia, per quam mores intereunt; ipsa enim est origo et radix omnium malorum. Polis Grece multum 10 dicitur Latine, nichos uictor; unde dicitur chere Cesar anichos; inde Polinices multos uincens in tempore, hoc est luxuria cui multi succumbunt. His itaque filiis id est auaritia et luxuria in anima humana adultis pater dolore cecatur, id est mens lasciuia horrore peccati afflicta se ipsam ex- 15 cruciat. Filii uero animam alternatim distraentes de regno dissentiunt, quia 'nulla fides regni sociis'. Annuatim diuisum est regnum. Constat autem quia omne regnum in se ipsum diuisum desolabitur. Primo anno ut primogenitus, id est ut omnium malorum radix regnat Ethiocles, 20 Polinices, cum auarus facile luxuriosum deprimat, exulat. Adiit etiam Grecos. Mores luxuriose uiuentium euidentissime denotat qui consumpta omni substantia sua ad sapientiam mundanam confugiunt ut luxuriae iac- 25 turam saecularis scientia recompenset. Sequitur quia filiam Adrasti regis Graeciae uxorem duxit. Iste rex Graeciae philosophia est, cui subest omnis sapientia mun-

17 Luc. Phars. I 92 18 cf. Matth. 12, 25 (omne regnum diuisum contra se desolabitur) Luc. 11, 17 (o. r. d. in se ipso desolatur).

3 iconiugio (*em ead. m.*) P $\overset{c}{n}$ — $\overset{c}{n}$ P *interpretor* nec
nunc — nunc Gu 6 ethiocles P *em He* 8 ethioches P *em*
He 11 anichos *cf. Cornut. schol. ad Iuuenal. III 68 ann.*
Fleckeisen. suppl. XXIII 410 17 regnis P *em He* 19 pri-
mogeniŕ P *em He* 23 substantia] subā P 24 mūdānā
quiq; ofugiūt P quandoque Ro

dana. Cui hoc nomen Adrastus non incongrue conuenit. Adrios enim Grece profunditas Latine; unde mare Adriaticum dicitur id est profundum. Merito itaque hoc nomine quod est Adrastus philosophia significatur, cuius profunditas nullo philosophi funiculo umquam attingi potuit. Huius filia est Argia id est prouidentia. Argeos Grece prouidentia Latine; unde Greci dicuntur Argi, id est prouidi; unde Iunonius pastor id est Argus dicitur quasi prouidus quod ipse poeta innuit dicens: 'Centum luminibus cinctum caput Argus habebat', caput id est mentem quae est excellentior pars in homine ut caput in corpore. Ducit itaque Argiam filiam Adrasti, id est prouidentiam filiam filosofiae, et finito anno iam saeculari astutia roboratus regnum a fratre repetit. Sed ille negat et auaritiae uerbis satis euidenter utitur dicens: 'Teneo longumque tenebo'. Septem reges Graeciae in ultione coniurant. Hi septem reges septem artes liberales sunt, qui bene reges dicuntur quia sunt regimen et columnae omnium scientiarum; subsunt etiam Adrasto id est filosofiae. Thebas petunt, sed in uia sitiunt. Quid mirum si sitiunt qui fonte fidei carent; saecularis scientiae potus sitim non minuit, sed auget. Sitiunt inquam, sed sitientes ducuntur ab Ipsiphile ad fontem. Isis fuit praecipua dea in Egipto, philos dicitur amor, inde Isiphile amor Isidis, id est idolatria, quae ducit ad fontem suum omnem hominem saecularibus scientiis [pro temporalibus] insudantem. Sed dampnosum est huic subesse. Occiditur enim Archemorus a serpente. Quilibet alumnus idolatriae Archemorus potest uocari, id est principaliter *mortuus*. Qui

8 cf. Ov. metam. ed. Riese I 675. 677
I 624

9 Ovid. metam.

15 Stat. Theb. II 429

2 profunditus Pg 5 nullo ex nulli ead. m. Pr nullius Pg
funiclo ex faniclo rubricator P 6 argens Pg 10 et 11
capd' P 13 filito (em ead. m.) P 17 hii P 22 minuet
Pg 26 glossema del He 28 alūpnus idolatⁱ P em He
29 mortuus coni Ro uocari falso repetit P

enim non credit, iam iudicatus est. Nec uacat quod a serpente occiditur. Omnis enim idolatra a maligno hoste procul dubio enecatur. Quod autem Licurgum consolantur Greci, non est cum silentio praetereundum. Mortuos enim in peccatis scientia saecularis consolatur. Unde etiam ⁵ sequitur quod Archemorum honorifice sepeliunt. Alumni enim idolatriae pompose et honorifice quantum ad uulgarum opinionem sepeliuntur quos in peccatis sopitos laus humana et mundanae uanitatis gloria inuoluit. Deinde pugnaturi Tebas adeunt et pugnant contra Etioclen id est ¹⁰ auaritiam, quia etsi utrimque uanitas, tamen philosophiae intentis auaritia sordescit. Pugnant, sed in huius pugnae exitu non prosperantur; occiduntur enim omnes. Hic humanae cecitatis caligo exprimitur, quae de malis deteriora, de uanis uaniora frequenter eligit, cum artium ¹⁵ scientiam minus uanam auaritiae uaniori postponunt. Sed non uacat quod subditur: Excepto Adrasto. Philosophia enim, etsi in auaris pereat, in se non interimitur. Ad ultimum duellant fratres, id est auaritia et luxuria, et mutuo se perimunt. Neque enim in eodem se simul ²⁰ patiuntur auaritiae seueritas et luxuriae lasciuia. Sed his peremptis uitis in anima insurgit superbia, quae benedicatur Creon quasi cremens omnia. Nota quod cessante omni uitio superbia acrius in anima regnum sibi usurpat, quando animus ex perfectionis conscientia interiore elatione ²⁵ tumescit. Unde poetice post mortem Ethioclis et Poliniceis insurgit Creon regnaturus. Qui etiam prohibet reges sepeliri, id est scientias saeculares latere, quas

1 cf. Ioann. 3, 18

3 liġgū *P em He* 4 mortu⁹ *P em He* 6 alūpni *P*
 7 uulgalē *P em He* 8 peccis (?) *Pr pacis Pg peccatis He*
 10 eciolen *P em H* 12 itātis *Pr imtis (?) Pg intentis He*
 17 adastro *P em He* 22 phennis *P peremptis He* 23 cremēs
P h. e. premens, ut interpr. Plasberg coll. p. 51, 18 sqq.
 27 regnat⁹ *Pr regnaturus Pg* 28 sepeliri *P (em ead. m.)*

superbia tamquam fontem sitim <sedantem> et sui erroris
 fidas adiutrices miro diligit affectu. Uxores uero regum
 id est affectiones humanae quae prius his regibus suc-
 cubuerant supplicantur Theseo id est deo; Theseus quasi
 5 theos suos. Theseus pugnat cum Creonte, quando hu-
 militate docetur a deo uinci superbia; et uincitur Creon
 id est superbia nesciens humilitati resistere. Reges etiam
 sepeliuntur, quia in humilitatis aduentu omnis occasio
 elationis suffocatur. Tanto autem uitiorum conflictu Thebe
 10 id est humana anima quassata est quidem, sed diuinæ
 benignitatis clementia subueniente liberatur.

1 sitim] suum *Plasberg* sedantem *interpos* He 4 theos
 P Theseo He 7 humilitate P em He 8 aduentū P em He
 11 d̄m̄cia P em He EXPLICIT P

I. Index auctorum.

- Africanus 71, 18
Anacreon 10, 11 31, 12
Anaximander 24, 7 25, 15
Anaximenes 62, 20
Antidamas 111, 15 124, 13
Antiphon 24, 17
Apollofanus 18, 8
Apuleius 66, 19 68, 21 69, 23
112, 9 116, 21 121, 11 122, 2
123, 1
Aristofontes 68, 23
Aristoteles 15, 5 86, 1
Aristoxenus 46, 7
Artemon 24, 17
Ausonius 13, 3
- Battiades 78, 16 86, 3
Bebius Macer 113, 14
- Calimachus 121, 19
Callimorphus 122, 5
Calpurnius 119, 12
Campester 86, 3
Capella *v.* Felix
Carneades 15, 4 88, 6
Cato 9, 6
Cicero 4, 7 9, 6 102, 4
Cincius Alimentus 114, 8
Cleobulus 56, 11
Cornelius Tacitus 125, 8
M. Cornutus 117, 16
Crispinus 119, 16
- C(h)rysippus (Cris-) 15, 17 85, 2
86, 1
- Dardanus 86, 2
Demostenes 116, 14
Diofantus 112, 17
Dionisius 97, 5
Diophantus 15, 21
Dromocrites (*v. l.* -crides) 56,
13 71, 3
- Ennius 117, 11
Epicarmus 26, 10 61, 2 65, 4
Euripides 66, 3 92, 17 106, 5
Euximenes 25, 17
- Q. Fabius Lucullus 120, 8
Felix Capella 123, 4
Fenestella 62, 2 126, 4
Filocorus 24, 17
Flaccus Tibullus 118, 14
Fronto 121, 8
Furius *v.* Sutrius
- Gaius Bassus 120, 17
- (H)ellanicus 19, 2
(H)eraclitus 18, 18 85, 21
(H)ermes Trismegistus 26, 18
74, 12 85, 21
(H)esiodus (7, 21) 60, 1
Homerus (7, 27) (10, 9) 22, 3 25, 21
27, 3 33, 6 34, 20 41, 12 59, 9.

- 15 60, 13. 20 62, 25 64, 18 65,
 12 66, 1 88, 19 91, 13 104, 17
 105, 16
 Horatius 180, 7

 Iuba 40, 23
 Iuuenalis 46, 15

 Labeo 112, 11
 Lucanus 30, 16 32, 4 53, 14 125, 11
 Lucilius 118, 13
 Lucretius 126, 14
 Lucullus *v.* Fabius

 Macer *v.* Bebius
 Manilius Crestus 114, 20
 Mariandes 74, 19
 Maro 5, 22 97, 19 *v.* Uirgilius
 Melistus 54, 15
 Memos 119, 5
 Menander 59, 11
 Mintanor 17, 4
 Mnaseas 58, 10 112, 2

 Neuius 118, 2 122, 12
 Nicagorus 45, 22
 Numa Pompilius 116, 4

 Orfeus 71, 19 74, 9
 Ouidius 32, 5 47, 11 (184, 9)

 Pacuius 115, 11 120, 13 125, 16
 Pammacius 120, 12
 Papinius Surculus 181, 9
 Petronius Arbitrator 13, 1 17, 3
 24, 4 46, 2 57, 10 73, 5 74, 3
 99, 1 122, 8 123, 13 125, 1
 126, 7. 11
 Pindarus 24, 8
 Pisander 25, 17
 Pithagoras 75, 5 79, 7 85, 20
 Plato 15, 1. 5 43, 14 85, 21 88, 2
 90, 14 97, 7
 Plautus 13, 2 17, 19 38, 2 103,
- 17 112, 6 115, 17 116, 10 117,
 6. 10. 14 118, 4. 9 119, 1. 9. 14
 120, 1 121, 2. 17 123, 8 124, 10
 125, 4
 Porfirius 40, 20 100, 19
 Propertius 118, 8 121, 6

 Rabirius 126, 1
 Rutilius Geminus 114, 3. 18

 Sallustius 13, 3 89, 15
 Salomon *v.* *Script. sacra*
Scriptura sacra 25, 5 36, 6 39, 3
 41, 21 87, 8 89, 4. 8 96, 16 97,
 19 143, 21
 Serapion Ascalonites 24, 17
 Solocrates 50, 18 113, 6
 Sosicles 65, 9
 Stesimbrotus Tasius 111, 10
 Sutrius 73, 7 (*v.* *l.* Furius) 124, 1

 Tacitus *v.* Cornelius
 Tages 124, 4
 Tales 51, 20
 Teofrastus 39, 2
 Teopompus 19, 1
 Terentius 10, 4 40, 4 49, 23
 Tertullianus 116, 18
 Theocnidus 32, 7
 Tiberianus 33, 16 71, 8 97, 9
 125, 13
 Tibullus *v.* Flaccus
 Tullius *v.* Cicero

 Uarro 9, 7 113, 9 115, 8 116, 3
 121, 14
 Uatinius augur 56, 6
 Uirgilius 21, 15 52, 12 61, 4. 9
 62, 1 76, 2 83, 6. 12 85, 10 116,
 7 120, 4 181, 10 *v.* Maro

 Xenofon 130, 21
 Zenopanes 25, 16

II. Index nominum.

- Abgarus 175, 13
Abraham 141, 13. 16 143, 8. 24
Acab 159, 14
Academicus 103, 3
Acca Laurentina 114, 12
Ac(h)ates 91, 2 92, 13. 15
Achemenides 93, 22
Acheron 98, 15. 18
Ac(h)illes 71, 10 89, 3
Aclauro 51, 10 52, 5. 6
Acteon 23, 15. 17 62, 6 62 sq
Actiacus 176, 12
Adam 69, 16 134, 19 135, 16
156, 5
Admetus 33 sqq.
Adon 62, 6 72 sq.
Adrastus 181, 20. 26 183, 26 184,
1. 4. 12. 19 185, 17
Adriaticus 184, 2
(A)egipti(a)cus 147, 4. 20 148,
2. 18. 21. 22 149, 9 150, 3. 10
156, 6 165, 2 176, 13
Aegyptius 15, 22
(A)egyptus (-gip-) 31, 24 184, 24
Aello 21, 16. 20
Aeneas 101, 13
Aethiopicus 166, 12 167, 8 174, 7
Afrodis 39, 15
Agag 156, 15. 17
Agamemnonem *acc.* 66, 1
Agaue 52, 22 53, 7
Albucia 13, 1
Alcesta 33 sqq.
Alceus 41, 14. 17
Alcides 84, 22
Alcione 4, 13
Alexander 111, 16 164, 12 165,
11 166, 21 167, 1
Alexandria 9, 3. 13
Allecto 20, 21 21, 1
Almena 41, 15. 18
Alpheus 80
Aman 163, 5. 9. 12. 13
Amazones 166, 8
Amphitrite 19, 17
Anchises 102, 7. 9. 10
Anna 150, 20 151, 28
Antedon 49, 5. 13. 13
Anteus 43
Antia 59, 18. 20
Apollo 23 sqq. 24, 15 25, 2. 5. 14
28, 9 34, 8. 11 35, 2 50, 6. 11
67, 9 73 sqq. 95, 15. 15. 22 97,
3 112, 3 175, 6
Aquila 79, 22
Archemorus 181, 23. 24 184, 28.
28 185, 6
Aret(h)usa 27, 21 80 97, 14
Argi 184, 7
Argia 184, 6. 12
Argus 30 184, 8. 10
Aricinus 11, 10 *cf. ind. serm.*
Aristeus 77, 11 78, 21
Armenicus 169, 9

- Arpyiae 21 79, 15
 Ascalonites 24, 18
 Ascreus *adi.* 7, 21 85, 13
 Astianax 114, 4
 Athenae 38, 10 113, 1
 Athenaicus 165, 3
 Athene 38, 11
 Atheneus *adi.* 8, 23 68, 23
 Athenienses 113, 7
 Atlanteus *adi.* 166, 13. 20
 Atlanticus 167, 8 176, 11
 Atlas 32, 17
 Atropos 21, 8. 10
 Atticus *adi.* 3, 17 34, 19 65, 2. 9
 Attis 64 sqq.
 Augustalis 179, 1
 Augustus 177, 11
 Aurelianus 178, 10
 Ausones 85, 17
 Ausonia 104, 4. 6
 Autonoe 52, 22 53, 3

 Babylae *gen.* 179, 9
 Babylonia (-bi-) 138, 14 139, 15
 140, 22 164, 2. 9 165, 6
 Babylonicus (-bi-) 163, 25 164, 27
 Bacc(h)ae 53, 1. 1
 Bacc(h)is 119, 14 121, 2
 Bacitidis *gen.* 112, 12
 Bellerophon(s) 59 sqq.
 Berecintia 64 sqq.
 Beroe 95, 13
 Betsabe 158, 16
 Betulea 161, 21
 Blennos (*Βλέννος*) 113, 4
 Bragmones 166, 6
 Britannicus 176, 11
 Brutiani 124, 8
 Brutus 168, 14

 Cacistus 116, 10
 Cacus 42 105, 3
 Caesar 52, 9 169, 28 172, 19 176,
 2. 4. 23. 23 183, 11
 Caesareanus 177, 2

 Caieta 103, 14. 15 104, 1
 Cain 136, 12
 Calais 79, 19
 Calligula 177, 1
 Calliope 8, 10 14, 20 27, 3 85, 6
 Candace 166, 12
 Cannensis 169, 3
 Carineus 96, 19
 Carites (*Χάριτες*) 40, 15. 17
 Caron (*Χάρων*) 9, 16 98, 14. 18
 Cart(h)ago 169, 4. 13. 16
 Cassina 117, 6. 7. 10. 15 118, 4
 Castor 54, 8. 25 55, 2. 4. 12
 Catilina 13, 4
 Caucasius 166, 7
 Caunus 104, 11. 14
 Celeno 21, 16
 Centauri 55, 17 56, 16
 Cerberus 99, 2
 Ceres 22, 9. 10 22 40, 5
 C(h)aldeus 170, 14 171, 18
 C(h)ristus 59, 20 87, 9 136, 23
 137, 5 146, 28 147, 3 170, 11
 173, 5. 17 174, 23 175, 15 177,
 15 178, 8. 9
 Christianus 178, 19. 22 179, 1
 Cibebe 65, 11
 Ciclops 93, 22 94, 2. 5
 Cimbricus 169, 18
 Cipriacus 19, 1
 Circe 47, 7 48, 2 49, 5. 19. 20
 Cizicenus 50, 18
 Climene 27, 13
 Clio 25, 20 26, 2
 Cloto 21, 8
 Corasmi 166, 8
 Corinthicus 169, 18
 Cortiniensis 113, 6
 Cremera 169, 5
 Creon 181, 27. 29. 29 185, 23. 27
 186, 5. 6
 Cretensis 113, 5
 Crisalus 65, 7
 Cronos 39, 21
 Cupido 66 sqq. 93, 16
 Curculio 119, 9

- Curtius 168, 21
 Cyllenius 30, 16
 Cymera 59, 5 60, 19. 19. 21
 Cynthia *v.* Quintia

 Daae 166, 8
 Dafne 24, 12
 Dalila 154, 3
 Danae 10, 21 31, 8
 Dares 95, 6
 Daud 156, 17. 23. 25. 27 157, 2
 Deiopea 91, 14
 Deiphobus 99, 9. 9
 Demea 59, 14
 Diana 57, 22 62, 18
 Dictanabus 164, 14
 Dido 99, 18
 Diogenes 43, 16 97, 8
 Dionisius 52 sq
 Dirce 47, 7 48, 6
 Dorcas 174, 14
 Dorius 79, 3
 Drancae 166, 7
 Drepanos 94, 13. 14

 Edippus 181, 14 182, 20. 21. 22. 26
 Egle 97, 13
 Elamites 175, 22
 Electra 66, 4
 Elias 159, 17
 Elisium 101, 16
 Elisius *adi.* 101, 19 102, 5
 Endymion 57 sq
 Eneis 181, 10
 Enoch 134, 11 135, 2
 Entellus 95, 6
 Eoas *acc. pl.* 166, 6
 Eolus 90, 23 91, 11. 11. 14
 Epicureus 37, 3 39, 11. 13 103, 8
 Epidicus 17, 19
 Epona 115, 7
 Erato 26, 14
 Erictonius 51, 7. 18 52, 10. 13
 Eros 63, 9
 Erytreus 23, 15. 16

 Et(h)iocles 181, 16. 19 183, c. 8.
 20 185, 10. 26
 Etruscus 112, 12
 Euandros 104, 13. 18
 Euboicus 54, 15
 Euriale 32, 4 33, 5
 Euridice 77 sqq.
 Euristeus 84, 21 129, 15
 Europa 31, 21 58, 10 112, 2
 Euscion *acc.?* 99, 1
 Euterpe 26, 3

 Fabius 168, 18
 Fabius Fulgentius 10, 11 12, 22
 14, 21
 Falernus 53, 12. 13 166, 11
 Farao 156, 5
 Fariseus (Phar-) 171, 17 175,
 8. 10
 Fasiacus 166, 4
 Fata (Parcae) 21
 Faunus *v.* Caunus
 Febus 178, 15 *v.* Phoebus
 Fedra 47, 7 48, 4
 Fedria (?) 4, 3
 Feton *v.* Phaeton
 Figenia (Iphigenia) 92, 17 106, 6
 Filisteicus 157, 7
 Filisteus 154, 10
 Filogeus 23, 16. 20
 Finees 154, 17
 Fineus 79
 Flaccus 117, 17
 Foebeus 166, 6 167, 9
 Foebiacus 45, 19
 Forcus 32, 8
 Frigius 79, 3 116, 7
 Fronesis 119, 12
 Fulgentius *v.* Fabius
 Furia 20

 Galenus 9, 13
 Ganimedes 31
 Gezabel *v.* Iezabel
 Gigas 57, 2 101, 5

- Glaucus 49, 4. 10
 Glico 73, 7
 Gnosius 101, 10
 Goliae *gen.* 157, 5
 Gorgias 114, 8
 Gorgo (Gorgona) 32 sq. 37, 25
 59, 6 60, 11. 11. 16
 Gorgoneus *adi.* 8, 6 12, 19
 Grece *adv.* 18, 9 19, 10. 18 20, 3
 21, 9. 17 22, 1. 10. 14. 15 23, 4. 16.
 20 26, 3 27, 18 28, 15 30, 2. 12
 31, 2 32, 11 33, 4 34, 19 38, 11
 39, 15. 21. 21 41, 11. 14. 16. 19
 42, 10 43, 3 46, 23 48, 3. 9. 14
 49, 2. 8. 11. 14 50, 23 51, 19 55,
 7. 11. 20 59, 18 63, 9 64, 19 65,
 9 66, 15 69, 8 70, 6 72, 3. 6
 73, 2 76, 19. 22 78, 21 79, 19
 80, 6 91, 12. 15 92, 15 93, 12.
 23. 23. 24 95, 6 96, 4. 20 98,
 18. 20 99, 9. 15 101, 7. 10. 20
 102, 10 104, 19 105, 13 106, 15
 182, 2. 11 183, 7. 10 184, 2. 6
 Grecia 11, 16 30, 22 31, 5 32, 20
 34, 5 44, 6 56, 14 64, 2. 13
 181, 20. 21 183, 26. 27 184, 16
 Grecus 9, 5 55, 19 100, 7 115, 16
 116, 15 130, 25 131, 9. 10. 13
 132, 6. 11. 12 181, 6. 19 183, 22
 184, 7 185, 4

 Hebraicus 147, 10. 17 148, 2
 150, 19
 (H)ebreus 131, 6. 13 147, 23 149,
 6 160, 14. 20. 26 161, 21 162, 23
 163, 2. 4 177, 18
 (H)ecate 22, 14
 Helena 54, 25
 Heli 153, 21
 (H)elicon 10, 6 12, 18
 (He)liconiades 8, 23 85, 5
 (H)era 18, 19
 (H)eraclea 119, 16
 (H)eracleopolites 111, 15
 (H)eracles 41, 10

 (H)ercules 34, 8. 15 35, 3. 7 41sqq.
 97, 12 105, 2 119, 5
 Herculeus 41, 4 129, 15
 (H)ermagoras 112, 9
 (H)ermes 30
 (H)ero 11, 7. 9 63
 (H)erodes 170, 14 174, 16
 (H)eroidae 3, 21
 (H)esper 97, 13
 (H)esperides 84, 20 97, 12. 13
 Hester 163, 3
 Hierusalem 163, 26 164, 7
 Hilas 84, 6
 Hippocrene 7, 5
 Hippolitus 62, 6
 (H)olofernes 161, 22 162, 6
 (H)oloferneus 162, 11
 Hyrcania 166, 7

 Jacob 146, 10. 12
 Iacobus 174, 4
 Ianuarius 45, 3
 Ianus 176, 16
 Ib(Ip-)siphile 181, 23 184, 23. 24
 Iesus 150, 11
 Iezabel (Gez-) 159, 23 160, 16
 Ilias 22, 3
 Indi 53, 9
 India 52, 20 72, 18
 Indicus 165, 27 166, 3 176, 17
 Ino 52, 22 53, 2
 Iob 142, 13 146, 12
 Iocasta 181, 13 182, 15. 17. 19. 26
 Iopas 93, 12
 Iris 39, 4
 Isis 31, 22. 24 184, 23. 24
 Israel 154, 9
 Isra(h)eliticus 147, 5. 20 148, 19
 155, 10 164, 6 165, 1 177, 15
 Iudaicus 149, 10 163, 16. 24 169,
 11 172, 6 177, 14 178, 8
 Iudas 175, 13
 Iudea 154, 23 172, 12 178, 2
 Iudeus 171, 16 172, 14 174, 6.
 16. 21 175, 3 179, 4. 6
 Iulianus 179, 3

- Iulius mensis* 28, 4
Iunius mensis 28, 4
Iuno 18, 12 18 37, 7 38 sq. 44,
 2. 4. 27 55, 16. 21 71, 1 91, 10
 113, 15
Iunonius 184, 8
Iuppiter 8, 23 11, 11 18, 11 18
 30, 15 31, 12 37, 8. 11. 23 41, 17
 44, 2. 5 45, 1 51, 2. 2. 4. 13 52,
 17 54, 7. 10 65, 13 66, 3. 8 70,
 5. 7. 10. 16. 22 71, 1. 7 79, 4 (?)
 112, 3 121, 19
Iuturna 106, 9. 10
Ixion 55 sq. 101, 5

Lacedemonius 112, 17
Lacesis 21, 8. 9
Laius 181, 13 182, 10. 10. 12. 18. 19
Lampetusa 27, 21
Lampus 23, 15. 19
Lausus 106, 2
Latialis 102, 19
Latine 16, 18 19, 11 26, 15 30, 3
 36, 4 46, 9 47, 19 48, 1. 4. 7
 49, 9. 14 53, 5 54, 11. 19 59, 8
 65, 3 70, 6 75, 10 76, 9. 23 94, 9
 96, 11 97, 14 105, 3 116, 16
 182, 11 183, 7 184, 2. 7
Latinus 104, 10. 11 *adi.* 55, 18
 181, 6
Latona 104, 13
Lauinia 104, 8
Leander 63
Leandricus 4, 3
Leda 54 sq.
Leontinus 114, 9
Letheus 102, 7. 8
Leuita 83, 1
Lia 145, 23 146, 9
Libanus 159, 1
Libicus 91, 1 130, 27 131, 14
 132, 9
Liber 40, 5 52, 13 53, 6. 8 117, 12
Licomedes 72, 2. 3
Licurgus 181, 24 185, 3
Lieus 53, 20

Locrus 113, 5. 6
Lucifer 125, 14
Luna 13, 13 47, 3 57 sq. 102, 15
 104, 13 166, 17

Macedo 111, 16 164, 11. 13. 23
 166, 5
Macedonicus 167, 15
Machabeus 160, 14 161, 7. 14
Madianiticus 147, 25
Maeotis 166, 15
Manasses 160, 17
Mantua 7, 26
Mantuanus 85, 11
Manue 154, 7
Mardocheus 163, 3. 4. 12
Marianus 169, 7
Marica 104, 15
Maroni dat. 52, 19 53, 16
Mars 47, 3 71, 2. 8 113, 2. 3. 13
 167, 19. 19
Marsyas 73
Martius 10, 2
Mathias 175, 12
Medea 47, 7. 22
Medus 175, 22
Medusa 32, 2. 4. 9 33, 7 97, 14
Megera 20, 21 21, 2
Melene gen. ? 118, 14
Melpomene 26, 5
Menecmi 112, 6
Menelaus 99, 15. 16
Meon 10, 9
Meonius 7, 27
Mercurius 29 71, 3 94, 20. 21
 123, 5
Meroe 53, 14 166, 10
Meroitanus 53, 12
Messapus 106, 4. 7
Metiscus 106, 15
Mettenia (Metennia) 126, 2
 168, 18
Mezentius 105, 17
Mida 5, 3 50 73, 17 74, 1. 7
 76, 21. 22
Milesius 51, 21

- Minerua 33, 9 37, 7 37 sq. 45, 10
 46, 10 51 sq. 60¹² 71, 1 73, 11
 76, 12. 17 89, 2 115, 1 123, 5
 Mirra 72 sq.
 Misenus 96, 3
 Mitridates 169, 8
 Moeris 84, 8
 Moiseicus 147, 4. 12
 Moyses (-ises) 148, 3. 15. 29 150, 9
 Mucius 168, 25
 Musa 10, 1 14, 6 25 33, 17. 18
 60, 9. 10 85, 3. 11 95, 16 102, 5
 Museus 102, 5
 Musicus 7, 8 9, 19

 Nabuchodonosor 160, 26 161, 14
 Nabuzardan 160, 22
 Nazareus 154, 4
 Neptunus 18, 12 19 71, 2. 8
 Nero 14, 23
 Neræa 178, 26
 Niliacus 10, 16 149, 1 166, 13
 Ninus 138, 15 139, 17 140, 5
 Noë 135, 7. 12. 29
 Nucерini 121, 8

 Oceanus 166, 20
 Ocionitidis (?) 166, 8
 Olimpias 164, 15
 Olympus 64, 16
 Omfale 41 sq.
 Ophni 154, 17
 Ops 17, 10. 16
 Oquipete 21, 16 22, 1
 Orpheus 77 sqq.

 Pactolus 5, 5 50
 Palinurus 95, 17. 17
 Pandora 46, 22. 23 51, 10 52, 5
 Panfilus *adi.* 59, 21
 Paris 39 sq.
 P(h)arrasius 8, 2 85, 9
 Partiacus 165, 9 169, 23
 Pasiphe 47, 7. 18
 Passadrae 166, 6

 Paulus 173, 20 175, 5. 8
 Pegasus 33, 13. 16 59, 6 60, 5. 16
 Peleus 70 sqq.
 Pelleus *adi.* 9, 7
 Pelops 57, 3
 Peneus 24, 12. 14
 Penelopa 50, 3
 Perdicas 61 sq.
 Persae 162, 23 169, 26 -sus 175, 22
 Perseus 32 sq.
 Persicus 165, 23 167, 15
 Petrus 171, 22. 28 173, 11 174,
 10. 16. 19. 25
 Ph *cf.* F
 Phaeton (Feton) 27
 Philemporos 118, 2
 Philippus 116, 15 164, 13. 18
 174, 7 179, 2
 Philologia 123, 5
 Philosophia 12, 10 17, 13
 Phoebus 6, 20 13, 9 (*v.* Febus)
 Pierides 8, 7 12, 22 85, 8 129, 14
 Pisea 122, 5
 Pithon 28
 Pitonicus 156, 11
 Pluto 18, 12 20 21, 7 22, 9
 Poenus 169, 22
 Policaste 62, 13
 Policrates 111, 11
 Polidegmon 98, 19. 20
 Polinices 181, 16. 19 183, 6. 12. 21
 185, 27
 Poliphemus 94, 8
 Polixena 72, 5. 6
 Polymnia 26, 12
 Polluris *gen.* 17, 10. 17 18, 12
 Pollux 54, 8. 25 55, 3. 11
 Pompeianus 169, 8
 Ponticus 169, 10
 Porus 166, 3
 Posidonia 19, 10
 Priapus 115, 7
 Pritus 59, 2. 21. 21
 Prometheus 45 sq. 71, 9
 Proserpina 22 57, 16 68, 19
 101, 21

- (P)seudo 115, 11
 Psice 4, 1 11, 7.9 66 sqq. 117, 1
 Punicus 169, 13
 Puteolanus 138, 18

 Quintia 13, 9
 Quintus 101, 1. 3

 Radamantus 101, 9. 10
 Rea 167, 17
 Roma 56, 9 167, 16 169, 14. 15. 19
 Romanus 8, 24 31, 19 64, 22 86,
 11 105, 7 113, 9 124, 7 131, 7
 167, 25 169, 4. 12. 21 170, 4
 Romuleus 9, 3 132, 9
 Romulidum *gen.* 132, 13
 Romulus 114, 12. 15

 Saduceus 175, 8. 9
 Salmoneus 101, 5
 Salomon 39, 3 143, 21 158, 18
 Sameramis 138, 15 139, 16 140,
 18. 23 141, 8
 Samius 111, 11
 Samson 154, 1
 Samu(h)el 152, 8 154, 16 155, 1. 4
 Sapphira 174, 17
 Sataelicus 142, 13. 25
 Saturnius 103, 1
 Saturnus 17 sq. 30, 15 31, 14
 39, 21 79, 4
 Satyra 12, 13. 14. 23
 Satyri 61, 9
 Saul 155, 12 156, 3. 16. 16. 17. 21.
 26. 26
 Saurea 13, 2
 Sceparnus 115, 12
 Scipio 4, 5
 Scipioneus 169, 12
 Scylla 49 sq.
 Scyt(h)icus 165, 4 167, 9
 Semele 52, 17. 21. 22 53, 4
 Sempronia 13, 4
 Sieneticus 166, 10
 Sinai 148, 5
 Sirenae 48 sq.

 Sirophanes 15, 22
 Sities Dentatus 113, 10
 Socrates 97, 9
 Sol 23, 9 28, 9 47, 2. 4. 6. 14. 17
 49, 5 68, 18 166, 16
 Spartanus 165, 3
 Squitae 140, 8
 Stenno 32, 3 33, 3
 Stigius 68, 17 71, 11
 Stoicus 39, 12. 13 83, 17 103, 8
 Sulpicilla 4, 1 13, 3

 Taddeus 175, 13
 Tages 112, 12
 Talia 3, 12 26, 8
 Tantalus 57 66, 3. 9 101, 6. 7
 Tarquinius 168, 15
 Tartarus 100, 15
 Tasius 111, 10
 Telestide *abl.* 117, 11
 Tempe 7, 17
 Teresias 43 sqq.
 Terpsicore 26, 17
 Teutonicus 169, 19
 Thebe 181, 30 186, 9 T(h)ebae
 181, 13. 22. 25. 182, 2. 12 184, 20
 185, 10
 T(h)ebais 180, 2 181, 11
 Thesia 121, 19
 Theseus 181, 28. 29 186, 4. 4. 5
 Thespiades 7, 5
 T(h)etis 70 sqq.
 Threicius 76, 3
 Tiberias 171, 22
 Tiestes 125. 16
 Tigranes 169, 9
 Timnes 113, 6
 Tisiphone (-fone) 20, 21 21, 1
 100, 10
 Titanes 31, 13
 Titanus 102, 15
 Titanus 31, 13
 Traianus 179, 1
 Tricerberus 20 34, 15 98, 23. 23
 Triptolemicus 6, 14
 Tritona *palus* 73, 13 *dea* 96, 13

- Triton 96, 8. 11
 Troades 6, 4
 Troia 33, 6
 Troiani 90, 23
 Turnus 105, 13. 13 106, 3. 18

 Ualentianus 179, 10
 Uenus 37, 7 39 sq. 47 sq. 66, 23
 67, 4. 17 68, 14 69, 11 71, 2
 73, 4 179, 5. 8
 Uergetae 166, 7

 Uertumnus 115, 7
 Uespasianus 177, 14
 Uiriatus 169, 22
 Uiridomarus 169, 10
 Ulixes 48 sq. 50, 1 94, 7
 Urania 12, 10 26, 22
 Vulcanius 105, 4

 Zephyrus 68, 1
 Zetus 79, 19
 Zeus 18, 16
-

III. Index sermonis.

- ab *post compar.* 35, 14. 15 69, 10.
 11 171, 10 (*v. Arch. f. lat. Lex.*
VII 125 sq.) c. *acc.* 124, 19
 abdicare (*relegare*) 9, 21 20, 4
 abecetaria 77, 19
 aboriri 164, 9
 abortire 38, 21 164, 4
 abruptio 168, 22
 abstemius 125, 18 126, 1
 abstergere pauores 5, 16
 acredo 151, 9
 acror 85, 3
 acrum (*acre*) 48, 7
 aculeatus 8, 16
 ad (*at*) 95, 14 154, 18 161, 13
 163, 13
 adf. *cf.* aff
 adfectare 27, 14 56, 14. 23 153, 20
 adfectari 3, 12 (?) 55, 16 62, 8
 adfectator 40, 6 (*v. l.* adsecta-
 tor) 63, 17
 adgarrire 117, 10
 adgaudere c. *acc.* 160, 13
 adiectivum *pro adverbio* 16, 6
 23, 18 45, 21 67, 18 153, 24 (?)
 164, 24
 adimplere (*implere*) 75, 4
 adipatus 86, 9. 14 156, 8
 adiudicare (*iudicare*) 73, 14
 admissarius 157, 22
 adolatio 16, 19
 adsecutor 159, 9
 adspargo 8, 6
 adsumere (*suscipere*) 12, 7 83,
 14 87, 17. 23 88, 18 138, 10. 13.
 22 139, 3 (*accipere*) 87, 10
 adsumptio (*consilium*) 138, 24
 140, 17
 aduentare 5, 15 67, 6
adverbia in iter pro e v. gar-
 ruliter, nouiter, rusticiter,
 seueriter, *in o v.* clandestino,
 desiduo, diuturno, insperato
 aduersus *adi. c. gen.* 139, 9
 adulanter 96, 7
 adunatio 138, 17
 ae *cf.* e
 affectator 63, 17
 affectio (*affectus*) 186, 3
 affectus sororii (*sorores*) 68, 2
 albigatus 173, 22
 alburnus (*matutinus*) 163, 14
 alienigenus 49, 19 159, 10
 aliquanti (*aliquot*) 46, 15
 aliquatenus 8, 15 46, 22 134, 20
 alloquium orationis 115, 10
 alternatim 55, 5 183, 16
 alterutrum *adv.* 6, 5
 alucinare 124, 18
 alucita (*κόνωψ*) 124, 19 125, 1
 ambignae oues 113, 17
 ambiguitas (*haesitatio*) 35, 10
 ammonitare 157, 4
 angelicus 135, 22 136, 19
 angina 4, 17
 annuatim 181, 17 183, 17
 antidotum 151, 4
 antifer 55, 11

- antilogium 90, 18
 antistare 119, 15. 16
 antistes 155, 4
 antropofagus 166, 15
 antrum (*podex*) 38, 25
 apostolatus, ūs 173, 20 175, 12
 apotelesmatice 78, 4 (-a) 79, 1
 83, 18 84, 16
 apud (*ab*) 143, 16 163, 7
 aput 10, 5 15, 15 46, 12 57, 16
 65, 21 72, 8 75, 13 78 (*passim*)
 80, 5 83, 8 103, 16 143, 16. 23. 24
 aquaticus 148, 17 149, 12
 arbitrare 4, 10
 argilleus 124, 17
 aricinus (*rusticus*) 15, 13 124,
 15. 16
 ariditas 178, 25
 arietare 139, 14
 articulatio 77, 20 97, 5
 aruales 114, 17
 assertio 60, 14
 assula 151, 11
 ast 9, 2
 astriger 13, 13
 Atheneus 8, 23 68, 23
 atleta 142, 13
 auctio 119, 7. 9
 auerruncare 124, 15. 16
 augmentare 169, 6
 augmentatio 140, 19
 augmentus 157, 25 (168, 2?)
 aumatium 126, 9. 11 (*v. Arch. f.*
 lat. Lex. XI, 69)
 auratus (*aureus*) 15, 5 31, 8
 169, 23
 auricula (*auris*) 77, 3
 auscultare (*audire*) 9, 20
 auscultatus, ūs 86, 6
 ausus, ūs 106, 1
 aut *post* utrumne 35, 12
 autentica 102, 19 163, 10
 autenticus 116, 17

 baiules 111, 14
 bamplum (?) 122, 17

 baptisma 172, 28 174, 8. 25
 baratrum 17, 7
 battere 118, 3
 battuere 118, 5
 beatitudo 89, 9
 bifidus 35, 10
 blandilocus 126, 13
 blandiloquium 93, 15 (*v. l. blan-*
 diloquis)
 blanditorius 180, 5
 blatterare 115, 13. 13
 bractamentum 85, 13 (*cf. Api-*
 cus VIII, 359)
 bractare 162, 17
 breuiloquium 15, 6
 bucolica, ae 83, 10 95, 20
 bullatus 13, 14

 c *cf. p*
 cachinnare 3, 11 8, 15, 3
 cachinnum fragile 12, 29
 caeli *nom. pl.* 171, 3
 caelitus (*ad caelum versus*) 14, 13
 caiatio 103, 17
 caiiare 103, 19
 calcitrare 173, 20 177, 13
 caligare *trans.* 15, 15 44, 28 103,
 7 148, 5 149, 3 171, 13
 calomnia 99, 2
 caloratus 63, 22
 caluities 44, 20
 candicans 8, 2
 canistrum 7, 15
 capacitas (*facultas intellegendi*)
 26, 9. 14
 caperatus 85, 17
 capsella 124, 10
 captura (*dolus*) 145, 12 (*merces,*
 poena) 161, 25 (*esca*) 162, 15
 capularis 118, 11. 12: 14. 15
 characteriacus 179, 8
 characteriare 159, 5
 carere *c. acc.* 3, 2 150, 1. 3 153,
 10. 13 168, 2 172, 24
 cassare 9, 23
 casualiter 20, 14

- catabolici 86, 3
 cataclysmus (-clism-) 135, 5
 136, 17. 26 138, 2
 cataractae 166, 14
 catecizare 136, 27
 cathedra 36, 7 153, 23
 catillare 118, 6. 8. 10
 cauitas 14, 11
 causalis 20, 11
 cauterium 71, 21 151, 8 159, 6
 celibatus 123, 3. 6
 cellarita 118, 19
 cellarium 119, 2
 celox 122, 16 123, 1
 celsitudo 130, 5 171, 6
 cenositas 98, 22
 censualis 89, 24
 censura 178, 25
 centenus (*centum*) 157, 11
 centratus 23, 19
 centuplatus 22, 16
 cerebrum (*significatio*) 11, 17
 54, 9 74, 8
 certari 70, 18 96, 9
 certum (*certe*) 84, 6 93, 6
 cerulans 14, 11
 c(h)risma 137, 16 173, 14
 christificus 171, 24
 cinerescere 57, 6
 cinnus 123, 12
 circa (*erga*) 66, 12
 circuire (?) 118, 8
 circumcirca 19, 18
 circumfluus 6, 20 14, 3
 circumlitus 13, 11 14, 11
 circumspectio (*circumspicere*)
 30, 20
 cirurgicus 9, 14
 cistella 124, 9. 10
 citharedare 93, 12
 citharidiare 74, 13
 clamositas 151, 11
 clandestino *adv.* 164, 15
 clusura 44, 10 176, 16
 coactrix 103, 16
 coaptare 78, 14 79, 8
 coactura (*cibus coctus*) 145, 1
 columna 100, 1. 5
 comedicus 3, 13 9, 8
 comestio 20, 15 122, 2 133, 15
 137, 12
 commendabilis 181, 6
 commigrare 95, 13
 commisceri *c. dat.* 135, 24
 commoditas (*commodum*) 153, 4
comparativ. v. infimior, iuue-
 nior, piissimus, pluriora
 complacere 156, 17
 compotus 129, 9 computus
 132, 10
 compulsantes (exactores) 5, 2
 compulsare 162, 11
 compulsatio 15, 16. 17
 computatio 173, 8
 concauitas 25, 11
 conceptionalis 45, 1 150, 20
 conceptrix 151, 1
 concessor 151, 18
 conciliabulum 9, 4
 concinentia 138, 9
 concitamentum 73, 6
 concordare *trans.* 74, 16 (*intrans.*
 63, 7 134, 5)
 concrematio 27, 15
 concubinalis 159, 8
 concupere 168, 26
 concupisci *medium* 22, 6
 condemnare *alqa re (v. dam-*
 nare) 169, 23
 conducta (*tributa*) 5, 5
 condignus *c. dat.* 23, 14
 condoletur gemitus 129, 8
 condus 118, 13 119, 2
 conferre (*donare*) 154, 8 157, 7
 158, 25 162, 10
 conflictus, ūs 186, 9
 confluere *c. abl. (abundare)*
 159, 4
 congerro 124, 6 (*cf. Arch. f. lat.*
 Lex. X 377 sqq.)
 congredditur pugna *pass.* 43, 14
 coniugatio: *praes. exercit* 94, 2

- fugire 32, 18 63, 2 88, 1 oditur 144, 20
- coniugatio: imperf.* condibam 9, 9 parturibat 155, 19 reuestibat 159, 22
- *fut.* sumebit 138, 14
- *perf.* aborsa est (*abortiuit*) 164, 9 collexi 132, 18 conserui (*conseui*) 162, 2 conterui 137, 3 desipissem 103, 9 exigi 149, 22 155, 7 fastiduit 166, 5 fodiuit 73, 21 obteruit 143, 1 prouocuit 166, 9 spondi 45, 11 spondidi 14, 21 suffulcierit 152, 13 uacui 9, 10
- *perf. cum n* linquit 13, 10 derelinquit 16, 5 (68, 14) relinquit 6, 4 contingerit 11, 23 86, 13
- *part. perf.* euocitus 134, 12 fulcitus 164, 23 reuocitus 172, 2 sancitus 168, 3
- *gerund.* fastidendo 66, 14
- coniugatus 145, 15
coniunctor 75, 19
conlatio (*donum*) 155, 22
conlator (*qui donat*) 16, 23 172, 8
commercialis 44, 19
competentia 70, 14
conpluitur ros 149, 15
compulsamentum 69, 19
compunctio 17, 5
compungere 171, 17
consancire 145, 8
conscribere (*attribuere*) 28, 11 (*inscribere*) 171, 25
consiliator 59, 11
consimilare 66, 3
consipere (*sapere*) 14, 18 54, 9
consocius *adi.* 18, 22
constitutus in figura 33, 13 in libertate 37, 10
constrictio 47, 13
consultator 59, 8
consummare (*sc. vitam*) 158, 28
contaminatio 152, 20
contaminator 153, 7
contemplatiuus 36, 4. 9
contemplatus, *ūs* 14, 15
contentus *c. dat.* 129, 13 *in alqd* 164, 24
contigit (*alqd* perenne esse) 133, 26
continentia (*quod continetur*) 68, 21 83, 6. 14 90, 20 91, 5 131, 21
contiroleta (*θηρολέτης*) 62, 5
contractus (*glomus*) 41, 9
contradere (*tradere*) 147, 14 161, 13
contra est *alci* (*contraria?*) 42, 12
contribulatio 152, 15
conubiae (?) 67, 1
copertus (*coop-?*) 29, 18
coragium 67, 12 121, 10. 11
corniculatus 14, 10
coruscamen 13, 23
coturnatus 154, 28
creditare 4, 16
crementare 72, 19
crementum 57, 21 58, 2 104, 4. 6. 7
crepare (*dirumpi*) 52, 18 72, 22
crepitare 177, 7
crepitatio 14, 1
crepundia (*pueri*) 92, 11
crinitus 93, 15 154, 1
crispare 7, 2 14, 9. 17 148, 8. 11 179, 7
cubicularius 13, 20
culleum 125, 3. 5
culpabilis 16, 21
cum *c. acc.* 64, 19 134, 4 136, 4 152, 1
cur (*cum*) 73, 18
curiositas (*cupido sciendi*) 4, 2 68, 3. 13 (*res insignis*) 69, 18
cursilitas 62, 5 148, 9
cynomia (*κυνόμνια*) 149, 4
- d *pro t v. ad*
damnare *alcis rei* 163, 12 *alqa*

- re* 134, 17 146, 17 153, 3 176,
 16 177, 17 *in alqa re* 16, 9
 149, 5 158, 6
de pro abl. 41, 7. 7 73, 11. 16
 113, 4 134, 21 *pro gen.* 161,
 25 *c. acc.* 177, 16
debriare 72, 11 149, 12 156, 6
 171, 21
decacordus 25, 4. 5
declinatio subst.:
sing. gen. ornatui 36, 16
 — *dat. curru* 34, 7 65, 15 *uersu*
 5, 22
 — *acc. Dafnem* 24, 12 *Dircem*
 120 13 *Euridicem* 77, 10 *On-*
falem 41, * *tripum* 28, 9
 — *abl. laco* 57, 4 *tripo* 28, 8
 — *plur. gen. lucicolum* 159, 18
 — *acc. cibus* (?) 50, 10 *auditos*
 170, 19 *mercatos* 9, 21 *mela*
 (μέλη) 79, 9
 — *adi. pron. partic.:*
sing. gen. solae 101, 8
 — *dat. alio* 19, 13 84, 21 *illo*
 140, 16 165, 18 *ipso* 21, 7 91,
 14 *isto* 140, 17. 24 141, 6 *nullo*
 103, 9 *solo* 133, 30 146, 21
 — *acc. alium (neutr.)* 136, 22
ipsud 87, 20 171, 2 *ipsut* 11,
 22 *abl. omne* 161, 22
 — *abl. comparat in i* 14, 3
 15, 14 84, 19 113, 19 146, 11. 16
partic. in i 135, 10. 11
 — *plur. gen. in um pro ium* 29,
 11 98, 13 129, 7 161, 26 162,
 19. 25. 27. 28 165, 8 167, 7 178, 20
defecatus 4, 16 150, 18
defectus, ūs 6, 17
defensare Phoebi optutibus
 6, 20
deferre caelo (ferre in caelum)
 45, 17
deiectio (δέιξις) 76, 9
deieratio 30, 11
deintus 118, 19
deitas 175, 6 176, 9
delectari alqd 26, 5. 18 27, 6 7
 71, 7 78, 19 (*alqa re* 93, 11)
delenificus 126, 13. 15
delimatio 146, 25
delucido 94, 12
deludere 3, 19
delusio 98, 8
depalare 47, 2 69, 21
depasci alqa re (nutriri) 46, 19
depastum femur 11, 2
dependere alci rei 150, 19
deperditio 155, 14
depinnatus 115, 10
deplacare 163, 7
depraedare 161, 1
deputare (adscribere) 19, 17 20,
 4 21, 15 25, 2 52, 21
describere (scribere) 17, 5
desiccare 5, 6
desiccator 151, 18
desiderabiliter 170, 9
desideranter 150, 9
desiduo (Fulg. interpr. diu-
turno) 121, 13. 15
desipere (sapere) 35, 16 37, 17
 86, 8 103, 9
desma (δέσμα) 6, 12
desponsatio 170, 24 171, 3
desponsator 170, 19 171, 7
desputamentum 68, 12
desub 69, 20
deturpare 161, 1
deuerbare (? deblatterare cf.
praef. p. VI) 10, 16
di- pro de- 30, 6 49, 7 67, 10
 95, 15 96, 1. 17 98, 12 149, 16. 21
 170, 19
diadematicus 155, 21
diastemata 76, 1 78, 17
diffusio 169, 6
diffusitrix 166, 13
diiudicatio 49, 20
diluere uulnera 12, 19
dilutio 136, 20
dilutor 172, 28
dinameris abl. pl. 86, 2

- dinamicè 78, 3
 dinoscentia 133, 12
 dinoscere 3, 14
 diobolae meretrices 120, 14
 diobolaris 120, 10, 12
 disafexis 74, 19
 discendere *pro* discedere? 67, 19 106, 9
 disertio (*eloquentia*) 30, 4
 dispendium (*labor, periculum*) 91, 8 150, 8 169, 20
 dispensator *v.* desp-
 distentio 141, 5
 distonia 74, 17
 districtio (*necessitas*) 131, 3
 ditare 153, 5
 diuidiae 121, 5. 6. 14
 diuinitas (*deus*) 54, 5 87, 10 139, 6 144, 24 145, 18. 20 147, 14 148, 7 *al.* (*diuinitio*) 44, 5
 diurno 121, 13 (*v. l. -ne; diurne* 106, 11)
 docibilis 90, 12
 dogma 9, 4. 20 10, 13 15, 9
 dolere *alqd* (*misereri*) 145, 3
 dominari *c. acc.* 101, 12
 domitio 112, 10 121, 12
 dotare 157, 11
 dromo 120, 4
 dubietas 28, 13
 dubitare *alqd* 165, 14 175, 10
 scelus (*sc. facere*) 172, 9
 ducatus 149, 14 150, 7
 ducere in uxorem 181, 20
 (*cf. Oros. VII 7, 2 Tert. de or. 22*)
 duellare (*de pugna inter duos facta*) 181, 26 185, 19
 dulcido 8, 11
 dulciscere *trans.* 85, 19
 dulcor 133, 15
 dulcorare 99, 5 147, 12 173, 24
 dum (*cum*) 4, 7 10, 21 12, 11 43, 16 45, 6. 17 59, 2 114, 14 151, 24
 duodeni (*duodecim*) 87, 2
 duplare 145, 26
 duplus 58, 6 100, 19 156, 10 173, 13
 dupli (*duo*) 146, 2
 e *pro* i 93, 1. 17 161, 13. 21. 22
 ebullire 98, 16 155, 19
 ebullitio 69, 22 150, 17
 econtra 25, 7 113, 11 163, 13
 edentulus 118, 15. 16
 edicere (*dicere*) 17, 17 29, 8 32, 21 37, 20 64, 14 72, 16 87, 12. 13. 16. 18 134, 9 135, 21 172, 22 176, 4
 edulium, i 122, 1 edulibus 122, 3
 effectum 131, 10
 effugare 165, 15
 effusio sanguinis 141, 2
 effusor 158, 22
 egloga 83, 13. 17 84, 2. 7
 egredi (*ausschreiten*) 6, 17
 elatio 94, 10 100, 9. 10 (*arsis*) 76, 9
 elisio 56, 23
 elogium 16, 5 125, 7. 9 133, 21
 eloquium (*eloquentia*) 15, 5 97, 22 130, 7. 17
 emticus 143, 13
 endelecia 86, 1
 eneruare (*eximere*) 15, 8 (*expe-
dire*) 41, 9
 eneruis 9, 7
 entaticus 71, 17
 ent(h)eca 111, 4 136, 6 155, 19 177, 3
 ent(h)ecare 10, 6 165, 1
 enterocelicus 71, 21
 enuntiatio 154, 7
 epomfalia 42, 1
 eradicare 124, 16
 erectio 56, 23
 eremus 150, 9
 ergastulum 3, 6 5, 7 147, 6 148, 16 177, 17
 erraneus 141, 20 (*cf. con-
sentaneus*)
 erratilis 143, 12
 eructuare 42, 5 *v.* erupt-

- erudibilis 90, 5
 erumnosus 3, 4 4, 9
 eruptuare 42, 11 *v.* eruct-
 etiam et 18, 4 38, 9 43, 12 64, 5
 76, 23 77, 2 95, 8 99, 8. 18 135,
 8 (136, 9?) 140, 2 156, 16
 euaginare 72, 13
 eufemesis 81, 2
 eufemeticus 84, 10
 euidentiissime 183, 22
 ex (*ab*) 137, 20 *c. acc.* 169, 27
 exaltatus 100, 19
 exantlare *alqa re* 7, 23
 exarare (*conscribere*) 10, 16 149, 26
 exculcare 77, 8
 excursus (*exitus*) 25, 13 (*cursus*)
 132, 17 143, 23 (*impetus*) 160,
 14 (*circuitus*) 161, 22
 exercitus *adi.* 123, 8. 10
 exhinc 17, 6 105, 16 131, 5 147,
 23 163, 24 177, 9
 exhortatorius 174, 3
 exilium (*poena*) 148, 17
 exinde 9, 12 39, 19 45, 14 72, 15
 exoptator 151, 25
 exprobramentum 160, 23
 exproptare 83, 2 90, 19 135, 6
 expugnatrix 138, 4
 exsecrumentum 137, 18
 expectare (*spectare*) 5, 11 19, 13
 159, 2 163, 14 166, 14
 expectaculum (*spect-*) 174, 17
 exucatus 173, 5
 exulare (*expellere*) 9, 4 69, 1
 150, 22 154, 6 156, 4 161, 1
 166, 20 171, 12 172, 25 (*expelli*)
 142, 11 183, 21
 exulatus, ūs 177, 17
 exsudare *intrans.* 72, 17
 exultare *alci* (*triumphare de*)
 114, 11 157, 10
 fabre 124, 13. 15
 factus, ūs 45, 1
 faleratus 14, 9 111, 5
 falsitas 68, 22 69, 3
 [famula = *famella*? 68, 24 (*cf.*
Fest. p. 62, 21 *Thewr.*.)]
 famulare (?) 146, 14
 famulatum 145, 27 (*cf. solatium*)
 fasma 9, 8
 fastalia sacrorum 113, 15
 fastidere 66, 14 166, 5
 faullescere 95, 1
 feculentia 98, 22 159, 7
 fecundator 151, 17
 feraliter 61, 2
 ferculum 122, 7. 8
 feriatius 101, 20
 fermentare 141, 3 164, 16
 fermentum 142, 25 150, 22 155,
 21 164, 2
 fiducialiter 105, 11
 figmentum 3, 19 11, 10 164, 15
 figuralitas 90, 1
 figuraliter 174, 12
 filargicus (-girus?) 36, 4
 fisiologus 40, 24 54, 14. 15 92, 1
 fisiologicus 92, 5
 fistulescere 58, 4
 flabrare (*flare*) 68, 1
 flagitamentum 5, 19 (*cf. Arch.*
f. lat. Lex. XI 76 sq.)
 flagitare (*clamare*?) 67, 23 (*flando*
agitare) 95, 10 (*cf. Arch. f.*
lat. Lex. XI 76 sq.)
 flammatus (*flammeus*) 175, 19
 flebotomare 71, 17
 flocci *gen.* 121, 16. 17
 florulentus 6, 16 7, 11 129, 14
 fluctuatio 60, 20
 fluentum 5, 5 12, 20
 folliculus 44, 15. 26 150, 23
 fonascicus 79, 1
 fontanus 136, 24
 forinsecus 151, 29
 fornicari a Deo *med.* 163, 27
 fortiusculus 73, 9
 fraglare (*v. l. flagr-*) 64, 6
 fragilis dulcedo 7, 1 cachinum
 12, 21
 fragumen 84, 18

- fraumentum (*cf. fraudare*) 158, 2
 friggere 117, 9. 10. 12
 fructificare 32, 10 44, 23
 fugire 32, 18 63, 2 88, 1
 fulcra *alci rei* (ἔρξειδεσθαί) 83, 5
 fumum *nom.* 42, 13
 fundamen 138, 16 156, 2 168, 3
 funus (*corpus moriens aut mortuum*) 112, 6. 10
 furatrinus 29, 6
 furfuraceus 58, 3
 fuscare (*obscurare*) 11, 13
 fuscado 158, 17 171, 13

g pro c v. albigratus, egloga, grassedo
 galeris (galerus?) 29, 17. 18
 ganeum 123, 18 124, 2
 garrulare 11, 7
 garruliter 136, 5
 gaudere (*delectare*) 175, 16
 gaza 7, 23
 gelare *intrans.* 171, 24 *cf.* 4, 11
 genimen 135, 3
 gentilis 5, 12
 georgica, *ae* 83, 10 *cf. bucolica*
 gerro 124, 7 (*v. Arch. f. lat. Lex. X 377 sqq.*)
 gerund. *pro part. praes.:* 9, 15
 51, 6 66, 13. 14 105, 19 140, 3
 157, 1. 1 164, 9
 giganteus 135, 5. 25 136, 16
 157, 11
 glaber 117, 2. 3
 glandula (*obscure*) 157, 21
 gnostice 78, 2
 grassedo (*crassitudo*) 86, 14
 gratanter 142, 4
 gratialiter (*benigne*) 174, 23
 grauidare 44, 25
 grauido *subst.* 14, 19 103, 15
 gressus 174, 25 175, 2
 gustum *nom.* 147, 22

 habitaculum 9, 15 143, 7 144, 17
 habitari *medium* 182, 8

 historialis 180, 9 181, 12
 (h)orrere (*odisse*) 106, 5 133, 31
 96, 4 (*ex con.*)
 horrescere *alqd* (*odisse*) 66, 14
 humanitas (*homines*) 139, 4
 146, 22
 humidare 178, 21
 humiliatus 96, 16
 hyalinus 14, 11

i pro e v. di-, dulcido, dulciscere, grauido, inormis, intercidere, Liam, nausia salido, tumiscere
 (h)iatrosophistes 71, 18
 ictiofagus 166, 16
 idea 85, 21
 idiomata 76, 15
 idolatra 185, 2
 idolatria 184, 25. 28 185, 7
 idolum 15, 20 16, 17 159, 25
 iecor 46, 1. 3. 13
 ieiunus *alqa re* 101, 8
 igniculum *nom.* 63, 22
 ignitus (*igneus*) 105, 4 166, 2
 igniuomus 13, 6
 impingere (*obuiam fieri*) 130, 10
 in *c. abl. pro in c. acc.* 9, 23
 16, 8 17, 11 18, 5 21, 4 28, 6
 33, 12. 12 34, 5. 7. 9. 18 36, 6 40,
 2. 2 50, 20 63, 21 80, 12. 13 89,
 6 99, 6 103, 11 104, 7 130, 29
 149, 1. 2 170, 16 *c. acc. pro abl.*
 29, 19 31, 21. 23 38, 7. 22 39, 10
 40, 13 68, 15 131, 18 139, 4
 164, 25 *v. ponere*
 inaccessus 165, 27
 inaniter (*frustra*) 63, 3 168,
 25. 26
 inbrute (*immaniter*) 168, 14
 inbutamentum 9, 5 140, 16
 incapandus (?) 152, 24
 incandiosior 28, 4
 incessabiliter 4, 10
 incommune *adv.* (?) 180, 12
 incongrue 184, 1

- inconsideratio 151, 23
 increpundia 167, 16
 incubator 159, 8
 incurrere (*peccare, committere*)
 144, 21 158, 28
 incursio (*error*) 58, 17 (*v. Arch.*
f. lat. Lex. XI 71 sqq.)
 incursus (*error*) 15, 18 pecca-
 torum, culpae 152, 16. 25
 incuruabilis 100, 9
 indefatigatus 169, 29
indicativus in quaest. obliq.
 54, 21 100, 5 102, 13 176, 26
 indictio 5, 2
 indigestio 98, 9
 indomabilis 100, 6
 indormitabilis 151, 12
 indubitanter 165, 13
 induci terram 150, 13
 indui (*med.*) 105, 5
 ineffabilis 16, 2 141, 17 159, 3
 165, 7 171, 16
 ineffaciter 12, 1 168, 25
 infernalis 86, 3 156, 7
 infernus (-um?) 57, 4 68, 17
 101, 21
 infimior 146, 19
infinit. pro subst. 11, 22 88, 13
 178, 19 *nom. c. inf.* cognoscor
 130, 3 dinoscor 3, 14 pingitur
 19, 15 40, 22 facere *c. inf.* 72,
 7 persuadere *c. inf.* 41, 8
 176, 14 poscere *c. inf.* 10, 18
 non reluctantare *c. inf.* 172, 5
 inflamen 73, 15
 infremere *c. acc.* 151, 6
 infrontate 118, 7
 ingenia 143, 5
 iniuges boues 115, 1
 inlesio 106, 1
 inmarcescibilis 180, 4
 inmerens exitus 153, 4
 innuere (*significare*) 184, 9
 inormis 16, 2 68, 24 155, 24 (*v.*
Arch. f. lat. Lex. III 336)
 inparilis 135, 24
 inpausabilis 21, 1
 inplastrum 71, 17
 inpositio (*mandatum*) 130, 13
 impossibilis (*quem fugere non*
possumus) 42, 17
 inproperium 142, 23. 25
 inrorare 7, 7 155, 22
 inruptus, ūs 169, 6
 insensatus 167, 23
 insensibilis 177, 21
 insipidus 180, 18
 insperato 155, 21 165, 14
 insinectura 136, 17
 insudare *trans.* 58, 13 *intrans.*
 184, 26
 intelligentia 180, 16. 20
 intendere (*sentire*) 47, 22 129, 7
 (*audire*) 148, 18 (*cf. entendre*)
 intentum *acc. subst.* 33, 1
 intercapedinare 6, 8
 interceptus, ūs 78, 23
 intercidere (*intercedere*) 131, 4
 interitum Cannense *acc.* 169, 3
 interpretari *pass.* 41, 14 182, 11
 interstinctus 83, 11
 interstingere 10, 18
 interuertere (*helluari*) 53, 23
 intextus, ūs 6, 19
 intuitus, ūs 14, 13. 15
 inuasor 159, 14
 inuectio 9, 6
 inuersare (*tractare*) 86, 2
 inuestigabilis 180, 3
 inuidere *alqm* 32, 13 66, 8 172,
 8 (*alci* 56, 3 69, 11 145, 13)
 inuidus *c. gen.* 145, 1. 23 (156, 3)
 inuincibilis 67, 25 154, 1
 inuise 67, 18
 inuolare (*furari*) 45, 8
 inustio 159, 7
 iocundare 182, 16
 iocundus 85, 19 180, 8
 ipse (*idem*) 35, 16
 ironicus 14, 4
 iugalis 6, 10
 iugalitas 28, 2 70, 17 137, 8

- iuridicus 158, 23
 iustitium 121, 7, 9
 iuuenior 28, 19
 I *pro r v.* puluinal
 labilis 143, 13
 laborifer 6, 9
 labruscum 6, 13
 lacrimabiliter 99, 20
 lampada, ae 22, 19 140, 19
 laniolum 9, 14
 laqueatus 156, 9
 largimentum 35, 18
 latet *alqm* (λανθάνει) 151, 15
 lauacrum 174, 24
 laudatorius 10, 9
 lembum 120, 3, 5
 lentaculum (*pro ient-*) 121, 18, 19
 cf. praef. p. V
 leonteus 61, 4
 libellulus 11, 3
 libellum 130, 2
 libere (*placere*) *c. acc.* 9, 10
 40, 12
 libidinans 165, 21
 lignides puellas (λυχνίδας) 11, 6
 limax 37, 18
 limma 74, 16 75, 2
 lippido (?) 173, 22
 ad liquidum 137, 7
 litigium 141, 3
 lixa 125, 10, 11
 locum *nom.* 126, 9
 locuplex 142, 19 (*cf. praegnax*)
 loqui *pass.* 175, 20
 lucicola 159, 18
 lucidare 103, 13 111, 6
 lucifuga 67, 23
 lupatus (*lupinus*) 173, 19
 luridus 6, 9
 lusciciosus 116, 1
 luscitius 49, 11 115, 15
 lustramentum 161, 3
 lustrare (*illustrare*) 170, 10
 luteus 125, 15, 16
 luxoria 72, 2
 machina 145, 6
 madidare 149, 18
 maestificare 151, 6
 mage 101, 4 160, 23
 magica, ae 84, 1
 magistrianus 101, 21 103, 15
 maius *adv.* 9, 2 57, 20
 maleloquium 62, 12
 manales petras 112, 14
 mancipatus, ūs 116, 20 *manci-*
 patus part. 149, 27 167, 17
 mandibula 178, 10
 mandragorius (*v. l. -arius*) 145, 28
 manifestatio 8, 2 28, 13 94, 11
 111, 6 153, 2
 marcidulus 150, 23
 marcor 162, 3
 marculentus 44, 20
 maritare 152, 3
 mansionarius 67, 16
 manubies *plur.* 126, 6, 8
 manuleus 103, 18
 mauricatus (*muric-?*) 6, 1
 meandricus 6, 13 8, 15
 medellator 175, 14
 medelatrix 151, 3
 mederi *c. acc.* 78, 12
 melopia (μελοποιία) 76, 2
 melos 7, 3 13, 4 79, 9
 memor *c. acc.* 97, 7
 memorari (*memoriae mandare*)
 27, 8 97, 16
 mensualis 86, 5
 mentes (*cogitationes*) 14, 5 15, 7
 mercatus (*merces*) 9, 21 (*com-*
 mercium) 162, 5
 mercennalis 147, 6 (*ex conii*)
 mercimonium (*munus*) 147, 24
 150, 21
 merere (*accipere*) 148, 15 (*dignum*
 esse) 143, 2
 mereri (*accipere*) 16, 23 41, 7 56, 1
 meritum morborum 78, 12
 merulentia 138, 5 151, 24
 merulentus 8, 7 126, 1 137, 22
 161, 5

- metabolae 76, 2
 metere passu colles 6, 16
 migrare (*mutari*) 148, 26 177, 10
 (*exire*) 148, 22
 migrari (*cedere*) 129, 20 149, 5
 (*mutari*) 178, 15
 millenus (*mille*) 154, 3
 mimologus 56, 8
 minuere (*minui*) 28, 21
 miropola (*μυροπόλης*) 122, 11. 12
 miscere se *alci* 54, 3 misceri
 alci 54, 20
 miserabilitas 177, 20
 misterium 96, 2 155, 19 156, 14
 166, 19 176, 20
 mistes (*μύσσης*) 10, 12
 mysticus (*my-*) 11, 17 12, 3. 12
 15, 1 52, 23 54, 9 74, 8 78, 19
 83, 10 102, 21 180, 15. 16
 mnasiterna 119, 11. 14
 mnasiternatus 119, 13
 modulamen 25, 4
 molestare 125, 2
 momentaliter 39, 1. 6. 16 40, 12
 momentaneus 5, 3 56, 4 149, 8
 mortalitas (*homines*) 13, 24 139, 3
 multimodis 23, 9
 mundanus 51, 22 155, 22 162, 4
 munus *masc.* 50, 7 (*cf.* pondus)
 munusculum 17, 1
 muscipulatus 156, 9
 muscipulum 133, 11 145, 2. 26
 mutum *adv.* 9, 23

 naucella 116, 9 120, 3 122, 16
 nausea 86, 17
 natiuitas 21, 11 91, 7 143, 3 152,
 7 167, 26 176, 6. 21. 22
 nec non et 66, 2 101, 6
 neferendus porcus 113, 8
 neniae (*nugae*) 3, 11
 nepus (*neptis*) 104, 11
 neutrius *gen. subst. cum masc.*
 form. adiectivi 3, 2 16, 5 56,
 19 74, 8 87, 3 105, 5 131, 8
 148, 10 (152, 26) 159, 15

 nexilis 6, 12
 nexilitas 78, 9
 nictare 123, 11. 11 (*ex ductare*
 finxit)
 nihil plus nisi 97, 8 (*ex conii*)
 129, 3
 nihilominus (*scilicet*) 19, 4 39,
 20 48, 19 54, 21. 25 59, 21 65,
 19 71, 12 74, 1 88, 2 100, 13
 106, 4
 nihilum 72, 4
 nodolus (-du-) 126, 5 131, 21
 notare ad (*spectare*) 63, 8
 nouellus 8, 24 mundi 156, 4
 nouenarius numerus 92, 2
 nouerca 4, 18 54, 4 68, 4 156, 1
 noui (*de rebus*) *c. inf.* 46, 21
 66, 17 70, 21. 22 80, 11
 nouiter 61, 1
 nudator 111, 15
 nullatenus 35, 12 164, 8
 numeralia *v.* duodeni, dupli,
 centenus, millenus, quadra-
 genus, quinus, ternus
 numquidnam 103, 5 144, 15 145,
 11 146, 8 158, 15
 nuncupare 19, 10 30, 12 34, 17
 36, 5 49, 21 51, 8 55, 8. 10 64,
 15. 17 65, 2 68, 23 96, 21
 nundinare conmercium 152, 2
 -ri (*med.*) concubitum 145, 28
 nuper (*nunc*) 8, 5 129, 2 171, 7
 nuptiare 155, 20

 o *c. gen.* 139, 2
 o *pro u v.* calomnia, colomna,
 compotus, iecor, iocundus,
 -are, luxoria, nodolus, or-
 ceus, prorigo, prostibolum,
 soboles
 ob *c. abl.* 19, 14 24, 15 45, 3 47, 16
 oblucere 12, 17
 obtortio 123, 12
 obumbrare imperium 67, 25
 oculatus arbiter 45, 15 testis
 98, 14 159, 16

- odoramentum 16, 20
 oliuifer 6, 12
 omissio 142, 18
 omittere (*amittere*) 95, 17 142,
 7. 7. 9 168, 24
 omnimodis 139, 13
 omnis, e *cum adi. vel pron.*
 rel. 42, 19 49, 16 52, 2 53, 22
 76, 12. 16 77, 1 90, 12. 15 133,
 25 143, 17 152, 11
 onirocreta (*ὄνειροκρίτης*) 3, 20
 opinatus (*clarus*) 169, 2
 opitulatus, ūs 72, 20
 oportet ut 158, 16 *c. nom. c.*
 inf. 145, 11
 oppletus 5, 9
 optari *medium* 150, 9
 opus est *c. acc.* 29, 2
 orceus 119, 12
 organulum 7, 2
 oria 116, 9. 11
 orneoscopicus 24, 7
 ouicula 174, 1
 ouiparus 24, 4

 p *initio vocis ante s omissum*
 115, 11 *pro b* 6, 20 64, 10 71, 16
 77, 8 *v. puplicus pro c v.*
 eruptuare, reluctare, rup-
 tuare *cf.* 51, 8 *et* 19 185, 23
 palestra 35, 23
 palestrans 12, 7
 paliureus 6, 15
 paradisus 135, 2 156, 5
 paranimfa 158, 24 168, 9
 papireus 147, 9
 parallaxis 78, 4 (*ex coni.*)
 parallelus 74, 16
 parasiticus 119, 10
 paredri 86, 3
 parricidans cruor 168, 20
part. nom. abs. 21, 11 22, 6 39,
 20 52, 18 55, 16 63, 19 65, 20
 71, 13 72, 15 73, 23 92, 8 150, 18
 partificus 150, 21

 partiliter (*paullatim*) 61, 19
 parum erat ut . . . nisi 16, 10
 paruum fuit nisi ut (quod)
 144, 25/6 145, 4. 27
 passio uini 53, 9
 paternitas 16, 3
 pausare 21, 4
 peccatrix macula 69, 24
 pectusculum 8, 11 45, 19
 pecuatus (*pecori similis*) 124,
 14. 17
 pedagogare 104, 3
 penes (*apud*) 37, 3. 4 130, 24. 26
 131, 6 151, 15 160, 14
 peniteri de 61, 15
 peplo *abl.* 13, 11 14, 11
 perceptibilis scientiae 182, 5
 perceptibilitas (*ex coni.*) 182, 14
 pereger 172, 25
 pergregari (*v. l. -grec-*) 17, 20
 perenniter 40, 13 56, 2 102, 2
 134, 3 149, 8 150, 20
 perissologia 92, 3
 pernox 129, 9
 perpetualis 16, 6 34, 4
 perpetue 101, 19
 perpetuiter 174, 13
 personare *c. acc.* 69, 14
 persuadere *c. acc.* 41, 8 69, 14
 perterreri (*timere*) alqd 61, 20
 peruasio 158, 24
 peruasor 158, 21
 petax 38, 23
 petere *c. acc. (orare)* 34, 8 50,
 6. 11 67, 5 90, 23
 petra 112, 14 149, 26 173, 15
 physiognomicus 84, 10
 picturare 132, 27 159, 7
 pigmentum (*sucus*) 73, 4
 pigrescere 13, 12
 piissimus 173, 18
 plantarium 135, 17
 plastis modis 13, 15
 plenitudo 76, 5 86, 17 88, 14 146,
 27 147, 1 172, 6
 pluralitas 139, 4 158, 1

- pluriora 9, 15 142, 22
 plusquam 58, 5 62, 5 *cf. Arch.*
 f. lat. Lex. XI 77 sq.
 podagricus 175, 14
 poenalis 153, 10 159, 15
 polimen 14, 8
 pollinctor 112, 5. 7. 8
 pollingere 112, 7. 10
 pollucibilitas 17, 18
 pollucibiliter 17, 20
 pompisma (*derivat. a pompa?*)
 134, 18
 ponderatio 14, 19
 pondus *masc.* 170, 23 (*cf. munus*)
 ponere in modum *alcis. rei*
 34, 17 43, 2 44, 7. 13 46, 17 49,
 16 54, 10 55, 3 65, 10 69, 4 79,
 13 91, 6 103, 19 106, 10 107, 3
 populositas 30, 18
 pos 113, 12
 post (*ad finem significandum*)
 77, 13 78, 24
 postmodum 174, 3
 potentari 148, 26
 potentatus, ūs 157, 19 169, 5
 practicus 36, 3
 praecelsus 142, 13 161, 11
 praedare 153, 14 168, 11
 praedicatio 174, 9
 praedicator 172, 28 175, 6
 praeferre (*praedicare*) 130, 23
 168, 25
 praefocare 162, 13
 praegnax 38, 21 (*v. locuplex*)
 praegustatius 122, 2
 praelambere 178, 7
 praelambitio 148, 11
 praemandare (*mittere*) 153, 22
 praepositio *cum casu non suo*
 v. ab, cum, de, ex, in, ob,
 pro, propter, sine, sub
 praerogare (*praebere*) 83, 8 136,
 17 (?) 142, 17 161, 6 174, 23
 175, 12
 praerogatio 17, 15
 praesegmen 124, 3. 4
 praestitit (*praesto fuit*) 149, 8
 praesul (*praefectus*) 3, 18. 21
 20, 2 30, 9
 praesumere (*occupare*) 6, 19 56,
 6 68, 20 (*eligere*) 45, 16 51, 3
 94, 21 130, 15 (*praeiudicare*)
 152, 5 167, 6
 praesum(p)tio (*audacia*) 34, 19.
 22. 22 35, 4. 5 41, 14. 17 134, 2
 praesumptus (*audax*) 61, 4 161,
 8 162, 11
 praestolari 11, 16
 praestruens 9, 5
 praeualere 52, 15 182, 28
 praevidentia 46, 9. 10 (*pro- v. l.*)
 pressare 161, 24
 pressura 173, 2
 primicerius 134, 22
 primitivus 142, 3 149, 9 150, 3
 principaliter 184, 29
 pro *c. acc.* 112, 16
 pro (*propter*) 31, 16 72, 5 88, 18
 174, 9
 problema 116, 13. 17. 20
 prode sit 90, 10 (*Roensch It.*
 u. V. p. 468 Collect. p. 305)
 proferre (*laudare*) 35, 15. 16
 proferri (*exire*) 162, 10
 profeta 155, 20
 profetare 155, 22
 profeticus 159, 20
 profunditas 33, 5 184, 4
 profundum 138, 1 139, 2
 profusio linguae 131, 7
 proiectivus 120, 7
 prolixitas 6, 8
 proluere 7, 18
 proluivus 120, 9
 promerere (*accipere*) 50, 7 133,
 18 135, 10 142, 2 143, 2 154,
 10 156, 19
 promus 118, 18 119, 2
 pronomen: sui *pro* suus 6, 3
 (27, 14) 38, 23 eius *pro* suus
 73, 20 sibi *pro* ei 182, 28
 pronubus 170, 24

- proprius (*pro pron. poss.*) 5, 2
 9, 22
 propter *postpos. c. gen.* 8, 14
 18, 4 20, 15 130, 2 *c. acc.* 8, 19
 prorigo 8, 11
 proscenium nauis 119, 18
 prosperari 185, 13
 prostibulum 118, 9 -bolum
 120, 12
 prostrare (*se prosternere*) 120, 11
 (*cf. Cornut. schol. ad Iuven.*
 III 65)
 protelare (*arcere, differre*) 106,
 13. 17 107, 2 (*proferre*) 9, 2
 21, 5 26, 1 164, 24
 prosectibilis 90, 9
 ptingus 74, 17 76, 1 78, 17
 puerigena semina 11, 6
 pugillatio 95, 5
 pulligera ova 11, 5
 pullulare (*parere*) 24, 4
 puluinal 68, 8
 pumilius 117, 3 -lior 117, 2
 puplicus 4, 10 91, 15. 17 118, 9
 121, 8 123, 1 126, 10
 purari (*purgari libri*) 54, 22
 purgamentum 120, 7
 putredo 153, 8

 qu *pro c.*: Quintia 13, 9 Oqui-
 pete 21, 16 dequoquendo 23, 6
 quinicus 43, 16 quilisma 74, 17
 75, 2 quibus 76, 5 queperat
 139, 5 Squitarum 140, 8 dis-
 quoquendi 149, 23
 quadragenus 160, 11
 quadrifidus 23, 13
 quaestionaliter 116, 14
 qualiter 68, 17 172, 14 176, 8
 quam *omisso comparativo* 3, 8
 11, 5 37, 18 62, 17 67, 3 88, 1
 quam *omisso tam* 86, 15 111, 5
 160, 18
 quam maxime 54, 11
 quanti (*quot*) 154, 19

 quanto — tanto (*sine compar.*)
 33, 22. 23 100, 17. 18
 quanto (*sine comp.*) — tantum
 (*c. comp.*) 43, 5. 6
 quantum et(iam) (*uerum etiam*)
 51, 20 64, 5 83, 3 137, 19 154,
 17 161, 15
 quantum — tanto (*sine comp.*)
 78, 22
 quantum (*c. comp.*) — tantum
 (*c. pos.*) 34, 2
 quantum — tantum (*ut — ita*)
 152, 15. 16
 quantumque (*quamuis*) 151, 16
 quatenus (*quia*) 10, 14 47, 2 86, 14
 134, 16
 quia *saepe cum coniuunctivo*
 coniungitur e. c. 3, 5 37, 10
 quia *pro acc. c. inf.* 58, 22 95,
 5 97, 2 100, 13 102, 16 103,
 19 158, 27 178, 5. 18 183, 18
 additur quia 3, 14 145, 15
 merere quia 143, 2
 quibus (*κύβος*) 76, 5
 quilibet 10, 18 35, 11 53, 13 65,
 7 85, 19 130, 25 132, 5 143, 5
 160, 6
 quilisma (*κύλισμα*) 74 17 75, 2
 quinio 139, 8
 quinus 93, 4
 quispiam 5, 10 12, 5 15, 14 86, 10
 149, 20 168, 12
 ex quo (*quoniam*) 29, 3 41, 3
 56, 17 131, 10 164, 18 167, 6
 quo (*ut*) *c. coni.* 3, 19 4, 5 5, 9
 6, 19 8, 25 9, 2. 14. 16. 18 12, 19
 14, 5. 13 83, 11 87, 14 130, 6
 137, 4 138, 10 160, 12 *passim*
 quod *semper fere cum con-*
 iuunctivo coniungitur e. c.
 17, 21 18, 3 23, 8 28, 2 70, 23
 quod *pro acc. c. inf.* 12, 2 16,
 14 19, 4 21, 11 22, 6 24, 18
 (*anacoluth.*) 31, 1 42, 2 50, 19
 56, 22 63, 19 65, 20 70, 15 71,
 13. 22 79, 3 85, 10 88, 15 116, 1

- 133, 13 146, 15 147, 15. 16 151,
24 164, 16 172, 12 173, 7 *al. loc.*
quoque et(iam) 20, 20 132, 24
- ragades 72, 23
ramentum 120, 6. 8
ramulum *nom.* 102, 3 (-us 148, 9)
cf. igniculum, libellum
rancidare 37, 3
rancidulus 85, 3
rancidus 14, 18 85, 18
rancor 99, 6
raucescere 13, 5
raucisonus 4, 15
rationalis 150, 16
reatus, ūs 170, 16
recolligere 8, 14
recompensare 183, 25
recusus 30, 21
red(h)ibere 153, 9 *cf. retib-*
reluctare 61, 23 86, 15 157, 14
172 5 173, 21
reluptare 105, 15 106, 1
remigamen 148, 7
remunerare 160, 5
repedare 174, 8
reperitio 58, 9
reponere (*attribuere*) 64, 3
repperire 13, 21 84, 19 112, 2
132, 19 133, 6 136, 1 137, 15
138, 4 141, 8. 11. 11 154, 18
repromittere 105, 11
repromissio 143, 24
reptare 9, 23 *cf. Du Cange gloss.*
m. et i. lat. VII, 62
reputare (*aestimare*) nihili 34, 1
36, 23 pro nihilo 84, 22
residere equo 59, 6 (*de arbitro*)
76, 22
resipere (*saporem mutare*) 99, 6
resopire 98, 23
resudare 15, 4
resurrectio 16, 16 174, 14
retia, ae 173, 3. 7
retibitio 142, 6
retributio 98, 13
- rigores 9, 6
rimabundus 14, 4
risorius 56, 10
robigare 5, 17
roboratus 184, 14
rorifluus 166, 21
roriger 13, 12
ros *neutr.* 149, 15 170, 18
rotatus, ūs 157, 6
rubrare 149, 1
rubriacus 149, 12 156, 6
rugitus 177, 7
ruptuare 14, 1 86, 10 166, 11
rusticiter 130, 16
- sabulum 147, 21
saccum *nom.* 125, 3
sacerdotalis 155, 19
sacramentum (*secretum*) 165, 20
sacratus (*sacer*) 15, 9 144, 20
161, 6 164, 5 172, 27
sacrificialis 8, 6
sacrificare *a'ci rei* 168, 21 169, 1
salsido 41, 17 80, 10
salsura 3, 17
saluator 175, 19
saluificare 142, 7
sanctifico 137, 6 145, 7
sandapila 111, 7. 12
sandaraceus 112, 13
saporare 3, 17
sataelicus 142, 13. 25
saturanter (*satis*) 91, 21
saturantius (*satis*) 68, 21 89, 17
saturari libidinem 61, 11 (*c. abl.*
93, 11)
scandalum 55, 1 98, 10 99, 5
137, 22 145, 16 146, 2
scema 146, 28
sceus 17, 8
sciadicus 71, 17
scidium (*discidium*) 169, 7
scissor 148, 21
scribere *alci alqd* (*ascribere*)
23, 11
sculponeae 118, 1. 3. 4

- secretalis 151, 15
 sectura 173, 2
 sedere equum 60, 5
 seductrix 133, 4
 sedulitas (*cupiditas sedendi*) 6, 13
 (*v. Arch. f. lat. Lex. XI 73 sq.*)
 semo 115, 5, 9
 semotio 4, 13
 sensibilitas 93, 9
 sensualis 89, 23 139, 7
 sentosus 6, 7
 septenarius numerus 92, 2
 septenus numerus 91, 19
 seueriter 67, 5
 sibi abundat 40, 6 131, 23 132, 8
 134, 4 143, 3 169, 14
 sic (*deinde*) 87, 16. 21 88, 9
 siccare *intr.* 159, 21
 sigillare 6, 2
 signaculum 179, 8
 silicernius 114, 6, 9
 sillogisticus 15, 6
 simile (*similem esse*) 140, 12
 simpolator 123, 18
 simpolo 123, 16 124, 2
 sine *c. acc.* 98, 18
 sinuatio 14, 10
 sirma (*σέρμα*) 8, 8
 soboles 98, 10
 sociari (*medium*) 157, 19
 solite 23, 10
 somnialis 3, 13
 somnialiter 56, 7
 somniari 124, 18
 sordicula 171, 25 174, 6
 soricinus 121, 4
 sortiri *alqa re* 146, 15. 22 (*c. acc.*)
 12, 16 168, 8)
 speciebus 31, 4
 spera (*σπαίρα*) 14, 11
 splendifice 13, 22
 sprebitas 100, 18
 statio (*permansio*) 5, 21
 staurare 153, 16
 stega 119, 18 120, 2
 stemma 176, 8
 stillamentum 149, 16
 stisis (*στυσις*) 71, 18
 strata (*via*) 171, 22
 sub *c. acc. pro abl.* 90, 1 176, 9
 subinatio (?) 123, 13
 subitanter (*subito*) 141, 19
 subiugare 183, 2
 submurmurare 85, 16
 subnixus (*tutus?*) 38, 4
 subplantator 144, 10
 subrigere 74, 16
 subripere (*subreperere*) 51, 15. 23
 138, 12 145, 6. 13
 subrogare (*suppeditare*) 88, 13
 89, 11 111, 4
 substantia (*res familiaris*) 16, 1.
 2. 7. 9 42, 7 63, 4 171, 29 183, 23
substantiv.: genere permutata
v. masc. munus, pondus cf.
neutr. gen. subst. etc.; fem.
bucolica, georgica, retia;
neutr. cachinnum, culleum,
fumum, gustum, igniculum,
interitum, lembum, libellum,
locum, ramulum, ros, saccum,
sucum, thorum, umbilicum,
zelum; abstr. pro concr.: v.
diuinitas, humanitas, mor-
talitas
 substentare 46, 20
 substernere (*uincere*) 160, 25
 succensus zeli 64, 6
 succum (*neutr.?*) 72, 23
 sudus 125, 12. 13
 sufflammare 175, 3
 suffragare (*praebere*) 175, 15
 suffragium (*auxilium*) 12, 4 16,
 6 43, 9 68, 6 104, 10 145, 25
 suggrundarium 113, 19 114, 4
 summates 123, 16 124, 1
 superapparere 55, 10
 superapparitio 55, 8
 superexcellens 95, 11
 superexuberare 174, 2
 supericere (*superinicere*) 131,
 7. 8

- suppetere (*praesto esse*) 135, 14
 suppetiae 119, 4. 6
 supplantare 156, 12
 supplicari (*medium*) 181, 28
 186, 4
 suppurari 129, 5
 supputatio 165, 8
 suspectio (*veneratio*) 104, 3
 sutela 117, 5. 7
syntax.: *cas. gen. v. aduersus*,
 inuidus, damnare uacuare
 uagabundus; *dat. v. com-*
 misceri, condiguus, conten-
 tus, dependere, exultare, ful-
 ciri, misceri; *acc. v. ad-*
 gaudere, carere, delectari,
 dominari, dubitare, in-
 fremere, induci, inuidere,
 latet, libere, persuadere, per-
 terreri, petere (*orare*), satu-
 rari, timere (*pro dat.*), tri-
 pudiare; *in c. acc. v. con-*
 tentus; *abl. v. confluere*
 condemnare, damnare, de-
 fensare, exantlare, sortiri,
 tutus, *in c. abl. v. damnare, ex*
c. abl. v. triumphare; v. subst.,
adiect., pron., praepos., verb.,
infinit., partic., gerund.; modi
cf. indicat., dum, quia, quod;
particul. v. cur, dum, quia,
quo, quod, ut
 systemata (*si-*) 76, 1 78, 17

 t *pro d aliut* 51, 22 58, 9 78
 (*passim*) 95, 3 142, 12 illut
 64, 8 71, 12 100, 12 *cf. ipsut*
s. declin., aput
 taliter *c. adi.* 69, 21
 tanti (*tot*) 103, 5. 8 tantum *c.*
comp. 30, 13 *c. adi.* 50, 24 *v.*
 quantus
 non tantum — quantum 156, 22
 tegulatus 138, 18
 temperies 154, 21
 tempestius (*sollicitatus tem-*
pestuosus) 95, 9 179, 3
 temporalis 98, 21
 tenebra 172, 8
 te(n)saurus 102, 4 158, 19
 teoria 60, 8
 terebramen 58, 3
 termen 79, 9 160, 12
 ternarius 20, 10
 ternus (*tres*) 8, 9 169, 3
 tertio (*ter*) 50, 12
 testamentalis 153, 5
 theoreticus 36, 3 37, 22
 thirofagus (*θηροφάγος*) 166, 15
 thorum regale 162, 22
 timere neptes adsidentes (*pro*
dat.) 136, 6
 titillamentum 57, 5 158, 10
 tittiules 117, 17
 tittiulicium 117, 13. 15 (*cf. Arch.*
f. lat. Lex. II 118 sq.)
 titolare (*publicis decretis de-*
cernere) 178, 23
 tonitrualis 148, 6
 tonus 76, 1. 6 78, 18
 tormentalis 153, 12
 tormentaliter 153, 10
 tormentare 151, 1
 totus (*unus quisque*) 27, 23
 toxicatus (34, 3 164, 3 toxicus?)
 151, 8 153, 8
 toxicum 36, 13 134, 6. 21 136, 12
 144, 14 146, 4 169, 9 175, 3
 tractorius 48, 9
 transgressio 159, 13
 transgressionalis 135, 17
 transmigrari inferis (*medium*)
 78, 24
 tribulus 107, 5
 tributarius 5, 1
 tricameron 138, 4
 triennalis 159, 19
 trilustrium 138, 11
 triplae portiunculae 151, 5
 tripudiare *alqd* 167, 25
 tristari 155, 14 169, 10

triumphare 153, 11 155, 28 157, 10
 (ex genere giganteo)
 triumphus 157, 18
 trutana 106, 7
 tucetum 122, 4. 5
 tumiscere *trans.* 114, 3
 turbor 4, 12 (?) 175, 9
 turbulentia 164, 11
 turpare 158, 18
 turpatus (*turpis*) 168, 8 169, 3
 tutare 116, 6
 tute 12, 12
 tutrix 14, 21
 tutulus 116, 4. 5
 tutus *c. abl.* 133, 20

 u *pro o v.* nepus
 uaccillare 156, 15
 uaccinus 6, 10
 uaciuus 86, 18
 uacuare *alcis rei* 170, 5
 uadatus (*obstrictus*) 10, 15 12,
 14 126, 3. 5
 uagabundus solitudinum 62, 5
 uagina (*vagatio*) 94, 1. 4 (*v. Arch.*
f. lat. Lex. XI 74 sq.)
 ualgia 123, 12
 ualgis *abl. pl.* 123, 10
 ualgiter 123, 14
 uaporare 8, 10 140, 4. 9. 20 147,
 19 *intrans.* 141, 3 164, 14
 uaporatus, ūs 149, 19
 uaporeum 58, 12
 uegetare (*uegetum esse*) 45, 18
 uelamentum 149, 13
 uelle 19, 9 22, 9 23, 4 30, 9 36, 2
 38, 20 46, 11 47, 18 57, 16 58, 1
 in *c. acc.* (*ponere*) 24, 2 38, 8
 uenire (*euenire*) 12, 1 (67, 1?)
 uentilans 3, 12
 uentositas 56, 5
 uentosus (*uanus*) 98, 8 100, 14
 133, 27
 uenustare 122, 13. 14
 uerbalis 151, 14 *cf.* uerbialis
verbum: sing. coniungitur cum

subst. neutr. plur. 147, 8 (?)
 148, 1 (?) (149, 2) 154, 13 (173,
 3. 7 *v. retia*) 177, 8 (?); *act.:*
v. arbitrare, reluctantare, refl.
minuere, prostrare; pass.: v.
congregari, famulari, interpretari,
loqui; med.: v. adfectari,
certari, concupisci, habitari,
memorari, nundinari, peniteri,
prosperari, sociari, somniari,
supplicari; particip. pro adiectivo:
v. auratus, albigatus, flammatus,
ignitus, lupatus, sacratus, toxicatus,
turpatus
 uerbialis 10, 6 12, 23 170, 13
 uerecundari (*uerenda fieri*) 168, 4
 uernularis 148, 10
 uernulitas 3, 13 7, 1 14, 5
 ueruina 120, 16. 18 121, 3
 ueteratus 175, 16
 ueternosus 133, 16
 ueternositas 63, 23
 ueternus 7, 21
 uibramen 148, 8
 uiduare 9, 3
 uillaticus 4, 13
 uiridans 159, 22
 uiridis (*ualidus*) 43, 5
 uirulentia 153, 8
 uirulentus 159, 24 164, 16
 uiscera (*intima*) 10, 18
 uisibilitas 93, 8
 uispillo 111, 14. 15 112, 1. 4
 uiuificus 144, 12
 ulcerare 149, 2
 ulcerulentus 151, 8
 ultra *adv. temp. et ord.* 45, 6
 75, 18. 144, 13 159, 12 165, 26
 176, 26 *ultra iam* 174, 13 177, 16
 ultrix 135, 5
 ultronietas 69, 6
 umbilicum *nom.?* 41, 20
 uniformis (*tota forma, uiuier-*
sus) 104, 14
 unitus 131, 21 144, 10 146, 21

uniuersaliter 91, 9 138, 21

uocitatio 87, 22

uolucritas 46, 18

uoluntarie 34, 14

urbicarius 56, 8

ut: mirum ut 140, 1 turpe
fuerat ut 155, 3 oportet ut
158, 16 ostendens ut 161, 9

uterque *plur.* 30, 4 56, 8 63, 18
70, 13. 16 133, 5 141, 11 *sing.*

139, 14 156, 19. 20

utpote quasi 10, 9

utrumne 130, 11

utrumque *alv.* 61, 22 (*Arch. f.*
lat. Lex. V 565 sq.)

x *pro s v.* locuplex, praegnax

ynotece (*ολνοθήκη*) 168, 20

z *pro x v.* Zenopanes

zelari 49, 6 66, 13

zelotipus 64, 5 151, 8

zelum *nom.* 20, 13 zelus 12, 16

64, 6. 10. 12 134, 6. 8. 21 136, 12
175, 3

Mitologiarum capita editionis Munckerianae
conferuntur cum hac editione:

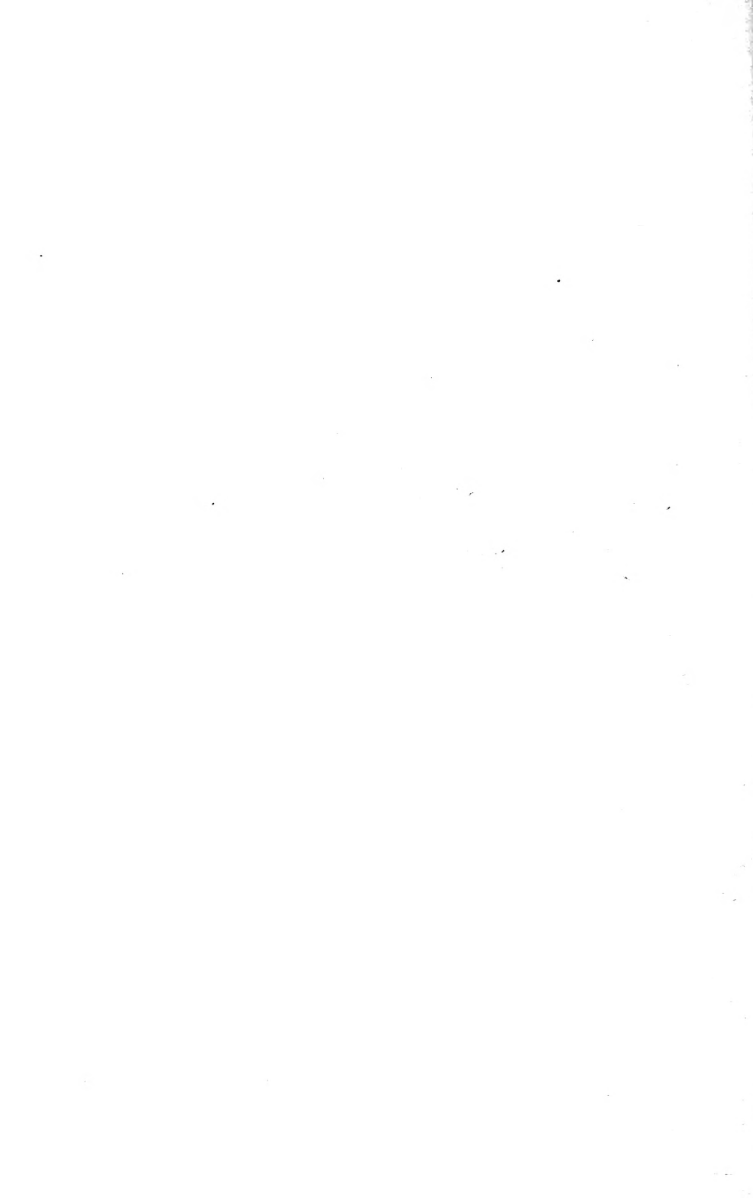
lib. I		lib. II	
Munck.	He (<i>sec. codd.</i>)	Munck.	He (<i>sec. codd.</i>)
I	I	I—IV	I
II	II III	V	II
III	IV	VI	III
IV	V	VII	IV
V	VI	VIII	V
VI	VII	IX	VI
VII	VIII	X	VII
VIII	IX	XI	VIII
IX	X	XII	IX
X	XI	XIII	X
XI	XII	XIV	XI
XII	XIII	XV	XII
XIII	XIV	XVI	XIII
XIV	XV	XVII	XIV
XV	XVI	XVIII	XV
XVI XVII	XVII	XIX	XVI
XVIII—XXIV	XVIII		
XXIV <i>ex.</i>	XIX		
XXV	XX		
XXVI	XXI		
XXVII	XXII		

lib. III

capitum numeri congruunt.

*MS. / Clade
L 5140*

Fulgentius, Fabius Planciades - Opera.

CENTRICAL INSTITUTE OF MEDIAEVAL STUDIES
59 QUEEN'S PARK CRESCENT
TORONTO—5, CANADA

22997

